

Generationsskiftets skatter og afgifter

*Betænkning afgivet den 21. maj 1987
af det af ministeren for skatter og afgifter
nedsatte udvalg*

**Betænkning nr. 1111
Skattedepartementet maj 1987**

trykt på genbrugspapir

ISBN 87-503-6811-7
Fi 03-29-bet.
Stougaard Jensen/København

INDHOLDSFORTEGNELSE.

	<u>SIDE</u>
<u>Kapitel 1</u>	
Indledning	1
Udvalgets nedsættelse og kommissorium	
Udvalgets sammensætning	
<u>Kapitel 2</u>	
Beskatningsproblemer ved generationsskifte af erhvervsvirksomheder - sammenfatning af udvalgets overvejelser og forslag.	7
<u>Afsnit 1</u>	
Generationsskiftets skatter og afgifter.	
<u>1.</u> Generationsskiftet	7
<u>2.</u> Generationsskiftet - et ejerskifte	8
<u>3.</u> Skatte- og afgiftsproblemerne	9
<u>3.1.</u> Avancebeskatning	10
<u>3.2.</u> Arve- og gaveafgift m.v.	11
<u>3.3.</u> Andre afgifter m.v.	11
<u>3.4.</u> Dobbeltbeskatning af aktieudbytter	11
<u>4.</u> Udenlandske skatte- og afgiftsregler	12
<u>4.1.</u> Sammenfatning af udenlandsk ret	12
<u>4.2.</u> Beskatningen af en afdøds kapitalgevinster	12
<u>4.3.</u> Beskatningen af gaver hos giver	12
<u>4.4.</u> Arveafgift og gaveafgift.	13
<u>5.</u> Gennemførte lempelser af betydning for generationsskifter	13
<u>6.</u> Vurdering af beskatningsproblemerne ved generationsskifte	16
<u>6.1.</u> Generelt	16
<u>6.2.</u> Sammenhængen med erhvervsstruktur m.v.	17
<u>7.</u> Undersøgte løsningsmuligheder	19

<u>Afsnit 2</u>	Udvalgets indstilling	22
	<u>1.</u> Generel succession ved familieoverdragelser	22
	<u>2.</u> Generel succession ved generationsskifte uden for familien	25
	<u>2.1.</u> Bredt afgrænset personkreds	25
	<u>2.2.</u> Medarbejdere	26
	<u>3.</u> Reduktion af skatten af genvundne afskrivninger gennem aftrapning eller tidsbegrænsning	28
	<u>4.</u> Succession i afskrivningsberettigede aktiver	29
	<u>5.</u> Reduktion af skattepligtig avance med gavedel eller procentnedslag	30
	<u>6.</u> Henstand med avancebeskatningen ved generationsskifte	30
	<u>7.</u> Omlægning af arve- og gaveafgiftsskælerne	32
	<u>8.</u> Nedslag i værdiansættelsen ved afgiftsberegningen	32
	<u>9.</u> Henstand med arve- og gaveafgift	34
	<u>10.</u> Stempelafgift	35
<u>Kapitel 3</u>	Avancebeskatning ved generationsskifte	37
<u>Afsnit 1</u>	Gældende regler om avancebeskatning	38
	<u>1.</u> Avancebeskatning ved frit salg	
	<u>1.1.</u> Fast ejendom	
	<u>1.2.</u> Bygningsafskrivninger	39
	<u>1.3.</u> Maskiner, inventar og lignende driftsmidler	39
	<u>1.4.</u> Skibe	40
	<u>1.5.</u> Varelager	41

<u>1.6.</u>	Landbrugets husdyr	41
<u>1.7.</u>	Henlæggelser til investeringsfond	41
<u>1.8.</u>	Goodwill	42
<u>1.9.</u>	Patenter m.v.	42
<u>1.10.</u>	Aktier	42
<u>1.11.</u>	Opsparet virksomhedsoverskud	43
<u>2.</u>	Avancebeskatning ved gave eller arveforsbud	45
<u>3.</u>	Avancebeskatning ved død	45
<u>3.1.</u>	Mindre boer	45
<u>3.2.</u>	Større boer	46
<u>Afsnit 2</u>	Indførelse af en generel successionsord- ning ved familieoverdragelser	52
<u>1.</u>	Skal successionen begrænses til gaver?	53
<u>2.</u>	Hvilken personkreds skal være beret- tiget til at succedere?	54
<u>3.</u>	Hvilke aktiver m.v. skal omfattes af successionsordningen?	58
3.1.	Fast ejendom	59
<u>3.2.</u>	Almindelige aktier	60
<u>3.3.</u>	Hovedaktionæraktier	60
<u>3.4.</u>	Særligt om virksomhedsordningen	64
<u>3.5.</u>	Henlæggelse til investeringsfond	65
<u>3.6.</u>	Succession i tab	65
<u>4.</u>	Overdragelsens form og omfang	66
<u>4.1.</u>	Virksomhedsoverdragelse	66
<u>4.2.</u>	Deloverdragelse af virksomhed	66
<u>4.3.</u>	Minimum for overdragelse af aktier	67
<u>4.4.</u>	Arveforsbud til personer uden for den gaveafgiftspligtige personkreds og § 5 b-gaver	68
<u>5.</u>	Succession som frivillig ordning	69

	<u>6.</u>	Beregning af passivpost	70
	<u>7.</u>	Administrative forhold	71
	<u>8.</u>	De provenumæssige virkninger	75
	<u>9.</u>	Udvalgets indstilling	76
Afsnit 3		Generel succession ved generationsskifte uden for familien	80
	<u>1.</u>	Bredt afgrænset personkreds	80
	<u>2.</u>	Medarbejdere	82
<u>Afsnit 4</u>		Særligt om lempelse af beskatningen af genvundne afskrivninger ved generationsskifte	86
	<u>1.</u>	Gældende regler om afskrivning på virksomheder	88
	<u>1.1.</u>	Afskrivning på maskiner, inventar og skibe	88
	<u>1.2.</u>	Afskrivning på bygninger, installationer og dræningsanlæg på jordbrugsbedrifter	90
	<u>2.</u>	Gældende regler om beskatning af genvundne bygningsafskrivninger m.v.	93
	<u>2.1.</u>	Bygninger og installationer, der er anskaffet efter 1. januar 1982	93
	<u>2.2.</u>	Bygninger og installationer, der er anskaffet før 1. januar 1982	94
	<u>2.3.</u>	Beskatning af genvundne afskrivninger på dræningsanlæg	95
	<u>2.4.</u>	Beskatning af genvundne afskrivninger ved arv, arveforskud og gaveoverdragelse	96
	<u>2.5.</u>	Gaveoverdragelse og arveforskud	97
	<u>2.6.</u>	Afståelsessummens fordeling	97
	<u>3.</u>	Virkningerne af reglerne om beskatning af genvundne afskrivninger	98
	<u>3.1.</u>	Principperne bag beskatningen af genvundne afskrivninger	98
	<u>3.2.</u>	Den økonomiske belastning for generationsskifterne	106

<u>4.</u>	Lempelse af beskattningen af genvundne afskrivninger ved aftrapning eller tidsbegrænsning af beskattningen	108
<u>5.</u>	Successionsordning for afskrivningsberettigede aktiver	111
<u>Afsnit 5</u>	Reduktion af skattepligtig avance med gavedel eller procentnedslag	117
<u>1.</u>	Undladelse af at medregne værdi af gave i afståelsessummen	117
<u>2.</u>	Procentnedslag i værdien	117
<u>Afsnit 6</u>	Henstand med avancebeskattning ved generationsskifte	119
<u>1.</u>	Vilkårene for en henstandsordning	122
<u>2.</u>	Afgrænsning af henstandsordningen	124
<u>3.</u>	Udvalgets indstilling	126
<u>Kapitel 4</u>	Arve- og gaveafgift ved generationsskifte	129
<u>Afsnit 1</u>	Gældende regler om arve- og gaveafgift og om indkomstskat af gaver	129
<u>1.</u>	Arv	129
<u>2.</u>	Gave	131
<u>3.</u>	Giver forbeholder sig indtægtsnydelse eller brugsret	132
<u>4.</u>	Sammenlægningsregler ved arv og gave	133
<u>Afsnit 2</u>	Lettelse af generationsskiftet gennem ændring af arve- og gaveafgiftssatserne.	134
<u>Afsnit 3</u>	Gældende regler om værdiansættelsen til brug for arve- og gaveafgiftsberegning og om den formueskattepligtige værdi.	136

1.	Den skatte- og afgiftsmæssige værdi	138
1.1.	Fast ejendom	138
1.2.	Landbrugets besætninger og beholdninger	144
1.3.	Maskiner, inventar og lignende drifts- midler	145
		VI
1.4.	Skibe	145
1.5.	Varelagre	145
1.6.	Ophavs- og patentrettigheder m.v.	146
1.7.	Aktier	146
1.8.	Goodwill	148
2.	Den formueskattepligtige værdi	150
<u>Afsnit 4</u>	Indførelse af nedslag i værdiansættelsen ved arve- og gaveafgiftsberegningen m.v	152
1.	Personkredsen	153
2.	Hvilke aktiver skal berettige til ned- sættelse?	153
2.1.	Personlig drevet virksomhed	153
2.2.	Aktier, der ikke er børsnoterede	155
2.3.	Børsnoterede aktier	159
3.	Skal nedslaget ske i aktivernes nettoværdi eller bruttoværdi?	161
4.	Nedslagets størrelse	164
5.	Utilsigtet udnyttelse af nedslagsordnin- gerne	164
6.	Administrative forhold	168
7.	Provenutab	169
8.	Udvalgets indstilling.	169

<u>Afsnit 5</u>	Henstand med arve- og gaveafgift.	172
	<u>1.</u> Gældende regler	172
	<u>1.1.</u> Arveafgift	172
	<u>1.2.</u> Gaveafgift	175
	<u>2.</u> Særligt om forbrugsrenteafgiften	176
	<u>3.</u> Udvalgets indstilling	177
<u>Kapitel 5</u>	Særligt om generationsskifte af virksomheder i selskabsform.	178
	<u>1.</u> Dobbeltbeskatningen af udloddet selskabsindkomst	179
	<u>2.</u> Forbrugsrenteafgiften	184
		VII
<u>Kapitel 6</u>	Stempelafgift i forbindelse med generationsskifte.	185
	<u>1.</u> Gældende regler	185
	<u>2.</u> Udvalgets overvejelser og indstilling	186
<u>Mindretalsudtalelse</u>	fra Henrik Engsig, Kent Kirk og Aage Lyck.	189
<u>Mindretalsudtalelse</u>	fra Otto Jensen	193
<u>Bilag 1</u>	Udenlandsk ret.	
<u>Bilag 2</u>	Eksempel vedrørende gavesuccession i aktier.	
<u>Bilag 3</u>	Eksempler på genvundne bygningsafskrivninger.	
<u>Bilag 4</u>	Eksempler på aftrapning og tidsbegrænsning af genvundne afskrivninger.	

Kapitel 1.

Indledning.

Udvalgets nedsættelse og kommissorium.

Den 6. oktober 1983 nedsatte ministeren for skatter og afgifter et udvalg, der skulle behandle spørgsmålene om de skatte- og afgiftsmæssige forhold ved generationsskifte i erhvervslivet.

Udvalget fik følgende kommissorium:

"Generationsskiftet inden for erhvervslivet kan efter den gældende skatte- og afgiftslovgivning ofte udløse en meget kraftig skattemæssig belastning af erhvervsvirksomhedernes økonomiske ressourcer. På forskellige enkeltområder er der efterhånden gennemført lovændringer, som begrænser de ulemper, denne belastning medfører for erhvervsudviklingen. I forrige folketingssamling blev der således gennemført en ny lov om skattefri virksomhedsomdannelse samt væsentlige ændringer i reglerne om beskattning af hovedaktionærers fortjeneste ved afståelse af aktier.

Som et led i bestræbelserne på at skabe de bedst mulige betingelser for en god udvikling i indtjeningsmulighederne og dermed også i beskæftigelsen inden for alle grene af erhvervslivet er det magtpåliggende for regeringen, at den nævnte udvikling i skattelovgivningen videreføres.

Med henblik herpå har regeringen besluttet at nedsætte et sagkyndigt udvalg, hvis arbejde skal resultere i et samlet overblik over den gældende skatte- og afgiftslovgivnings betydning for generationsskiftet. Udvalget skal endvidere belyse mulighederne for at ændre reglerne med henblik på ønskelige lettelser af generationsskiftet inden for erhvervslivet.

Udvalget skal vurdere de eksisterende skatte- og afgiftsmæssige reglers betydning for generationsskiftet - herunder om reglerne er særligt tyngende for specielle erhverv. I vurderingen skal indgå den samlede økonomiske virkning, som de eksisterende skatte- og afgiftsmæssige regler har for erhvervsvirksomheder ved generationsskifte. Udvalget skal også inddrage problemerne om generationsskiftet uden for familien i sine overvejelser.

I overvejelserne skal indgå betydningen af arve- og gaveafgiftsreglerne og reglerne om indkomstbeskatning af gaver hos ubeslægtede modtagere. Endvidere skal indgå reglerne om avancebeskatningen hos overdragerne og deres sammenhæng med afskrivninger hos modtageren. Reglerne om værdiansættelse af arv og gave skal ligeledes inddrages.

Udvalget kan inddrage andre skatte- og afgiftsmæssige forhold i overvejelserne, hvis det skønnes nødvendigt.

Udvalget kan fremkomme med forslag til ændring af de bestående regler."

Udvalgets sammensætning.

Udvalget blev nedsat med professor, dr. polit. Svend Aage Hansen som formand. Ved dennes tilbagetræden i 1987 på grund af sygdom blev direktør, cand. jur. Steen Askholt udpeget som formand.

Ved betænkningens afgivelse har udvalget følgende sammensætning:

Skattedirektør Kaj Andersen
Kommunernes Landsforening

Direktør, cand. jur. Steen Askholt (formand)
Erhvervenes Skatteseekretariat

Fuldmægtig Claus Blendstrup
Budgetdepartementet

Landsretssagsfører Ernest Bohr
Tolvmandsforeningerne og Dansk Skovforening

Konsulent Henrik Engsig
Dansk Fiskeriforening

Kontorchef Hanne Søgaard Hansen
Skattedepartementet

Statsaut. revisor Otto Jensen
Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

Statsaut. revisor Jørgen Jørgensen
Foreningen af Statsaut. Revisorer og Skattelovrådet.

Medlem af folketinget Kent Kirk
Danmarks Havfiskeriforening

Afdelingschef Aage Lyck
Dansk Erhvervsgartnerforening

Kontorchef Marianne Mandahl
Statsskattedirektoratet

Registreret revisor T. Helmo Madsen
Foreningen af Registrerede Revisorer

Afdelingschef Jørgen Broe Pedersen
De danske Landboforeninger og
Danske Husmandsforeninger

Landsretssagsfører Svend Petersen
Butikshandelens Fællesråd

Advokat Leif Skov
Advokatrådet og Skattelovrådet

Fuldmægtig Ulla Sterkel
Industriministeriet

Kontorchef Ebbe Willumsen
Skattedepartementet

Ved betænkningens afgivelse består sekretariatet af:

fuldmægtig Elisabeth Rask Jørgensen
fuldmægtig Jan Falk Rasmussen
fuldmægtig Jakob Smith

alle Skattedepartementet.

Fuldmægtig Claus Blendstrup har afløst fuldmægtig Frank Hansen, der igen har afløst kontorchef Ib Katznelson som repræsentant for Budgetdepartementet.

Konsulent Henrik Engsig har afløst fisker Villy Hansen som repræsentant for Dansk Fiskeriforening.

Kontorchef Hanne Søgaard Hansen har afløst afdelingschef Jens Drejer som repræsentant for Skattedepartementet.

Registreret revisor T. Helmo Madsen har afløst registreret revisor Günther Mathiessen, der igen har afløst registreret revisor Georg Christensen som repræsentant for Foreningen af Registrerede Revisorer.

Fuldmægtig Ulla Sterkel har afløst fuldmægtig Steen Bruun Nielsen som repræsentant for Industriministeriet.

I sekretariatet har fuldmægtig Elisabeth Rask Jørgensen og fuldmægtig Jan Falk Rasmussen afløst fuldmægtig Carsten Vesterø Jensen, ekspeditionssekretær Max Sørensen og kontorchef Lars Henry Nielsen.

Udvalget har afholdt 35 møder.

København i maj 1987

Kaj Andersen

Steen Askholt (formand)

Claus Blendstrup

Ernest Bohr

Henrik Engsig

Hanne Søgaard Hansen

Otto Jensen

Jørgen Jørgensen

Kent Kirk

Aage

Lyck

Marianne Mandahl

T. Helmo Madsen

Jørgen Broe Pedersen

Svend Petersen

Leif Skov

Ulla Sterkel

Ebbe Willumsen

Elisabeth Rask Jørgensen

Jan Falk Rasmussen

Jakob Smith

Kapitel 2.

Beskatningsproblemer ved generationsskifte af erhvervsvirksomheder - sammenfatning af udvalgets overvejelser og forslag.

Afsnit 1. Generationsskiftets skatter og afgifter.

1. Generationsskiftet.

Generationsskifte af erhvervsvirksomheder er ikke et klart og entydigt begreb, og det er ikke et begreb, der som lovteknisk udtryk finder anvendelse i skattelovgivning og administrativ praksis..

Ikke desto mindre har såvel begrebet generationsskifte som de skatte- og afgiftsmæssige problemer, der opleves i tilknytning hertil, gennem årtier spillet en væsentlig rolle i den skattepolitiske og skatteretlige debat. Uden nærmere definatoriske overvejelser har man anvendt generationsskifte som udtryk for erhvervsvirksomhedernes videreførelse på nye hænder efter de hidtidige ejeres død, pensionering eller tilbagetræden af andre årsager. Og generationsskifteproblemerne som fællesbetegnelse for de økonomiske og likviditetsmæssige problemer, som navnlig avancebeskatningen og arve- og gaveafgifterne har afstedkommet i generationsskiftets kølvand.

Efter naturlig sprogbrug indebærer generationsskiftet, at ejerskabet overgår til yngre slægtled, og udvalget har da også lagt til grund, at genstanden for overvejelserne som altovervejende hovedregel er overdragelser til yngre erhververe.

Historisk er generationsskiftet ofte blevet opfattet som ensbetydende med virksomhedens overførsel til yngre slægtninge, først og fremmest børn. Dette er i skattemæssig sammenhæng i nogen grad blevet understøttet af de særlige problemer, sammenstødet mellem avancebeskatning

og afgiftsbetaling hos erhververen kan afstedkomme. Det ville imidlertid tegne et ufuldstændigt billede af det praktiske livs behov og de skattemæssige problemers rækkevidde, om man begrænsede undersøgelsen til virksomhedsoverdragelser inden for familien.

Udvalget er opmærksom på, at også andre beskatningsmæssige forhold end de nævnte kan have en direkte eller indirekte betydning for mulighederne for generationsskiftets gennemførelse. Således vil virksomhedens og ejernes ressourcer bl.a. være påvirket af den løbende indkomst- og formuebeskatning, ejendomsbeskatningen m.v. Det bør tillige have sig for øje, at de skatte- og afgiftsmæssige følgevirkninger af generationsskiftet kun er en del af en større problemkreds, der knytter sig til virksomhedernes videreførelse hos næste generation. Talrige forhold af juridisk, organisatorisk, ledelsesmæssig og anden art er medbestemmende - og kan tillige rumme skattemæssige aspekter.

Udvalget har imidlertid anset det som en naturlig og hensigtsmæssig afgrænsning af opgaven at koncentrere overvejelserne om de skatte- og afgiftsmæssige forhold, der har tilknytning til det centrale element i generationsskiftet, der udgøres af ejerskiftet med hensyn til virksomhedens aktiver.

2. Generationsskiftet - et ejerskifte.

Det er som nævnt et centralt element i generationsskiftet, at ejerforholdet vedrørende virksomhedens aktiver ændres. Dette gælder, hvad enten overdragelsen til næste generation sker ved et salg eller helt eller delvis uden vederlag, altså som gave eller arveudlæg. Det gælder desuden såvel den fuldstændige overdragelse, hvor overdrageren ophører med at drive og eje den pågældende virksomhed, som den delvise overdragelse, der typisk er led i en successiv overførsel af virksomheden til næste generation - ofte betegnet som det glidende generationsskifte. Her vil der ved overdragelsen af en personlig ejet virk-

somhed etableres et interessentskab, et partrederi eller eventuelt et kommanditselskab.

Hvor virksomheden drives i aktie- eller anpartsselskabsform, gennemføres generationsskiftet ved hel eller delvis overdragelse af selskabets aktier eller anparter. Generationsskifteproblematikken kommer herved til at omfatte ikke blot overførsel af det umiddelbare ejerskab til virksomhedsaktiver, men også overførsel af selskabsandele. Forud herfor kan være gået omdannelse af en personlig drevet virksomhed til aktie- eller anpartsselskab.

Også overdragelse af virksomhed eller aktier til en fond har spillet en rolle i generationsskiftesammenhæng.

Endelig kan der som nævnt være tale om såvel generationsskifter, der gennemføres som familieoverdragelser, som generationsskifter uden for familiekredsen.

Udvalget har anset det som en del af generationsskiftet, at der sker overdragelse af en virksomhed eller en del heraf (ideel anpart), eller af en kvalificeret aktiepost. Derimod anses overdragelse af enkeltaktiver at falde udenfor.

I det omfang overdragelsen sker uden vederlag, vil der foreligge gave, arveforskud eller arv. Ved overdragelse mod vederlag vil der kunne være tale om en række forskellige berigtigelsesformer som kontant betaling, overtagelse af gæld, udstedelse af pante- eller gældsbreve eller påtagelse af forpligtelse til at udrede løbende ydelser (aftægt, overskudsandele m.v.).

Beskatningsproblemerne i forbindelse med generationsskifte vil således kunne variere såvel i karakter som omfang efter ejerform, overdragelses- og berigtigelsesmåde m.v., jfr. nedenfor.

3. Skatte- og afgiftsproblemerne.

De skatter og afgifter, ejerskiftet kan udløse, er grupperet i

Avancebeskatning hos overdrageren, altså beskatningen af fortjeneste på de overdragne aktiver, her-

under skat af genvundne afskrivninger. Overdragelse som gave eller arveforskud sidestilles med salg, og handelsværdien på overdragelsestidspunktet anvendes som afståelsessum og som afskrivningsgrundlag for erhververen.

Afgift (eventuelt indkomstskat) af gave, arveforskud eller arv.

Andre afgifter, bl.a. stempelafgift.

De gældende regler om generationsskiftets skatter og afgifter er nærmere beskrevet i afsnit 1 i kapitel 3 og 4.

Hovedindholdet er følgende:

3.1. Avancebeskatning.

Ved overdragelse af omsætningsaktiver (varelager, besætninger og beholdninger, næringsejendomme og -værdipapirer m.v.) svares almindelig indkomstskat af fortjenesten (incl. genvundne afskrivninger). Skatten andrager op til 68 pct. For skatteydere omfattet af reglerne om formueskatteloftet (det vandrette skatteloft) vil skatten være 78 pct.

Fortjeneste ved overdragelse af driftsmidler, skibe, patenter o. lign, rettigheder beskattes normalt som særlig indkomst med 50 pct.

Ved overdragelse af afskrivningsberettigede bygninger og installationer heri beskattes genvundne afskrivninger ligeledes med 50 pct.

Endelig beskattes fortjeneste ved overdragelse af hovedaktionæraktier (efter 7 års ejertid) med 25 pct.

Overdragelse af goodwill udløser ikke beskatning. Det samme gælder (efter 7 års ejertid) overdragelse af fast ejendom, bortset fra genvundne bygningsafskrivninger.

Avancebeskatningsproblemerne tyngde vil således bl.a. afhænge af den valgte ejerform, aktivsammensætning,

foretagne afskrivninger og værdiansættelsen på overdragelsestidspunktet, jfr. nærmere nedenfor under afsnit 6 pkt. 2.

Særligt om virksomheder under virksomhedsordningen bemærkes, at afståelsen udløser efterbeskatning af eventuelt indestående på konto for opsparet overskud.

Ved arveudlæg kan udlægsmodtageren indtræde i afdødes skattemæssige stilling (succession), jfr. nedenfor.

3.2. Arve- og gaveafgift m.v.

I det omfang der ikke betales vederlag for virksomheden eller aktierne, skal erhververen svare arve- eller gaveafgift (eventuelt indkomstskat).

Afgiften af arv og gave til børn og børnebørn andrager op til 32 pct. (afgiften af beløb ud over 1 mill. kr.).

Afgiften af arv og arveforskud til søskende og søskendebørn andrager op til 80 pct. (afgiften af beløb ud over 1 mill, kr.).

Ved gaver til personer uden for den gaveafgiftspligtige kreds svares almindelig indkomstskat med op til 68

3.3. Andre afgifter m.v.

Ved overdragelse af virksomhedsaktiver som led i generationsskiftet kan der blive tale om stempelafgift.

Desuden kan der ved låneoptagelse i forbindelse med generationsskifte undertiden blive tale om forbrugsrenteafgift.

3.4. Dobbeltbeskatning af aktieudbytter.

Endelig kan den endnu eksisterende dobbeltbeskatning af udloddet selskabsindkomst påvirke mulighederne for generationsskiftets gennemførelse.

4. Udenlandske skatte- og afgiftsregler.

Udvalget har til brug for sine overvejelser indhentet oplysning om de vigtigste skatte- og afgiftsregler af betydning for generationsskifter i en række lande.

Der henvises til bilag 1.

4.1. Sammenfatning af udenlandsk ret.

Udvalget har undersøgt generationsskiftets skatter og afgifter i Sverige, Norge, England, Tyskland og USA.

Det generelle indtryk af disse regler er, at skatter og afgifter i forbindelse med arv og gaveoverdragelse af erhvervsvirksomheder gennemgående ligger på et noget højere niveau i Danmark end i de pågældende lande. En merbeskatning kan ikke gøres op i kroner og ører, og sammenligninger vanskeliggøres af den sammensatte og forskellige struktur af både danske og udenlandske regler på dette område. I denne forbindelse må det også tages i betragtning, at en virksomheds evne til at finansiere generationsskiftets skatter og afgifter tillige afhænger af den løbende beskatning.

4.2. Beskatningen af en afdøds kapitalgevinster.

Afdødes kapitalgevinster beskattes ikke i nogen af de undersøgte lande. I Sverige og Tyskland begrænses fordelene herved dog af, at arvingerne indtræder i afdødes skattemæssige stilling. Retsstillingen i Sverige og Tyskland svarer således i det store og hele til retsstillingen i Danmark på dette punkt. I de øvrige lande indtræder arvingen ikke i afdødes skattemæssige stilling, men kan benytte udlægsværdierne (selvom de er højere end afdødes anskaffelsessummer) som afskrivningsgrundlag og som anskaffelsessummer ved videresalg. Der er altså tale om en fordelagtigere retsstilling.

4.3. Beskatningen af gaver hos giver.

I praksis ydes der ofte et delvist vederlag for en gave, når gaven gives som led i et generationsskifte i erhvervslivet.

Reglerne i de undersøgte lande varierer fra regler om, at gavedelen ikke medregnes ved opgørelsen af fortjenesten (Norge), til regler om succession i gavedelen (aktier i Sverige) eller regler om succession i både vederlagsdel og gavedel (fast ejendom i Sverige). De oplysninger, som udvalget har gennemgået, er ikke for alle landes vedkommende så detaljerede, at det kan afgøres, om en successionsordning kun omfatter gavedelen eller om den omfatter både gavedel og vederlagsdel.

Heroverfor står, at man i Danmark altid medregner gavens værdi i overdragelsessummen uden nogen form for succession.

4.4. Arveafgift og gaveafgift.

Udgangspunktet for vurderingen af de afgiftspligtige værdier er i almindelighed handelsværdien. I England og Sverige findes regler om et særligt nedslag i de afgiftspligtige værdier, når disse består af erhvervsvirksomheder. Vurderes afgiftsskalaerne under hensyntagen hertil, får man det indtryk, at arve- og gaveafgift i de undersøgte lande er lempeligere for erhvervsaktiver, end det er tilfældet her i landet. Det gælder ikke mindst i forhold til Sverige, mens belastningen med afgift af de helt store arvelodder synes at kunne veje tungere i USA.

5. Gennemførte lempelser af betydning for generations-skifter.

Gennem 1960'erne og 70'erne udvidedes området for og tyngden af avancebeskatningen. Ved indgangen til 80'erne omfattede denne også ejendomsavancer (kapitalvinding) og goodwill (med visse nedslagsmuligheder), og beskatningen androg i alle tilfælde som hovedregel 50 pct. af den nominelle fortjeneste, uden hensyn til den mellemliggende inflation. For fast ejendoms vedkommende kunne der endog blive tale om en skattesats væsentligt over 50.

Som det også er omtalt i udvalgets kommissorium, er der sket en mærkbar udvikling på området i dette årti:

- 1) Fra den 1. juli 1981 gennemførtes en vis lempelse af beskatningen af fortjeneste ved afståelse af hovedaktionæraktier. Fra 1. januar 1984 lempedes beskatningen yderligere, således at fortjeneste nu efter mere end 7 års ejertid beskattes med 25 pct. Ved kortere ejertid udgør beskatningen fra 30 pct. til ca. 57 pct. (dog 68 pct. for skatteydere omfattet af **personskattelovens** overgangsregel for positiv kapitalindkomst).
- 2) Fra den 1. juli 1982 ændredes reglerne om beskatning af fortjeneste ved ejendomssalg, således at fortjeneste (bortset fra genvundne bygningsafskrivninger) uden for næring er skattefri efter en ejertid på mere end 7 år. Ved kortere ejertid beskattes fortjenesten med 10-50 pct.
- 3) Fra samme dato ophævedes befikatingen af vederlag for goodwill. Denne ændring må dog ses i sammenhæng dels med, at erhververens mulighed for afskrivning af købesum for goodwill samtidig bortfaldt, dels med at der siden 1976 havde kunnet foretages nedslag ved overdragerens opgørelse af **goodwill-fortjeneste**.
- 4) Også ændringer i reglerne om værdiansættelse - til brug for avancebeskatning og afgiftsberegning - har haft betydning. Det gælder således dels den højere grad af **forudsigelighed**, der er søgt indbygget i reglerne, dels de retningslinier der er fastlagt for tilsidesættelse af parternes værdiansættelse af f.eks. fast ejendom og for beregningen af skattekursen for unoterede aktier.
- 5) Med virkning fra 1. januar 1983 blev der desuden tilvejebragt faste regler for overdragelse af personlig drevet virksomhed til aktie- eller anparts-

selskab uden avancebeskatning (skattefri virksomhedsomdannelse). En tilsvarende mulighed for strukturomlægning uden avancebeskatning gennem selskabsfusion har også haft en vis betydning i generationsskiftesammenhæng.

- 6) Endelig vil skattereformaftalens vedtagelse om ophævelse af dobbeltbeskatningen af aktieudbytter være af betydning for aktionærernes mulighed for at udrede generationsskifteskatter og -afgifter med midler, der hæves i selskabet.

Det vil umiddelbart fremgå, at de gennemførte lempelser har haft varierende betydning for virksomhederne, afhængig af ejerform, aktivsammensætning m.m. I det omfang disse faktorer gør sig nogenlunde ensartet gældende inden for et erhverv, vil der erhvervene imellem være tale om forskelle i mulighederne for at drage nytte af lempelserne.

Det er således uden videre klart, at virksomheder og erhverv, der i væsentlig grad baserer den erhvervsmæssige aktivitet på fast ejendom, som undergår ikke uvæsentlige værdistigninger, har opnået en større lempelse end virksomheder/erhverv, hvor den væsentligste konsekvens af overdragelsen er beskatning af genvundne afskrivninger, uden at dette er forbundet med nævneværdige skattefri konjunkturgevinster på ejendommen.

De gennemførte lettelser af beskatningen ved overdragelse af virksomhed i selskabsform har ifølge sagens natur ikke berørt de virksomheder, der drives i personligt regi - enten fordi selskabsformen skønnes uhensigtsmæssig, eller fordi lovgivningen er til hinder for, at virksomheder af den pågældende art driver virksomhed i selskabsform, jfr. nedenfor.

Endelig har ophævelsen af goodwill-beskatningen selv sagt været uden betydning for virksomheder, hvis overdragelsesværdier udelukkende kan henføres til andre aktiver.

6. Vurdering af beskatningsproblemerne ved generations- skifte.

6.1. Generelt.

Uanset de gennemførte lempelser i beskatningsreglerne, jfr. 5, giver udvalgets overvejelser grundlag for at tilslutte sig kommissoriets udtalelse om, at generationsskiftet inden for erhvervslivet efter gældende skatte- og afgiftslovgivning ofte kan udløse en meget kraftig skattemæssig belastning af erhvervsvirksomhedernes/ejernes økonomiske ressourcer.

En avancebeskatning af det beskrevne omfang vil efter omstændighederne kunne være så byrdefuld for den virksomhed, der skal generationsskiftes, og som i flertallet af tilfælde vil skulle præstere grundlaget for skatte- og afgiftsbetalingen, at der gennem fremmedfinansiering eller bortsalg af dele af virksomheden (aktierne) skabes risiko for dennes videreførelse og for tab af arbejdspladser. I andre tilfælde vil konsekvensen kunne være, at generationsskifter, der i øvrigt er naturlige og samfundsmæssigt ønskelige, udskydes eller opgives som følge af skattebelastningen.

Tilsvarende følger kan afgiftsbelastningen på vederlagsfri overdragelser have. Udvalget har noteret sig, at arve- og gaveafgifterne løbende er undergået ændringer i opadgående retning. De gældende afgiftsskalaer blev fastsat i 1972. Den omstændighed, at skalatrinnene siden har været uændrede uden hensyn til inflationsudviklingen, har medført en faktisk forøgelse af afgiftsbyrden. Marginalsatsen uden for klasse A har desuden en højde, der gør gennemførelse af generationsskifter uden vederlag til en forholdsvis teoretisk mulighed.

Hertil kommer, at der ved familieoverdragelser uden vederlag hyppigt vil være tale om et sammenstød af avancebeskatning og afgiftsbetaling, hvilket vil forstærke

virkingen af belastningen af generationsskiftet. Hvor beskatningsreglerne for gaver er anderledes end for arveudlæg, vil der tillige kunne optræde en uønsket forvridning af dispositionsmønstrer, idet de skattemæssige fordele ved at udskyde generationsskiftet til ejerens død vil kunne veje så tungt, at et tidligere generationsskifte, som af andre grunde måtte forekomme naturligt og hensigtsmæssigt, ikke gennemføres.

Hvor skatte- og afgiftsbelastningen af generationsskiftet er væsentlig mere byrdefuld, end tilfældet er i andre lande, vil en vis konkurrenceforvridende effekt kunne forekomme.

6.2. Sammenhængen med erhvervsstruktur m.v.

Udvalget har overvejet, om beskatningsproblemerne ved generationsskifte er særligt tyngende for specielle erhverv.

Der foreligger ikke statistisk materiale til belysning heraf. Imidlertid indicerer den omstændighed, at belastningen ved generationsskiftebeskatningen er afhængig af en række faktorer såsom ejer- og overdragelsesform, aktivsammensætning, finansieringsmuligheder m.m., at der vil kunne være erhverv, som har en sådan strukturel sammensætning, at beskatningsproblemerne ved generationsskifte føles særligt tyngende.

Gennemførelsen af generationsskifter vil således bl.a. være afhængig af virksomhedernes finansieringsmuligheder og kapitalstruktur, som vil kunne variere fra erhverv til erhverv. Det gælder såvel mulighederne for selvfinansiering, der igen afhænger af rentabilitet, investeringskrav m.v., jfr. nedenfor, som mulighederne for at opnå tilstrækkelig fremmedfinansiering. Erhverv med utilstrækkelige muligheder for realkreditbelåning og eventuel supplerende finansieringsstøtte vil være særligt belastet af generationsskiftebeskatningen.

Problemerne kan forstærkes, såfremt virksomhedernes valg af ejerform er begrænsede. Aktie- og anpartsselskabsformen øger mulighederne for egenkapitaltilførsel udefra og kan i øvrigt indebære nogle strukturelle lettelser i forbindelse med virksomhedernes overgang til næste generation. Desuden vil man ved aktiesalg på det fri marked typisk indkalkulere den latente skattebyrde på selskabets skatterelevante aktiver i prisen, hvorved vilkårene nærmer sig overdragelse med succession.

Beskatningsproblemerne varierer tillige efter aktivsammensætningen. Erhverv, hvis virksomhed i væsentlig grad er baseret på driftsmidler, skibe og bygninger, der er afskrevet betydeligt, vil typisk have særlige problemer, navnlig når virksomhedsudbygning til rentabel drift forudsætter løbende investeringer af betydeligt omfang.

Dette må også ses i sairanenhang med den generelle rentabilitet i erhvervet, herunder ikke mindst rentabiliteten i de første år efter generationsskiftet. Erhverv med lav afkastningsgrad vil have vanskeligere ved at gennemføre generationsskiftet og klare skattebelastningen end andre.

Det spiller også en rolle, om erhvervets generationsskifter typisk sker i form af familieoverdragelser eller som almindelige salg. Det vil kunne anføres, at der ved virksomhedsafståelser på det fri marked vil være større mulighed for en kapitaltilførsel, der gør det muligt at lette presset på virksomhedens ressourcer som følge af generationsskiftet. Omvendt vil det gaveelement, der ikke sjældent optræder ved familieoverdragelser, og hvorved byrden lægges på overdrageren, kunne lette erhververens situation. Til gengæld udløser dette så en yderligere skattebetaling i form af afgift/indkomstskat.

Erhvervslivets generationsskifteproblemer vil således kunne variere betydeligt fra virksomhed til virksomhed og fra erhverv til erhverv. Der er grund til at antage, at erhverv med høj belåningsprocent og begrænsede muligheder

for yderligere belåning eller kapitaltilførsel via selskabsform m.v., med en aktivsammensætning der typisk udløser en betydelig avanceskat og samtidig kræver hyppige nyinvesteringer, og med en gennemgående lav rentabilitet vil være særligt belastede af generationsskiftebeskatningen.

Det må i denne forbindelse bemærkes, at der i kraft af lovmæssige begrænsninger er virksomheder/erhverv, der ikke kan drives i selskabsform. Det gælder landbruget og virksomhed som advokat, ejendomsmægler og -handler, landinspektør, dispachør og skibs- og varemægler. For gartnerierhvervets vedkommende er overgangen til selskabsform betinget af dispensation, der knytter sig til landbrugslovens erhvervsregler, således at anvendelsesmulighederne for selskabsformen reelt er begrænsede.

For jordbrugserhvervets vedkommende indebærer bopælskravet tillige, at generationsskifteoverdragelsen af virksomheden normalt involverer boligskit.

Endelig bemærkes, at vurderingen af de gældende regler og mulige lettelser heri vil kunne være påvirket af omfanget af familieoverdragelser inden for erhvervet. Erhverv med tradition for relativt mange familieoverdragelser vil særligt mærke belastningen som følge af sammenstødet mellem avancebeskatningen og arve- og gaveafgifter og forskellen i reglerne for gaveoverdragelse og arveudlæg. På den anden side vil erhverv, hvor familieoverdragelser udgør undtagelsen, få tilsvarende ringe gavn af lempelser, der begrænses til overdragelser inden for familien.

7. Undersøgte løsningsmuligheder.

De væsentligste skattemæssige problemer i forbindelse med generationsskifte af erhvervsvirksomheder knytter sig som nævnt til avancebeskatning ved salg og bortgivelse af virksomhedens aktiver og til udredning af arve- og gaveafgift, eventuelt indkomstskat, når genera-

tionsskiftet sker ved død eller gave. Udvalget har overvejet, hvilke lempelser af de herom gældende skatte- og afgiftsregler, der - foruden en generel nedsættelse af satserne for avanceskat, arve- og gaveafgift m.v. - vil kunne medvirke til at lette vilkårene for erhvervslivets generationsskifter.

På avancebeskatningens område har udvalget overvejet følgende løsningsmuligheder:

1. Udvidet adgang til overdragelse med succession, således at overdragelsen ikke udløser avancebeskatning, idet erhververen indtræder i overdragerens skattemæssige stilling med hensyn til afskrivningsgrundlag, anskaffelsessummer m.v. og ved senere videreoverdragelse avancebeskattes på dette grundlag. En sådan successionsadgang findes i dag for så vidt angår udlæg fra dødsboer, men kunne tænkes udvidet til også at omfatte gaver og andre familieoverdragelser (overdragelser til den gaveafgiftspligtige kreds samt søskende og søskendebørn), jfr. kapitel 3, afsnit 2.
2. I kapitel 3, afsnit 3 drøftes behovet og mulighederne for at udvide successionsadgangen yderligere, d.v.s. til generationsskifter uden for familien (generelt eller begrænset til enkelte grupper, f.eks. medarbejdere).
3. En betragtelig del af avancebeskatningen vedrører genvundne bygningsafskrivninger. Det overvejes derfor i kapitel 3, afsnit 4, om beskatningen heraf bør lempes gennem en ordning, hvor den skattepligtiges fortjeneste aftrappes efter en vis ejertid, svarende til de gældende regler om fortjeneste ved ejendomsalg, eller hvor kun genvundne afskrivninger fra de seneste år forud for overdragelsen beskattes.

4. Særligt for afskrivningsberettigede aktiver gør sammenhængen mellem avancebeskatningen af overdrageren og afskrivningsretten for erhververen det naturligt at overveje, om der kan indføres en helt generel successionsadgang for så vidt angår afskrivningsberettigede aktiver, herunder ikke mindst driftsbygninger, jfr. herom kapitel 3, afsnit 4.
5. Desuden drøftes i kapitel 3, afsnit 5, mulighederne for at lempe avancebeskatningen gennem regler om at bortse fra gavedelen ved beskatning af fortjeneste ved gaveoverdragelse, eller regler om nedslag i værdiansættelsen svarende til, hvad der overvejes med hensyn til arve- og gaveafgiftsberegningen m.v., jfr. punkt 8 nedenfor.
6. Endelig har udvalget overvejet en lempelse af byrden ved avancebeskatningen i form af en henstands- eller afdragsordning, hvor skattekravet udløses og opgøres efter gældende regler, men hvor der er adgang til på nærmere fastsatte vilkår at udstrække skattebetalingen over en årrække, jfr. kapitel 3, afsnit 6. En sådan henstandsordning kan enten begrænses til familieoverdragelser eller udvides til også at omfatte andre generationsskifter, herunder overdragelse til medarbejdere.

For så vidt angår reglerne om arve- og gaveafgift samt indkomstskat af visse gaver har udvalget overvejet følgende muligheder for lempelse:

7. Omlægning af arve- og gaveafgiftsskalaerne til en proportionalafgift, der vil være betydeligt lavere end de gældende marginalsatser, jfr. kapitel 4, afsnit 2 .

8. Udvalget har dernæst drøftet gennemførelse af regler om nedslag i værdiansættelsen for så vidt angår fysiske erhvervsaktiver, der indgår i virksomheds- eller aktieoverdragelser uden vederlag, jfr. kapitel 4, afsnit 4.
9. Udvalget har tillige vurderet de gældende regler om henstand med arve- og gaveafgift, jfr. kapitel 4, afsnit 5.

Herudover har udvalget overvejet, om der knytter sig særlige problemer til generationsskifte af virksomheder, der drives i selskabsform. Af særlig interesse er her problemerne som følge af dobbeltbeskatning af aktieudbytte og forbrugsrenteafgiften, jfr. herom kapitel 5.

Endelig har udvalget i kapitel 6 overvejet en mulig lempelse af de gældende regler om stempelafgift.

Afsnit 2. Udvalgets indstilling.

Udvalgets overvejelser vedrørende de ovenfor i afsnit 1, pkt. 7, nævnte løsningsmuligheder har ført til følgende indstillinger og bemærkninger:

1. Generel succession ved familieoverdragelser.

10 medlemmer af udvalget (Steen Askholt, Ernest Bohr, Henrik Engsig, Jørgen Jørgensen, Kent Kirk, Aage Lyck, T. Helmo Madsen, Jørgen Broe Pedersen, Svend Petersen og Leif Skov) finder, at vægtige grunde taler for at gennemføre regler om udskydelse af avancebeskatningen ved familieoverdragelser i levende live gennem en successionsordning, der i sine principper svarer til de gældende regler for arveudlæg.

Overdragelse med succession indebærer, at erhververen overtager avanceskattebyrden, således at der alene sker en udskydelse af beskatningen, indtil virksomheden senere måtte blive overdraget på almindelige vil-

kår. Sådanne regler vil øge mulighederne for gennemførelse af familiegenerationsskifter med de til rådighed værende ressourcer, og den eksisterende forskelsbehandling mellem generationsskifte i levende live og ved død, der får skattefaktoren til at spille en uheldig, forvridende rolle i planlægningen af virksomhedernes videreførelse, forsvinder.

Det er flertallets opfattelse, at adgangen til overdragelse med succession i levende live ikke vil imødekomme det praktiske behov, hvis den begrænses til rene gaveoverdragelser. Den må stå åben for alle familieoverdragelser, der afgrænses som overdragelser - mod eller uden vederlag - til børn, børnebørn, søskende og søskendebørn, men den bør være valgfri. Det er tillige væsentligt, at successionsadgangen omfatter såvel fuldstændig som delvis virksomhedsoverdragelse samt overdragelse af hovedaktionæraktier, hvorimod reglerne ikke skal finde anvendelse på overdragelse af enkeltaktiver. Den bør også omfatte indestående på konto for opsparet overskud under virksomhedsordningen.

Anbefalingen af en successionsordning for familieoverdragelser i levende live sker ud fra ønsket om at lette vilkårene for generationsskifte af virksomheder i personligt eje og i selskabsform gennem en udskydelse af avanceskattekravet. Der er derfor i forbindelse med omtalen af forslaget redegjort for en række begrænsninger med hensyn til tabsaktiver, underskudsudnyttelse, hovedaktionærsuccession m.v., samt erhververe hjemmehørende i udlandet, der skal forhindre utilsigtet udnyttelse af reglerne. Ved gaveafgiftsberegningen skal der - på samme måde som ved arveudlæg - tages hensyn til en passivpost modsvarende den latente skattebyrde, erhververen overtager, og der skal i konsekvens heraf ikke kunne succederes i avance omfattet af ejendomsavancebeskatningsloven eller aktieavancebeskatningslovens regler om almindelige aktier.

Det er flertallets opfattelse, at det administrative merarbejde, der er forbundet med forslaget gennemførelse ikke vil have et sådant omfang, at det bør stille sig hindrende i vejen for en generationsskiftelømpelse som den foreslåede.

7 medlemmer af udvalget (Kaj Andersen, Claus Blendstrup, Hanne Søgaard Hansen, Otto Jensen, Marianne Mandahl, Ulla Sterkel, Ebbe Willumsen) finder ikke, at de hensyn, der begrundes successionsreglerne ved død, nemlig det pludseligt og ofte uventede likviditetskrav, der opstår i et dødsbo, gør sig tilsvarende gældende ved gaveoverdragelser. En gaveoverdragelse kan således planlægges, og der' skal ikke som ved død udredes arv til medarvinger.

Disse medlemmer af udvalget er af den opfattelse, at det er et grundlæggende princip bag afskrivningsreglerne, at det, der løbende er afskrevet for meget, kommer frem til beskatning ved den skattepligtiges overdragelse af de afskrivningsberettigede aktiver. På samme måde er aktieavancebeskatningsreglerne begrundet i, at selskabsindkomst normalt beskattes lavere end personlig indkomst.

Jo flere successionsregler, der gennemføres i lovgivningen, jo mere udtyndes disse principper.

Disse medlemmer finder derfor ikke, at der bør indføres successionsregler ved gaveoverdragelser. Denne indstilling må bl.a. ses i lyset af, at avancebeskatningen af kapitalindkomster på en række områder (hovedaktionæraktier, goodwill og fast ejendom m.m.) er blevet lempet/afskaffet inden for de senere år. De syv medlemmer finder samtidig anledning til at påpege, at successionsreglerne virker uens for så vidt som udskydelsen af beskatningen af genvundne afskrivninger på afskrivningsberettigede aktiver umiddelbart modsvares af et lavere afskrivningsgrundlag for erhververen, mens noget lignende ikke er tilfældet for aktier eller ved virksomhedsordningen.

Den successionsordning, som flertallet har skitseret, indeholder regler om tidsubegrænset succession ved hovedaktionæraktier. Dette er nødvendigt for at begrænse mulighederne for utilsigtet udnyttelse af ordningen. Succession ved død er begrænset til 5 år. Forskellen virker administrativt komplicerende, og den tidsubegrænsede succession forudsætter for at blive effektiv, at der tilvejebringes de nødvendige ressourcer til opbygning og vedligeholdelse af et register over erhvervelse af hovedaktionæraktier. Den skitserede successionsordning indeholder regler om en passivpost, der fradrages i den gaveafgiftspligtige værdi. Begrundelsen herfor er, at der hviler en skjult skattebyrde på aktivet, fordi erhververen, hvis han videresælger, skal anvende overdragerens anskaffelsessummer. Det er de 7 medlemmers opfattelse, at en successionsordning uden beregning af passivpost er enklere end den ordning, som flertallet har skitseret. Ved at pege på denne forenklingsmulighed har de 7 medlemmer samtidig taget i betragtning, at den skjulte skattebyrde ikke altid bliver en realitet.

Otto Jensen ønsker herudover at henvise til sine supplerende bemærkninger s. 79-80.

2. Generel succession ved generationsskifte uden for familien.

2.1. Bredt afgrænset personkreds.

Udvalget finder, at de problemer for erhvervslivets generationsskifter, som de gældende regler om avancebeskatning kan afføde, ikke er begrænset til overdragelser inden for familien. Overvejelser om gennemførelsen af en generel successionsordning, omfattende alle skatterelevante aktiver, støder imidlertid på den vanskelighed, at det efter udvalgets formening ikke er muligt at opstille kriterier for en afgrænsning af generationsskiftebegrebet uden for familien, der er så klare og entydige, at det vil være forsvarligt at ba-

sere retsanvendelsen herpå, og som samtidig skaber rimelig sikkerhed for, at lempelsesreglernes virkning begrænses i overensstemmelse med de opstillede mål. Uden en sådan begrænsning vil en generel successionsordning reelt kunne komme til at fungere som en ophævelse af væsentlige dele af avancebeskatningen.

På denne baggrund finder udvalget ikke at kunne anbefale regler, der giver en bredt afgrænset personkreds adgang til overdragelse af alle aktiver med succession.

2.2. Medarbejdere.

10 medlemmer (Steen Askholt, Ernest Bohr, Henrik Engsig, Jørgen Jørgensen, Kent Kirk, Aage Lyck, T. Helmo Madsen, Jørgen Broe Pedersen, Svend Petersen og Leif Skov), der foreslår succession ved familieoverdragelser, finder imidlertid, at det vil være velbegrundet i et nærmere fastsat omfang at give virksomhedernes medarbejdere adgang til overtagelse af virksomheden - helt eller delvis - eller aktier i virksomheden på successionsvilkår svarende til den udvidelse af successionsreglerne, som disse medlemmer foreslår for familieoverdragelser, jfr. 1.

Disse medlemmer finder, at medarbejderovertagelse med succession som supplement til familiegenerations-skiftet vil være af væsentlig betydning for mulighederne for at sikre, at virksomhederne - ikke mindst de mindre og mellemstore - kan videreføres på hensigtsmæssig måde ved overdragelse til personer med den særlige indsigt i og forståelse for virksomhedens forhold, som medarbejdertilknytningen kan indebære. Det anbefales derfor at udvide adgangen til overdragelse af virksomhed eller aktier med succession til også at omfatte medarbejdere, hvis ansættelsesforhold har en vis fast og varig karakter - f.eks. uafbrudt ansættelse i mindst 5 år forud for overdragelsen.

Flertallet ser også positivt på muligheden for at anvende successionsprincippet ved virksomhedsoverdragelse til et organiseret kollektiv af medarbejdere, men finder, at overvejelserne om den retlige struktur for et sådant medarbejderkollektiv og de vilkår, der skal gælde for overdragelse med succession, må ske under hensyntagen til de aspekter af selskabsretlig, arbejdsmarkedspolitisk og anden art, spørgsmålet rummer, og derfor falder uden for rammerne af nærværende udvalg.

6 medlemmer af udvalget (Kaj Andersen, Claus Blendstrup, Hanne Søgaard Hansen, Marianne Mandahl, Ulla Sterkel, Ebbe Willumsen) er af de om familiesuccession anførte grunde også imod at tillade medarbejdere at succedere. Medarbejderbegrebet indeholder afgrænsningsproblemer. Den af flertallet anvendte definition sikrer således ikke, at erhververen er en yngre medarbejder, der erhverver virksomheden for selv personlig at fortsætte denne. Der kan i denne forbindelse peges på, at der er en glidende overgang fra 1) den egentlige lønmodtager til 2) den, der kommer udefra for at købe virksomheden, men hvis overtagelse sker i flere tempi, kombineret med et ansættelsesforhold hos sælger og frem til 3) den udenforstående, der køber hele virksomheden på en gang og som derfor helt klart ikke er medarbejder. Det er vanskeligt at vurdere, hvor stor en del af de sædvanlige købere til en erhvervsvirksomhed, der vil falde ind under eller vil kunne bringe sig ind under de gunstige successionsregler, som flertallet skitserer. For så vidt angår medarbejderkollektiver er man enig med flertallet i, at de nødvendige overvejelser under hensyntagen til de aspekter af selskabsretlig, arbejdsmarkedspolitisk og anden art, som spørgsmålet rummer, falder uden for rammerne af nærværende udvalg.

1 medlem (Otto Jensen) mener ikke på det foreliggende under udvalgsarbejdet uoplyste grundlag at kunne tage definitiv stilling til de nærmere betingelser og

vilkår, som må knyttes til medarbejderovertagelse af virksomheder i forbindelse med generationsskifte, men er ellers under henvisning til sin generelle mindretalsudtalelse og det s. 86 anførte, særdeles positiv heroverfor. At opstille spekulationsudelukkende betingelser vil sikkert stille krav om udvikling af særlige værnsregler og nydannelser skatteretligt, selskabsretligt og arbejds(marked)sretligt, hvilket der ikke er taget skridt til under udvalgsarbejdet eller i tilknytning hertil.

3. Reduktion af skatten af genvundne afskrivninger gennem aftrapning eller tidsbegrænsning.

Udvalget er af den opfattelse, at en ikke uvæsentlig del af de avancebeskatningsproblemer, der knytter sig til generationsskifte, har sammenhæng med beskatningen af genvundne afskrivninger, ikke mindst bygningsafskrivninger. Den omstændighed, at beskatningen af genvundne afskrivninger er et logisk modstykke til de foretagne afskrivninger, indebærer ikke uden videre, at det ikke kan overvejes at give en generationsskiftelempelse karakter af en reduktion af skatten af genvundne afskrivninger, der konstateres i forbindelse med et generationsskifte.

Udvalget har på denne baggrund overvejet forslag om en aftrapningsordning, hvorefter beskatningen af genvundne afskrivninger nedsættes i takt med ejertidens længde - efter samme princip, som findes i ejendoms- og aktieavancebeskatningslovene - og en ordning, hvorefter man ved beregningen af genvundne afskrivninger kun medtager afskrivninger foretaget i den sidste del af ejertiden.

Udvalget finder imidlertid, at sådanne ordninger vil have en række vilkårlige og uønskede virkninger, hvorfor de ikke kan anbefales som en hensigtsmæssig løsning.

4. Succession i afskrivningsberettigede aktiver.

På baggrund af det under 3. anførte, og tillige i lyset af behovet for avanceskattemæssige generationsskiftelempelser i erhverv med relativt få familie- og medarbejderoverdragelser, har udvalget overvejet mulighederne for at tillade successionsprincippet anvendt på alle overdragelser af afskrivningsberettigede aktiver - hvor det midlertidige frafald af beskattningen af genvundne afskrivninger har et modstykke i reduktion af erhververens afskrivningsgrundlag.

Det er imidlertid den overvejende opfattelse i udvalget, at en sådan almindelig successionsordning for afskrivningsberettigede aktiver ikke kan anbefales.

For 7 medlemmers vedkommende (Steen Askholt, Ernest Bohr, Jørgen Jørgensen, T. Helmo Madsen, Jørgen Broe Pedersen, Svend Petersen og Leif Skov) er dette begrundet med, at en sådan successionsordning vil få så generelle - herunder utilsigtede - virkninger og være forbundet med sådanne problemer i relation til prisfastsættelse, ejendomsvurdering m.v., at det må give anledning til afgørende betænkeligheder.

6 medlemmer (Kaj Andersen, Claus Blendstrup, Hanne Søgaard Hansen, Marianne Mandahl, Ulla Sterkel, Ebbe Willumsen) er enig i disse medlemmers vurdering, men skal samtidig henvise til bemærkningerne om deres generelle betænkeligheder i afsnittet om familiesuccession.

3 medlemmer (Henrik Engsig, Kent Kirk og Aage Lyck) deler ikke de fremførte betænkeligheder vedrørende prisfastsættelse, ejendomsvurdering m.v., men finder, at en successionsordning i afskrivningsberettigede aktiver vil tilføre virksomheder i personligt eje, der under de gældende regler vanskeligt kan generationsskiftes, en sådan dynamik, at de samfundsmæssige fordele langt opvejer eventuelle betænkeligheder. Disse medlemmer af udvalget anbefaler derfor en successionsordning i afskrivningsberettigede aktiver.

1 medlem (Otto Jensen) kan under henvisning til sin generelle mindretalsudtalelse og det i udtalelserne s. 86 og 116 anførte på visse nærmere betingelser gå ind for succession i afskrivningsberettigede aktiver for medarbejdere i forbindelse med disses virksomheds- overtagelse ved generationsskifte.

5. Reduktion af skattepligtig avance med gavedel eller procentnedslag.

Udvalget finder ikke at kunne anbefale en ordning, hvorefter der ved gaveoverdragelse af erhvervsvirksomhed eller aktier helt eller delvis bortses fra gavedelen ved opgørelsen af giverens skattepligtige avance på det bortgivne.

Udvalget kan heller ikke anbefale, at det nedslag i værdiansættelsen af en række virksomhedsaktiver, som et flertal foreslår indført med virkning for arve- og gaveafgiftsberegningen, jfr. punkt 8., tillige får virkning for opgørelsen af overdragerens fortjeneste - hvorved avanceskatten i en række tilfælde reduceres - og erhververens anskaffelsessum og afskrivningsgrundlag.

Der er efter udvalgets opfattelse i begge tilfælde tale om ordninger, hvis virkninger er for vilkårlige, upræcise og undertiden for begrænsede til, at de kan tjene som egnede problemløsninger.

6. Henstand med avancebeskatningen ved generationsskifte.

Udvalget, bortset fra Henrik Engsig, Otto Jensen, Kent Kirk og Aage Lyck, kan anbefale, at der indføres regler om adgang til henstand på lempelige vilkår med avanceskatten ved overdragelse af virksomhed eller hovedaktionæraktier til børn, børnebørn, søskende og søskendebørn.

7 medlemmer (Steen Askholt, Ernest Bohr, Jørgen Jørgensen, T. Helmo Madsen, Jørgen Broe Pedersen, Svend Petersen og Leif Skov) understreger dog, at de tillægger det afgørende vægt, at der gennemføres en successionsordning for familieoverdragelser, jfr. punkt 1. ovenfor, der vil indebære en mere effektivt og smidigt fungerende generationsskiftelempelse. Dette synspunkt deles af Henrik Engsig, Kent Kirk og Aage Lyck. Forslaget om en henstandsordning er således for de nævnte medlemmers vedkommende af subsidiær karakter. Med samme forbehold finder de samme 7 medlemmer desuden, at den nævnte henstandsordning tillige bør omfatte medarbejdere som beskrevet under punkt 2.2. ovenfor.

Henstand med avanceskatten bør efter den foreslåede ordning kunne indrømmes med afvikling over op til 15 år og en forrentning svarende til diskontoen med tillæg af 1 pct. og mulighed for i særlige tilfælde at tage hensyn til en øget reel rentebyrde som følge af forbrugsrenteafgiften. Kravene til sikkerhedsstillelse bør - inden for nærmere fastsatte retningslinier - være lempelige.

6 medlemmer (Kaj Andersen, Claus Blendstrup, Hanne Søgaard Hansen, Marianne Mandahl, Ulla Sterkel og Ebbe Willumsen) kan anbefale en henstandsordning som skitseret ved familieoverdragelser. Disse medlemmer mener dog ikke, at der ved rentefastsættelsen bør tages hensyn til øget rentebyrde som følge af forbrugsrenteafgiften.

De 6 medlemmer kan ikke anbefale en henstandsordning ved medarbejderovertagelse. Om den manglende præcision i dette begreb henviser disse medlemmer til deres bemærkninger om succession.

Udvalget kan ikke anbefale en helt generel henstandsordning, jfr. det under punkt 2. anførte om en generel successionsordning.

3 medlemmer (Henrik Engsig, Kent Kirk og Aage Lyck) ønsker dog at understrege, at afvisningen af en generel henstandsordning sker med den begrundelse, at

forslaget om en henstandsordning bygger på den fejlagtige antagelse, at beskatning af genvundne afskrivninger alene er et finansieringsmæssigt problem. Disse medlemmer vil ikke afvise, at en henstandsordning i en række tilfælde vil medføre en lettelse af finansieringsproblemerne i selve generationsskiftesituationen, men finder ikke, at en sådan ordning i praksis effektivt kan afhjælpe de grundliggende generationsskifteproblemer i forbindelse med beskatning af genvundne afskrivninger. Disse medlemmer peger derfor på en frivillig successionsordning som den eneste løsningsmodel, der i praksis kan lette problemerne.

1 medlem (Otto Jensen) går under henvisning til sin generelle mindretalsudtalelse generelt ind for henstandsordninger med det forbehold, at disse kun skal kunne komme de reelle generationsskifter med påvist behov til gode.

7. Omlægning af arve- og gaveafgiftsskalaerne.

Udvalget finder, at omlægning af arve- og gaveafgiftsskalaerne til en proportional afgift på et lavere niveau end de gældende marginalsatser også vil mildne afgiftsproblemerne i forbindelse med generationsskifte. Udvalget anser det imidlertid for at ligge uden for sin opgave at stille forslag om en sådan lempelse, hvis finansiering ensidigt placeres hos en anden gruppe af giftspligtige, nemlig de mindre arvelodder og gaver.

8. Nedslag i værdiansættelsen ved arve- og gaveafgiftsberegningen m.v.

10 medlemmer af udvalget (Steen Askholt, Ernest Bohr, Henrik Engsig, Jørgen Jørgensen, Kent Kirk, Aage Lyck, T. Helmo Madsen, Jørgen Broe Pedersen, Svend Petersen og Leif Skov) anbefaler, at skatte- og afgiftsbyrden for arvinger og gavemodtagere lempes ved generationsskifte af virksomheder gennem regler om nedslag i

værdiansættelsen ved arve- og gaveafgiftsberegningen og indkomstskatten af gaver. Der peges ikke på en bestemt nedslagsprocent.

Det er disse medlemmers opfattelse, at en sådan nedslagsordning bør omfatte alle erhvervsaktiver, der ikke har karakter af finansielle aktiver, samt unoterede hovedaktionæraktier, hvor nedslaget gives i selskabets indre værdi. Det er dog samtidig en forudsætning, at det gennem passende værnsregler sikres, at nedslaget, der af administrative grunde foreslås beregnet af aktivernes bruttoværdi, ikke får virkning ud over den tilsigtede. Der må således stilles krav om, at overdrageren har været ejer af virksomheden eller aktierne i en vis periode - f.eks. 2 år - forud for overdragelsen, og afgiftsnedsættelsen må efterbetales ved virksomheds- eller aktieafståelse inden f.eks. 5 år efter erhvervelsen eller ved afståelse af enkelte aktiver uden reinvestering inden for en nærmere angivet periode efter erhvervelsen.

7 medlemmer af udvalget (Kaj Andersen, Claus Blendstrup, Hanne Søgaard Hansen, Otto Jensen, Marianne Mandahl, Ulla Sterkel, Ebbe Willumsen) finder, at der knytter sig væsentlige problemer til realiseringen af en nedslagsordning. Det gælder bl.a. valget mellem at beregne nedslaget af aktivernes nettoværdi eller deres bruttoværdi. Der er gælden til forskel mellem de to begreber. Nettoværdien er det, der betales afgift af. Som følge af at en persons aktiver kan være både nedslagsberettigede og ikke nedslagsberettigede, er disse medlemmer (bortset fra Otto Jensen) enige med flertallet i, at administrative grunde taler for at beregne nedslaget af den større bruttoværdi. Problemer knytter sig også til spørgsmålet om værnsreglen. Man er enig i, at en værnsregel er nødvendig, men finder, at udvalgets overvejelser om disse ting har vist, at det er vanskeligt at give disse regler et så præcist indhold, som det kunne være ønskeligt ud fra retssikkerhedsmæssige

grunde, uden at reglerne enten bliver for stramme eller bliver utilstrækkelige til at dæmme op for misbrug. Administrativt set er det uheldigt, at ligningsmyndighederne i en efterfølgende periode på op til 5 år skal følge virksomheden i relation til værnreglen. Specielt for aktiers vedkommende vanskeliggøres den efterfølgende kontrol af, at både aktionærens salg, ændringer i selskabet og i eventuelle datterselskaber kan medføre lempelsens bortfald.

Disse medlemmer kan således ikke anbefale en nedslagsordning.

Hvis regler om nedslag alligevel gennemføres, mener disse medlemmer af udvalget, at varelagre, landbrugs handelsbesætninger og beholdninger ikke bør medtages blandt de nedslagsberettigede aktiver på grund af deres hurtige omsættelighed, der også giver problemer i relation til værnreglerne. Det samme gælder hovedaktionæraktier på grund af problemerne omkring værnreglerne.

1 medlem (Otto Jensen) henviser til sin udtalelse s. 171.

9. Henstand med arve- og gaveafgift.

10 medlemmer (Steen Askholt, Ernest Bohr, Henrik Engsig, Jørgen Jørgensen, Kent Kirk, Aage Lyck, T. Helmo Madsen, Jørgen Broe Pedersen, Svend Petersen og Leif Skov) finder, at der ved praktiseringen af reglerne om henstand med gaveafgift bør tages hensyn til, at familieoverdragelse af virksomheder eller aktier i levende live ofte motiveres af en række faktorer, der ikke er af skatte- eller afgiftsmæssig art, men som kan bevirke, at generationsskiftet sker under omstændigheder, der i samme grad begrundes gaveafgiftshenstand som henstand med arveafgift ved dødsbenerationsskifte. Disse medlemmer finder desuden, at der i tilfælde af, at det under punkt 8. omtalte forslag om værdinedslag

ved afgiftsberegningen ikke gennemføres, er behov for at tage spørgsmålet om en lempelse af henstandspraksis op til positiv overvejelse. Disse medlemmer kan i øvrigt anbefale, at der ved fastsættelsen af rentevilkårene for henstand med arve- eller gaveafgift i anledning af aktieoverdragelser bliver mulighed for i nærmere afgrænsede tilfælde at tage hensyn til en øget reel rentebyrde som følge af forbrugsrenteafgiften.

6 medlemmer (Kaj Andersen, Claus Blendstrup, Hanne Søgaard Hansen, Marianne Mandahl, Ulla Sterkel, Ebbe Willumsen) finder, at reglerne om henstand med gaveafgift administreres så tilpas lempeligt, at der ikke er behov for yderligere lempelser.

1 medlem (Otto Jensen) anfører som særstandpunkt og under henvisning til sin generelle mindretalsudtalelse, at hvis der inden for familiekredsen gives yderligere henstandslempelser, så skal sådanne lempelser ligefuldt kunne komme medarbejdere til gode.

10. Stempelafgift.

10 medlemmer (Steen Askholt, Ernest Bohr, Henrik Engsig, Jørgen Jørgensen, Kent Kirk, Aage Lyck, T. Helmo Madsen, Jørgen Broe Pedersen, Svend Petersen og Leif Skov) finder, at der for at opnå en bedre overensstemmelse mellem gaveoverdragelser og arveudlæg bør gives adgang til, at stempelafgift af pantebreve, der udstedes i forbindelse med gaveerhvervelse, kan modregnes i gaveafgiften.

7 medlemmer (Kaj Andersen, Claus Blendstrup, Hanne Søgaard Hansen, Otto Jensen, Marianne Mandahl, Ulla Sterkel, Ebbe Willumsen) finder ikke, at det er muligt at begrunde, at stempelafgift fradrages i gaveafgift. Stempelafgiften er en dokumentafgift, der rammer omsætning af f.eks. fast ejendom, låneoptagelse m.v., mens gaveafgift er en afgift på en økonomisk fordel, som man får forærende.

Kapitel 3.

Avancebeskatning ved generationsskifte.

Generationsskifte af erhvervsvirksomheder - i personligt eje eller i selskabsform - indebærer et ejerskifte med hensyn til virksomhedens aktiver eller aktierne/anparterne i vedkommende aktie- eller anpartsselskab. En del af skatte- og afgiftsbelastningen ved generationsskifter kan derfor henføres til den avancebeskatning, der efter gældende regler i varierende omfang udløses ved ejerskifte.

Disse regler gennemgås nedenfor i afsnit 1.

Dansk skattelovgivning indeholder på forskellige områder regler, der uanset ejerskifte medfører en udskydelse af avancebeskatningen, idet erhververen indtræder i overdragerens skattemæssige stilling med hensyn til anskaffelsessum, afskrivningsgrundlag m.v. og ved senere videreoverdragelse avancebeskattes på dette grundlag - medmindre også videreoverdragelsen er omfattet af de nævnte regler om skatteudskydelse (succession). Sådanne successionsregler findes først og fremmest inden for dødsbøbeskatningen, omfattende såvel dødsboets overtagelse af afdødes aktiver som arveudlæg, og ved overdragelser mellem samlevende ægtefæller. Tilsvarende gælder ved overdragelse af personlig virksomhed til aktie- eller anpartsselskab i medfør af lov om skattefri virksomhedsomdannelse og ved selskabsfusion omfattet af lov om beskatning ved fusion af aktieselskaber m.v.

Udvalget har med dette udgangspunkt overvejet, om de avanceskatteproblemer, der knytter sig til generationsskifter i levende live, kan afhjælpes gennem en udvidelse af adgangen til overdragelse med succession. Dette er i afsnit 2 drøftet for så vidt angår familieoverdragelser og i afsnit 3 for så vidt angår generationsskifter uden for familien.

Udvalget har dernæst overvejet mulighederne for at søge de problemer, der knytter sig til overdragelse af afskrivningsberettigede aktiver, navnlig genvundne bygningsafskrivninger, løst gennem en egentlig reduktion af beskatningen af genvundne afskrivninger eller gennem en almindelig adgang til succession ved overdragelse af afskrivningsberettigede aktiver, jfr. afsnit 4.

I afsnit 5 overvejes en lempelsesmulighed bestående i en ordning, hvor der ved gaveoverdragelser bortses fra gavedelen ved avancebeskatningen eller foretages et generelt værdinedslag for erhvervsaktiver.

Endelig har udvalget i afsnit 6 drøftet mulighederne for at afhjælpe avanceskatteproblemerne gennem en henstands- eller afdragsordning.

Afsnit 1. Gældende regler om avancebeskatning.

Lovgivningen kender som foran anført ikke begrebet generationsskifte. Ved en gennemgang af de gældende regler om avancebeskatning må der derfor sondres mellem almindeligt salg, overdragelse ved gave eller arveforsbud og endelig arveudlæg ved død.

Det bemærkes, at overdragelser, der ikke sker mod fuldt vederlag, ofte sker på den måde, at kun en del af købesummen berigtiges ved gave/arveforsbud, således at der altså foreligger en overdragelse mod delvis vederlag.

1. Avancebeskatning ved frit salg.

I hovedtræk gælder følgende:

1.1. Fast ejendom.

Fortjeneste ved afståelse af fast ejendom beskattes som særlig indkomst med 50 pct., medmindre ejendommen er erhvervet som et led i den pågældendes næring med køb og salg af fast ejendom. Fortjenesten opgøres i store træk på grundlag af anskaffelsessummen, der pris-

talsreguleres, og salgssummen. Både anskaffelsessum og salgssum omregnes til kontantværdier. Beskatningen slår kun fuldt igennem ved salg i de første 3 år efter anskaffelsen. Herefter aftrappes fortjenesten med 20 pct. om året, således at beskatningen er faldet væk ved salg mere end 7 år efter anskaffelsen.

1.2. Bygningsafskrivninger.

Hvis afskrivningsberettigede bygninger og installationer heri er erhvervet før 1. januar 1982, afskrives på den nominelle anskaffelsessum. I de første 10 år kan der foretages de såkaldte høje begyndelsesafskrivninger (6, 8 eller 4 pct. afhængig af, hvilke arter af bygninger m.v., der afskrives på). Herefter nedsættes afskrivningsprocenterne (til 1 eller 2 pct.). Ved afståelse beskattes de genvundne afskrivninger med 50 pct. som særlig indkomst.

Hvis bygningerne er erhvervet efter 1. januar 1982, afskrives på en pristalsreguleret kontantværdi. Ved afståelse beskattes de genvundne afskrivninger med 50 pct. som særlig indkomst. De genvundne afskrivninger pristalsreguleres.

Om de nærmere detaljer henvises i øvrigt til afsnit 4. Beskatning som særlig indkomst sker, hvadenten bygningerne afstås som led i afhændelse af en virksomhed (helt eller delvist), eller dette ikke er tilfældet.

1.3. Maskiner, inventar og lignende driftsmidler.

Maskiner, inventar og lignende driftsmidler, der anvendes erhvervsmæssigt, afskrives under ét efter saldometoden. For driftsmidler anskaffet efter 1. januar 1982 pristalsreguleres afskrivningsgrundlaget. Ved køb af et driftsmiddel forøges saldoen og dermed afskrivningsgrundlaget med købesummen. Ved salg uden samtidig virksomhedsafståelse formindskes saldoen med salgssummen. Systemet betyder, at eventuel fortjeneste ved salg

af et driftsmiddel, set i forhold til dettes nedskrevne værdi, beskattes med almindelig indkomstskat, men man kan ikke følge det enkelte aktiv og opgøre nogen individuel fortjeneste på dette. Tab er fradragsberettiget.

Ved afståelse af driftsmidler sammen med virksomheden opgøres en fortjeneste til beskatning. Den opgøres som forskellen mellem salgssummen og driftsmidlets nedskrevne værdi. En eventuel fortjeneste beskattes som særlig indkomst. Et eventuelt tab er fradragsberettiget. Der henvises i øvrigt nærmere til afsnit 4 om genvundne afskrivninger.

1.4. Skibe.

Disse behandles som maskiner, inventar og lignende driftsmidler, idet der dog gælder særlige regler for forskudsafskrivninger.

Ved salg af skibe eller skibsanparter, som den skattepligtige har anskaffet på et tidspunkt, der ligger mindre end 5 år forud for afhændelsen, beskattes fortjenesten med almindelig indkomstskat, når salget sker i forbindelse med ophør af virksomhed, jfr. afskrivningslovens § 15 A, stk. 1. Ved driftsmidler beskattes en tilsvarende fortjeneste med særlig indkomstskat. Hvis den skattepligtige samtidig sælger skibe, som han har haft i mere end 5 år, skal der efter afskrivningslovens § 15 A, stk. 2, foretages en særskilt opgørelse af fortjeneste eller tab ved de afhændelser, der er omfattet af 5-årsreglen.

Hvis sælger afstår sin virksomhed, der måske kun består af et enkelt skib, i anparter og ophører at drive virksomhed i samme takt, beskattes fortjenesten ved afståelsen af de enkelte anparter som særlig indkomst, forudsat at den særlige 5 års regel ikke får betydning, jfr. § 15 A. Hvorvidt der ved afståelse af en del af et skib foreligger (delvis) virksomhedsafståelse, afhænger af de konkrete omstændigheder.

1.5. Varelager.

Den skattepligtiges varelager ved begyndelsen af et indkomstår udgiftsføres i hans driftsregnskab. Det samme gælder hans køb i løbet af året. Endvidere tages varelageret ved årets udgang til indtægt. Det samme gælder salg i årets løb. Reglerne medfører, at fortjeneste ved salg beskattes som almindelig indkomst, og at vareforbruget udgiftsføres i det indkomstår, det vedrører. Der kan nedskrives med indtil 30 pct. på varelageret ved årets udgang, men nedskrivningen skal tages til indtægt i det følgende år. Ved afståelse af varelageret sammen med virksomheden indkomstbeskattes sælgeren af forskellen mellem salgssummen og varelagerets værdi. Nedskrivningen fra forrige år tages ligeledes til indtægt, og den skattepligtige bliver således reelt beskattet af forskellen mellem salgssummen og den nedskrevne værdi af varelageret. Indkomsten beskattes som almindelig indkomst.

1.6. Landbrugets husdyr.

Disse behandles efter regler, der i store træk svarer til dem, der gælder for varelager.

1.7. Henlæggelser til investeringsfond.

Indehaveren af en personligt ejet virksomhed kan fradrage henlæggelser til investeringsfond i overensstemmelse med reglerne i investeringsfondsloven. Henlæggelserne kan benyttes til anskaffelse af en række afskrivningsberettigede aktiver. Når dette sker, ned sættes afskrivningsgrundlaget forlods med de anvendte henlæggelser. En henlæggelse skal være anvendt inden 6 år efter udløbet af henlæggelsesåret, idet den i modsat fald efterbeskattes.

Indestændet på investeringsfondskonto kan ikke sælges. Det følger personen og ikke virksomheden. Ved afståelse af virksomhed efterbeskattes ubenyttede henlæggelser, såfremt den, der har henlagt, ikke fortsæt-

ter med anden virksomhed. Efterbeskatningen sker ved forhøjelse af den skattepligtige indkomst i henlæggelsesårene. Ved efterbeskatningen tillægges henlæggelserne 5 pct. for hvert år fra udløbet af henlæggelsesårene og indtil udløbet af ophørsåret.

1.8. Goodwill.

Sælgeren beskattes ikke af afståelsessum for goodwill, og køberen kan ikke afskrive herpå. Dette gælder ved afståelser efter 1. juli 1982.

1.9. Patenter m.v.

Sælgeren af et købt patent beskattes af fortjenesten ved videresalg. Fortjenesten er særlig indkomst. Hvis sælgeren selv har udviklet patentet, er fortjenesten almindelig indkomst for ham. Køberen kan i begge tilfælde afskrive købesummen med lige store årlige beløb over patentets levetid.

1.10. Aktier.

Der skelnes først og fremmest mellem almindelige aktier og hovedaktionæraktier. Hovedaktionæraktier foreligger, når indehaveren eller hans familie har bestemmende indflydelse. Dette er tilfældet, når de ejer mindst 25 pct. af aktierne eller råder over mere end 50 pct. af stemmевærdien. Til familie kredsen medregnes i denne sammenhæng forældre, børn og ægtefælle. Derimod medregnes f.eks. søskendes, svigerbørns og svigerforældres aktiebesiddelse ikke.

Ved salg af almindelige aktier inden for 3 år efter erhvervelsen beskattes fortjenesten som almindelig indkomst. Et eventuelt tab kan fradrages i fortjeneste ved salg af andre almindelige aktier, men er i øvrigt ikke fradragsberettiget. Ved salg efter 3 år er såvel fortjeneste som tab indkomstopgørelsen uvedkommende.

Hovedaktionæraktier beskattes som almindelige aktier i de første 3 år efter erhvervelsen. En fortjene-

ste beskattes altså som almindelig indkomst. Ved senere salg indgår fortjeneste og tab i den særlige indkomst. Beskatning sker kun, hvis den skattepligtige i det pågældende indkomstår afstår mere end 1 pct. af aktiekapitalen eller afståelsessummen overstiger 65.000 kr. Den skattepligtige fortjeneste aftrappes med 10 pct. om året, således at fortjenesten ved salg efter 7 år beskattes med 25 pct. Ved opgørelsen af fortjenesten indrømmes et fradrag på 65.000 kr. Det er dog en betingelse, at sælgeren ikke inden for de sidste 4 år har udnyttet et tilsvarende fradrag.

De gældende regler om beskatningen af hovedaktionæraktier blev indført fra 1984 og er en lempelse i forhold til tidligere. Reglerne blev gennemført for at lempe beskatningen af generationsskifter af aktieselskaber.

Om beskatning ved overdragelse af aktier til holdingselskaber henvises til kapitel 5.

Fortjeneste ved salg af hovedaktionæraktier, der stammer fra en skattefri virksomhedsomdannelse, beskattes efter de almindelige regler i aktieavancebeskatningsloven. Som anskaffelsestidspunkt anvendes omdannelsestidspunktet. Som anskaffelsesværdi bruges handelsværdien af virksomhedens aktiver på dette tidspunkt, men med fradrag af skattepligtig avance, som ville være konstateret ved salg i stedet, for omdannelse.

1.11. Opsparet virksomhedsoverskud.

Som et led i skattereformen gælder fra 1987 nye regler om en særlig virksomhedsbeskatning (lov nr. 144 af 19. marts 1986).

Virksomheder, der er omfattet af virksomhedsskatte-loven, opgør deres indkomst efter skattelovgivningens almindelige regler. Virksomhedens indkomst opdeles i et kapitalafkast og resten af indkomsten. Kapitalafkastet

kan ikke overstige virksomhedens hele indkomst, men opgøres i øvrigt således, at det svarer til en beregnet markedsrente af virksomhedens kapital i det pågældende år. Kapitalafkastet kan ikke opspares i virksomheden, men skal hvert år overføres til beskatning sammen med indehaverens øvrige kapitalindkomst. Den resterende indkomst beskattes som personlig indkomst på linje med arbejds løn, når det hæves i virksomheden.

Virksomhedens renteudgifter er fradraget i indkomsten, inden den lægges til den personlige indkomst. Det betyder, at renteudgifterne har fuld fradragsværdi.

Virksomhedsindehaveren kan vælge ikke at hæve den resterende indkomst med det samme. Han skal så i stedet betale halvdelen i virksomhedsskat og opføre den anden halvdel på en særlig opsparingskonto. Hvis han senere hæver den virksomhedsbeskattede indkomst, skal den på det tidspunkt beskattes som personlig indkomst med credit for tidligere betalt virksomhedsskat.

For at sikre, at virksomhedsindkomstens beskatning som personlig indkomst ikke udskydes urimeligt længe, indeholder virksomhedsskatte loven bestemmelser om, at beløb, som indehaveren hæver i virksomheden, nedsætter opsparingskontoen før indskudskontoen.

Ved afståelse af virksomhed beskattes det opsparede overskud som personlig indkomst - med credit for den allerede betalte virksomhedsskat. Hvis den skattepligtige senest året efter anskaffer sig en ny virksomhed, kan overskuddet dog overføres som opsparing i den ny virksomhed uden beskatning. Det gælder dog kun for den del, der svarer til forholdet mellem den ny og den gamle virksomheds størrelse.

Afstår en skattepligtig en ideel part af sin virksomhed, skal en tilsvarende del af virksomhedens opsparede overskud beskattes som personlig indkomst.

2. Avancebeskatning ved gave eller arveforskud.

Overdragelse af aktiver ved gave eller arveforskud sidestilles i avancebeskatningsmæssig henseende med salg.

Gavegiver skal derfor betale skat efter foranstående regler, og modtageren har afskrivningsret i det omfang, det følger af almindelige regler. Modtageren kan ikke succedere i overdragerens stilling. Når gavegivers fortjeneste opgøres, medregnes gavens værdi i afståelsessummen. Gavens værdi er forskellen mellem værdien i handel og vandel og et eventuelt vederlag fra gavemodtager. Det samme gælder ved opgørelse af et eventuelt afskrivningsgrundlag hos modtageren.

Gavens værdi medregnes, hvad enten overdragelsen er gaveafgiftspligtig, gaven skal indkomstbeskattes hos modtageren, eller gavens værdi er afgifts- og indkomstskattefri hos modtageren.

Arveforskud behandles på samme måde som gave i relation til avancebeskatningen.

3. Avancebeskatning ved død.

Dødsfaldet medfører ikke i sig selv, at afdødes fortjeneste på hans eller hendes aktiver beskattes. Spørgsmålet om beskatning bliver først aktuelt, når dødsboet udlægger aktiverne, idet boet uden videre er indtrådt i afdødes skattemæssige stilling. I de skattepligtige boer beskattes en fortjeneste ved udlægget imidlertid kun, hvis dødsboet forlanger det. Hvis boet ikke gør det, indtræder udlægsmodtageren som hovedregel i afdødes og boets skattemæssige stilling, jfr. nærmere nedenfor.

Om henlæggelser til investeringsfond henvises til særskilt afsnit.

3.1. Mindre boer.

Mindre boer er fritaget for at betale skat. Der findes 3 forskellige beløbsgrænser, som hver for sig ikke må være overskredet.

(1) Boets aktiver ved dødsfaldet må fra 1987 ikke overstige 650.000 kr. Enfamiliehus m.v., der har tjent til familiens bolig, medregnes ikke til aktivmassen ved denne beregning.

(2) Boets nettoformue, dvs. aktiver efter fradrag af passiver, ved dødsfaldet må fra 1987 ikke overstige 500.000 kr.

(3) Endelig bortfalder skattefriheden, hvis det fra 1987 viser sig, at de arveafgiftspligtige nettoværdier i boet ved dets afslutning har oversteget 650.000 kr.

Skattefritagelsen betyder, at fortjenesten på afdødes aktiver ikke beskattes. Det gælder, hvad enten aktiverne sælges eller udlægges. Indtægter fra boets aktiver beskattes heller ikke. Fritagelsen gælder dog kun, hvis boet er afsluttet senest 15 måneder efter dødsfaldet.

Ved udlæg fra et skattefrit bo bruger udlægsmodtageren udlægstidspunktet som anskaffelsestidspunkt og udlægsværdien som anskaffelsesværdi. Han kan ikke succedere.

3.2. Større boer.

3.2.1. Salg.

Større boer er skattepligtige og beskattes af fortjeneste ved salg. Fra 1987 beskattes boets almindelige indkomst med 50 pct. efter et bundfradrag på 3.500 kr. pr. måned i den beregnede skat. Det svarer til et indkomstfradrag på 84.000 kr., hvis dødsboet varer et fuldt indkomstår.

Dødsboet indtræder i afdødes skattemæssige stilling med hensyn til afskrivninger og nedskrivninger og med hensyn til anskaffelsestid og anskaffelsessum, når fortjenesten ved salg skal gøres op. Den særlige indkomst opgøres efter almindelige regler, lægges til boets almindelige indkomst og beskattes med samme procent.

3.2.2. Udlæg med fortjeneste.

Ved udlæg med fortjeneste fra et skattepligtigt bo bliver fortjenesten ikke beskattet, medmindre boet vælger at lade sig beskatte. Udlæg, der sker i den endelige boopgørelse, og udlæg, der foretages a conto under boets behandling, behandles ens.

Som et modstykke til skattefriheden i boet indtræder udlægsmotageren som hovedregel i boets skattemæssige stilling. Det gælder dog ikke ved fast ejendom efter ejendomsavancebeskatningsloven eller ved almindelige aktier. I disse tilfælde bortfalder beskattningen efter 7 års henholdsvis 3 års ejertid. En indtræden i boets stilling vil som hovedregel ikke være en byrde, der giver tilstrækkeligt grundlag for en regel om succession og beregning af passivpost. Som anskaffelsessum anvendes derfor udlægsværdien, og som anskaffelsestidspunkt anvendes udlægstidspunktet. Hovedaktionæraktier (bortset fra skattefri virksomhedsomdannelse), der udlægges mindre end 3 år efter erhvervelsen, behandles som almindelige aktier.

Hovedaktionæraktier, der udlægges mere end 3 år efter erhvervelsen, behandles efter hovedreglen og udlægges med succession. Hovedaktionæraktier, der stammer fra en skattefri virksomhedsomdannelse, udlægges med succession. Det gælder også, selvom udlægget sker mindre end 3 år efter omdannelsen, og aktierne derfor har status som almindelige aktier.

Ved hovedaktionæraktier opgøres udlægsmotagerens fortjeneste efter reglerne for hovedaktionæraktier, men kun i indtil 5 år fra udlægstidspunktet, medmindre udlægsmotagerens aktiebesiddelse - eventuelt sammenlagt med nærmeste families - er så omfattende, at han af den grund skal behandles som hovedaktionær. Successionen medfører ikke, at udlægsmotageren skal medregne aktiebesiddelse hos afdødes familie ved afgørelsen af, om han er hovedaktionær. Det omvendte er heller ikke tilfældet. Begrænsningen af successionen til fem år må ses

i sammenhæng med aktieavancebeskatningslovens regler om, at en person ophører at blive beskattet som hovedaktionær fem år efter, at han og hans families aktiebesiddelse er kommet under grænsen på 25 pct. af aktierne eller 50 pct. af stemmевærdien.

Fonde kan succedere på linje med alle andre arvinger og legatarer. Det gælder også ved hovedaktionæraktier.

Indtil 1. januar 1987 blev fonde imidlertid ikke beskattet af fortjeneste ved salg af aktierne, selvom fonden havde succederet. Det skyldes, at fonden ikke var skattepligtig af andet end indtægter af erhvervsmæssig virksomhed. Besiddelse af aktier regnedes ikke for erhvervsmæssig virksomhed.

Efter 1. januar 1987 beskattes fonde i denne henseende som aktieselskaber. Udvalget har lagt til grund, at dette indebærer, at fonden succederer i afdødes hovedaktionærstatus i 5 år. Herefter bortfalder beskattningen, idet hovedreglen om aktieselskabers beskattning af aktiegevinster er, at disse behandles som fortjeneste på almindelige aktier, selvom aktieselskabet besidder mere end 25 pct. af aktierne eller 50 pct. af stemmевærdien.

Ved afskrivninger på bygninger, der er erhvervet før 1. januar 1982, har successionen fået en særegen udformning. Udlægsmodtageren anvender den nedskrevne værdi som anskaffelsessum og kan samtidig anvende de høje begyndelsesafskrivninger i 10 år fra udlægstidspunktet. Hans afskrivninger og opgørelse af genvundne afskrivninger ved et eventuelt salg sker efter de før 1. januar 1982 gældende regler.

Boet kan undtage udlægsmodtager fra at indtræde i boets og afdødes skattemæssige stilling. I så fald skal boet lade sig beskatte af fortjenesten ved udlægget.

Som udlæg til en arving behandles ikke alene det, arvingen arver, men også det, han erhverver udover sin arvepart. Hans køb i boet behandles altså som udlæg.

Som udlæg til en legatar behandles også en legatars køb i boet udover legatet. Det er dog en forudsætning, at købet vedrører samme genstand som legatet. Med samme genstand sidestilles flere genstande, der skattemæssigt behandles som en enhed. Selvom en arving eller legatar f.eks. en fond ved testamente kun er tillagt ret til en lille del af afdødes hovedaktionæraktier, og fonden afkøber boet alle aktierne, behandles det hele som udlæg.

3.2.3. Udlæg med tab.

Ved udlæg med skattemæssigt tab indgår tabet i boets skattepligtige indkomst. Bliver denne negativ, kan den negative indkomst tilbageføres til tidligere år. Reglen går ud på, at boet fra staten kan få udbetalt 30 pct. af den negative indkomst i boets sidste indkomstår. Udbetalingen må dog (ved skifte i umiddelbar forbindelse med dødsfaldet) ikke overstige boets skat i tidligere år samt afdødes og ægtefællens skat i to år forud for dødsfaldet. Udlægsmodtageren kan ikke indtræde i afdødes stilling.

3.2.4. Passivpost.

Ved udlæg af aktiver fra et skattepligtigt bo med fortjeneste på disse beregnes en såkaldt passivpost, såfremt udlægsmodtageren indtræder i boets og afdødes stilling (succession). Passivposten fratrækkes både ved arvelingen og ved afgiftsberegningen. Når udlægsmodtageren indtræder, skal han ved senere salg anvende afdødes anskaffelsessummer ved opgørelsen af sin fortjeneste. Der hviler således en skjult skattebyrde på aktivet som følge af, at den skattemæssige anskaffelsessum er lavere end udlægsværdien. Passivposten er et udtryk for denne skjulte skattebyrde.

Reglen om beregning af passivposter gælder også for hovedaktionæraktier, der udlægges med succession, selv i de tilfælde, hvor udlægsmodtageren kun succede-

rer i 5 år og derefter kan sælge skattefrit. Er der tale om ophørende hovedaktionæraktier (afdødes skattemæssige status som hovedaktionær var under afviklingen inden for en fem års periode efter reglerne i aktieavancebeskatningsloven), beregnes ikke passivposter. Dette er begrundet i, at udlægsmodtageren indtræder i afdødes status som ophørende hovedaktionær og derfor vil kunne sælge skattefrit mindre end 5 år fra udlægget.

Der beregnes ikke passivpost ved udlæg af almindelige aktier og fast ejendom efter ejendomsavancebeskatningsloven. Dette skyldes, at en eventuel fortjeneste ved udlægget er skattefri for boet.

Passivposten beregnes af en fortjeneste, således som denne ville være opgjort ved salg fra boet til værdien i handel og vandel. Passivposten udgør indtil 25 pct. af fortjenesten, når et salg på udlægstidspunktet ville udløse særlig indkomstskat og indtil 30 pct., når et salg ville udløse almindelig indkomstskat.

3.2.5. Henlæggelser til investeringsfond.

Dødsfaldet medfører, at ubenyttede henlæggelser skal efterbeskattes. Det sker ved, at den skattepligtige indkomst for henlæggelsesårene forhøjes med de ikke anvendte henlæggelser, med tillæg af 5 pct. pr. år.

Den efterlevende ægtefælle, der overtager fællesboet til hensiddet i uskiftet bo, kan dog få tilladelse til at overtage henlæggelserne på de for afdøde gældende vilkår. Det samme gælder en enearving efter afdøde, hvor boet skiftes.

3.2.6. Opsparet virksomhedsoverskud.

Virksomhedsskatteloven indeholder nogle bestemmelser om, hvorledes den skal anvendes i tilfælde af generationsskifte ved død.

Efter virksomhedsskatteloven har den person, der overtager virksomheden, også mulighed for at overtage afdødes indestående på konto for opsparet overskud. Dette gælder både, når ægtefællen overtager virksomheden som led i et uskiftet bo, og når virksomheden udlægges fra et dødsbo til en arving. Ægtefællen, der sidder i uskiftet bo, overtager også indskudskontoen. Såfremt den person, der overtager virksomheden, overfører beløb fra virksomheden med virkning for konto for opsparet overskud, medregnes det overførte beløb og den dertil svarende virksomhedsskat, som afdøde har betalt, i erhververens personlige indkomst. Virksomhedsskatten, som afdøde har betalt, modregnes i erhververens slutskat efter virksomhedsskattelovens almindelige regler.

Ved dødsboer gælder en række særlige forhold med hensyn til efterbeskatning, hvis virksomheden ikke overtages og under hensyn til betingelserne for overtagelse.

Overtages indestående på konto for opsparet overskud og den dermed forbundne latente skattebyrde ikke af arvinger m.v., beskattes indestående på konto for opsparet overskud i boet. Indeståendet opgøres pr. dødsdagen. Efterbeskatning finder ikke sted, når boet er fritaget for beskatning efter kildeskattelovens regler.

Når beskatning af indestående på overskudskontoen sker i dødsboet, anses den allerede indbetalte virksomhedsskat for endelig, og indeståendet beskattes i boet med 25 pct. Inden beregningen af skatten på 25 pct. gives der dog et fradrag på 65.000 kr. i indeståendet. Skatten på 25 pct. betyder, at afdødes indkomst udover virksomhedsskatten på 50 pct. beskattes med op til 12½ pct. Det skyldes, at indeståendet på opsparingskontoen alene svarer til halvdelen af den oprindelige indkomst. Den samlede skat af afdødes indkomst er herefter 62½ pct.

Dødsboet kan ikke anvende virksomhedsordningen.

Når en person får udlagt en virksomhed fra dødsboet, kan den pågældende som nævnt også overtage det opsparede overskud. Af praktiske grunde gælder dette også, selvom virksomhedens værdi overstiger modtagerens arvepart. Det svarer til, hvad der gælder om indtræden i afdødes stilling efter kildeskattelovens regler.

Der gælder dog en undtagelse for testamentsarvinger og legatarer, der ikke er arveberettigede som følge af deres slægtskabsforhold til afdøde. De kan alene overtage den del af indeståendet på overskudskontoen, der svarer til deres arv ifølge testamentet.

Arvingen, der overtager kontoen for opsparet overskud, overtager ikke afdødes indskudskonto. Ved udlæg af virksomheden til arvingen opgør denne en ny indskudskonto på grundlag af udlægsværdierne af de aktiver, som arvingen lader indgå i virksomheden. Ægtefællen kan dog også i stedet anvende afdødes indskudskonto.

Afsnit 2. Indførelse af en generel successionsordning ved familieoverdragelser.

Det fremgår af det foranstående, at der efter dansk ret gælder en regel om succession ved arv, men ikke ved generationsskifte i familien i overdragerens levende live.

Den forskelligartede retsstilling i relation til avancebeskatning indebærer for familieoverdragelsernes vedkommende risiko for en forvridning af dispositionsmønsteret, således at generationsskifter, der ud fra andre - herunder ikke-skattemæssige - betragtninger mest hensigtsmæssigt kunne gennemføres i levende live, udskydes til indehaverens død. Herved undgås likviditetsbelastningen som følge af avancebeskatningen ved overdragelse i levende live, og anvendelse af successionsreglerne ved arveudlæg muliggøres.

Selvom den omstændighed, at dødsbogensuccessionskiftets karakter af ufrivillighed og uforudsigelighed

kan siges at skabe et særlig stort behov for at kunne udskyde avancebeskatningen ved udlægssuccession, kan det allerede på baggrund af den nævnte forvridningsrisiko være nærliggende at overveje en sidestilling af familieoverdragelser i levende live med generationsskifte ved død. Herved ville man utvivlsomt opnå at lette vilkårene for gennemførelsen af generationsskifter inden for familien.

Det er på den anførte baggrund naturligt at overveje en udformning af regler om succession i levende live, der ligger tæt op ad de gældende regler om udlægssuccession. En sådan ordning drøftes i dette afsnit.

1. Skal successionen begrænses til gaver?

For en umiddelbar betragtning kan det måske synes naturligt, at en successionsordning for familieoverdragelser i levende live som en parallel til arveudlæg begrænses til rene gaver, hvor der ikke ydes nogen form for vederlag i form af betaling, gældsovertagelse o.l. Ved arv kan udlægsmodtager imidlertid succedere, selvom det udlagte skatteobjekt overstiger den pågældendes arvepart, således at udlægsmodtageren har måttet købe den overskydende del af boet. En udlægsmodtager kan også succedere, selvom det udlagte er behæftet med lån. Reglerne muliggør, at en enkelt af flere arvinger kan overtage en virksomhed med samme skattemæssige fordele, som hvis arvingerne i fællesskab overtog virksomheden. Dette har betydning, hvis kun en enkelt arving er egnet eller har interesse i at fortsætte virksomheden. Med udgangspunkt i de regler, der gælder for arv, er det derfor nærliggende ikke at begrænse successionsadgangen til rene gaver.

Hertil kommer, at rene gaver i praksis er sjældent forekommende, dels fordi overdrageren kan ønske at sikre sin pensionering igennem et vist vederlag, dels og

navnlig fordi de overdragne aktiver ofte er belånt. Det er derfor det normale, at en virksomhed overdrages helt eller delvis imod vederlag. Hvis successionsadgangen begrænses til rene gaver, vil den derfor falde betydeligt i værdi.

Efter svensk ret er successionen begrænset til gaver. Det har medført en grænsedragning mellem gaver og ikke-gaver, der for fast ejendoms vedkommende lægger vægt på, om overdragelsesprisen er større eller mindre end ejendomsværdien, der efter de svenske regler udgør 75 pct. af værdien i handel og vandel.

Grænsedragninger af denne karakter, hvorefter man lægger vægt på prisen i forhold til værdien, er antagelig vanskelige at administrere uden for fast ejendoms område, idet det for planlæggeren af et generationsskifte kan være vanskeligt at forudsige, hvilke værdier ligningsmyndighederne vil acceptere. Den kan derfor ikke anbefales.

Det er herefter den overvejende opfattelse i udvalget, at parallellen til arv, det praktiske behov og afgrænsningsproblemer taler for, at en eventuel successionsordning ved familieoverdragelser i levende live ikke skal begrænses som følge af, at der ydes vederlag.

Følges dette, kommer ordningen til at omfatte salg, selvom der ydes fuldt vederlag, gaver samt arveforskud. Om arveforskud til personer uden for den gaveafgiftspligtige personkreds henvises til 4.4 i dette afsnit.

2. Hvilken personkreds skal være berettiget til at succedere?

I praksis sker de testamentariske begunstigelser typisk til familien, og det er derfor den, der har fordel af reglerne om succession ved arv. På samme måde optræder gaveelementet oftest i familiehandler, mens det er mindre sædvanligt uden for familien.

Ved udformningen af en successionsordning med udgangspunkt i dødsboskattereglerne forekommer det derfor nærliggende at overveje en afgrænsning af den personkreds, der skal kunne benytte den i dette afsnit drøftede udvidelse af successionsmuligheden, således at målgruppen ved overdragelser i levende live i det væsentlige svarer til den personkreds, der typisk anvender reglerne om succession ved arveudlæg - uden at knytte successionsadgangen til selve gavebegrebet.

Dette fører efter den overvejende opfattelse i udvalget til, at adgangen til overdragelse med succession skal omfatte overdragelser - mod helt eller delvis vederlag - til børn, børnebørn, søskende og søskendebørn.

For en løsning af avanceskatteproblemerne ved familiegenerationsskifter stiller det sig tvivlsomt, om der er behov for at udvide kredsen af successionsberettigede herudover. Udvalget har dog overvejet, om der kunne være behov og grundlag for også at medtage familietilknyttede fonde og selskaber m.v.

Fonde oprettes undertiden i forbindelse med overdragelse af stifterens virksomhed eller eventuelt aktier til fonden. Efter nugældende regler er dette undertiden et alternativ til et generationsskifte til søskende og søskendebørn, der bl.a. på grund af højere arve- og gaveafgifter er væsentligt dyrere. For disse fonde kunne der, som ved familieoverdragelse, være en vis baggrund for at overveje behovet for succession. Det vil imidlertid næppe være muligt retsteknisk at udsondre disse fonde fra andre, herunder allerede etablerede fonde, hvis overtagelse af en virksomhed ikke adskiller sig fra andre etablerede virksomheders opkøb af nye virksomheder, hvor der ikke er nogen særlig grund til at tillade succession.

Såfremt successionsadgangen ved gaver udformes således, at den kommer til at omfatte søskende og søskendebørn, er behovet for at tillade fondes succession

også mindre. Hertil kommer, at det ofte vil være overdragerens hensigt, at en virksomhed eller en post hovedaktionæraktier, der overdrages en fond, skal forblive i denne. Det skattekrav, som man giver afkald på ved successionsoverdragelse af f.eks. hovedaktionæraktier til en fond, er derfor ikke et krav, der rent midlertidigt gives afkald på, men repræsenterer et endeligt provenutab for staten.

Det er på baggrund af det ovenfor anførte den overvejende opfattelse i udvalget, at fonde ikke skal kunne succedere. Om der specielt ved medarbejderfonde er et særligt behov redegøres der nærmere for i det følgende afsnit.

Det kan dernæst diskuteres, om aktie- eller anpartsselskaber eller andre selskabsformer med familietilknytning bør kunne modtage gaver med succession. Blandt andet under hensyn til, at selskaber vil være indkomstskattepligtige af modtagne gaver, og til den bestående mulighed for, at gavemodtagere kan overføre aktiver med succession til et af dem stiftet selskab i henhold til virksomhedsomdannelsesloven, er der næppe behov for at lade selskaber være omfattet af successionsadgangen.

Hertil kommer, at en successionsadgang for selskaber vil indebære mulighed for ved overdragelse til selskaber med underskud, der ikke skattemæssigt kan udnyttes på anden måde, at realisere avancer uden beskatning. Dette vil næppe blive anset for acceptabelt, hvor overdrageren behersker selskabet, og hvor den til selskabets underskud svarende gæld i væsentlig grad er tilgodehavender, som giveren eller dennes familie har i selskabet.

Selskaber bør efter udvalgets opfattelse herefter ikke kunne modtage gaver med succession.

Også ved overdragelse til den førnævnte familiekredssøn må en successionsordning have til forudsætning, at der alene er tale om en udskydelse af avance-

beskatningen. En senere beskatning ved erhververens videreoverdragelse må derfor ikke på forhånd kunne udelukkes som en mulighed.

Det bør derfor sikres, at avancebeskatningen ikke kan undgås ved modregning af underskud fra indkomstår forud for erhvervelsen, som ellers ikke kunne udnyttes.

Familiemedlemmer, der ikke er fuldt eller begrænset skattepligtige her til landet af en avance ved videresalg bør derfor ikke kunne succedere. Ellers kan den avance, som er oparbejdet i overdragerens ejertid unddrages dansk beskatning. Af samme grund bør succession heller ikke kunne ske ved overdragelser til personer i tilfælde, hvor dennes skattepligt ikke kan gennemføres på grund af en indgået dobbeltbeskatningsoverenskomst.

Ved overdragelsen af aktier til en person, der ikke er fuldt skattepligtig her til landet eller som i overenskomstens forstand er hjemmehørende i udlandet vil den pågældende kunne videreoverdrage uden dansk beskatning, og succession må derfor efter udvalgets opfattelse være udelukket.

Dette er ganske i overensstemmelse med det nedenfor omtalte lovforslag til ændring af aktieavancebeskatningsloven (L 208 1986/87), som bl.a. afskærer udlændinge fra at modtage aktier med succession fra et dødsbo. Lovforslaget vil, når det gennemføres, medføre, at fortjenesten indtil udlægget altid beskattes i dødsboet.

Ved overdragelse af en personligt ejet virksomhed uden fast driftssted i udlandet vil erhververen typisk, selvom han er hjemmehørende i udlandet kunne beskattes her i landet ved videreoverdragelse. Virksomheden vil nemlig konstituere et fast driftssted her i landet for erhververen.

Ved overdragelsen af en herboendes faste driftssted i udlandet må succession imidlertid være udelukket, hvis den sker til en person, der ikke er hjemmehørende her i landet. Efter overtagelsen er der ikke

nogen tilknytning til Danmark, der gør det muligt at beskatte avancer ved videreoverdragelser. Samme problem kan opstå i relation til skibe og luftfartøjer, hvor indkomsten typisk beskattes, hvor foretagendets virkelige ledelse befinder sig. Skibe og luftfartøjer bør derfor heller ikke kunne overdrages med succession til udlændinge.

En person, der har modtaget en gave med succession, kan efterfølgende flytte til udlandet.

Regeringen har den 18. februar 1987 og senere fremsat en række lovforslag der skal ændre ligningsloven (L 202 1986/87), varelagerloven (L 203 1986/87), investeringsfondsloven (L 204 1986/87), kursgevinstloven (L 205 1986/87), skattekontrolloven (L 206 1986/87), kildeskatteloven (L 207 1986/87) og pensionsbeskatningsloven (L 220 1986/87) .

Hensigten med lovforslagene er at modvirke skatteflugt. Det er tilstræbt, at indtægt, der optjenes her i landet, også beskattes her, og at også urealiserede avancer og skattecredit på indtægt, der er optjent her, bliver beskattet i forbindelse med fraflytning. Det er endvidere tilstræbt at begrænse mulighederne for at undgå beskatning gennem udnyttelse af forskelle i de enkelte landes skatteregler.

Forslagene vil, når de gennemføres, få samme virkning i forhold til personer, der succederer og derved overtager et latent skattebyrde, som de vil have i forhold til personer, der i deres egen ejertid oparbejder et latent skattekrav.

3. Hvilke aktiver m.v. skal omfattes af successionsordningen?

Reglerne om succession ved dødsfald omfatter alle skatterelevante aktiver. D.v.s. aktiver, der kan afskrives, og aktiver hvor fortjenesten beskattes ved

afståelse. Som eksempler kan nævnes afskrivningsberettiget fast ejendom og fast ejendom, hvor avancen beskattes, fordi ejeren driver næringsvirksomhed med køb og salg af fast ejendom, driftsmidler og skibe, varelager, landbrugets besætninger af husdyr m.v. og hovedaktionæraktier. For almindelige aktier og fast ejendom i relation til ejendomsavancebeskatningsloven gøres der dog undtagelse, idet udlægget sker skattefrit og udlægsmodtageren anvender udlægsværdien som anskaffelsessum.

Efter den overvejende opfattelse i udvalget kan en successionsordning ved familieoverdragelser i levende live afgrænses på tilsvarende vis. Der gør sig dog særlige problemer gældende for fast ejendom efter ejendomsavancebeskatningsloven, almindelige aktier og hovedaktionæraktier, der gennemgås i det følgende. Endvidere overvejes virksomhedsskatteordningen og investeringsfonds, ligesom tabssituationen behandles.

3.1. Fast ejendom.

Efter ejendomsavancebeskatningsloven beskattes fortjeneste ved salg af fast ejendom ikke efter 7 år. På denne baggrund er beskatningsreglerne for arveudlæg af fast ejendom udformet således, at der ikke sker beskatning af fortjeneste omfattet af ejendomsavancebeskatningsloven, og der succederes ikke.

En tilsvarende adgang til skattefri familieoverdragelse af fast ejendom inden for 7-års perioden forekommer ikke velbegrundet. Når henses til, at ejendommen efter udløbet af perioden kan videreoverdrages uden avancebeskatning, synes det heller ikke begrundet at tillade succession med beregning af en passivpost, der her vil modsvare en latent skattebyrde, som oftest kun vil have teoretisk betydning.

På denne baggrund - og tillige fordi afhændelser inden for en 7-års periode kun har mindre interesse i generationsskiftesammenhæng - må det anbefales, at avance omfattet af ejendomsavancebeskatningsloven holdes uden for successionsadgangen.

3.2. Almindelige aktier.

Det om beskatning af fast ejendom efter ejendomsavancebeskatningsloven anførte gælder også for beskatning af almindelige aktier, hvor beskatningen bortfalder efter 3 års besiddelse. En adgang til succession i overdragerens skattemæssige stilling ved gaver synes ikke velbegrundet, fordi successionen vil føre til reel skattefrihed, og spørgsmålet har samtidig kun beskeden praktisk interesse.

3.3. Hovedaktionæraktier.

En person, der erhverver hovedaktionæraktier med succession, vil kun blive beskattet som hovedaktionær i 5 år efter erhvervelsen, hvis reglerne om succession udformes således, som det er tilfældet ved død. Hvis erhververen på grund af sin aktiebesiddelse selv er blevet hovedaktionær, gælder tidsbegrænsningen dog ikke.

Erhververen medregner ved afgørelsen af, om han er hovedaktionær, sine forældres og børns samt sin ægtefælles aktiebesiddelse. Han medregner derimod ikke aktiebesiddelser hos overdrageren og dennes familie, medmindre der er personsammenfald med hans egen familie. For overdragerens vedkommende gælder, at hvis hans, hans forældres, børns og ægtefælles aktiebesiddelser efter overdragelsen er faldet under grænsen for hovedaktionærbeskatning, behandles han kun som hovedaktionær i de følgende fem år. Herefter bortfalder hans hovedaktionærstatus, og hans aktier kan sælges som almindelige aktier uden beskatning. Aktiebesiddelse hos erhververen og dennes familie medregnes ikke, medmindre der er personsammenfald med hans egen familie.

Regler om succession, hvor status som hovedaktionær begrænses til 5 år, vil - i samspil med reglerne om afgrænsningen af hovedaktionærkredsen - kunne bruges i en skatteplanlægning over lidt længere sigt til helt

at unddrage aktieavancer fra beskatning. En person ejer eksempelvis 40 pct. af aktierne i et selskab og overdrager 20 pct. mod fuldt vederlag til en bror med succession. Efter 5 år er såvel overdrageren som erhververen udenfor hovedaktionærreglerne og kan videresælge uden beskatning.

Man kan overveje at løse dette problem ved at begrænse successionsadgangen til den del af familiekredsen, hvor såvel overdragerens som erhververens aktier medregnes ved afgørelsen af, om overdrageren eller erhververen er hovedaktionær. Det ville i givet fald sige at begrænse successionsadgangen til overdragelse fra forældre til børn og børnebørn.

Selvom man begrænsede successionsadgangen til kun at vedrøre overdragelser til børn og børnebørn, ville der stadig være tilfælde, hvor overdragelse med succession kunne føre til en uønsket skattefritagelse i forbindelse med en langtidsplanlægning af generationsskiftet. Som eksempel kan nævnes: En person ejer 40 pct. af aktierne i et selskab. Han overdrager halvdelen (20 pct.) med succession til sit ene barn og den anden halvdel på samme måde til det andet barn. Efter 5 års forløb kan hvert af børnene videresælge deres aktier skattefrit som almindelige aktier.

Det vil således kunne anføres, at den skitserede begrænsning indebærer en - i anden sammenhæng mindre velbegrundet - indsnævring af successionsmuligheden uden samtidig at etablere det ønskede værn mod utilsigtet udnyttelse af successionsadgangen ved aktieoverdragelser.

Tilvejebringelsen af et sådant værn kan herefter formentlig bedst ske ved, at den succederende aktieerhverver indtræder i overdragerens hovedaktionærstatus uden tidsbegrænsning.

Successionen skal knytte sig til de overdragne aktier og fondsaktier m.v. Når successionen knytter sig til aktierne, er det uden betydning, om efterfølgende

salg af hovedaktionæraktier i overdragerens familiekreds medfører, at overdrageren ville ophøre med at være hovedaktionær, såfremt han havde beholdt aktierne. Den tidsubegrænsede succession skal i givet fald alene gælde generationsskifte i levende live. Det er tanken, at succession ved død fortsat skal begrænses til 5 år, medmindre udlægsmodtageren bliver hovedaktionær. Det samme vil kunne gælde i tilfælde, hvor der i levende live på én gang sker overdragelse af hele overdragerens aktiebesiddelse i det pågældende selskab til en enkelt erhverver, idet der ikke i et sådant tilfælde er behov for at udstrække successionen i overdragerens hovedaktionærstatus for at undgå utilsigtet udnyttelse af reglerne.

I det foran nævnte eksempel, hvor en person, der ejer 40 pct. af aktierne i et selskab, først sælger 20 pct. af aktierne til en bror med succession, betyder forslaget om tidsubegrænset succession, at denne bror ikke senere vil kunne videresælge til personer uden for familien uden beskatning. Forslaget om succession uden tidsbegrænsning ændrer ikke ved, at overdrageren 5 år efter salget ophører at være hovedaktionær, således at han kan sælge de resterende 20 pct. skattefrit. Retsstillingen er her den samme, hvad enten der succederes eller ej ved det første salg.

Et regelsæt af det skitserede indhold kan medføre, at en person besidder hovedaktionæraktier, som han har erhvervet ved en familieoverdragelse med tidsubegrænset succession ("gaveaktier"), samtidig med hovedaktionæraktier erhvervet ved død, og for hvilke successionsadgangen er begrænset til 5 år. Så længe denne persons aktiebesiddelse er så stor, at den gør ham til hovedaktionær, opstår der ingen særlige problemer, fordi et salg under alle omstændigheder medfører skattepligt. Er aktiebesiddelsen imidlertid faldet så meget, at han efter 5 års forløb skal behandles som almindelig aktionær ved salget af de aktier, han har erhvervet fra døds-

boet, skal man tage stilling til, i hvilket omfang der er solgt af "gaveaktierne", og i hvilket omfang der er solgt af de arvede aktier. Ved salg af hovedaktionæraktier opgøres fortjenesten efter gældende regler på grundlag af en gennemsnitlig anskaffelsessum. Der sker nærmere det, at ved salg af en post aktier fordeles anskaffelsessummerne for alle aktier forholdsmæssigt mellem de solgte og de tilbageblevne aktier. Fordelingen sker på grundlag af aktiernes pålydende. Fortjenesten ved salget opgøres på grundlag af salgssummen og den anskaffelsessum, der efter det foran anførte henføres til de solgte aktier. Den resterende anskaffelsessum betragtes som anskaffelsessum for de aktier, aktieejeren har beholdt efter salget,, De først erhvervede aktier anses for de først afståede ("First in - First out").

Det kunne overvejes at fravige denne fremgangsmåde og i stedet dele de aktier, der sælges, og de, der beholdes, op i arvede aktier og "gaveaktier" efter det indbyrdes forhold mellem disse aktiers pålydende ved erhvervelsen. I bilag 2 er medtaget et eksempel på, hvorledes en sådan opgørelsesmetode fungerer. Virkningen heraf ville være, at salg af de arvede aktier hurtigere indgår i avanceopgørelsen. En sådan opgørelsesmetode vil dog rejse problemer f.eks. ved udfindelse af ejertidsfradrag og vil i øvrigt yderligere komplicere avanceopgørelsesreglerne.

Ved opgørelse af fortjenesten ved afståelse af hovedaktionæraktier gives efter gældende regler et fradrag på 65.000 kr. Der gælder dog den begrænsning, at fradraget kun kan opnås én gang inden for en fireårs periode. Det vil næppe være muligt at udforme regler, hvorefter den succederende aktieerhverver indtræder i denne begrænsning. Det skyldes, at 65.000 kr.s fradraget er knyttet til personens salg i et år og ikke til salg af en bestemt aktiebeholdning. Den succederende erhverver har et lignende fradrag og er under-

givet samme 4-års begrænsning. Afgørende for, om erhververen kan benytte et (55.000 kr.s fradrag ved et eventuelt videresalg, må derfor blive, om han eller hun selv inden for de sidste 4 år har udnyttet et sådant fradrag.

3.4. Særligt om virksomhedsordningen.

Reglerne om virksomhedsskatteordningen og dens ophør ved død er beskrevet foran. Det fremgår heraf, at den arving eller ægtefælle, der overtager virksomheden, samtidig kan overtage opsparingskontoen. Opsparingskontoen repræsenterer et virksomhedsoverskud, som kan være geninvesteret.

Indeståendet på kontoen for opsparet overskud vil ofte ikke være likvidt på overdragelsestidspunktet, idet det er investeret i virksomhedens omsætnings- eller anlægsaktiver. I hvilket omfang dette er tilfældet, er det selvsagt udelukket at angive nogen generel vurdering af. I de tilfælde hvor den overvejende del af opsparingskontoen er bundet i virksomhedsaktiver, hvis salg eller belåning rejser de samme problemer som frigørelse af midler til avanceskattebetaling, vil efterbeskatningen af indeståendet på opsparingskontoen kunne skabe vemskeligheder for generationsskiftet.

Udvalgets flertal kan derfor gå ind for, at indestående på konto for opsparet virksomhedsoverskud overtages ved gaveoverdragelser af virksomheden efter regler, der svarer til dem, der gælder, når den længstlevende ægtefælle overtager virksomheden til hensidende i uskiftet bo. Ægtefæller, der hensidder i uskiftet bo, indtræder såvel i opsparingskonto som indskudskonto. På lignende vis mener udvalgets flertal, at det må indgå i en successionsordning, at erhververen af en virksomhed skal kunne overtage opsparingskontoen sammen med indskudskontoen. Overtagelse af indskudskontoen sker dog kun, hvis en nydannet indskudskonto ville blive større end den overtagne.

3.5. Henlæggelse til investeringsfond.

Som anført foran er indeståendet på investeringsfondskonto knyttet til den person, der opretter kontoen. Hvis denne ophører at drive virksomhed, efterbeskattes henlæggelserne. Det gælder dog ikke, hvis personen sætter en ny virksomhed i gang inden et år efter ophøret. En ordning med succession ved gaveoverdragelser kan derfor ikke komme på tale uden en større ændring af de almindelige regler om investeringsfondskonti. Det kan udvalget ikke anbefale, da betydningen af en sådan successionsordning under alle omstændigheder er begrænset på grund af reglen om, at henlæggelser skal være anvendt inden 6 år.

3.6. Succession i tab.

Ved arveudlæg fra dødsboer kan der ikke succederes, hvis udlægsværdierne for virksomhedens aktiver er mindre end anskaffelsessummerne, således at der ved salg ville være realiseret et tab.

En tilsvarende regel bør gælde for familieoverdragelser i levende live. Det vil næppe generelt kunne accepteres, at erhververen kan afskrive på det "overtagne" afskrivningsgrundlag, uagtet handelsværdien på overdragelsestidspunktet er væsentligt lavere, ligesom en adgang til succession i tabsaktiver åbner mulighed for, at erhververen kan opnå en bedre stilling med hensyn til tabsfradragets udnyttelse end overdrageren.

Indregning af en til tabet svarende aktivpost - som modstykke til en passivpost ved overdragelse af aktiver med en latent skattebyrde - forekommer hverken rimeligt eller tilstrækkeligt til at modvirke utilsigtede virkninger.

4. Overdragelsens form og omfang.,

4.1. Virksomhedsoverdragelse.

Reglerne om succession ved gaveoverdragelser bør i givet fald udformes således, at succession i den skattemæssige stilling ved aktiver, der indgår i en virksomhed, alene kan ske i forbindelse med overdragelse af virksomheden. Det er i disse tilfælde, at der betales den særlige indkomstskat (i visse tilfælde almindelig indkomstskat), som successionen ved død udskyder.

Det lader sig heller ikke gøre at udforme teknisk tilfredsstillende regler om succession ved overdragelse af enkelte saldoafskrevne aktiver uden virksomhedsoverdragelse. Beregning af anskaffelsessum for erhververen og beregning af passivpost, der forudsætter en fortjeneste, der opgøres for det konkrete overdragne aktiv, er uforeneligt med saldoafskrivningssystemet. Lignende problemer kan knytte sig til varelager m.v.

Som en følge af, at virksomhedsoverdragelse er en forudsætning for succession, bør overdrageren i overensstemmelse med de almindelige regler om afskrivninger ikke kunne afskrive på det overdragne i overdragelsesåret. Dette bør gælde, selvom der succederes. Til gengæld skal erhververen - ligeledes i overensstemmelse med de almindelige afskrivningsregler - kunne afskrive i overtagelsesåret.

4.2. Deloverdragelse af virksomhed.

Hvis en virksomhed overdrages fra far til søn i flere omgange, f.eks. med 1/4 pr. gang, taler man ofte om, at generationsskiftet foretages glidende.

Det glidende generationsskifte er velkendt såvel indenfor som udenfor familiekredsen - i sidstnævnte tilfælde således ofte anvendt indenfor de liberale erhverv, fiskerierhvervet, butikshandelen o.s.v., hvor de unge medarbejdere starter med en mindre ejerandel for derefter successivt at overtage større og større andele, efterhånden som medarbejderens indtjeningsforhold - ofte gennem en større indsats - muliggør det.

Indenfor familiekredsen er det ofte de likviditetsmæssige krav til både skatter og gaveafgift, der nødvendiggør en glidende overdragelse.

I de fleste tilfælde vil en glidende overgang være til fordel for sælger, for virksomheden og for køber. Sælger får gennem det glidende skifte mulighed for efterhånden at nedtrappe sin aktivitet. Virksomheden bevarer kontinuiteten mellem den ældre og yngre generation, og køber opnår mulighed for hen ad vejen at skaffe de fornødne midler til en total overtagelse.

Ulempen ved mange generationsskifter ved død er, at de på grund af den manglende mulighed for succession i levende live ofte er et spørgsmål om alt eller intet.

Det er opfattelsen hos tilhængerne af en successionsordning, at en ordning, der ikke omfatter det glidende generationsskifte, vil indebære en væsentlig begrænsning af successionsinstituttet.

Der er enighed i udvalget om, at det glidende generationsskifte vil medføre en vis administrativ rærbelastning. Det vil således bl.a. nødvendiggøre, at der føres et særskilt regnskab for hver ideel anpart, der overdrages, og en tilsvarende særskilt registrering i det centrale register, der føres over afskrivningsberettigede bygninger (BAS).

4.3. Minimum for overdragelse af aktier.

Den skitserede adgang til succession ved aktier omfatter både noterede og unoterede aktier.

Det kan overvejes at betinge successionsadgangen ved aktier af, at familieoverdragelsen omfatter en vis mindstedel af ejerens aktier. Herfor taler, at en overdragelses karakter af et generationsskifte er større jo større aktiepost, der overdrages. Kontrolmæssige hensyn kan også anføres til støtte for en minimumsgrænse. Uanset hvorledes kontrollen end bygges op, jfr. nedenfor pkt. 5 i dette afsnit, vil det medføre en lettelse, hvis det kun bliver et mindre antal overdragelser, der skal holdes styr på.

4.4. Arveforskud til personer uden for den gaveafgifts- pligtige personkreds og § 5 b-gaver.

De såkaldte § 5 b-gaver er gaver, der er omfattet af arveafgiftslovens § 5 b. Sådanne gaver er karakteriseret ved, at overdrageren forbeholder sig indtægtsnydelse eller brugsret af det bortgivne.

Arveforskud til personer uden for den gaveafgifts-
pligtige personkreds og § 5 b-gaver har det fælles træk, at afgiftspligten indtræder ved overdragerens død. (Ved § 5 b-gaver kan afgiftspligten dog indtræde tidligere, hvis indtægtsforbeholdet ophæves i givers levende live). Arveafgiften skal, når der er tale om arveforskud, betales af værdien, når arveforskuddet gives, mens afgiften af § 5 b-gaver betales af værdierne ved indtægtsforbeholdets ophør.

Arveforskuddet og § 5 b-gaven behandles i skattemæssig henseende som en fuldbyrdet overdragelse allerede på overdragelsestidspunktet, selvom afgiftspligten først indtræder senere. Det betyder, at der efter omstændighederne skal betales særlig indkomstskat ved overdragelsen. Afskrivninger foretages hos erhververen på grundlag af værdierne ved overdragelsen.

En regel om succession i arveforskud og gave medfører, at særlig indkomstskat ikke udløses af overdragelsen, og at erhververen fortsætter på overdragerens afskrivningsgrundlag.

Successionen påvirkes ikke af, at afgiftspligten senere indtræder. Det gælder, hvad enten afgiftspligtens indtræden skyldes overdragerens død, eller at et indtægtsforbehold vedrørende en gave ophæves i overdragerens levende live. Erhververen fortsætter på sit hidtidige afskrivningsgrundlag.

Udvalgets flertal er af den opfattelse, at en eventuel successionsordning også kan omfatte arveforskud uden for den gaveafgiftspligtige personkreds og § 5

b-gaver. Den tidsmæssige forskydning mellem overdragelsen og afgiftspligtens indtræden er ikke nogen hindring herfor.

5. Succession som frivillig ordning.

Det vil være nødvendigt at tage stilling til, om reglerne om succession bør være valgfri. Dette er tilfældet inden for dødsboskatteområdet. Gennemfører man tilsvarende regler ved familieoverdragelser, undgår man at afskære familiemedlemmer fra at indgå handler med hinanden på normale handelsvilkår.

Køber og sælger har, hvis man betragter dem uafhængigt af hinanden, modstående interesser. Sælger vil helst undgå beskatning, mens køber nødigt vil indtræde i sælgers lave anskaffelsessummer på grund af den derved reducerede afskrivningsadgang. De må derfor være enige om successionen.

Den almindelige regel synes at måtte gå ud på, at der ikke succederes, medmindre der er truffet særlig aftale herom. Succession ved generationsskifte i levende live er en afvigelse fra, hvad der hidtil har været gældende ret, og det er derfor mest rimeligt at kræve en positiv aftale om, at succession kan ske.

Forudsætningerne for beslutningen om succession kan ændre sig i og med, at skattemyndighederne forhøjer værdien af det overdragne i forbindelse med gaveafgiftsberegningen. Det er derfor nødvendigt med en regel om, at ændring af beslutningen i disse tilfælde kan ske efterfølgende, hvis både overdrager og erhverver er enige herom.

Selvom succession forudsætter virksomhedsoverdragelse, er det ikke dermed givet, at erhververens valg skal omfatte alle virksomhedens aktiver under ét.

På dødsboskatteområdet kan man således vælge fra skatteobjekt til skatteobjekt, hvilken stilling der skal indtages. Som enkelte skatteobjekter behandles formuegoder, der skattemæssigt behandles som en enhed, såsom varelager og driftsmidler.

Man kunne overveje, om man ved gavesuccession af forenklingmæssige grunde skulle kræve, at der blev truffet samme valg for alle virksomhedens aktiver, således at dødsboskattereglerne altså ikke overføres til gaver på dette punkt.

Uanset om der succederes eller ej, er man nødt til at holde styr på de enkelte skatteobjekter, bl.a. af hensyn til tab, indgangsværdier m.m. Der er derfor næppe vundet, nogen stor administrativ gevinst ved at kræve, at succession kun kan vælges for alle virksomhedens aktiver under ét.

Det er nok at træffe samme valg for hvert enkelt skatteobjekt.

Ved flere på hinanden følgende deloverdragelser af en virksomhed mellem de samme personer, er det endvidere den overvejende opfattelse i udvalget, at man ved hver deloverdragelse skal tage selvstændig stilling til, om succession skal ske i de skatteobjekter, der omfattes af deloverdragelsen.

6. Beregning af passivpost.

Ligesom det er tilfældet ved dødsboer, er det udvalgsflertallets opfattelse, at der ved overdragelsen skal være adgang til at beregne en passivpost, der kan fradrages i den afgiftspligtige værdi. Passivposten er et udtryk for den byrde, som knytter sig til den latente skat, der hviler på aktivet, og som udskydes rentefrit indtil et eventuelt salg. Byrden er forskellig fra aktiv til aktiv. Om den nogensinde udløses, afhænger naturligvis af, om aktivet sælges, om det bevarer sin værdi og af de skattemæssige regler på tidspunktet for et eventuelt salg. En skattefri virksomhedsomdanning efter successionen ændrer også forudsætningerne for vurderingen af den reelle byrde. Byrden er endvidere forskellig afhængig af, hvornår man forventer, at aktivet skal sælges. Hvis aktiverne først sælges efter

lang tids besiddelse, er byrden forholdsvis mindre. Det samme gælder, hvis rentefoden i samfundet er høj. Ved dødsboer beregnes passivposten med 25 pct. af særlig indkomst og 30 pct. af almindelig indkomst. De samme procenter bør formentlig anvendes i gavetilfældene.

Det kan dog overvejes at gennemføre en særregel for hovedaktionæraktier, der bortgives inden for 7 år efter erhvervelsen. Salg inden for 3 år udløser almindelig indkomstskat. Anvendes de almindelige regler, skal der i så fald beregnes en passivpost med 30 pct., selvom fortjenesten efter 7 års besiddelse kun beskattes med 25 pct. Dette kan måske navnlig tænkes at få betydning ved skattefri virksomhedsomdannelse. Det kunne overvejes i disse tilfælde at anvende en lavere passivpost.

7. Administrative forhold.

I det følgende omtales to forhold som i administrativ henseende afviger lidt fra reglerne om succession ved dødsfald. Det er spørgsmålet om beregning af passivpost og spørgsmålet om den længerevarende succession ved hovedaktionæraktier.

Amtsskatteinspektoraterne beregner gaveafgift. Såfremt en eventuel successionsordning ved gaver udformes således, at der skal beregnes en passivpost, der fradrages i gavens værdi, må inspektoraterne nødvendigvis blive inddraget i administrationen af ordningen.

Amtsskatteinspektoraternes afgiftsberegning sker på grundlag af en gaveanmeldelse, der indgives til inspektoratet, hvor gavegiver bor. I anmeldelsen angiver gavegiver og gavemodtager en værdi af gaven sammen med andre forhold af betydning for afgiftsberegningen. Der gælder en frist på 3 måneder fra inspektoratets modtagelse af gaveanmeldelsen. Herefter er værdiansættelsen bindende for det offentlige. Inspektoratet er derfor nødt til at være færdig med efterprøvelsen af værdiansættelsen inden for denne frist.

Efter lovens ordlyd gælder 3-måneders fristen kun værdiansættelsen. Afgiftsberegningen på grundlag af værdiansættelsen er ikke omfattet af fristen. Værdiansættelse og afgiftsberegning er imidlertid sammenhængende dele af samme sags behandling, og i praksis er inspektoraterne derfor nødt til at tilrettelægge deres arbejde, således at både værdiansættelse og afgiftsberegning færdiggøres på 3 måneder.

Ved indførelse af en regel om succession med passivpostberegning er det formentlig mest hensigtsmæssigt, at parterne i gaveanmeldelsen meddeler, hvorvidt de har vedtaget succession. Inspektoraterne skal herefter kontrollere, om successionsbetingelserne er opfyldt, og kontrollere passivposternes beregning.

Som anført foran er det tanken, at succession skal kunne ske, selvom der ikke ydes nogen gave i forbindelse med en overdragelse inden for den successionsberettigede personkreds. I disse tilfælde skal parterne indgive en særskilt anmeldelse om succession.

Inspektoraternes arbejdsopgave vil kræve samvirke med ligningsmyndighederne i den kommune, hvor gave giver bor. Inspektoratet skal nemlig, når det tager stilling til passivpostens beregning i forbindelse med sin gennemgang af gaveanmeldelsen, tage stilling til en række af de samme problemer, som ligningskommissionen skal tage stilling til ved gennemgangen af selvangivelsen. Som eksempel herpå kan nævnes spørgsmålet, om der foreligger en skattepligtig fortjeneste for giveren ved gaveoverdragelsen, og spørgsmålet om overdragelsen er sket som et led i givers næring. Selvangivelsens afskrivninger får også betydning for en eventuel fortjeneste og dermed for passivpostens størrelse.

Fristerne for indgivelse af gaveanmeldelse og selvangivelse er ikke samordnede. Gaveanmeldelse kan indgives straks, men man kan også vente indtil 1. februar året efter. Selvangivelsen indgives 15. februar, men med regler for udsættelse. I 1987 er fristen den 5. maj for regnskabspligtige.

Den nære sammenhæng mellem værdiansættelse, betingelserne for succession og passivposten taler for, at inspektoraterne i givet fald søger at afslutte deres opgaver på alle disse områder inden for tre måneders fristen, selvom det kun er værdiansættelsen, der efter kildeskattelovens regler bliver endelig indenfor dette tidsrum. Amtsskatteinspektoraternes kontrol af, om betingelserne for succession er til stede og af, om passivposten er rigtigt beregnet, må dog blive af mere foreløbig karakter, idet den i første omgang må baseres på parternes egne oplysninger. Efterfølgende må inspektoratet så, når selvangivelsen indgår til kommunen, indhente kontroloplysninger fra denne og sikre sig, at inspektoratet og kommunen tager samme stilling til de problemer, der vedrører begge myndigheder. Det kan medføre, at inspektoratet efterfølgende må tage spørgsmålet om succession og passivpostberegning op til fornyet overvejelse.

Den længerevarende succession ved hovedaktionæraktier rejser det problem, at skatteyderen og skattemyndighederne i mange år skal holde styr på, om en aktiebeholdning, der umiddelbart fremtræder som almindelige aktier, i virkeligheden skal beskattes som hovedaktionæraktier, fordi de oprindeligt er erhvervet med succession. Dette problem eksisterer allerede i dag ved f.eks. succession i arv og succession ved fusion af hovedaktionærskaber.

Der føres ikke i dag centrale registre vedrørende hovedaktionæraktier. Det må nok også antages, at der vil være forbundet en del problemer hermed bl.a. som følge af, at ændringer i familiens ejerforhold kan medføre ophør af en persons hovedaktionærstatus. Indtil videre må kontrollen med succederende aktionærer derfor baseres på de kommunale ligningsmyndigheder. Det bemærkes i denne forbindelse, at den registrering, der skal ske på grundlag af aktionærernes og selskabernes indberetningspligt i henhold til den foreslåede ændring af

skattekontrollovens § 8 D (lovforslag nr. L 206 1986/87), først og fremmest sigter på kontrollen af aktuelle dispositioner mellem selskaber og hovedaktionærer og næppe på hensigtsmæssig måde kan udbygges til anvendelse til kontrol af hovedaktionærsuccession.

Effektiviteten af den kommunale ligningskontrol vil naturligvis afhænge af, hvordan ligningsmyndighederne registrerer og opbevarer de nævnte oplysninger. De indgivne selvangivelser opbevares kun i en begrænset periode, hvorefter de makuleres. Det vil være naturligt, at aktionæroplysningerne registreres i det for den succederende aktionær oprettede ligningscharteque, altså manuelt. Dette vil være en vis administrativ merbelastning, og effektiviteten af kontrolsystemet begrænses i det omfang, de lokale registre (ligningscharteques m.v.) kasseres efter et tidsrum.

Dette problem er størst ved succession uden tidsbegrænsning.

Det må dog heroverfor anføres, at spørgsmålet ikke vil give anledning til problemer i de ikke helt få tilfælde, hvor der sker samlet overdragelse af hele overdragerens aktiepost i selskaber, idet successionen efter forslaget ikke skal være tidsubegrænset i disse tilfælde, jfr. foran i afsnit 3.3. Det må også ved vurderingen af kontrolspørgsmålet erindres, at der ofte vil være tale om aktieoverdragelser af en ikke ubetydelig størrelsesorden, og at aktionærernes oplysningspligt er omgærdet med sædvanligt strafansvar.

Hertil kommer, at i tilfælde hvor den sælgende aktionær er hovedaktionær i kraft af egen eller familiens aktiebesiddelse, eller hvor oplysning om hovedaktionærstatus i øvrigt måtte foreligge, vil kontrolproblemet ikke vedrøre spørgsmålet, om aktionæren er hovedaktionær, men spørgsmålet om avanceopgørelsens rigtighed.

Såfremt det på baggrund af en vurdering af behovet for en mere effektiv kontrol med succederende aktionæ-

rer og de hermed forbundne ressourcekrav må anses for påkrævet at effektivisere kontrolsystemet, kan dette formentlig kun ske ved etablering af en central registrering, baseret på indberetning i forbindelse med gaveafgiftsberegningen.

8. De provenumæssige virkninger.

Virkningen af en successionsordning ved gaver er meget sammensat. Beskatning på overdragerens hånd udskydes. Eventuelt genvundne afskrivninger beskattes altså ikke, ligesom fortjeneste på hovedaktionæraktier heller ikke beskattes. En beskatning gennemføres først, når og hvis erhververen sælger, forudsat at der ikke på ny finder succession sted. Til gengæld for at beskatningen udskydes, nedsættes afskrivningsgrundlaget.

Det er ikke muligt at udtale sig om de provenumæssige virkninger af disse forskydninger.

En successionsordning har ikke blot betydning for indkomstskatten. Gennem reglerne om beregning af passivpost får den også betydning for gaveafgiften. Passivposten nedsætter beregningsgrundlaget.

I den eksisterende arve- og gaveafgiftsstatistik er passivposterne i dødsboer fratrukket, inden de samlede arvemasser opgøres. Det betyder, at man ikke kan vurdere passivpostens betydning for arveafgiften efter gældende regler. Det lader sig heller ikke gøre at vurdere betydningen af at indføre passivpost ved gaveafgiftsberegningen.

Såfremt en successionsordning medfører, at generationsskifter, der i dag sker ved arv, fremrykkes for f.eks. halvdelen af virksomhedens vedkommende, således at den ene halvdel overdrages ved gave og den anden falder i arv til samme person, brydes progressionen i arveafgiften. Ved arveafgiftsberegningen tages nemlig ikke hensyn til tidligere ydede gaver. Heller ikke på dette punkt er det muligt at vurdere de provenumæssige virkninger.

Hvis en successionsordning medfører, at virksomhederne holder deres kapitalapparat i en bedre stand, kan det betyde øget provenu. Sådanne dynamiske virkninger af generationsskiftet kan der ikke sættes tal på. Det samme gælder, hvis successionen medfører, at generationsskifter finder sted, som ellers ikke ville ske.

9. Udvalgets indstilling.

10 medlemmer af udvalget (Steen Askholt, Ernest Bohr, Henrik Engsig, Jørgen Jørgensen, Kent Kirk, Aage Lyck, T. Helmo Madsen, Jørgen Broe Pedersen, Svend Petersen og Leif Skov) anbefaler at lette generationsskiftet inden for familien, ved at der for familieoverdragelser i levende live gennemføres en successionsordning, beslægtet med den ordning, der gælder for udlæg af aktiver fra et dødsbo. Det er efter disse medlemmers opfattelse en ulempe, at de nugældende regler gør det fordelagtigt at udskyde generationsskiftet indtil virksomhedsejerens død, og at mulige erhververe af virksomheden blandt arvingerne på skiftet efter afdøde bliver stillet overfor alternativet enten fuldt ud at overtage virksomheden med det dermed forbundne økonomiske ansvar eller helt lade være at overtage virksomheden. En successionsordning ved familieoverdragelser muliggør, at man allerede i ejerens levende live kan inddrage familiens yngre generation som medejere med et delvis medansvar for virksomhedens økonomi og dermed knytte den til virksomhedens fortsættelse.

Adgangen til succession må forudsætte, at virksomheden overdrages, men de grunde, der taler for succession, taler for, at man også tillader succession ved deloverdragelser af afdødes virksomhed. Desuden må familieoverdragelse af hovedaktionærposter omfattes. Det er endvidere disse medlemmers opfattelse, at en successionsordning ikke kan indskrænke sig til rene gaver, men også må omfatte familieoverdragelser imod vederlag.

Ellers bliver ordningen som oftest betydningsløs og får et andet indhold end ved død.

Den familiekreds, der skal tages i betragtning, er den familiekreds, hvortil generationsskifte har betydning, d.v.s. børn og børnebørn, søskende og søskendebørn. Hvis personkredsen afgrænses således, vil der efter disse medlemmers opfattelse ikke være behov for at tillade succession ved generationsskifte til fonde og selskaber med familiemæssig tilknytning. Det er endvidere en forudsætning for at tillade succession, at familiemedlemmerne ikke har en sådan tilknytning til udlandet, at de kan frigøre sig for beskatning ved videresalg. Dette betyder bl.a., at hovedaktionæraktier ikke skal kunne familieoverdrages med succession til en person, der ikke er fuldt skattepligtig eller som er hjemmehørende i udlandet i en dobbeltbeskatningsoverenskomsts forstand. Virksomhed her i landet skal derimod som hovedregel kunne overdrages, idet erhververen ikke kan frigøre sig fra beskatning.

Det er endvidere disse medlemmers opfattelse, at succession ved hovedaktionæraktier for at undgå utilsigtede virkninger skal være uden tidsbegrænsning, når hovedaktionæraktierne familieoverdrages i levende live. Disse medlemmer er endvidere af den opfattelse, at generationsskifte ved gaver i forbindelse med glidende generationsskifte vil give en vis administrativ belastning, men disse problemer må ikke overvurderes. Allerede den gældende ordning indebærer, at der ofte er overdraget en andel i levende live uden succession, medens resten overføres ved død med succession. Ved at udvide det eksisterende skema, der benyttes ved succession ved død, og pålægge parterne herigennem at meddele myndighederne de relevante oplysninger ved deloverdragelse med succession i levende live må det være muligt at finde en tilfredsstillende løsning på de administrative problemer.

Endelig er det disse medlemmers opfattelse, at der ved beregning af gaveafgift skal fradrages en passivpost i lighed med, hvad der gælder for dødsboer.

7 medlemmer af udvalget (Kaj Andersen, Claus Blendstrup, Hanne Søgaard Hansen, Otto Jensen, Marianne Mandahl, Ulla Sterkel, Ebbe Willumsen) finder ikke, at de hensyn, der begrundet successionsreglerne ved død, nemlig det pludseligt og ofte uventede likviditetskrav, der opstår i et dødsbo, gør sig tilsvarende gældende ved gaveoverdragelser. En gaveoverdragelse kan planlægges, og der skal ikke som ved død udredes arv til medarvinger.

Disse medlemmer af udvalget er således af den opfattelse, at det er et grundliggende princip bag afskrivningsreglerne, at det, der løbende er afskrevet for meget, kommer frem til beskatning ved den skattepligtiges overdragelse af de afskrivningsberettigede aktiver. På samme måde er aktieavancebeskatningsreglerne begrundet i, at selskabsindkomst normalt beskattes lavere end personlig indkomst.

Jo flere successionsregler, der gennemføres i lovgivningen, jo mere udtyndes disse principper.

Disse medlemmer finder derfor ikke, at der bør indføres successionsregler ved gaveoverdragelser. Denne indstilling må bl.a. ses i lyset af, at avancebeskatningen af kapitalindkomster på en række områder (hovedaktionæraktier, goodwill og fast ejendom m.m.) er blevet lempet/afskaffet inden for de senere år. De syv medlemmer finder samtidig anledning til at påpege, at successionsreglerne virker uens for så vidt som udskydelsen af beskatningen af genvundne afskrivninger umiddelbart modsvares af et lavere afskrivningsgrundlag for erhververen, mens noget lignende hverken er tilfældet for aktier eller ved overtagelse af opsparet overskud i virksomhedsskatteordningen.

Herudover påpeger disse medlemmer, at det rent administrativt vil være en belastning at udvide successionsreglerne til også at omfatte gaveoverdragelser.

Den successionsordning som flertallet har skitseret indeholder regler om tidsubegrænset succession ved hovedaktionæraktier. Succession ved død er begrænset til 5 år. Forskellen virker administrativt komplicerende og den tidsubegrænsede succession forudsætter for at blive effektiv, at der anvendes de fornødne ressourcer til opbygning og vedligeholdelse af et register om erhvervelse af hovedaktionæraktier.

Administrative hensyn taler ligeledes for, at der ikke skal tillades en passivpostberegning, hvis en successionsordning skulle indføres ved gaveoverdragelser. Ved at pege på denne forenklingsmulighed har de 7 medlemmer samtidig taget i betragtning, at den skjulte skattebyrde, der hviler på aktiver, der overdrages med succession, og som begrunder passivposten ikke altid bliver en realitet.

Otto Jensen ønsker hertil at føje den betragtning, at successionsordninger, såvel de eksisterende som de nu foreslåede, vil kunne blive evigt varende, derved at flere "generationer" kan succedere efter hinanden. Den skatte- og afgiftsudskydelse, der er tale om, kan således blive evig. I hvert fald hvad angår de udskudte skatter, kan disse eventuelt, efter de succederendes fri valg og ønsker, "udløses" på tidspunkter, hvor der af andre (eventuelt planlagte) grunde opstår skattemæssige "tomrum" eller underskudssituationer m.v., således at successionen kan ophæves uden beskatningseffekt. Successionsordninger - det gælder også de allerede eksisterende i forbindelse med dødsboer, virksomhedsomdannelselse og fusion - vil altså tendere imod, at skatteudskydelsen vil kunne blive evig eller bortvejres, således at der i realiteten bliver tale om provenutab.

En successionsordning med så mange valgmuligheder og frihedsgrader, som foreslået af udvalgsflertallet, vil i øvrigt være så spekulationsindbydende og så administrativt og kontrolmæssigt belastende, at successions-

ordninger alene af den grund bør frarådes. Der kan og bør i denne sammenhæng erindres om de eksisterende administrative og kontrolmæssige problemer med hensyn til beskatningen af genvundne afskrivninger i det hele taget.

Det må hertil føjes, at der ikke ses at være nogen tvingende grunde til, at specielt familiegenerationsskiftet skal tilgodeses ved generelle successionsordninger. Dette er da heller ikke tilfældet ved dødsboer/arveudlæg, som udvalgsflertallet parallelliserer til, idet også legatarer/arvinger uden for familiekredsen kan succedere - i øvrigt også i aktiver, hvis værdi overstiger legatet/arven. Der henvises i øvrigt til den generelle mindretalsudtalelse.

Afsnit 3 Generel succession ved generationsskifte uden for familien.

1. Bredt afgrænset personkreds.

De problemer for erhvervslivets generationsskifter, der er affødt af de gældende beskatningsregler, kan - som nærmere omtalt i kapitel 2 - ikke betragtes som et spørgsmål, der udelukkende vedrører generationsskifte inden for familien. Det er et særligt problem for familieoverdragelserne, at der hyppigt vil være tale om et sammenstød af skatter og afgifter ved overdragelser mod delvis vederlag eller uden vederlag. Men også ved generationsskifter uden for familien, hvor der ikke eller kun sjældent indgår et gaveelement, vil avancebeskatningen kunne hæmme mulighederne for generationsskifternes gennemførelse.

Som ligeledes omtalt i kapitel 2 er en række faktorer såsom ejerform, finansieringsmuligheder, aktivsammensætning og afkastmuligheder bestemmende for problemernes tyngde, og et sammenstød af negative faktorer kan gøre vanskelighederne særligt udtalte for visse erhverv. Særligt skal det imidlertid fremhæves, at er-

hverv, der er karakteriseret ved, at en forholdsmæssigt stor del af generationsskifterne sker ved overdragelser uden for familiekredsen - således som det bl.a. er tilfældet inden for gartneri- og fiskerierhvervene - i tilsvarende ringe grad vil være hjulpet gennem skattelempelser, der er begrænset til familiegenerationsskifter.

Udvalget har derfor i nærværende og følgende afsnit undersøgt mulighederne for at anvise lempelser af avancebeskatningen, der også vil kunne få virkning for overdragelser uden for familien.

Der er i det foregående afsnit peget på, at det gennem en adgang til overdragelse med succession er muligt at afhjælpe den likviditetsbelastning, der følger af avancebeskatningen, og dermed lette mulighederne for den yngre generations overtagelse af virksomheder og selskaber. Overtagelsen af den latente avanceskat gør det muligt at sænke kravene til det vederlag, den yngre generation skal præstere. Udvalget har derfor overvejet, om den beskrevne successionsadgang kan udvides til også at omfatte generationsskifter uden for familien.

Generationsskifte er imidlertid i sig selv ikke noget skarpt og veldefineret begreb. Skal man afgrænse generationsskifteoverdragelser fra andre overdragelser, måtte man finde frem til kriterier, der skiller de overdragelser ud, hvor erhververen har til hensigt at knytte sin indkomsterhvervelse over en længere periode til virksomheden.

Samtidig kunne man pege på, at navnlig overdragelser til yngre kan have karakter af generationsskifte. En plan for overdragelse af virksomheden i andele til den ny erhverver over en årrække kan også indicere, at den ny ejer ønsker en sådan varig tilknytning, at man kan tale om, at der foreligger et generationsskifte, hvor virksomhedens bevarelse er den væsentligste interesse.

En generationsskiftelempelse måtte endvidere fortrinsvis komme de tilfælde til gode, hvor avancebeskatningen skal finansieres af virksomheden selv i en sådan grad, at skattebetalingen kan medføre uhensigtsmæssig låntagning eller bortsalg af dele af virksomheden.

Kriterier af denne art for afgrænsning af generationsskiftet overfor andre handler forekommer imidlertid at måtte blive så upræcise, at de ikke kan bruges til en retssikkerhedsmæssig forsvarlig afgrænsning af regler om generel succession.

Det gælder i særlig grad, hvis retten til lempelser skal være lovfæstet, men også en dispensationsadgang for det offentlige, hvor det offentlige skulle tage hensyn til en eller flere af de beskrevne momenter, frembyder klare retssikkerhedsmæssige betænkeligheder.

Udvalget har måttet konstatere, at det næppe er muligt at nå frem til kriterier for afgrænsning af generationsskiftebegrebet uden for familien, der er så klare og entydige, at det vil være forsvarligt at basere retsanvendelsen herpå, og som samtidig skaber en rimelig grad af sikkerhed for, at lempelsesreglernes virkning begrænses i overensstemmelse med de opstillede mål. Uden en sådan sikkerhed vil successionsregler, der omfatter alle skatterrelevante aktiver, reelt kunne komme til at fungere som ophævelse af avancebeskatningen.

På denne baggrund mener udvalget ikke at kunne anbefale regler, der giver en bredt afgrænset personkreds adgang til overdragelse af alle aktiver med skattemæssig succession.

2. Medarbejdere.

Den i afsnit 2 drøftede udvidelse af successionsadgangen til familieoverdragelser i levende live var bl.a. båret af hensynet til ikke at vanskeliggøre virksomhedens eller selskabets videreførelse hos ejere med en særlig tilknytning til virksomheden eller selskabet,

nemlig familien. Det kan med rimelighed anføres, at dette hensyn også vil kunne gøre sig gældende i tilfælde, hvor virksomheden eller selskabet ønskes videreført af personer, hvis tilknytning til virksomheden/selskabet er baseret på et ansættelsesforhold.

Udvalget har derfor overvejet mulighederne for at udvide successionsadgangen til også at omfatte overdragelse til medarbejdere. Til støtte for en sådan lempelse af avancebeskatningen ved overdragelse af virksomhed eller aktier til en eller flere medarbejdere taler, at medarbejderovertagelse hyppigt fremstår som en naturlig og hensigtsmæssig generationsskiftemulighed, hvor en videreførelse på familiens hænder af forskellige årsager ikke er aktuel. Overdragelse til et kompagniskab af familie og medarbejdere kan også forekomme.

De kapitalkrav, der stilles i forbindelse med virksomhedsovertagelse, vil i praksis kunne afskære medarbejdere fra at erhverve (andel i) virksomheden/selskabet. En lempelse af avancebeskatningen gennem en successionsordning vil øge mulighederne for, at virksomhederne kan videreføres af personer med den særlige indsigt i og forståelse for virksomhedens/selskabets forhold, som medarbejdere med et varigt tilknytningsforhold til virksomheden har. Behovet for medarbejderovertagelse på lempeligere skattemæssige vilkår må antages at gøre sig gældende i alle erhverv; men der kan være grund til at anføre, at det spiller en særlig rolle i erhverv, der domineres af mange mindre og mellemstore selvstændige virksomheder.

For så vidt angår udformningen af en successionsordning for medarbejderovertagelse kan der med hensyn til aktivernes afgrænsning, deloverdragelse, valgfrihed m.v. henvises til det i afsnit 2 anførte. Med hensyn til personkredsen bemærkes, at medarbejderovertagelse kan gennemføres såvel ved overdragelse til en eller flere medarbejdere som ved overdragelse til et organiseret kollektiv af medarbejdere.

En adgang for enkelte medarbejdere til at erhverve virksomheden eller en del heraf eller aktier i virksomheden med skattemæssig succession må være betinget af, at den eller de pågældende medarbejdere ved et fast ansættelsesforhold har været knyttet til virksomheden/selskabet i en vis, ikke kortvarig periode. Herfor taler ikke blot de hensyn, der motiverer udvidelsen af successionsadgangen, og som er nævnt ovenfor, men også ønsket om at modvirke, at overdragelser til udenforstående af rent skattemæssige grunde maskeres som medarbejderovertagelse gennem etablering af kortvarige ansættelsesforhold.

Overdragelse til kollektive enheder af medarbejdere (selskaber, fonde, foreninger m.v.) rejser en række spørgsmål om disses organisationsform.

Ved etablering af medarbejderaktieselskaber skal der således bl.a. tages stilling til, hvorvidt det vil være nødvendigt med begrænsninger i aktiernes omsættelighed.

Som eksempler herpå kan nævnes, om aktierne skal kunne sælges til personer uden for de ansattes kreds, hvad der skal ske, når medarbejderkredsen udvides eller formindskes, om der skal fastsættes en maksimering af antal aktier, den enkelte ansatte kan eje o.s.v.

Fastsættelsen, administrationen og håndhævelsen af sådanne begrænsninger vil dog give anledning til en række problemer. Der skal herunder tages stilling til, om successionen skal bortfalde, hvis begrænsningerne overtrades måske mange år efter overdragelsen. Dette gælder såvel for aktieselskabs- som anpartsselskabsformen - og lignende synspunkter kan endvidere anføres overfor en eventuel overdragelse til fonde.

10 medlemmer af udvalget (Steen Askholt, Ernest Bohr, Henrik Engsig, Jørgen Jørgensen, Kent Kirk, Aage Lyck, T. Helmo Madsen, Jørgen Broe Pedersen, Svend Petersen og Leif Skov) finder, at det vil være velbegrundet i et nærmere fastsat omfang at udvide adgangen til

overdragelse med succession til også at omfatte medarbejderovertagelse af virksomheder/selskaber. Medarbejderovertagelse med succession vil som supplement til familiegenerationsskiftet have væsentlig betydning for mulighederne for at sikre, at virksomhederne - ikke mindst de mindre og mellemstore - kan videreføres på en for virksomheden hensigtsmæssig måde. Successionsordningen må udformes som angivet i afsnit 2, men det må tillige være en betingelse, at de pågældende medarbejderes ansættelsesforhold har haft en vis fast og varig karakter - f.eks. uafbrudt ansættelse i mindst 5 år forud for overdragelsen. Disse medlemmer finder desuden, at en successionsordning kan komme på tale til lempelse af generationsskifter, der sker i forbindelse med virksomheds- eller aktieoverdragelser til et organiseret medarbejderkollektiv. De nævnte medlemmer finder imidlertid, at spørgsmålet om den retlige regulering af de selskabsformer, der kan komme på tale, og de betingelser under hvilke succession bør kunne ske, forudsætter hensyntagen til en række forhold af selskabsretlig, arbejdsmarkedspolitisk og anden art, som det ligger uden for udvalgets opgave og muligheder at tage stilling til.

6 medlemmer af udvalget (Kaj Andersen, Claus Blendstrup, Hanne Søgaard Hansen, Marianne Mandahl, Ulla Sterkel, Ebbe Willumsen) er af de grunde, der er anført i afsnittet om familiesuccession også imod at tillade medarbejdere at succedere. Herudover indeholder medarbejderbegrebet afgrænsningsproblemer. Den af flertallet anvendte definition sikrer således ikke, at erhververen er en yngre medarbejder, der erhverver virksomheden for selv personlig at fortsætte denne. Der kan i denne forbindelse peges på, at der er en glidende overgang fra den egentlige lønmodtager til den, der kommer udefra for at købe virksomheden, men hvis overtagelse sker i flere tempi, kombineret med et ansættelsesforhold hos sælger og frem til den udenforstående,

der køber hele virksomheden på én gang og som derfor helt klart ikke er medarbejder. For så vidt angår medarbejderkollektiver er man enig med flertallet i, at de nødvendige overvejelser under hensyntagen til de aspekter af selskabsretlig, arbejdsmarkedspolitisk og anden art, som spørgsmålet rummer, falder udenfor rammerne af nærværende udvalg.

1 medlem (Otto Jensen) ønsker med henvisning til sin generelle mindretalsudtalelse at anføre, at (gave)-overdragelse af virksomheder til medarbejdere - på helt specielle og tilsikret spekulationsudelukkende betingelser - overordnet må anses som i sig selv så positive og perspektivrige foreteelser, at det vil kunne opveje flere eller alle de udtrykte betænkeligheder. Dette vil især kunne gøre sig gældende, hvis der f.eks. stilles krav om overdragelse på een gang af hele virksomheden, med obligatorisk succession, og om muligt alene ved overdragelse til en flerhed eller et kollektiv af medarbejdere eller en selskabs-, forenings- eller fondsdannelse m.v., oprettet og styret, af en medarbejderkreds. At gøre medarbejderovertagelse som anført spekulationsfri, vil formentlig kræve udvikling af særlige værnsregler og nydannelser det være sig skatteretligt, selskabsretligt og arbejds(marked)retligt, hvilket der under selve udvalgsarbejdet hverken har været foretaget nærmere analyser af eller er taget skridt til iværksættelsen af.

Afsnit 4 Særligt om lempelse af beskatningen af gevundne afskrivninger ved generationsskifte.

Det må som også tidligere nævnt konstateres, at en ikke ubetydelig del af de avanceskattemæssige problemer, der knytter sig til generationsskifterne, kan henføres til beskatningen af fortjeneste ved overdragelse af aktiver, hvorpå der har været foretaget skattemæssig

afskrivning. Princippet er, at der sker beskatning af det beløb, hvormed salgssummen overstiger aktivernes skattemæssigt nedskrevne værdi. Dette beløb beskattes som særlig indkomst med 50 pct. Erhververen afskriver på sin egen anskaffelsessum. Dette gælder ved overdragelse mod helt eller delvis vederlag. Ved arv indtræder arvingen i afdødes afskrivninger, og arveudlægget medfører ikke beskatning af genvundne afskrivninger. Boet kan dog vælge, at det og arvingerne stilles som ved salg.

Særligt ved afhændelse af bygninger kan der være tale om meget store skattepligtige beløb som følge af reglerne om beskatning af genvundne afskrivninger. Det skyldes, at bygninger ofte ikke falder i pris i takt med de foretagne skattemæssige afskrivninger. I forbindelse med generationsskifte er skatten af de genvundne bygningsafskrivninger derfor ofte en af de betydelige udgiftsposter. Dette forhold gør sig ikke i samme grad gældende ved afhændelse af driftsmidler, der oftest afhændes til priser, som er tæt på de skattemæssigt nedskrevne værdier.

Det anførte gælder virksomhed i personligt eje. Ved virksomhed i selskabsform vil overdragelsen af aktierne ikke i sig selv udløse beskatning af genvundne afskrivninger, men beskatningen vil ske i form af beskatning af fortjenesten på aktierne - ved overdragelse mellem uafhængige parter dog kun i det omfang, den latente skattebyrde på selskabets afskrivningsberettigede aktiver ikke er taget i betragtning ved fastsættelsen af købesummen for aktierne.

Som beskrevet i afsnit 3 har udvalget ikke ment at kunne anbefale, at adgangen til overdragelse med succession udvides til en bredt afgrænset personkreds. Under hensyn til den centrale rolle, som beskatningen af genvundne afskrivninger spiller, og til sammenhængen mellem denne beskatning og erhververens afskrivningsmuligheder, drøftes denne beskatning mere indgående i

nærværende afsnit, samtidig med at det overvejes, om der kan gennemføres lempelser, der specielt sigter på de genvundne afskrivninger, herunder om der for denne gruppe aktiver kan indføres en generel successionsordning.

1. Gældende regler om afskrivning på virksomhedsaktiver.

De gældende regler om beskatning af genvundne afskrivninger fremgår af lovbekendtgørelse nr. 368 af 6. juni 1986.

1.1. Afskrivning på maskiner, inventar og skibe.

Maskiner og inventar m.v. samt skibe afskrives efter saldometoden efter reglerne i afskrivningslovens afsnit I, II og III.

Den erhvervsdrivende skal føre en fælles afskrivningssaldo for alle de driftsmidler, der hører til virksomheden. Det vil sige, at alle køb føres på saldoen, og at alle salgssummer fratrækkes saldoen. Hovedreglen er, at der årligt kan afskrives op til 30 pct. af denne saldo. De foretagne afskrivninger fratrækkes i saldoen, som endvidere hvert år pristalsreguleres.

Anskaffelsessummen omregnes ikke til kontantværdi.

Skibe og driftsmidler om bord på skibe afskrives på samme måde. Der gælder blot, at skibe m.v. skal føres på en særlig saldo.

Endvidere skal driftsmidler, der både anvendes til erhvervsmæssige formål og til private formål, afskrives særskilt. Det indebærer, at ethvert salg af et sådant "blandet" benyttet driftsmiddel kræver en avance- eller tabsopgørelse, som påvirker den erhvervsdrivendes skattepligtige indkomst.

For driftsmidler, der udelukkende anvendes erhvervsmæssigt, foretages der derimod kun avanceopgørelse, hvis afskrivningssaldoen bliver negativ eller ved

virksomhedsophør. Tabsopgørelse foretages kun ved virksomhedsophør. Dette gælder, uanset om den erhvervsdrivende anvender virksomhedsordningen eller ej.

Generationsskifte i en personligt ejet virksomhed kan ske ved, at virksomheden sælges. Hvis salgssummen for de i ophørsåret afhændede driftsmidler overstiger den afskrivningsberettigede saldo værdi, skal det overskydende beløb efter afskrivningslovens § 6 og § 2 i lov om særlig indkomstskat beskattes som særlig indkomst. Det nævnte overskydende beløb er den fortjeneste, der fremkommer ved, at driftsmidlerne sælges til et beløb, der overstiger deres skattemæssigt nedskrevne værdi. Beskatningen sker efter § 9 i lov om særlig indkomstskat med 50 pct.

De samme avancebeskatningsregler gælder efter afskrivningslovens § 13 ved ophør med rederivirksomhed.

I afskrivningslovens § 15 A er der dog gjort en undtagelse fra dette princip, når den skattepligtige har anskaffet skibet eller skibsanparten på et tidspunkt, der ligger mindre end 5 år forud for afhændelsen. Er dette tilfældet, skal fortjenesten eller tabet i stedet henføres til den skattepligtige almindelige indkomst. § 15 A har dog alene betydning, når skibet eller anparten sælges i forbindelse med afståelse eller ophør af den virksomhed, hvortil det hørte.

Hvorvidt der foreligger virksomhedsophør, herunder om salg af en del af skibet kan karakteriseres som delvis virksomhedsafståelse, afhænger af en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde.

Hvis salgssummen for de afhændede driftsmidler derimod er mindre end den afskrivningsberettigede saldo værdi i ophørsåret, er der adgang til tabsfradrag efter afskrivningslovens § 6, stk. 3, og § 2 i lov om særlig indkomstskat.

Det beløb, hvormed salgssummen er mindre end saldo værdien, er det tab, der fremkommer ved, at driftsmidlerne sælges til et beløb, der er mindre end deres

skattemæssigt nedskrevne værdi. Tabet kan fradrages i eventuel anden særlig indkomst. Hvis den skattepligtige særlige indkomst bliver negativ som følge af tabsfradraget, kan et til den negative særlige indkomst svarende beløb fradrages i den skattepligtiges almindelige indkomst efter § 9, stk. 3, i lov om særlig indkomstskat m.v.

De samme tabsfradragsregler gælder efter afskrivningslovens § 13 ved ophør med rederivirksomhed, jfr. dog lovens § 15 A.

Fortjeneste eller tab på driftsmidler, der afhændes efter virksomhedens ophør skal henholdsvis tillægges eller fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige almindelige indkomst fra det indkomstår, hvori fortjenesten opnås, eller tabet konstateres.

1.2. Afskrivning på bygninger, installationer og dræningsanlæg på jordbrugsbedrifter.

Bygninger, særlige installationer i bygninger og dræningsanlæg på jordbrugsbedrifter afskrives efter en lineær metode.

Den erhvervsdrivende skal føre en særskilt afskrivningskonto for hver enkelt bygning, installation og dræningsanlæg, der hører til virksomheden.

For bygninger, installationer i afskrivningsberettigede bygninger og dræningsanlæg på jordbrugsbedrifter gælder, at afskrivningsgrundlaget er anskaffessummen omregnet til kontantværdi. Afskrivningsgrundlaget bliver hvert år pristalsreguleret. De foretagne afskrivninger fratrækkes ikke i afskrivningsgrundlaget. For installationer i ikke-afskrivningsberettigede bygninger gælder, at anskaffessummen ikke omregnes til kontantværdi, og at afskrivningsgrundlaget ikke pristalsreguleres.

Bygninger afskrives efter reglerne i afskrivningslovens afsnit IV. Der findes to hovedregler. På driftsbygninger, f.eks. inden for industri og landbrug, kan der afskrives op til 6 pct. om året. Fra og med det indkomstår, hvor summen af de benyttede afskrivnings-satser overskrider 60, kan der dog kun afskrives 2 pct. om året. På biografer og teatre m.v. kan der afskrives op til 4 pct. om året. Fra og med det indkomstår, hvor summen af de benyttede afskrivningssatser overskrider 40, kan der dog kun afskrives 1 pct. om året. Summen af afskrivningsprocenter for en bygning må ikke overstige 100.

Bygninger, der er udsat for særlig hurtig fysisk forringelse, kan afskrives i en hurtigere takt.

Installationer afskrives efter reglerne i afskrivningslovens afsnit IV. Der findes to hovedregler. På installationer i afskrivningsberettigede bygninger kan der afskrives op til 8 pct. om året. Fra og med det indkomstår, hvor summen af de benyttede afskrivnings-satser overskrider 80, kan der dog kun afskrives 4 pct. om året. På installationer i ikke-afskrivningsberettigede bygninger kan der afskrives med 4 pct. om året. Summen af afskrivningsprocenter må ikke overstige 100.

Dræningsanlæg på jordbrugsbedrifter afskrives efter reglerne i afskrivningslovens afsnit IV B. Der kan afskrives op til 10 pct. om året, og summen af afskrivningsprocenter må ikke overstige 100.

Udgifter til ombygning og forbedring kan afskrives med samme afskrivningssats som installationen, dræningsanlægget eller bygningen. I det omfang udgiften til ombygningen eller forbedringen ikke overstiger 5 pct. af afskrivningsgrundlaget, er der dog efter lovens § 21 vedrørende bygninger og installationer adgang til straksfradrag af udgiften.

Der findes en række overgangsbestemmelser for bygninger m.v., der er anskaffet, før de gældende regler er trådt i kraft.

Afskrivningsreglerne for bygninger, der er anskaffet i perioden fra 1968-1981, fremgår af lovbekendtgørelse nr. 424 af 10. august 1981 af lov om skattemæssige afskrivninger m.v. og tidligere lovbekendtgørelser.

Reglerne går ud på, at den aftalte anskaffelsessum danner grundlag for de skattemæssige afskrivninger. Der sker således ingen omregning til kontantværdi eller pristalsregulering af anskaffelsessummen. De høje bebyggelsesafskrivningssatser kan kun anvendes i anskaffelsesåret og i de nærmest følgende 9 indkomstår.

Afskrivningsreglerne for bygninger, der er anskaffet før 1968, fremgår af lovbekendtgørelse nr. 267 af 15. juni 1967 og tidligere lovbekendtgørelser.

Også disse bygninger afskrives på grundlag af den nominelle anskaffelsessum uden pristalsregulering.

Før 1968 kunne den skattepligtige vælge alene at foretage almindelige afskrivninger, eller tillige at foretage ekstraafskrivninger.

Almindelige afskrivninger skulle foretages med lige store årlige beløb over bygningens (installations) antagelige levealder (den fysiske levealder). Afskrivningerne skulle foretages på grundlag af anskaffelsessummen. Afskrivningerne var bundne. Det betød, at en skattepligtig, der undlod at afskrive i et indkomstår, ikke kunne afskrive mere i senere indkomstår. Den pågældende kunne heller ikke fortsætte afskrivning ud over den forudsatte afskrivningsperiode.

Ekstraafskrivning kunne foretages for anskaffelsesåret og de nærmest følgende 9 indkomstår. Ekstraafskrivningerne kunne højst udgøre 40 pct. af anskaffelsessummen. I det enkelte år kunne ekstraafskrivningen højst udgøre 10 pct. af anskaffelsessummen.

Afskrivningerne på dræningsanlæg var bundne (10 pct. årligt) før 1982.

2. Gældende regler om beskatning af genvundne bygningsafskrivninger m.v.

Ved salg af en bygning skal der foretages en opgørelse og eventuel beskatning af genvundne afskrivninger. Betragtningen bag dette er, at når man ved salg indhenter nogle af de afskrivninger, der har været fradraget ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, har man fået fradrag for en værdiforringelse, der ikke har fundet sted. Man må derfor indtægtsføre den del af afskrivningerne, man ved salget konstaterer ikke har været nødvendige. Der findes forskellige regelsæt for denne beskatning, afhængig af hvornår en bygning er anskaffet.

2.1. Bygninger og installationer, der er anskaffet efter 1. januar 1982.

De gældende regler for beskatning af genvundne afskrivninger på bygninger, der er anskaffet efter 1. januar 1982, findes i afskrivningslovens § 29, stk. 1. Reglerne gælder også for installationer i afskrivningsberettigede bygninger. Reglerne går ud på, at fortjenesten, dog højst et beløb svarende til samtlige foretagne pristalsregulerede afskrivninger, skal beskattes som særlig indkomst.

Ved opgørelse af fortjenesten på den solgte bygning skal salgssummen omregnes til kontantværdi. Fortjenesten beregnes herefter som forskellen mellem den kontantomregnede salgssum og bygningens nedskrevne værdi, som består af den pristalsregulerede, kontantværdiansatte anskaffelsessum (og forbedringsudgifter) med fradrag af de foretagne pristalsregulerede afskrivninger.

Pristalsreguleringen af de afskrivningsberettigede udgifter til anskaffelse og forbedringer skal ske fra og med året efter anskaffelsen eller afholdelsen af forbedringsudgiften til og med året før salget. Foretagne afskrivninger pristalsreguleres fra og med året

efter det år, hvori afskrivningen er foretaget, til og med året før salgsåret.

Er der i anskaffelsesåret anvendt investeringsfondsmidler eller etableringskontoindsud, afskrives disse forlods på den kontantomregnede anskaffelsessum. Det samme er tilfældet, når der har været forskudsafskrevet på den aftalte eller beregnede byggesum.

Det er da de afskrivningsberettigede udgifter til anskaffelse efter fradrag af forlodsafskrivninger eller forskudsafskrivninger (= afskrivningsgrundlaget), der skal pristalsreguleres fra året efter anskaffelsesåret til og med året før salget.

Forlodsafskrivninger og forskudsafskrivninger skal medregnes ved opgørelsen af det beløb, der danner overgrænse for beskatningen af de genvundne afskrivninger. Ved denne opgørelse pristalsreguleres forlodsafskrivningen eller forskudsafskrivningen fra og med året efter anskaffelsesåret til og med året før det år, hvori bygningen sælges. Derimod skal opgørelsen ikke indeholde udgifter til ombygninger og forbedringer, der er straksafskrevet efter afskrivningslovens § 21, stk. 2-4.

Eventuelt tab ved salg af en afskrivningsberettiget bygning kan hverken fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige særlige indkomst eller ved opgørelsen af den skattepligtige almindelige indkomst.

Genvundne afskrivninger på installationer i ikke afskrivningsberettigede bygninger er skattefri.

2.2. Bygninger og installationer, der er anskaffet før 1. januar 1982.

Bygninger og installationer, der er anskaffet før pristalsreguleringen blev indført fra 1. januar 1982, beskattes ved salg af de nominelt genvundne afskrivninger. Det vil sige, at ved salg af bygningen eller installationen beskattes en eventuel fortjeneste, dog højst et beløb svarende til samtlige foretagne afskriv-

ninger, herunder forlodsafskrivning og forskudsafskrivning. Fortjenesten opgøres som forskellen mellem på den ene side salgssummen og på den anden side anskaffelsessummen med fradrag af samtlige foretagne afskrivninger. Der kan foretages et kursnedslag på sælgerprioriteten, som reducerer salgssummen. Der kan ikke herudover ske omregning til kontantværdi. Et eventuelt tab kan ikke fradrages. Genvundne afskrivninger på installationer i ikke afskrivningsberettigede bygninger er skattefri.

Der gælder særlige lempelige regler for bygninger og installationer, der er anskaffet før 15. marts 1968. Hvis der kun er foretaget almindelige afskrivninger på sådan en bygning, er eventuelle fortjenester vedrørende afskrivninger fra før 1968 skattefri. Det vil sige, at fortjenesten opgøres som forskellen mellem salgssummen og anskaffelsessummen med fradrag af afskrivninger, der er foretaget ved indkomstopgørelsen for skatteåret 1969/70 og følgende indkomstår. Til den særlige indkomst henregnes højst et beløb, der svarer til summen af de sidstnævnte afskrivninger.

Denne særlige lempelige regel gælder dog ikke, hvis den skattepligtige foruden almindelige afskrivninger har foretaget ekstraafskrivning, forlodsafskrivning eller forskudsafskrivning på bygninger. I så fald danner summen af de foretagne almindelige afskrivninger, ekstraafskrivninger, forlodsafskrivninger og forskudsafskrivninger loft over beskatningen.

Der sker dog ikke beskatning af genvundne ekstraordinære afskrivninger på bygninger, der er fuldført senest den 11. marts 1955.

2.3. Beskatning af genvundne afskrivninger på dræningsanlæg.

Genvundne afskrivninger på dræningsanlæg opgøres og beskattes efter samme regler som for bygninger, jfr. afskrivningslovens § 29 og lov om særlig indkomstskat

m.v.. Det vil sige, at dræningsanlæg, der er anskaffet før den 1. januar 1982, beskattes på et nominelt grundlag, og dræningsanlæg, der er anskaffet efter den 1. januar 1982 beskattes efter den pristalsregulerede metode.

Der foretages ikke beskatning af genvundne afskrivninger, der vedrører afskrivninger, som er foretaget i 1975 eller tidligere.

2.4. Beskatning af genvundne afskrivninger ved arv, arveforskud og gaveoverdragelse.

Ved død indtræder dødsboet i afdødes skattemæssige stilling. Der foretages ingen opgørelse og beskatning af genvundne afskrivninger m.v., og boet fortsætter afdødes afskrivninger.

Ved driftsmidler og skibe fortsætter boet således afskrivningerne på afdødes saldo ved dødsfaldet.

Ved bygninger er afskrivningsgrundlaget den pristalsregulerede kontantværdi, som afdøde benyttede. Hvis den afdøde fuldt ud har udnyttet adgangen til at afskrive med de høje begyndelsessatser (normalt 6 pct. eller 4 pct.), kan boet kun afskrive med de lave normalsatser (2 pct. eller 1 pct.).

Ved bygninger, der er anskaffet før 1982, har successionsreglerne en særegen udformning. Boets afskrivningsgrundlag er her bygningernes nedskrevne værdi ved dødsfaldet. Boet kan endvidere afskrive med de høje begyndelsessatser i 10 år, uanset i hvilket omfang den afdøde har afskrevet med de høje satser.

En arving, der får udlagt sin arv fra boet, indtræder i boets skattemæssige stilling på samme måde, som boet indtrådte i afdødes stilling.

Arvingen kan dog ikke indtræde, hvis en afståelse ville medføre tab i forhold til de nedskrevne værdier. Boet kan endvidere bestemme, at arvingen ikke skal indtræde.

Hvis arvingen ikke indtræder, behandles fortjeneste og tab i boet som ved salg. Endvidere afskriver arvingen på værdien i handel og vandel på udlægstidspunktet, som er den værdi, der i boet er lagt til grund ved beregning af fortjeneste og tab og ligeledes lægges til grund ved arveafgiftsberegningen.

2.5. Gaveoverdragelse og arveforskud.

Overdragelse af afskrivningsberettigede aktiver som gave eller arveforskud er efter afskrivningslovens § 31 sidestillet med en normal købs-salgs-situation. Overdragelsessummen fastsættes til det beløb, som er lagt til grund ved beregningen af eventuel gaveafgift eller indkomstskat af det overdragne aktiv. Hvis ikke overdragelsen har været afgifts- eller indkomstskattepligtig, fastsættes overdragelsessummen som det pågældende aktivs værdi i handel og vandel.

2.6. Afståelsessummens fordeling.

Et fælles problem for alle virksomhedsafståelser er, hvorledes afståelsessummen fordeles på de forskellige aktiver i virksomheden. Før denne fordeling er foretaget kan eventuelle genvundne afskrivninger ikke gøres op. Parterne vil normalt selv aftale denne fordeling.

Udover beskatningen af genvundne afskrivninger har fordelingen betydning for erhververens afskrivninger. Køber og sælger har i fri handel modstående interesser i fordelingen. Ved salg af virksomhed bestående af grund og bygninger bliver de genvundne afskrivninger større, hvis en større del af salgssummen henføres til bygningen. Køber får imidlertid samtidig et større afskrivningsgrundlag.

Ligningsmyndighederne kan tilsidesætte parternes fordeling, hvis de finder denne forkert. Ved ejendomsvurderingen opgøres en såkaldt forskelsværdi, der er forskellen mellem ejendomsværdi og grundværdi, jfr.

kapitel 4, afsnit 3, pkt. 1.1.1. Den kan ikke i alle tilfælde tages som et selvstændigt udtryk for bygningernes værdiansættelse og kan derfor ikke lægges automatisk til grund ved fordelingen af overdragelses-sommer mellem jord og bygninger. Udvalget har ikke noget statistisk materiale til belysning heraf.

3. Virkningerne af reglerne om beskatning af genvundne afskrivninger.

3.1. Principperne bag beskatningen af genvundne afskrivninger.

3.1.1. Driftsmidler og skibe.

For driftsmidler og skibe gælder der den enkle regel, at det beløb, hvormed en salgssum overstiger virksomhedens saldoværdikonto, beskattes som særlig indkomst. Begge beløb er i salgsårets prisniveau, idet saldoværdikontoen pristalsreguleres. Salgssummen udgør afskrivningsgrundlaget for den nye ejer.

Eksempel 1 :

Sælgers saldoværdikonto i salgsår	100.000 kr.
Salgssum for virksomhedens driftsmidler	<u>120.000 kr.</u>
Skattepligtig fortjeneste hos sælger	<u>20.000 kr.</u>
Afskrivningsgrundlag for køber	120.000 kr.

Enhver beskatning af fortjeneste hos sælger modsvares således af en afskrivningsret hos køber.

I den udstrækning salgssummen ikke overstiger sælgers oprindelige anskaffelsessum, modsvares fortjenesten desuden sælgers tidligere foretagne afskrivninger.

Fortjenesten beskattes som særlig indkomst med 50 pct. Den skattemæssige værdi af de modstående afskrivninger afhænger af den aktuelle marginalsattesats hos den afskrivningsberettigede og kan være højere end 50 pct. Det må dog tillige tages i betragtning, at afskrivningerne er fordelt over en årrække, hvorfor en sammenligning med avancebeskatningen forudsætter en frem- eller tilbagediskontering af afskrivningernes skatteværdi.

3.1.2. Bygninger, installationer og dræningsanlæg, anskaffet efter 1. januar 1982.

For så vidt angår afskrivningsberettigede bygninger, installationer i disse bygninger og dræningsanlæg opgøres fortjenesten ligesom ved driftsmidler og skibe som forskellen mellem den nedskrevne værdi og salgssummen. Der er dog ved bygninger undertiden tale om en begrænset avanceopgørelse, idet fortjenesten opdeles i en skattepligtig del (de genvundne afskrivninger) og en skattefri del (kapitalvindingen). De genvundne afskrivninger er forskellen mellem den pristalsregulerede anskaffelsessum og bygningens nedskrevne værdi. De beskattes, i det omfang bygningen afhændes til en pris, der er større end dens nedskrevne værdi. Kapitalvindingen er forskellen mellem den pristalsregulerede anskaffelsessum og salgssummen. Den beskattes kun, hvis ejendommen sælges inden 7 år efter anskaffelsen, efter nærmere regler i lov nr. 247 af 9. juni 1982 om beskatning af fortjeneste ved salg af fast ejendom.

I de følgende vises en række eksempler på opgørelsen af genvundne afskrivninger for bygninger. Der vises eksempler med en bygning, der er anskaffet for en konstant købesum på 600.000 kr. og afskrives efter afskrivningslovens § 18, stk. 1, litra a. med 6 pct. årligt. Afskrivningsgrundlaget pristalsreguleres med 7 pct. årligt. Reglerne er i princippet de samme for installationer og dræningsanlæg.

3.1.3. Beskatningsgrundlaget lig hele fortjenesten.

Sælges en bygning m.v. for et beløb, der ligger mellem den nedskrevne værdi og den pristalsregulerede anskaffelsessum, udgør beskatningsgrundlaget forskellen mellem den nedskrevne værdi og salgssummen. Beskatningsgrundlaget svarer med andre ord til hele den skattemæssige fortjeneste.

Eksempel 1 ; Bygningsafskrivninger.

	Afskrivningsgrundlag	Foretagne afskrivning
Ar 1	600.000 kr.	36.000 kr.
Ar 2	642.000 kr.	38.520 kr.
Ar 3	686.940 kr.	41.216 kr.

Avanceopgørelse

Kontant salgssum		680.000 kr.
Kontant anskaffelsessum pristalsreguleret til og med år 3.	686.940 kr.	
- Pristalsregulerede foretagne afskrivninger 18 pct. af 686.940 kr.	<u>123.649 kr.</u>	<u>563.291 kr.</u>
Fortjeneste (= beskatningsgrundlag)		<u>116.709 kr.</u>

I dette tilfælde hvor fortjenesten er lavere end den gældende overgrænse for beskatning af genvundne afskrivninger (de pristalsregulerede foretagne afskrivninger), beskattes som vist hele fortjenesten. I denne situation virker bygningsreglerne på nøjagtig samme måde som reglerne for driftsmidler. Beskatningsgrundlaget er det samme efter de to regelsæt under forudsætning af, at der er foretaget de samme afskrivninger i det enkelte år. Det fremgår af eksempel 2, som viser en tilsvarende avanceopgørelse efter driftsmiddelreglerne.

Eksempel 2: Driftsmiddelafskrivninger.

	Afskrivningsberet- tiget saldo værdi.	Foretagen af- skrivning.
Ar 1 (5/6-reglen)	500.000 kr.	36.000 kr.
Ar 2	603.480 kr.	38.520 kr.
Ar 3	604.507 kr.	41.216 kr.
Ar 4	563.291 kr.	

Avanceopgørelse

Salgssum	680.000 kr.
Nedskreven værdi i år 4	<u>563.291 kr.</u>
Fortjeneste (= beskatnings- grundlag)	<u>116.709 kr.</u>

Beskatningsgrundlaget er som vist det samme, selv om de faktisk foretagne afskrivninger, herunder forlodsafskrivninger, pristalsreguleres ved opgørelsen af beskatningsgrundlaget for bygninger, medens afskrivninger og forlodsafskrivninger ikke pristalsreguleres ved opgørelsen af beskatningsgrundlaget for driftsmidler. Årsagen hertil er, at de to teknisk forskellige opgørelsesmetoder fører til samme nedskrevne værdi af aktivet.

3.1.4. Beskatningsgrundlaget lig en del af fortjenesten.

Er fortjenesten højere end overgrænsen for beskatning af genvundne afskrivninger for bygninger, opdeles fortjenesten i de genvundne afskrivninger og kapitalvindingen.

Denne opdeling af fortjenesten finder sted, hvis salgssummen overstiger anskaffelsessummen reguleret til salgsårets prisniveau.

I følgende eksempler sælges bygningen for 900.000 kr.

Eksempel 3; Bygningsafskrivninger.

Avanceopgørelse

Kontant salgssum		900.000 kr.
Kontant anskaffelses- sum pristalsreguleret til og med år 3	686.940 kr.	
- Pristalsregulerede fore- tagne afskrivninger 18 pct. af 686.940 kr.	123.649 kr.	<u>563.291 kr.</u>
Fortjeneste		<u>336.709 kr.</u>
Beskatningsgrundlaget omfatter dog kun et beløb, der svarer til de pristals- regulerede foretagne afskriv- ninger:		<u>123.649 kr.</u>

Den øvrige del af fortjenesten opgøres og behandles efter reglerne i ejendomsavancebeskatningsloven. Det vil normalt være uden betydning for generations-skifter, da ejendomsavancebeskatning bortfalder efter 7 års ejertid.

Er fortjenesten således højere end overgrænsen for beskatningen, sker der en mindre beskatning af fortjenesten ved salg af bygninger end af fortjenesten ved salg af virksomhedens driftsmidler. Det illustreres i eksempel 4, som viser en tilsvarende avanceopgørelse efter driftsmiddelreglerne.

Eksempel 4; Driftsmiddelafskrivninger.

Avanceopgørelse

Salgssum		900.000 kr.
Nedskreven værdi i år 4		<u>563.291 kr.</u>
Fortjeneste (= beskatnings- grundlag)		<u>336.709 kr.</u>

3.1.5. Forskellen på avancebeskatningsreglerne for driftsmidler og bygninger.

De foran viste eksempler illustrerer, at der trods de tekniske forskelle alene er den forskel på avancebeskatningsreglerne for henholdsvis bygninger og driftsmidler, at kapitalvindingen beskattes på driftsmidler. Er der ingen kapitalvinding, er beskatningen ens. Dette gælder til trods for, at der ved opgørelsen af den nedskrevne værdi for bygninger sker en pristalsregulering af de foretagne afskrivninger, mens disse afskrivninger netop ikke pristalsreguleres ved opgørelsen af den nedskrevne værdi for driftsmidler.

Grunden til, at de foretagne afskrivninger ikke skal pristalsreguleres ved opgørelsen af den nedskrevne værdi for driftsmidler, er, at de foretagne afskrivninger efter saldometoden trækkes fra i saldoværdien i de enkelte år i afskrivningsårets prisniveau. Den del af den pristalsregulerede anskaffelsessum, der er afskrevet i et givet år, indgår således ikke i pristalsreguleringen for de efterfølgende år.

Ved opgørelsen af den nedskrevne værdi for bygninger pristalsreguleres de foretagne afskrivninger. Det skyldes, at pristalsreguleringen af afskrivningsgrundlaget indebærer, at de afskrivninger, der er foretaget i tidligere år, også indgår i pristalsreguleringen og dermed i de beløb, der danner grundlag for de efterfølgende års afskrivninger. Derfor pristalsreguleres ikke kun anskaffelsessummen, men også de afskrivninger, der fradrages i den pristalsregulerede anskaffelsessum ved opgørelsen af den nedskrevne værdi. Ellers ville bygningen stadig have en positiv nedskreven værdi, selv om afskrivningsgrundlaget var afskrevet med 100 pct. Den positive nedskrevne værdi ville da svare til pristalsreguleringen af de foretagne afskrivninger.

Avancebeskatningsreglerne for bygninger afviger på to områder fra avancebeskatningsreglerne for driftsmidler og skibe. For det første er der, som nævnt, lagt en overgrænse over beskatningen af de genvundne afskrivninger. Beskatningen kan højst omfatte et beløb svarende til de faktisk foretagne pristalsregulerede afskrivninger. Ved salg af en virksomhed beskattes en eventuel avance på driftsmidlerne eller skibene fuldt ud. For det andet er der ikke adgang til tabsfradrag ved salg af bygninger, mens dette er tilfældet ved salg af driftsmidler og skibe.

3.1.6. Bygninger m.v., anskaffet før 1. januar 1982.

Avancen ved salg af en afskrivningsberettiget bygning, der er anskaffet før 1. januar 1982, opgøres på et nominelt grundlag, idet der dog i visse tilfælde, jfr. foran er tale om skattefrihed. Bortset fra den manglende pristalsregulering svarer avancereglerne for beskatning af genvundne afskrivninger til de regler, der gælder for bygninger, der er anskaffet efter 1. januar 1982.

Eksempel 1 ; Bygningsafskrivninger.

Opgørelse efter de regler, der gjaldt for bygninger anskaffet før 1. januar 1982:

Kontant salgssum		600.000 kr.
Kontant anskaffelsessum	600.000 kr.	
Foretagne afskrivninger		
6 pct. i 5 år = 30 pct.		
af 600.000 kr.	<u>180.000 kr.</u>	<u>420.000 kr.</u>
Fortjeneste		
(= beskatningsgrundlag)		<u>180 . 000 kr.</u>

I eksempel 1 er det forudsat, at bygningen ikke er steget i pris. Det vil sige, at værdiforringelsen som følge af brugen svarer til værdiforringelsen som følge af inflationen. Bygningen er således både købt og solgt for 600.000 kr. kontant. Salget er sket i år 6.

Efter de gamle regler sker der således en avancebeskatning, selv om bygningen i reale værdier er faldet i pris. Det sker ikke efter de ny regler, som vist i eksempel 2, hvor pristalsreguleringen sikrer, at kun den lavere reale avance bliver beskattet.

Eksempel 2: Bygningsafskrivninger.

Opgørelse efter de nugældende regler:

Kontantomregnet salgssum	600.000 kr.
Kontantomregnet anskaffelsessum 600.000 kr. Pristalsreguleret til og med år 5	786.478 kr.
- Foretagne pristalsregulerede afskrivninger 6 pct. i 5 år = 30 pct. af 786.478 kr.	<u>235.943 kr.</u>
Fortjeneste (= beskatningsgrundlag)	<u>550.535 kr.</u> <u>49.465 kr.</u>

I bilag 3 er foretaget en sammenligning af beskatningsreglerne for bygninger anskaffet henholdsvis før og efter 1. januar 1982. Sammenligningen viser markante forskelle. Tendensen er tydeligt, at den forholdsvis høje beskatning efter de gamle regler forekommer ved lave, faldende bygningspriser; mens den forholdsvis høje beskatning efter de ny regler forekommer ved høje, stigende bygningspriser. Reglerne om pristalsregulerede afskrivninger er således bedst i overensstemmelse med et skatteevneprincip.

Den i absolutte tal højeste beskatning forekommer ved stærkt stigende bygningspriser. I disse tilfælde opnår den skattepligtige en høj salgspris, hvoraf skatten kan betales. Tabel 7a--8b viser dog, at de skattepligtige genvundne afskrivninger i disse tilfælde udgør et forholdsvist stort beløb i forhold til de faktisk foretagne pristalsregulerede afskrivninger. De genvundne afskrivninger er blot aldrig større end de foretagne afskrivninger pristalsreguleret.

Spørgsmålet er imidlertid, hvor ofte de stærkt stigende bygningspriser forekommer. Det er næppe realistisk at antage, at erhvervsbygninger stiger mere i pris, end forringelsen af pengenes købekraft kan begrunde (= stigningen i reguleringspristallet). Bygningernes fysiske og teknisk-økonomiske forringelse gør det snarere sandsynligt, at bygningernes værdi stiger mindre end inflationen.

Det udelukker naturligvis ikke, at enkelte afskrivningsberettigede bygninger kan stige kraftigere i pris.

Ved eventuelle stigninger i ejendomspriserne ud over inflationen har det formodningen for sig, at denne del af stigningen kan tilskrives grundværdierne. Hvis salgssummen fordeles korrekt mellem grund og bygninger, skulle sådanne stigninger således ikke give sig udslag i en høj beskatning ved salg af bygningen.

3.2. Den økonomiske belastning for generationsskifterne.

Som det er fremgået, er der for så vidt en logisk sammenhæng mellem på den ene side adgangen til at foretage skattemæssige afskrivninger, der ikke er bundet til den faktiske værdiforringelse af aktiverne, og på den anden side beskatningen af genvundne afskrivninger, når det ved en overdragelse konstateres, at afskrivningerne i et nærmere bestemt omfang ikke har modsvaret en værdinedgang.

Dette udelukker imidlertid ikke en drøftelse af, om det altid er hensigtsmæssigt at kræve det passiv, som "overafskrivningen" er udtryk for, udlignet ved virksomhedsoverdragelse - for derefter at tillade et nyt - undertiden større - passiv opbygget hos erhververen af virksomheden.

Ved at tillade afskrivninger, der ikke er bundet til den faktiske værdiforringelse, opnår man at tilføre virksomheden likviditet, som øger virksomhedens evne til med egen kapital at foretage ønskelige investeringer og løbende fornyelse af kapitalapparatet, samtidig med at man øger virksomhedens modstandskraft over for ændringer i afsætningsforholdene, teknisk forældelse af anlæggene etc. Således som de gældende regler er udformet, sker der ved enhver overdragelse af en personligt ejet virksomhed, herunder generationsskifte, det, at "regnskabet" vedrørende overdragerens anvendelse af disse investeringsfremmende afskrivningsmuligheder "gøres op" på basis af værdiforholdene på overdragelsestidspunktet, men uden hensyntagen til parternes konkrete muligheder for at finansiere overtagelsen af den heraf udløste avancebeskatning.

Opgøret med overdragerens afskrivninger vil - sammenlignet med en situation, hvor kravet om beskatning af genvundne afskrivninger helt eller delvis frafalder eller overføres til erhververen - indebyde en belastning af parternes og virksomhedens ressourcer, der begrænser mulighederne for og i visse tilfælde i praksis kan forhindre gennemførelsen af et generationsskifte. En reduktion af beskatningen af genvundne afskrivninger vil omvendt afsvække de kapitalkrav, en virksomhedsovertagelse stiller til erhververen, og dermed lette vilkårene for generationsskifternes gennemførelse.

Risikoen for, at i øvrigt ønskelige generationsskifter som følge af beskatningen af genvundne afskrivninger, vanskeliggøres eller hindres, vil naturligvis variere efter de konkrete forhold. Det er foran i kapi-

tel 2 omtalt, at en række faktorer spiller en rolle ved bedømmelsen af, med hvilken tyngde generationsskiftebeskatningen belaster de enkelte virksomheder og erhverv. Det drejer sig bl.a. om virksomhedernes finansieringsmuligheder og kapitalstruktur, frihed ved valg af ejerform, aktivsammensætningen og rentabiliteten af investeringerne. I erhverv, hvor virksomhedernes indtjeningsmuligheder gennemgående forudsætter betydelige, kapitalkrævende investeringer i bygninger og maskinel, og hvor fuld udnyttelse af afskrivningsmulighederne er en forudsætning for at tilvejebringe midler til finansiering af drift og anlæg, vil beskatningen af genvundne afskrivninger føles særlig belastende. Dette vil i endnu højere grad være tilfældet, hvor erhvervets virksomheder gennemgående har en høj gældsprocent og begrænsede muligheder for yderligere belåning.

I det omfang de gældende vurderingsregler og praksis med hensyn til fordeling af overdragelsesvederlaget for fast ejendom mellem jord og driftsbygninger fører til en overvurdering af bygningsværdien, vil dette kunne medvirke til at forstærke problemerne.

Udvalget har på denne baggrund overvejet mulighederne for gennem en lempelse eller udskydelse af opgøret med overdragerens "overafskrivning" at lette vilkårene for den yngre generations overtagelse af bestående virksomheder. Nedenfor under 4. overvejes, om dette kan ske ved, at man giver afkald på en del af skatten af genvundne bygningsafskrivninger, medens det under 5. drøftes, om lempelsen bør gives i form af en adgang til overtagelse af afskrivningsberettigede aktiver med succession.

4. Lempelse af beskatningen af genvundne afskrivninger ved aftrapning eller tidsbegrænsning af beskatningen.

Udvalget har overvejet, om der kan foreslås en aftrapningsregel, hvorefter beskatningen af genvundne af-

skrivninger nedsættes i takt med ejerperiodens længde. Aftrapningsreglerne tænkes kun anvendt, på bygningsafskrivninger, hvor afskrivningerne er lineære. De kan ikke fungere i et saldoafskrivningssystem.

Udvalget har i bilag 4, tabel 1, vist eksempler på, hvorledes genvundne afskrivninger (med pristalsregulering) udvikler sig med en aftrapningsregel, hvorefter der, såfremt salget (overdragelsen) sker de første 8 år, beregnes genvundne afskrivninger efter gældende regler og derefter i år 9 sker nedsættelse med $1/8$, i år 10 med $2/8$ osv. Fra og med år 17 udgør de genvundne afskrivninger 0 kr.

Udvalget har endvidere i bilag 4, tabel 2 og 3, vist en model, hvorefter man ved beregningen af genvundne afskrivninger kun medtager afskrivninger fra de sidste henholdsvis 7 og 12 år før salget/ generationsskiftet.

Udvalget har overvejet, om en aftrapningsordning ved genvundne afskrivninger er rimelig og hensigtsmæssig.

Afskrivningsloven giver inden for visse rammer de skattepligtige fri adgang til at afskrive uden kontrol af, om den økonomiske forringelse af bygningerne svarer til afskrivningerne. I det omfang der afskrives for meget, beskattes det for meget afskrevne som genvundne afskrivninger i forbindelse med afståelse af bygningerne. Hvis beskatningen af genvundne afskrivninger begrænses, vil det være lettere at rejse tvivl om, hvorvidt den frihed, de eksisterende afskrivningsregler giver, er berettiget.

Dette gælder i særlig grad, hvis en aftrapningsordning skal gælde alle afståelser, men problemet er også til stede, selv om ordningen begrænses til en nærmere afgrænset kreds af generationsskifter.

Ved generationsskifte vil i øvrigt selv lange aftrapningsordninger ofte give fuldstændig skattefrihed. Det vil være tilfældet, hvis man f.eks. vælger som vist

i bilag 4, tabel 1, at genvundne afskrivninger skal være skattefrie efter 17 års ejertid. Det er formentlig de færreste generationsskifter, der finder sted efter en kortere periode.

En aftrapningsregel, der i realiteten vil være en skattefritagelsesregel, vil indebære meget store fordele for generationsskifter i forhold til andre overdragelser. Reglen vil tilskynde til maksimering af afskrivningerne, hvis man forventer senere at kunne komme ind under de lempelige generationsskiftereregler. Reglen kan give problemer, hvis forudsætningerne for et generationsskifte senere brister, således at den skattepligtige mod forventning skal efterbeskattes efter de almindelige regler.

Hvis man vælger en ordning, som vist i bilag 4, tabel 2 og 3, hvorefter kun de senest foretagne afskrivninger skal beskattes ved genvinding, vil også det påvirke afskrivningsforløbene. Det vil være i den skattepligtiges interesse at maksimere afskrivningerne tidligt i ejerperioden for derved af undgå mulige skattepligtige genvundne afskrivninger for den sidste del af ejerperioden. Et sådant afskrivningsforløb kan ofte være i uoverensstemmelse med det økonomisk, optimale, idet man bl.a. må påtænke, - at mange virksomheder i startfasen ikke kan udnytte afskrivningerne fuldt ud på grund af forholdsvis lave skattepligtige indkomster.

Den nævnte forældelsesregel vil være til størst gunst for de generationsskifter, der foretages efter meget lange ejerperioder, hvor bygningerne er fuldt afskrevet allerede henholdsvis 7 eller 12 år før generationsskiftet. Spørgsmålet er, om det netop er disse generationsskifter, der har behov for lempelse i beskattningen.

Hvorvidt generationsskiftet lettes gennem en aftrapningsregel, afhænger i øvrigt af, i hvilket omfang den eftergivne skat giver sig udslag i en lavere overdragelsespris til fordel for den nye ejer.

Udvalget finder, at de drøftede forslag rummer en række vilkårligheder og utilsigtede virkninger, og kan derfor ikke anbefale disse løsningsmuligheder.

5. Successionsordning for afskrivningsberettigede aktiver.

Det vil som nævnt kunne indebære en lettelse af generationsskiftevilkårene, såfremt beskatningen af genvundne afskrivninger ved generationsskifte udskydes, således at erhververen overtager den latente skattebyrde gennem en successionsordning for afskrivningsberettigede aktiver.

Overvejelserne herom må ses i lyset af, at det i afsnit 2 og 3 drøftede forslag om en generel successionsordning for alle aktiver forudsættes begrænset til overdragelser til erhververe med særlig tilknytning til virksomheden eller selskabet (familie, medarbejdere). Et sådant forslag vil kun have begrænset værdi for erhverv, der - som tilfældet bl.a. er for gartneriet og fiskeriet - er karakteriseret ved et relativt mindre antal generationsskifter i form af familieoverdragelser.

Overvejelserne om en successionsordning for alle afskrivningsberettigede aktiver må også ses på baggrund af, at successionen her indebærer, at der ikke etableres et forhøjet afskrivningsgrundlag, således at provenutabet som følge af udskydelsen af avancebeskatningen i et vist omfang modsvares af provenugevinsten som følge af reduktionen af erhververens afskrivningsmulighed.

Endelig har udvalget taget i betragtning, at spørgsmålet om en successionsordning for alle afskrivningsberettigede aktiver blev bragt frem under drøftelserne i arbejdsgruppen til forenkling af afskrivningsloven (afskrivningsgruppen), som imidlertid afstod fra at gå ind i overvejelser herom under henvisning til, at spørgsmå-

let måtte anses for at henhøre under generationsskifteudvalgets område.

En successionsordning som den omhandlede adskiller sig ikke i sin udformning fra den ordning vedrørende familieoverdragelser, der er redegjort for i afsnit 2. Det forudsættes således, at successionsadgangen skal omfatte såvel overdragelse af hele virksomheden som deloverdragelse (glidende generationsskifte), men ikke overdragelse af enkeltaktiver, og at det skal være overladt til parternes frie valg, om overdragelsen skal ske med succession eller ej.

Successionsmuligheden bør tilsvarende begrænses til aktiver, hvorpå der ved overdragelsen kan konstateres fortjeneste, idet det næppe vil være acceptabelt, at erhververen skal kunne foretage afskrivning på et grundlag, der er højere end handelsværdien på overdragelsestidspunktet.

Ligesom ved familieoverdragelser må adgangen til overtagelse med succession være betinget af, at erhververen er fuldt eller begrænset skattepligtig her til landet efter reglerne i kildeskatteloven. Overdragelse til selskaber, fonde m.v. omfattes ikke. Det må endvidere sikres, at avancebeskatning ved senere videre salg ikke kan undgås ved, at fortjenesten modregnes i underskud, fremført fra indkomstår forud for overdragelsen, som erhververen ellers ikke ville kunne udnytte.

Bortset herfra skal successionsadgangen stå åben for alle erhververe uden hensyn til, at der ikke foreligger familiemæssig eller anden tilknytning til overdrageren eller virksomheden. Til gengæld omfatter ordningen i modsætning til den i afsnit 2 og 3 drøftede kun afskrivningsberettigede aktiver.

Til støtte for gennemførelsen af en sådan successionsordning kan navnlig henvises til de under 3.2. i nærværende afsnit anførte betragtninger med hensyn til den hæmmende virkning for generationsskifterne af den

gældende beskatning af genvundne afskrivninger. Det er tidligere flere gange nævnt, at problemernes tyngde varierer efter ejerform, aktivsammensætning, finansieringsmuligheder, kapitalstruktur, rentabilitet m.v. i de enkelte erhverv, og at erhverv med sammenstød af en flerhed af strukturproblemer kan føle et særlig udtalt behov for lempelse gennem en successionsordning.

Dansk Erhvervsgartnerforenings repræsentant i udvalget har i denne forbindelse fremhævet de problemer, beskatningen af genvundne bygningsafskrivninger skaber inden for gartnerierhvervet, der er karakteriseret ved et investeringsmønster med løbende investeringer i kapitalkrævende væksthuse, en relativt høj gældsprocent og perioder med lav rentabilitet. En genbeskatning af de relativt hurtige væksthushushafskrivninger, der har været en nødvendig forudsætning for de betydelige investeringer og for at kunne klare driften i perioder med lav rentabilitet, skønnes at føre til, at det ikke sjældent opgives at gennemføre generationsskifte i levende live, fordi kapitalkravene ikke kan honoreres af køberne. I stedet afventer generationsskiftet dødsbositionen, eller væksthusene henstår til nedrivning eller tvangs salg. Dette må også ses i sammenhæng med det bopælskrav, der gælder inden for gartnerierhvervet, og som medfører, at generationsskiftet normalt udløser krav om erhvervelse af ny bolig.

Det kan tillige anføres, at overdragelse med succession ikke i alle tilfælde behøver at indebære, at det offentlige får et provenutab. Ved overdragelse af driftsmidler og ved overdragelse af bygninger, hvor hele fortjenesten udgøres af genvundne afskrivninger, vil successionen bevirke en reduktion af erhververens afskrivningsgrundlag, der svarer til størrelsen af de genvundne afskrivninger, der ikke kommer til beskatning. Der vil derfor være tale om et provenutab i det omfang, den tilbagediskonterede værdi af de afskrivninger, erhververen giver afkald på, er mindre end skat-

ten af de genvundne afskrivninger. Hvis fortjenesten på overdragne bygninger derimod overstiger de genvundne afskrivninger, således at fortjenesten tillige indeholder en skattefri kapitalgevinst, vil skatteværdien af de mistede afskrivninger kunne svare til eller overstige skatten af de genvundne afskrivninger, og successionen vil da kunne være provenuneutral eller endog indebære en provenugevinst.

Dansk Erhvervsgartnerforening har anført, at det inden for gartnerierhvervet er hyppigt forekommende, at de genvundne bygningsafskrivninger - ikke mindst på bygninger, anskaffet før 1. januar 1982 - udgør et mindre beløb end fortjenesten. Selvom overdragelse med succession således vil resultere i en relativt større nedsættelse af erhververens afskrivningsgrundlag, repræsenterer successionsmuligheden alligevel en ønskværdig lettelse af generationsskifterne ved at muliggøre en reduktion af kapitalkravene til erhvervelse af gartnerivirksomheder.

Det kan heroverfor anføres, at det stiller sig usikkert, i hvilket omfang en ordning med frivillig succession vil bevirke, at virksomhedsoverdragelser vil blive gennemført med de sidstnævnte provenumæssige konsekvenser. Formodningen er for, at successionsmuligheden overvejende vil blive benyttet, i tilfælde hvor det for køber og sælger under ét er skattemæssigt gunstigere end overdragelse på normale vilkår, d.v.s. hvor det offentlige lider et provenutab.

Dette udelukker ikke i sig selv, at en successionsordning kan anvendes som middel til lettelse af generationsskiftevilkårene. Det vil imidlertid kunne gøres gældende, at det i så fald må være en forudsætning, at der kan skabes rimelig sikkerhed for, at skattelettelsen kun kommer de overdragelser til gode, som har karakter af generationsskifte. En anvendelse af successionsprincippet i videre omfang vil bl.a. kunne støde på den indvending, at der hermed sker en ukontrol-

label udtynding af den latente skattebyrde på aktiver, der er afskrevet til beløb under handelsværdien, og dermed rokkes ved forudsætningerne for afskrivnings-systemet.

Det vil også kunne anføres, at en almindelig successionsadgang vedrørende afskrivningsberettigede aktiver tilfører prisdannelsen et usikkerhedselement, hvis virkninger må give anledning til betænkeligheder. En prisfastsættelse på i øvrigt ensartede aktiver, som er afhængig af de beskatningsmæssige forhold hos såvel sælger som køber, må befrygtes at føre til prisspredning og manglende overskuelighed. Der vil formentlig også være en vis risiko for, at successionsmuligheden stimulerer second hand-omsætning på bekostning af nyerehvervelser - i hvert fald i tilfælde hvor det ikke er muligt ved anvendelse af investeringsfondshenlæggelser at opnå tilsvarende afskrivningsmæssige fordele, som successionserhvervelse kan indebære.

I sammenhæng hermed må påvirkningen af ejendoms-vurderingerne ses. Da det ikke vil være muligt at indlægge generelle forudsætninger om omfanget af og vilkårene for successionsoverdragelser, og da udeholdelse af ejendomme, overdraget med succession, i betydelig grad vil øge den statistiske usikkerhed, vil resultatet kunne blive en svækkelse af ejendomsvurderingen som anvendeligt redskab i værdiansættelsessammenhænge.

Med hensyn til mulighederne for at begrænse anvendelsen af successionsprincippet til overdragelser, der med rimelighed kan karakteriseres som generationsskifter, må det - som allerede anført i afsnit 3 - konstateres, at det næppe lader sig gøre at opstille operationelle og retssikkerhedsmæssigt forsvarlige afgrænsningskriterier.

Udvalgets indstilling.

Det er den overvejende opfattelse i udvalget, at en almindelig successionsordning for afskrivningsberettigede aktiver ikke kan anbefales.

For 7 medlemmers vedkommende (Steen Askholt, Ernest Bohr, Jørgen Jørgensen, T. Helmo Madsen, Jørgen Broe Pedersen, Svend Petersen og Leif Skov) er dette begrundet med, at en sådan successionsordning vil få så generelle - herunder utilsigtede - virkninger og være forbundet med sådanne problemer i relation til prisfastsættelse, ejendomsvurdering m.v., at det må give anledning til afgørende betænkeligheder.

6 medlemmer (Kaj Andersen, Claus Blendstrup, Hanne Søgaard Hansen, Marianne Mandahl, Ulla Sterkel, Ebbe Willumsen) er enig i disse medlemmers vurdering, men skal samtidig henvise til bemærkningerne om deres generelle betænkeligheder i afsnittet om familiesuccession.

3 medlemmer (Henrik Engsig, Kent Kirk og Aage Lyck) deler ikke de fremførte betænkeligheder vedrørende prisfastsættelse, ejendomsvurdering m.v., men finder, at en successionsordning i afskrivningsberettigede aktiver vil tilføre virksomheder i personligt eje, der under de gældende regler vanskeligt kan generationsskiftes, en sådan dynamik, at de samfundsmæssige fordele langt opvejer eventuelle betænkeligheder. Disse medlemmer af udvalget anbefaler derfor en successionsordning i afskrivningsberettigede aktiver.

1 medlem (Otto Jensen) er af den opfattelse, at overdragelse af virksomheder til medarbejdere, under visse omstændigheder og på givne vilkår i sig selv kan være så positive og perspektivrige foreteelser, at successionsordninger vedrørende afskrivninger ikke kan afvises. Dette må også følge af det afslutningsvis under afsnit 3 (s. 86) anførte, hvortil henvises.

Afsnit 5 Reduktion af skattepligtig avance med gavedel eller procentnedslag.

1. Undladelse af at medregne værdi af gave i afståelsessummen.

Lov om særlig indkomstskat m.v. indeholdt i årene 1977 - 1982 regler, der indebar, at man ved opgørelsen af særlig indkomstskattepligtig fortjeneste ved overdragelse af land- og skovbrugsejendomme til livsarvinger uden fuldt vederlag bortså fra den del af afståelsessummen, som svarede til den ydede gave. Afståelsessummen kunne dog kun reduceres, i det omfang den ikke herved blev lavere end den seneste, regulerede ejendomsværdi.

Reglen var motiveret med ønsket om at lette generationsskiftet inden for land- og skovbrug for så vidt angik kapitalvindingsskatten ved ejendomsoverdragelse. Med den væsentlige indskrænkning i denne avancebeskatning, der skete med ejendomsavancebeskatningslovens gennemførelse pr. 1. juli 1982, ophævedes særreglen.

Udvalget har overvejet, om bestemmelser af et indhold svarende til den nævnte regel kan anvendes med det sigte at tilvejebringe en generel lettelse af generationsskiftevilkårene i erhvervslivet. Udvalget finder dog, at sådanne bestemmelser i deres anvendelsesmuligheder er så nært knyttet til problemer forårsaget af en beskatning af fortjeneste ved ejendomsafståelse, at de ikke kan anses for egnede som model for en bredt virkende generationsskiftelempe, herunder med hensyn til beskatningen af genvundne bygningsafskrivninger. Det må herved også tages i betragtning, at bestemmelser som de nævnte alene ville tilvejebringe en lempe i gavetilfælde.

2. Procentnedslag i værdien.

Efter lov om særlig indkomstskat § 5 anvendes den gaveafgiftspligtige værdi som anført som afståelsessum

for gavegiver og som anskaffelsessum for erhverver. I kapitel 4, afsnit 4, overvejes endvidere en ordning med nedslag i værdien ved beregningen af arve- og gaveafgift. Man kunne overveje, om man med fordel kunne realisere et ønske om at lette vilkårene for generationsskiftet med opbygning af de fornødne værnsregler ved en ordning, der nedsætter værdien i såvel skatte- som afgiftsmæssig henseende.

1. Det betyder for det første, at de værdier, som erhververen skal betale arve- eller gaveafgift af, nedsættes.

2. Det betyder for det andet, at når grundlaget for en eventuel avancebeskatning skal gøres op hos overdrageren, skal overdragerens afståelsessum nedsættes.

3. For det tredje nedsættes et eventuelt afskrivningsgrundlag hos erhververen.

4. Og for det fjerde nedsættes erhververens anskaffelsessum, når hans fortjeneste ved et eventuelt videre salg skal gøres op.

En sådan ordning vil i visse tilfælde, - men ikke generelt - få virkninger, der minder om en modificeret successionsordning.

I relation til afgifterne kan reglen også godt tænkes at fungere som en værnsregel, idet erhververens anskaffelsestidspunkt, i modsætning til hvad der gælder ved succession, er gavetidspunktet. Ved hurtigt videre salg af f.eks. fast ejendom vil nedslaget derfor blive genbeskattet på grund af reglerne i ejendomsavancebeskatningsloven. (Fortjeneste ved salg inden for de første 3 år beskattes fuldt ud. I de følgende 4 år aftrappes fortjenesten).

Det er imidlertid en og samme virkning, nemlig nedsættelsen af erhververens anskaffelsessum, der er værn både i skatte- og afgiftsmæssig henseende. Når henses til den sammensatte karakter af avanceskattereglerne kan det ikke undre, at en regel som den skitse-rede får højst uens, undertiden utilstrækkelige, undertiden voldsomme virkninger. Hertil kommer, at nedslaget også kan medføre et beregningsmæssigt tab.

Den overvejede ordning indeholder det yderligere problem, at den i givet fald skal gælde både for arv og for gave. Ved arv eksisterer der i forvejen en successionsordning.

Udvalget finder på baggrund af sine overvejelser at måtte konstatere, at en ordning med værdinedslag med virkning for avancebeskatning m.v. og afgift er behæftet med betydelige problemer og vilkårligheder. Når hertil kommer, at en udstrækning af nedslagsordningen ud over arve- og gaveafgiftsområdet rejser de samme afgrænsningsproblemer, som er drøftet i afsnit 3, finder udvalget ikke at kunne anbefale en sådan ordning.

Afsnit 6. Henstand med avancebeskatning ved generationsskifte.

Udvalget har overvejet, om det er muligt gennem en ordning, der giver skatteyderne mulighed for henstand med avancebeskatningen ved generationsskifte, at lette vilkårene for erhvervslivets generationsskifter. Der er ikke i den gældende lovgivning hjemmel til generelt at indrømme sådan henstand. Ejendomsavancebeskatningslovens § 12 giver mulighed for at opnå henstand med betaling af særlig indkomstskat af fortjeneste, der omfattes af nævnte lov, når den solgte ejendom hører til en erhvervsvirksomhed, og der sker genanskaffelse for et beløb svarende til salgssummen.

En eventuel henstandsordning for generationsskifter vil kunne udformes forskelligt med hensyn til de vilkår, der opstilles vedrørende forrentning og afvikling af henstandsbeløbet, sikkerhedsstillelse m.v.

Det vil med rette kunne anføres, at hvis disse vilkår alle udformes, så de svarer til det almindelige lånemarkeds, har en henstandsordning ingen selvstændig berettigelse. Den må i stedet sigte på behov, der ikke kan tilgodeses på anden måde. Det gør den, hvis den rente, der tilbydes, er under markedsrenten, hvis afdragsperioden forlænges, eller hvis kravene til sikkerhed lempes i forhold til det, der efter en ren bankmæssig vurdering måtte være nødvendigt.

Behov for lempelser vil kunne være til stede i virksomheder med lav afkastgrad, i virksomheder som har vanskeligt ved at stille sikkerhed, enten fordi egenkapitalen er ringe, eller de aktiver, der kan stilles som sikkerhed, er af speciel karakter, f.eks. fordi deres værdi er snævert knyttet til virksomhedens fortsatte drift inden for den pågældende branche, mens deres likvidationsværdi er ringe.

Behovet vil ligeledes kunne være udtalt, hvor overdragelsen, som det kan være tilfældet ved gaver, udløser både afgift (evt. skat af gavens værdi) og avanceskat samtidig. Er erhververen kapitalsvag, som det kan være tilfældet ved familieoverdragelser og medarbejderovertagelse, kan behovet accentueres yderligere.

Ved arv og gave findes i forvejen henstandsordninger for arve- og gaveafgift, jfr. kapitel 4, afsnit 5. De krav, der stilles til sikkerhed og forrentning kan ses i lyset af, at afgiften beregnes af en friværdi. De behøver ikke at danne model for en henstandsordning vedrørende avanceskat, idet der ikke nødvendigvis er en friværdi til stede, selvom der er en avance.

Ved arv kan erhververen succedere, således at der ikke udløses avanceskat. En henstandsordning er derfor tilstrækkelig, hvis den begrænses til overdragelser i levende live.

Ved en støtte der i særlig grad skal komme de økonomisk svagest funderede til gode, er det antagelig mere nærliggende at slække på kravene til sikkerhed fremfor på kravene til forrentning. Kravene til forrentning vil nemlig skulle udformes ensartet for alle, jfr. dog nedenfor om forbrugsrenteafgiften, mens en lempelse af kravene til sikkerhed ud fra en individuel vurdering kun behøver at komme de tilfælde til gode, hvor det ikke er rimeligt at forlange fuld betryggende sikkerhed.

Overvejelserne om behovet for en henstandsordning og dennes udformning kan herefter koncentreres omkring 3 grupper.

1. Familieoverdragelse
2. Overdragelse til medarbejdere
3. Generationsskifte uden for disse tilfælde

Spørgsmålet om en henstandsordning må også ses i lyset af reglerne om forbrugsrenteafgift.

Ved lov nr. 698 af 17. oktober 1986 er der indført en afgift på 20 pct. af renter af forbrugs lån. Afgiften omfatter ikke renteudgifter, der behandles efter virksomhedsskatteloven, renter af realkredit- og realkreditlignende lån, renter af studielån, andelsboliglån og visse nettorenteudgifter ved selvstændig skibsvirksomhed, der er den skattepligtiges bierhverv.

Det er nettorenteudgifterne, der danner grundlag for afgiftsberegningen. Derfor fragår renteindtægterne ved opgørelsen af afgiftsgrundlaget.

Ved denne opgørelse sidestilles visse indtægter med renteindtægter. Det drejer sig om aktieudbytter, skattegodtgørelse af aktieudbytterne og beregnet kapitalafkast af erhvervsvirksomhed, men derimod ikke kurs-

gevinster uanset den skattemæssige behandling af disse. For erhvervsdrivende uden for virksomhedsordningen beregnes kapitalafkastet af fysiske erhvervsaktiver. For erhvervsdrivende, der benytter virksomhedsordningen, beregnes kapitalafkastet efter reglerne herom i virksomhedsskatteloven.

Selv om lovens sigte er at afgiftsbelægge renter af forbrugs lån, er den faktiske anvendelse af låneprovenuet dog uden betydning.

De renter, der skal betales ved en eventuel henstandsordning, vil således indgå ved beregningen af forbrugsrenteafgiften. Ved et generationsskifte af en virksomhed vil der imidlertid ofte ved siden af en gave indgå et vederlag, hvis afkast helt eller delvis vil kunne neutralisere renteudgiften af henstandsbeløbet vedrørende avanceskatten. Hvor dette ikke er tilfældet, vil renter af henstandsbeløb kunne blive omfattet af forbrugsrenteafgiften.

1. Vilkårene for en henstandsordning.

Om udformningen af en henstandsordning for generationsskifteoverdragelser med hensyn til forrentning, afvikling og sikkerhedsstillelse m.v. bemærkes:

Som anført foran kommer en særlig lav forrentning af det skyldige beløb ikke alene de økonomisk svagest funderede til gode og må derfor anses for at være mindre målrettet end en lempelse af kravene til sikkerhed.

Ved henstand med arve- og gaveafgift, jfr. kapitel 4, afsnit 5, forrentes henstandsbeløbet med diskontoen med tillæg af 1 procentpoint. Denne rente er lavere end markedsrenten, men på den anden side ikke urimelig lav, og de medlemmer af udvalget, der går ind for en henstandsordning, finder det naturligt at anvende denne rentesats, jfr. dog nedenfor om flertallets opfattelse med hensyn til forbrugsrenteafgiften.

Ved udformningen af bestemmelser om henstandsbeløbs betaling må der henses til det ønskelige i, at afviklingsvilkårene i videst mulig udstrækning tilpasses den faktiske indtjening. Dette hensyn taler formentlig i højere grad for en løbende afvikling end for afdragsfri henstand, der indebærer en vis risiko for at komme til at fungere som reel udskydelse af likviditetsproblemerne til det senere forfaldstidspunkt.

Det kan dog heroverfor anføres, at man med en afdragsordning, der nødvendigvis må være generelt udformet, løber en betydelig risiko for, at afviklingen i ikke få tilfælde vil komme ud af trit med indtjeningsforholdene. Det kan tale for en lempelig ordning med lang afviklingstid. De udvalgsmedlemmer, der går ind for en henstandsordning, finder det naturligt at give adgang for en afviklingstid på op til 15 år på samme måde som det i dag er tilfældet for arveafgiften. Henstandsmulighedernes karakter af en generationsskiftelempelse gør det endvidere rimeligt at forudsætte, at henstandsbeløbet forfalder til betaling, såfremt virksomheden videreoverdrages under afviklingsperioden.

Høje krav til sikkerhedsstillelse for henstandsbeløbet vil som foran anført gå imod de overordnede hensyn, man ønsker tilgodeset med en henstandsordning for generationsskifter, herunder ønsket om at undgå, at avancebeskatningen blokerer for generationsskifternes gennemførelse.

Skattekravet er rettet imod sælger. Et krav om sikkerhed i form af bankgaranti eller sælgerpantebrev i fast ejendom inden for ejendomsværdien vil ikke altid kunne imødekommes. Det vil kunne være nødvendigt at acceptere mere yderligtstående sælgerpantebreve i fast ejendom eller pantebreve i erhvervsløsøre. Man kan efter omstændighederne forestille sig, at erhververen stiller pantesikkerhed for skattekravet imod sælgeren. Et

sådant "pant for tredjemands gæld" må i almindelighed kunne accepteres inden for samme rammer som sælgerpantebrevet.

Rykningsklausuler i de pantebreve, der stilles som sikkerhed og rykning af tredjemandspantet rejser særlige problemer. På den ene side kan rykning for f.eks. en leverandørkredit være velbegrundet, på den anden side åbner en ubegrænset accept af ønsker om rykning betæneligheder, fordi den kan misbruges. Så længe sælgers personlige hæftelse for skattekravet bevares, således at en rykning i lige så høj grad rammer overdragerens interesser som statskassens, vil det bedre kunne forsvares, at det offentlige modtager sælgerpantebreve som sikkerhed, selvom disse er forsynet med rykningsklausuler. Rykningsklausulerne skal dog være beløbsbegrænsede, så at risikoen kan vurderes, og klausulerne skal være forsvarligt begrundede i erhvervsmæssige interesser. Tilsvarende gælder om rykning, hvis erhververen har stillet pant for overdragerens skat. Rykning vil i disse tilfælde kun kunne ske med overdragerens tiltræden, fordi han fortsat hæfter personligt for skattekravet. Men når det er tilfældet, kan der være grundlag for en tilsvarende liberal holdning til rykningsklausulen fra det offentliges side, som **før**.

De af udvalgets medlemmer, der går ind for en henstandsordning, kan anbefale, at kravene til sikkerhed administreres efter foranstående retningslinier.

2. Afgrænsning af henstandsordningen.

Såfremt henstandsordningen begrænses til generations-skifter inden for familien, er det nærliggende at afgrænse de overdragelser, der omfattes af ordningen, på samme måde som i afsnit 2 for så vidt angår succession - altså til overdragelse af erhvervsvirksomhed eller en andel heraf eller hovedaktionæraktier til børn, børnebørn, søskende og søskendebørn.

En udvidelse af henstandsmuligheden til andre generationsskifter uden for familien rejser også umiddelbart de samme afgrænsningsproblemer, som er omtalt i afsnit 3, idet udvalget ikke anser det for liggende inden for sin opgave at stille forslag om generelle lempelser, der omfatter alle virksomhedsoverdragelser, men kun sådanne, som har karakter af generationsskifte.

På den anden side taler hensynet til de erhverv, hvor generationsskifteoverdragelser inden for familien udgør en mindre del af generationsskifterne, jfr. foran, for, at der søges tilvejebragt rimeligt operationelle kriterier for anvendelsen af en henstandsordning ved overdragelser uden for familiekredsen.

Inddragelse af medarbejdere under henstandsordningen rummer samme problemstilling som omtales i afsnit 3 om succession.

Udvalget har i forbindelse med sine overvejelser om henstand også overvejet en ordning med lettelser, når overdragelsen af en virksomhed foregår efter en forud fastlagt plan, således at overdragelsen skal være fuldført inden for et nærmere fastlagt antal år. Overvejelserne er nærmere gået ud på at udskyde betalingen af avanceskat indtil den sidste deloverdragelse.

Et af de problemer, der knytter sig til en sådan ordning, er spørgsmålet om, hvilke tidsrammer der må gælde for en sådan plan. I tilknytning hertil opstår problemet hvilke sanktioner, der skal gælde, hvis planen ikke overholdes, f.eks. fordi erhververens økonomiske situation udvikler sig ringere end forventet. Ved overdragelse i anpartar vil overdragerens og erhververens økonomiske forhold ofte være sammenblandet. Der vil derfor typisk ikke være noget økonomisk grundlag hos overdrageren, der gør det muligt at sanktionere manglende overholdelse af planen med et krav om, at overdrageren betaler hele skatten straks.

Herudover betyder ordningen, at erhververen får afskrivningsret straks, mens avanceskatten hos overdrageren udskydes. Virkningen er på dette punkt, som hvis man udformede en henstandsordning uden forrentning og uden sikkerhed.

3. Udvalgets indstilling.

Udvalget, bortset fra Henrik Engsig, Otto Jensen, Kent Kirk og Aage Lyck, kan anbefale, at der indføres regler om adgang til henstand på lempelige vilkår med avanceskatten ved overdragelse af virksomhed eller hovedaktionæraktier til børn, børnebørn, søskende og søskendebørn. 7 medlemmer (Steen Askholt, Ernest Bohr, Jørgen Jørgensen, T. Helmo Madsen, Jørgen Broe Pedersen, Svend Petersen og Leif Skov) understreger dog, at de tillægger det afgørende vægt, at der gennemføres en successionsordning for familieoverdragelser, jfr. punkt 1. ovenfor, der vil indebære en mere effektivt og smidigt fungerende generationsskiftelempelse. Dette synspunkt deles af Henrik Engsig, Kent Kirk og Aage Lyck. Forslaget om en henstandsordning er således for disse 7 medlemmers vedkommende af subsidiær karakter. Med samme forbehold finder de samme medlemmer desuden, at den nævnte henstandsordning tillige bør omfatte medarbejdere som beskrevet under punkt 2. ovenfor.

Henstand med avanceskatten bør efter den foreslåede ordning kunne indrømmes med afvikling over op til 15 år og en forrentning svarende til diskontoen med tillæg af 1 pct. Kravene til sikkerhedsstillelse bør - inden for nærmere fastsatte retningslinier - være lempeligere. De nævnte 7 medlemmer mener endvidere, at der i særlige tilfælde skal være adgang til at tage hensyn til en øget reel rentebyrde som følge af forbrugsrenteafgiften.

6 medlemmer (Kaj Andersen, Claus Blendstrup, Hanne Søgaard Hansen, Marianne Mandahl, Ulla Sterkel og Ebbe Willumsen) kan anbefale en henstandsordning som skitse-

ret ved familieoverdragelser. Disse medlemmer mener dog ikke, at der ved rentefastsættelsen bør tages hensyn til forbrugsrenteafgiften.

I langt de fleste tilfælde vil der i forbindelse med overdragelse være tale om et vederlag, der neutraliserer virkningen af forbrugsrenteafgiften. For henstandsbeløb ved rene gaver, kan der blive tale om forbrugsrenteafgift, men det må dog samtidig tages i betragtning, at parterne kan tilrettelægge vilkårene således, at problemet ikke opstår.

De 6 medlemmer kan ikke anbefale en henstandsordning ved medarbejderovertagelse. Om den manglende præcision i dette begreb henviser disse medlemmer til deres bemærkninger om succession.

Udvalget kan ikke anbefale en helt generel henstandsordning, jfr. det i afsnit 2 anførte om en generel successionsordning.

3 medlemmer (Henrik Engsig, Kent Kirk og Aage Lyck) finder, at forslaget om en henstandsordning bygger på den fejlagtige antagelse, at beskatning af genvundne afskrivninger alene er et finansieringsmæssigt problem. Disse medlemmer vil ikke afvise, at en henstandsordning i en række tilfælde vil medføre en lettelse af finansieringsproblemerne i selve generationsskiftesituationen, men finder ikke, at en sådan ordning i praksis effektivt kan afhjælpe de grundliggende generationsskifteproblemer i forbindelse med beskatning af genvundne afskrivninger, og kan derfor ikke anbefale en henstandsordning, hverken i relation til overdragelse til familie/medarbejderkredsen eller generelt. Disse medlemmer peger derfor på en generel frivillig successionsordning som den eneste løsningsmodel, der i praksis kan lette problemerne og henviser i øvrigt til deres generelle mindretalsudtalelse.

1 medlem (Otto Jensen) henviser til, hvad han har anført under den generelle mindretalsudtalelse, idet det fremhæves, at henstand kun skal kunne gives ved reelle generationsskifter med påvist behov herfor. Her-

til må føjes, at der ikke ses at være mindre, der taler for en henstandsordning i forbindelse med overdragelse til medarbejdere, end ved overdragelse til familiekredse.

Kapitel 4.

Arve- og gaveafgift ved generationsskifte.

Ved overførsel af en virksomhed fra den ene generation til den næste vil der ved siden af avancebeskatning hos overdrageren kunne blive tale om afgift eller indkomstskat hos erhververen.

Hvis overførslen indeholder en arv eller gave, kan der opstå krav mod modtageren på arveafgift eller gaveafgift. Den gaveafgiftspligtige personkreds er hovedsagelig børn og børnebørn samt ægtefæller. Ved gaver til andre betales indkomstskat af gavens værdi. I praksis har det navnlig betydning ved gaver til søskende og søskendebørn.

De gældende regler om arve- og gaveafgift og om indkomstskat af gaver beskrives nedenfor i afsnit 1.

I afsnit 2 drøftes mulighederne for at lempe afgiftsbelastningen ved generationsskifter ved generelle ændringer i afgiftssatserne, herunder navnlig en omlægning til en proportional afgift.

En - mere målrettet - lempelse vil kunne gennemføres ved at reducere grundlaget for beregning af afgift eller indkomstskat ved generationsskifter. Som udgangspunkt for overvejelser herom gennemgås i afsnit 3 de gældende regler om værdiansættelsen af virksomhedsaktiver og aktier, hvorefter det i afsnit 4 overvejes, om der bør indføres en ordning med nedslag i værdiansættelsen ved generationsskifte.

Endelig gøres de gældende regler om henstand med arve- og gaveafgift til genstand for overvejelse i afsnit 5.

Afsnit 1. Gældende regler om arve- og gaveafgift og om indkomstskat af gaver.

1. Arv.

Arveafgift beregnes af hver arvings arvelod for sig. Beregningen er afhængig af arvens størrelse og af arvingens slægtskabsforhold til afdøde. Afgiften vokser progressivt med arvens størrelse, og den vokser ligeledes med fjernere slægtskabsforhold jfr. nedenfor.

Hvis arven tilfalder børnene og deres afkom, betales arveafgift efter arveafgiftslovens § 2 A.

Arvelod (kr.)	Afgift (kr.)	Maksimale afgiftsprocenter
0 - 500.000	0 - 72.990	0 - 18
500.000 - 1.000.000	72.990 - 192.990	24
over 1.000.000	over 192., 990	32

Der benyttes en **særlig** beregningsskala for ægtefæller, idet arv, der ikke overstiger 100.000 kr., er afgiftsfri. Af arv fra 100.000 kr. til 1.000.000 kr. betales også mindre i afgift, men når arvelodden er på 1.000.000 kr. eller derover, betales samme afgift som gælder for børn.

Såfremt en arv tilfalder forældre, søskende og deres afkom, betales afgift efter arveafgiftslovens § 2 B.

Arvelod (kr.)	Afgift (kr.)	Maksimale afgiftsprocenter
0 - 500.000	0 - 234.310	0 - 55
500.000 - 1.000.000	234.310 - 574.310	68
over 1.000.000	over 574.310	80

Hvis arven tilfalder andre fysiske personer betales afgift efter arveafgiftslovens § 2 C.

Arvelod (kr.)	Afgift (kr.)	Marginale af- giftsprocenter
0 - 500.000	0 - 302.940	0 - 6 8
500.000 - 1.000.000	302.940 - 697.940	79
over 1.000.000	over 697.940	90

Hvis arven ikke tilfalder en fysisk person, men tilfalder et selskab eller en fond, der ikke er almenvelgørende, betales en proportional afgift på 35 pct. af arvelodden.

2. Gave.

Gaver til børn og deres afkom belægges med samme afgift som arv, idet der dog gives et årligt fradrag på 8.000 kr. ved gaveafgiftsberegningen.

Gaver til søskende, nevøer og niecer og ubeslægtede personer er indkomstskattepligtige.

Gaver til fonde var efter de tidligere gældende regler hverken gaveafgiftspligtige eller indkomstskattepligtige. Med fondsbeskatningsloven er denne retstilstand imidlertid ændret fra 1987. Gaver til fonde skal nu som udgangspunkt indkomstbeskattes, men der er på en række væsentlige områder adgang til dispensation. Der kan således dispenseres fra indkomstbeskatningen af gaver, hvorved fonden oprettes, gaver, hvorved fondens grundkapital udvides samt af gaver, der er øremærket til konkrete almennyttige formål. Dispensationen kan have forskellige retsvirkninger. Den kan gives således, at der i stedet svares en afgift på 35 eller 20 pct. Dispensation kan også gives, således at der hverken skal betales skat eller afgift.

Om den praksis, der vil blive anlagt overfor erhvervsdrivende eller aktiebesiddende **fonde**, bemærkes følgende:

Fonde, der har til formål at drive erhvervsvirksomhed, eller som har til formål at fastholde ejerskab over et aktieselskab, kan blive fritaget for såvel skat som afgift. Hvis fonden imidlertid samtidig har til formål at foretage uddelinger til medlemmer af en bestemt familie, kan der aldrig fritages for indkomstskat (50 pct.), hvis fonden er stiftet før 1. januar 1985. Hvis den derimod er stiftet efter 1. januar 1985, kan der godt fritages for indkomstskat, men til gengæld skal der betales afgift. Afgiften er 20 pct. ved stiftelse af fonden og 35 pct. ved udvidelse af fondens grundkapital. Baggrunden for den lempeligere behandling af fonde stiftet efter 1. januar 1985 skal findes i fondsloven. Den udelukker, med virkning fra 1. januar 1985, at der kan stiftes fonde, der tillægger bestemte familier fortrinsret til uddelinger m.v. udover de personer, der levede på stiftelsestidspunktet, og én i forhold til disse ufødt generation. Tidligere kunne man stifte fonde, der begunstigede flere ufødte generationer.

Arveforskud, der gives til den personkreds, der er gaveafgiftspligtig af gaver, er ligeledes gaveafgiftspligtige. Arveforskud til andre er arveafgiftspligtige. Arveforskuddets værdi opgøres på overdragelsestidspunktet, men arveafgiften betales først, når arveforskuds-giver dør.

3. Giver forbeholder sig indtægtsnydelse eller brugsret.

Hvis en giver forbeholder sig indtægten eller brugen af en gave, betales ikke afgift, når gaven gives. Det sker først, når indtægtsforbeholdet bortfalder, eller brugsretten ophører. Afgift beregnes af værdien på ophørstidspunktet. Sker ophøret ved giverens død, beregnes arveafgift. Ved ophør i levende live beregnes gaveafgift. Disse regler følger af arve- og gaveafgiftslovens § 5 b, jfr. § 44, stk. 5.

Et flertal i det af ministeren for skatter og afgifter nedsatte udvalg om arve- og gaveafgift har foreslået § 5 b ophævet, således at der straks ved gavens givelse betales gaveafgift af hele gavens værdi uden noget nedslag i værdiansættelsen som følge af indtægtsforbeholdet.

4. Sammenlægningsregler ved arv og gave.

Ved beregning af gaveafgift tager man hensyn til tidligere gaver mellem parterne, således at disse indgår som progressionsfaktor ved afgiftsberegningen. Ved beregning af arveafgift tager man ikke hensyn til tidligere gaver.

Arve- og gaveafgiftslovens regler om særeje og fælleseje gør, at progressionen i afgifterne i visse tilfælde kan brydes.

Det gælder dog ikke for arveafgift i samme omfang som for gaveafgift.

Gaver fra en ægtefælles særeje, ægtefællernes fælleseje og den anden ægtefælles særeje lægges således ikke sammen ved afgiftsberegningen.

Gaver til barnets særeje lægges heller ikke sammen med gaver til svigerbarnets fælleseje. Det betyder, at en gave fra forældre til et gift barn, såfremt der er aftalt særeje ved siden af fællesejet, efter omstændighederne vil kunne deles op i i alt 6 gaver, der ikke sammenlægges indbyrdes ved afgiftsberegningen.

Ægtefæller betaler gaveafgift efter en skala, der i store træk svarer til den, der gælder ved gaver til børn. Dog er de første 100.000 kr. afgiftsfrie. Gaveafgift betales af gaver fra den ene ægtefælles særeje til den anden ægtefælles særeje. Endvidere betales halv gaveafgift af gaver fra den ene ægtefælles fælleseje til den anden ægtefælles særeje. Der betales derimod ikke afgift ved overførsler fra eget fælleseje til eget særeje eller fra den ene ægtefælles fælleseje til den anden ægtefælles fælleseje.

Forældre, der modtager gaver fra deres børn, betaler afgift efter afgiftsklasse B, svarende til den afgiftsklasse, der anvendes ved arv til disse.

Afgiftsreglerne medfører, at arveafgiftspligtige ved at oprette særeje ved siden af formuefællesskabet kan nedbringe den samlede afgiftsbetaling. I familieretlig sammenhæng har sondringen mellem fælleseje og særeje betydning ved skilsmisse eller død, hvor fællesejet deles lige, mens særeje som udgangspunkt holdes uden for bodelingen. Det må betragtes som uhensigtsmæssigt, at skattereglerne tilskynder til ved siden af et fælleseje at oprette et særeje, som ægtefællerne ikke i øvrigt har nogen interesse i. Arve- og gaveafgiftsudvalgets flertal har i betænkning nr. 1014, juni 1984, side 184, foreslået, at der ikke længere lægges vægt på sondringen mellem særeje og fælleseje, og at ægtefæller ved afgiftsberegning altid betragtes som to personer, selvom de har fælleseje.

Afsnit 2. Lettelse af generationsskiftet gennem ændring af arve- og gaveafgiftssatserne.

Det må indledningsvis understreges, at den belastning for generationsskifterne, som udgøres af arve- og gaveafgifterne, må ses i sammenhæng med avancebeskatningen hos overdrageren. Dette sammenstød af skatter og afgifter er en væsentlig faktor ved bedømmelsen af de skatte- og afgiftsmæssige problemer, som de gældende regler volder for familiegenerationsskifterne.

Ved vurderingen af arve- og gaveafgifternes størrelse må det have i erindring, at de nuværende satser er fastlagt i 1972 og ikke er blevet justeret i takt med den siden da stedfundne inflation. Dette betyder, at arve- og gaveafgiften i de forløbne 15 år er blevet relativt mere tyngende. En pristalsregulering af afgiftsskalaen på samme måde som for udskrivning af ind-

komstskat til staten kendes ikke. En international sammenligning, jfr. bilag 1 synes tillige at vise, at det danske afgiftsniveau i relation til erhvervsaktiver er relativt højt.

En lempelse af satser og skalatrin vil få betydning for alle afgiftspligtige, og vil selvsagt også komme generationsskifterne til gode. Det gælder også §§ 2 B og C, hvis høje marginale afgiftsprocenter i sig selv indeholder en tilskyndelse: til, at generationsskifte til fond eller selskab vælges fremfor generationsskifte til de personer, der omfattes af §§ 2 B og C.

Udvalget har overvejet, om virksomhedens problemer vedrørende arve- og gaveafgift kan løses ved at erstatte den nuværende progressive afgift, der opkræves efter § 2 A i arveafgiftsloven, med en proportional afgift og den nuværende progressive afgift, der opkræves efter §§ 2 B og C, med en lidt højere fælles proportional afgift. Herved ville man samtidig undgå de foran beskrevne problemer med forvridninger af ægtefællers dispositioner omkring særeje og fælleseje.

Hvis man i stedet for de nugældende regler i § 2 A 1 arveafgiftsloven om børn, opkræver afgift efter en proportional skala med et afgiftsfrit bundfradrag på 15.000 kr. bliver afgiftsprocenten 13, hvis provenuet af afgiften for børn skal være uændret.

Den tilsvarende afgiftsprocent vedrørende § 2 B og § 2 C i arveafgiftsloven bliver på 45, hvis det afgiftsfri bundfradrag er på 15.000 kr. I så fald bliver provenuet fra §§ 2 B og C det samme som i dag.

En omlægning af skalaen som skitseret vil betyde højere afgift af arvelodder under omkring 325.000 kr. og mindre afgift af større arvelodder.

Hvis proportional skattesatsen i ovenstående eksempel ændres med et procentpoint, ændres provenuet fra § 2 A med 27 mill, kr. og fra §§ 2 B og C med ca. 8 mill, kr.

Afgiftsberegningerne, der er behæftet med nogen usikkerhed, er udført på grundlag af Danmarks Statistiks undersøgelse fra 1982 af beskatningen ved dødsfald.

Arve- og gaveafgiftsudvalget har endvidere i betænkning nr. 1014 om arve- og gaveafgift beregnet, at en proportional afgift på 19 pct. for arv til personer med et afgiftsfrit bundfradrag på 15.000 kr. vil indbringe samme provenu som gældende regler.

En omlægning som skitseret til en proportional-skatteskala for § 2 A og en anden proportional-skatteskala for § 2 B vil utvivlsomt hjælpe mange virksomheder.

Den skitserede ændring har imidlertid den ulempe, at afgiften på mindre lodder skærpes. Samtidig kommer lempelsen alle formuer, der overstiger den førnævnte beløbsgrænse, til gode, uanset om de består af erhvervsaktiver eller ej.

Udvalget anser det for at ligge udenfor sin opgave at stille forslag om lempelser, hvis finansiering ensidigt placeres hos en anden gruppe arve- og gaveafgiftspligtige. Man finder derfor ikke, at der er tilstrækkelig grund til at foreslå afgiftsskalaerne om-lagte til proportionale skalaer.

Afsnit 3. Gældende regler om værdiansættelsen til brug for arve- og gaveafgiftsberegning m.v. og om den formue-skattepligtige værdi.

Ansættelsen af et aktivs værdi i forbindelse med et generationsskifte har betydning for beregning af arve- og gaveafgift. I tilfælde hvor der skal betales indkomstskat af gavers værdi, har værdiansættelsen også betydning for denne indkomstskat.

Endvidere har værdiansættelsen betydning for beskatningen. Det vil nærmere sige, at den har betydning for en eventuel beskatning af overdragerens fortjene-

ste. Den har betydning for erhververens eventuelle afskrivningsgrundlag, og den har betydning for anskaffelsessummen for erhververen, hvis denne videresælger og selv skal beskattes af en fortjeneste i den anledning.

Når generationsskiftet finder sted ved arv, opstår der endvidere et spørgsmål om, hvilken værdi aktiverne har ved arvedelingen, idet man skal sikre sig, at arvelovens og testamentets delingsnormer er overholdt.

Det følger af kildeskattelovens regler, at et aktiv altid har samme værdi i afgiftsmæssig og i skattemæssig henseende.

Aktiverne skal ansættes til. værdien i handel ogandel. Dette begreb giver imidlertid i sig selv ikke altid tilstrækkelig vejledning, og skattedepartementet har derfor udsendt mere detaljerede vejledninger om, hvordan værdiansættelsen af forskellige typer af aktiver kan ske.

De processuelle regler om værdiansættelsen findes i kildeskattelovens § 16, stk. 3 og 4. Efter disse efterprøves værdiansættelsen af ligningskommissionen ved arv, mens værdiansættelsen i gaveafgiftssager efterprøves af amtsskatteinspektoratet. Der er endvidere - både ved arveafgift og gaveafgift - mulighed for at lade skifteretten udmelde vurderingsmænd, hvis skøn i almindelighed følges.

Der findes ikke i lovgivningen regler om, at værdien ved arvedelingen er den samme som den skatte- og afgiftsmæssige værdi. I praksis vil der dog som regel være sammenfald, fordi man både ved arvedelingen og ved skatte- og afgiftsberegningen søger at nå frem til værdien i handel ogandel.

Efter særlige regler i arveforordningen fra 1769 kan en arvelader i et vist omfang selv fastsætte værdien af en landbrugsejendom til brug for arvedelingen. Herved kan arvelader undgå de begrænsninger, som arvelovens regler om tvangsarveret lægger på hans testationskompetence. Udnytter arveladeren sin mulighed for

at sætte ejendommen til en værdi under værdien i handel og vandel, vil der opstå en forskel mellem værdien ved arvedelingen og den skatte- og afgiftsmæssige værdi.

Processuelle regler om værdien ved arvedelingen findes i skiftelovens § 48, der bestemmer, at værdien ved arvedelingen kan fastsættes ved udmeldelse af vurderingsmænd. I praksis foretages en eventuel vurderingsforretning efter kildeskattelovens § 16, stk. 3, og en vurderingsforretning efter skiftelovens § 48 ofte under ét af samme vurderingsmænd.

1. Den skatte- og afgiftsmæssige værdi.

I det følgende gennemgås de regler, der gælder om fastsættelsen af den skatte- og afgiftsmæssige værdi. Reglerne gælder også ved beregning af indkomstskat af gavers værdi. De findes i skattedepartementets cirkulære nr. 185 af 17. november 1982.

1.1. Fast ejendom.

Fast ejendom medtages til værdien i handel og vandel.

Reglerne i cirkulæret af 17. november 1982 er en praktisk udmøntning af dette princip, som kan anvendes, når der ikke udmeldes vurderingsmænd.

Cirkulærets regler bygger på en forudsætning om, at dødsboet eller den gaveafgiftspligtige selv oplyser en nominel værdi, der er sammensat af det afgiftspligtige beløb, en eventuel udbetaling og eventuelle prioriteter, der overtages. Værdien kaldes nominel, fordi prioriteterne medregnes til deres pålydende værdi.

Myndighederne skal kontrollere det afgiftspligtige beløb. Det gøres ved at kontantomregne hver enkelt prioritet i den nominelle salgssum og sammenholde resultatet med den senest bekendtgjorte kontantejendomsvurdering eller årsregulering af kontantejendomsværdien. Til brug for omregningen udgiver statsskattedirektoratet kvartalsvis tabeller med kursværdien af forskellige

typer pantebreve ordnet efter rente og afdrag, restløbetid og sikkerhed. For kreditforeningsgæld kan kurserne findes i børslisterne.

Hvis den omregnede kontantværdi ligger inden for kontantejendomsværdien plus eller minus 15 pct., til-sidesættes værdiansættelsen ikke, medmindre der er sket faktiske eller retlige ændringer vedrørende ejendommen. Intervallet på plus eller minus 15 pct. skal dække den usikkerhed, der er ved den regulerede ejendomsværdi. Endvidere skal intervallet give plads til prisændringer fra sidst meddelte årsregulering indtil overdragelsen.

Følgende eksempel kan illustrere reglerne:

En fast ejendom gaveoverdrages til et barn.

Kontantejendomsværdien, der skal benyttes ved efterprøvelsen af værdiansættelsen af ejendommen, er 700.000 kr.

Det interval, inden for hvilket den til kontantværdi omregnede værdiansættelse kan godkendes, er herefter 700.000 kr. + 15 pct. heraf eller 805.000 kr. og 700.000 kr. - 15 pct. heraf eller 595.000 kr.

I gaveanmeldelsen er den nominelle værdi fastsat til 660.000 kr., der berigtiges som angivet i venstre kolonne nedenfor.

Nominel værdi	Låneart	kurs	Beregnet kontantværdi
kr.			kr.
600.000	10 pct. 20-Arigt kreditforeningsobligationslån	90	540.000
60.000	Gave (den af parterne oplyste)	100	60.000
<u>660.000</u>			<u>600.000</u>

Da den beregnede kontantværdi 600.000 kr. ligger i intervallet fra 595.000 kr. til 805.000 kr., skal den nominelle værdi på 660.000 kr. godkendes.

Beløbet 660.000 kr. er herefter den afgiftsmæssige værdi.

Der betales arve- eller gave-

afgift af dette beløb	660.000 kr.
- det nominelle beløb af de	
overtagne prioriteter	<u>600.000 kr.</u>
eller af	60.000kr.

I stedet for at anvende de skematiserede regler i cirkulæret kan boet eller den afgiftspligtige lade udmelde vurderingsmænd til at fastsætte gavens værdi. Herved bliver man frigjort fra bindingerne til ejendomsværdi og de skematiserede omregningsregler for pantebreve. Man bliver efter gældende praksis samtidig afskåret fra at anvende usikkerhedsmarginen på +/- 15 pct.

1.1.1. Almindelige bemærkninger om ejendomsvurderingen.

Som det fremgår af foranstående spiller ejendomsværdien en stor rolle for værdiansættelsen. Reglerne om vurdering af fast ejendom skal derfor gennemgås i hovedtræk i det følgende.

Ejendommene vurderes til deres kontante værdi. Dette princip er ret nyt. Tidligere, d.v.s. til og med den 16. almindelige vurdering pr. 1. april 1977, vurderede man prioriterede værdier. Ejendommen blev vurderet til det beløb, som man skønnede, at man kunne opnå, hvis den blev solgt med den normale prioritering og udbetaling, der var gældende for den pågældende ejendomstype i det enkelte område.

Ved 17. almindelige vurdering pr. 1. april 1981 foretog de lokale vurderingsråd stadig ansættelser i

prioriterede værdier. Vurderingsrådets ansættelser af ejendomsværdi, grundværdi, fradrag for forbedringer samt forskellige fordelinger af ejendoms- og grundværdi blev ved statsskattedirektoratets foranstaltning omregnet til kontantværdier ved benyttelse af omregningsfaktorer, der var fastsat af ligningsrådet. Omregningsfaktorerne er fastsat på grundlag af vurderingstidspunktets kursværdi for de prioriteter, som er forudsat ved vurderingsrådets ansættelser. Der er fastsat forskellige omregningsfaktorer for ejendomme af forskellig art og forskellig geografisk beliggenhed.

Ved 18. almindelige vurdering pr. 1. januar 1986 har vurderingsrådene foretaget deres ansættelser direkte på kontantbasis, således at kontantomregningen ikke længere skal foretages ved statsskattedirektoratets foranstaltning.

Indtil 17. almindelige vurdering kunne der forekomme store værdispring med 4 års mellemrum i forbindelse med de almindelige vurderinger. For at modvirke dette forhold er der med virkning fra 17. almindelige vurdering indført den bestemmelse i vurderingslovens § 2 A, at der i tiden mellem de almindelige vurderinger ved statsskattedirektoratets foranstaltning hvert år skal foretages en regulering af kontantansættelserne. Fra 1987 foretages reguleringen pr. 1. januar. Reguleringen foretages under hensyn til den ændring i renteudviklingen og prisforholdene, der er sket siden den seneste almindelige vurdering. Grundlaget er statistiske oplysninger om salgspriser for ejendomme af den pågældende kategori og geografiske beliggenhed.

Mellem de almindelige vurderinger kan en ejendom optages til selvstændig vurdering, ved en årsomvurdering, der fra 1986 sker pr. 1. januar. Omvurderingen sker på grund af forandringer af faktisk eller retlig karakter. Udenfor de almindelige vurderingsterminer kan der endvidere ske omvurdering enten efter anmodning fra

ejeren, eller på grund af ejendommens overgang fra landzone til byzone eller sommerhusområde.

Om begreberne ejendomsværdi, grundværdi og forskelsværdi bemærkes følgende:

Ejendomsværdien ansættes for den faste ejendom i dens helhed inklusive sædvanligt tilbehør, men uden besætning, inventar, maskiner og andet driftsmateriel, jfr. vurderingslovens § 9.

Ejendomsværdien fastsættes ved et skøn over samtlige de forhold, som en fornuftig køber må antages at ville tage hensyn til ved køb af ejendommen. Således skal der tages hensyn til specielle rådighedsindskrænkninger, som offentlige myndigheder har pålagt en ejendom, f.eks. tinglyst byplanvedtægt, naturfredningskendelse, andre fredninger osv., samt privatretlige servitutter, der er pålagt en ejendom til fordel for anden ejendom, jfr. vurderingslovens § 10. Hvor ejendommens driftstilstand svinger i årets løb, ansættes ejendommens middeltilstand, hvilket især har betydning for landbrugsejendomme og frugtplantager.

Ansættelsen af grundværdien skal angive værdien i ubebygget stand, dvs. ud fra de økonomiske muligheder, grunden har, uden hensyn til den konkrete bebyggelse. (For landbrugsejendomme ansættes grundværdien ud fra jordens tilstand lige efter høst, og det forudsættes, at jorden tilhører en middelstor bondegård i middelgod kultur). Grundværdien bruges ikke ved beregning af arve- og gaveafgift eller ved beskatning af kapitalgevinster, men anvendes ved den kommunale og amtskommunale ejendomsbeskatning.

Forskelsværdien, d.v.s. forskellen mellem grundværdi og ejendomsværdi, kan ikke i alle tilfælde tages som et selvstændigt udtryk for bygningernes værdiansættelse. Jfr. i øvrigt afsnit 4 punkt 2.6. Den kan ikke lægges automatisk til grund ved fordelingen af overdragelsessummer mellem jord og bygninger. Den bruges ikke ved beregning af arve- og gaveafgift.

1.1.2. Ejendomsværdien for forskellige kategorier af ejendomme.

1. For enfamiliehuse, sommerhuse og ejerlejligheder, der er frigjort for lejelovgivningens restriktioner, blev der i 1981 ved 17. almindelige vurdering som noget nyt udarbejdet forslag til ansættelse af ejendomsværdi og grundværdi for hver enkelt ejendom. Disse forslag blev udarbejdet af statsskattedirektoratet på grundlag af salgsstatistik og oplysninger om de enkelte ejendommers bebyggelser, samt endelig på grundlag af de af vurderingsrådene indberettede grundværdiansættelser pr. m².

Det var herefter vurderingsrådenes opgave at vurdere, hvorvidt de maskinelt beregnede forslag var passende, ligesom rådene skulle foretage ansættelser i de tilfælde, hvor det på grund af mangelfulde oplysninger ikke var muligt at foretage nogen beregning af forslag.

Vurderingsforslagssystemet kan i princippet beskrives som et meget stort edb-tilgængeligt tabelværk, hvori der er opført vurderinger pr. m² etageareal med alle tænkelige kombinationer af ejendomsalder (herunder ombygningstidspunkter), bygningsmaterialer, tekniske installationer m.v. Beregningerne tager også hensyn til lokale prisforhold.

Det er tanken, at der ved fremtidige almindelige vurderinger skal udarbejdes tilsvarende vurderingsforslagssystemer for landbrugsejendomme, skove og en række andre erhvervsejendomme.

2. For ejendomme, der på vurderingstidspunktet er beliggende i landzone og benyttes til landbrug, gartneri, planteskole eller frugtplantage, ansættes ejendomsværdien efter årets middeltilstand, således at der ved ansættelsen bortses fra den indflydelse, årstiden og den deraf følgende driftstilstand har på salgspriisen. Sæsonbevægelsens udsving for landbrug har set over en årrække sjældent oversteget 5-6 pct. i forhold til middeltilstanden.

3. Som for øvrige ejendomstyper skal ejendomsværdien for skove ansættes til kontantværdien i handel ogandel. Da omsætningen af skovejendomme er beskedent, må den skønnede handelsværdi ved de almindelige vurderinger i vidt omfang støtte sig på beregnede værdier.

Til brug ved ansættelserne udarbejder statsskattedirektoratet ved hver almindelig vurdering tabeller og kurver over forskellige træarters værdi pr. ha. differentieret efter alder og bonitet. Er der ved konkrete ansættelser afvigelser fra de i tabellerne forudsatte normale forhold med hensyn til bevoksningstæthed, vedligeholdelse m.v., må vurderingsrådet tage højde herfor.

4. For nogle industriejendomme vil ansættelserne af ejendomsværdi kunne ske på baggrund af konstaterede salgspriser for lignende ejendomme i drift.

Industriejendomme kan imidlertid være indrettet til særlige industrielle formål, således at det kan være svært at finde frem til lignende ejendomme, der overhovedet handles. Vurderingen må derfor ofte tage sit udgangspunkt i byggeomkostninger og eventuelt i lejeindtægter for tilsvarende ejendomme.

Ved hver almindelig vurdering udsender statsskattedirektoratet til de lokale vurderingsmyndigheder nogle vejledende normer vedrørende prisen for nyopførte industribygninger af forskellige kategorier. Anvendelse af byggeomkostninger vil særligt være retningsgivende for nyere ejendomme, mens der for ældre ejendomme må foretages en reduceret værdiansættelse, hvor der tages hensyn til slitage og teknisk-økonomisk forældelse.

1.2. Landbrugets besætninger og beholdninger.

Aktiverne ansættes til værdien i handel ogandel.

For landbrugsbesætninger er der ved lov nr. 208 af 13. maj 1981 fastsat regler om den skattemæssige be-

handling af husdyrbesætninger. Loven forudsætter, at ligningsrådet fastsætter en normalhandelsværdi ved udgangen af hvert kalenderår for hver kategori af dyr. Ved normalhandelsværdi forstås den gennemsnitlige handelsværdi for de pågældende kategorier af dyr. Disse normalhandelsværdier kan være vejledende ved værdiansættelsen i dødsboer eller ved gaveoverdragelser.

De til en landbrugsejendom hørende beholdninger af avl og afgrøder, der er nødvendige for at holde ejendommen i normal driftstilstand anses som omfattet af ejendommens værdiansættelse. Det er alene beholdninger af egen avl herudover, der skal opføres med en særlig værdi.

1.3. Maskiner, inventar og lignende driftsmidler.

Maskiner, inventar og lignende driftsmidler skal ansættes til værdien i handel og vandel. Man kan altså ikke anvende den skattemæssige værdi, medmindre denne kan anses for et passende udtryk for salgsværdien.

1.4. Skibe.

Skibe skal som alt andet ansættes til værdien i handel og vandel. Som ved driftsmidler gælder, at ansættelsen foretages uafhængigt af eventuelle afskrivninger.

1.5. Varelagre.

Ifølge cirkulære nr. 185 af 17. november 1982 skal varelagre principielt ansættes til salgsværdien ved samlet salg, idet der dog i almindelighed accepteres en vis nedskrivning i forhold til dags-, indkøbs- eller fremstillingsprisen. Denne pris kan normalt ikke opnås ved et samlet salg af et større varelager, og myndighederne er ofte afskåret fra en efterfølgende vurdering af lageret på grund af stedfundne bevægelser.

1.6. Ophavs- og patentrettigheder m.v.

Værdien af rettighederne medtages med beløb, der ifølge sagens natur må være skønnede.

Ved ansættelsen vil man i reglen være henvist til at foretage beregninger over de fremtidige indtægter på grundlag af ydelser, som afdøde har modtaget.

Der kan bl.a. lægges vægt på, om indtægten gennem årene har været stigende eller faldende. I mangel af andet grundlag kan rettigheden sættes til 2/3 af det samlede afkast i de sidste 3 år før dødsfaldet.

1.7. Aktier.

Aktier, der er børsnoterede, ansættes til kursværdien svarende til den noterede kurs (køberkurs) på det for skatte- og afgiftsberegningen afgørende tidspunkt, eventuelt den nærmest forud for dette tidspunkt noterede kurs. Til børsnoterede kurser henregnes de på Københavns Fondsbørs eller på en børs i udlandet fastsatte kurser.

Værdiansættelsen for unoterede aktier skal ske efter aktiernes handelsværdi. Ofte vil der ikke kunne fremskaffes oplysninger om handelsværdien ud fra stedfundne omsætninger, eller omsætningerne har fundet sted under forhold, som bevirker, at den anvendte overdragelseskurs er uegnet som udtryk for handelsværdien. I så fald vil en kurs udregnet efter de af ligningsrådet fastsatte retningslinier for beregning af formueskatte-kursen normalt kunne anvendes ved værdiansættelsen.

Formueskattekursen beregnes som et vejet gennemsnit af følgende komponenter:

a) Indtjeningsevnen.

Herved forstås et gennemsnit af selskabets driftsresultat i procent af aktiekapitalen i selskabets seneste regnskabsår samt i de to foregående år.

b) Det deklarerede udbytte.

Herved forstås den udbytteprocent, som er vedtaget for det regnskabsår, som danner grundlag for selskabets seneste skatteansættelse.

c) Aktiernes indre værdi.

Herved forstås selskabets samlede formue (egenkapital) i procent af aktiekapitalen. Formuen opgøres hovedsagelig efter skattelovgivningens almindelige regler i den form, de gælder for selskaber.

Vægtningen af de forskellige komponenter varierer fra år til år. Til brug for **formueansættelsen** pr. 1. januar 1987 beregnes kursen som gennemsnittet af:

- 1) indtjeningsevnen kapitaliseret med 6
- 2) udbytteprocenten kapitaliseret med 21
- 3) 80 pct. af den indre værdi,.

Såfremt over halvdelen af de stemmeberettigede aktier i et selskab ejes af en enkelt aktionær, af en person og dennes nærmeste familie (ægtefælle og mindreårige børn), af et andet selskab, en koncern eller lignende, beregnes kursen som et vejet gennemsnit af indtjeningsevnen og den indre værdi. Pr. 1. januar 1987 anvendes gennemsnittet af

- 1) indtjeningsevnen kapitaliseret med 6
- 2) 80 pct. af den indre værdi.

Disse selskaber betegnes som hovedaktionørselskaber.

I tilfælde hvor kursen beregnet efter foran nævnte regler, overstiger den fulde indre værdi, foretages en ny beregning, forudsat at indtjeningsevnen er større end 10 pct. Ved denne beregning kapitaliseres de første 10 pct. af indtjeningsevnen med 6, den overskydende del

med 3. Hvis den herefter beregnede kurs fortsat er større end den indre værdi, anvendes den indre værdi.

De gældende kursberegningsregler vedrørende unoterede aktier er udformet med henblik på mest muligt at nærme sig de pågældende aktiers handelsværdi, således at disse aktier indgår i formueopgørelsen efter samme værdiprincip som børsnoterede aktier. Der vil dog altid kunne rejses tvivl om, hvorvidt dette mål er opnået i de konkrete værdiansættelser.

Det må erkendes, at værdiansættelsen af aktier i hovedaktionærsselskaber kan være (endnu) vanskeligere at foretage end værdiansættelse af unoterede aktier i øvrigt. Det må derfor antages, at de kursansættelser, der fremkommer efter de gældende - skematiske - kursberegningsregler for hovedaktionærsselskaber (indtjeningsevne og indre værdi), vil kunne afvige fra aktiernes reelle handelsværdi. Det kan således ikke afvises, at aktier af den omhandlede karakter vil kunne indgå i aktionærernes formueopgørelse med en værdi, der væsentligt afviger fra det beløb, som de pågældende ville kunne opnå ved salg af aktierne. Mindretalsaktionærernes aktier vil antagelig i et vist antal tilfælde blive vurderet højere end den reelle handelsværdi.

For alle unoterede aktier gælder endelig, at formuekursberegningen ikke sker på grundlag af aktuelle tal, men på grundlag af de seneste regnskaber, der er indgivet til skattemyndighederne, og som kan vedrøre indkomstforhold op til 2 - 3 år tilbage i tiden.

Også det betyder, at formueskattekursen ikke altid afspejler værdien i handel og vandel.

1.8. Goodwill.

Hvis et bo ejer en erhvervsvirksomhed, eller der i en gaveafgiftssituation overdrages en sådan, som ved salg må kunne antages at ville indbringe et vederlag for goodwill, skal denne ansættes til et passende beløb.

Ved afståelser m.v. før den 1. juli 1982 blev goodwill, f.eks. ved omdannelse af et personligt firma til aktieselskab/anpartsselskab, normalt fastsat til gennemsnittet af de sidste 3 års skattepligtige indkomster ved drift af den overtagne virksomhed.

Ved lov nr. 248 af 9. juni 1982 er beskatningen af fortjeneste og tab ved afståelse af goodwill som hovedregel blevet ophævet fra 1. juli 1982. Endvidere er adgangen til at afskrive anskaffelsessummen for goodwill blevet ophævet.

Efter ophævelsen af goodwillbeskatningen og afskrivningsretten er det i ligningspraksis antaget, at goodwillfastsættelsen som hovedregel skal ske på et lavere niveau, jfr. ligningsvejledningen (1986) afsnit L 6.4.0. Som udgangspunkt antages det, at goodwillværdien normalt vil andrage omkring halvdelen af gennemsnittet af de sidste 3 års skattepligtige indkomster.

Ved beregningen af goodwillværdien tager man i praksis udgangspunkt i den skattepligtige indkomst efter fradrag af investeringsfondshenlæggelse og varelagernedskrivning. Der foretages ikke nedslag for driftsherreløn, (hvormed sidestilles vederlag til stifterens medarbejdende ægtefælle), eller for forrentning af egenkapital, jfr. Vestre Landsrets dom af 10. februar 1984.

Ovennævnte "tommelfingerregler" vil kun være vejledende, idet værdiansættelsen principielt skal ske på grundlag af et skøn, der tager hensyn til samtlige de i det konkrete tilfælde foreliggende omstændigheder.

I visse brancher foreligger en ret fast kutyme for, at der ved overdragelser mellem fremmede anvendes andre retningslinier ved goodwillansættelsen end overskuddet, f.eks. bruttoomsætning, bruttohonorarindtægt eller lignende, og sådan kutyme anerkendes også skattemæssigt som grundlag for goodwillfastsættelse, jfr. Vestre Landsrets dom af 27. juni 1975, hvor goodwill ved omdannelse af en revisionsvirksomhed blev ansat i

overensstemmelse med den normale fremgangsmåde ved overdragelse af revisionsvirksomheder, der oplystes at være 100 - 150 pct. af det senest forløbne års bruttohonorarindtægt.

Værdiansættelsen af goodwill volder i praksis betydelige vanskeligheder og giver anledning til mange tvister ikke mindst i forbindelse med virksomhedsomdannelsen. En række nyere landsskatteretsafgørelser tyder på, at der er en udvikling i gang væk fra en strikte anvendelse af førnævnte tommelfingerregler. Spørgsmålet overvejes for tiden i en arbejdsgruppe under Statskattedirektoratet.

2. Den formueskattepligtige værdi.

Formueskat betales i princippet af de formueskattepligtige aktivers værdi i handel og vandel. Det principielle udgangspunkt er altså det samme, som gælder for værdiansættelserne i generationsskiftetilfældene. Ved erhvervsformue anerkender man imidlertid et nedslag i den formueskattepligtige værdi. Det har derfor interesse, hvorledes reglerne om nedslag i den formueskattepligtige værdi er udformede.

Ifølge ligningslovens § 18 B skal fast ejendom medregnes til den ansatte kontante ejendomsværdi med eventuel årsregulering. Der gives ved opgørelsen af den skattepligtige formue for formueskattepligtige personer og dødsboer et formuenedslag for ejendomme, som udelukkende anvendes til erhvervsmæssig virksomhed. Dette nedslag udgør 40 pct. af den ved indkomstårets udgang ansatte kontantejendomsværdi. Til og med indkomståret 1985 udgjorde nedslaget 30 pct. Udlejning til beboelse giver ikke ret til nedslag. For ejendomme, der både anvendes erhvervsmæssigt og privat, gives nedslag for den del, der forholdsmæssigt vedrører den erhvervsmæssigt anvendte del af ejendommen.

Ifølge ligningslovens § 18 A skal maskiner, inventar og lignende driftsmidler, der udelukkende anvendes

erhvervsmæssigt, ansættes til saldoværdien ved indkomstårets udgang. For formueskattepligtige personer og dødsboer indrømmes dog et nedslag på 40 pct. af saldoværdien. (Tidligere 30 pct.).

Skibe ansættes til saldoværdien uden nedslag. Nedslag gives heller ikke for f.eks. maskiner m.v., der benyttes både til erhvervsmæssige og private formål.

Nedslag gives ikke i værdien af varelager, der dog kan medtages til den nedskrevne værdi. Der gives heller ikke nedslag i værdien af landbrugets besætninger af husdyr, der som varelager medtages til den nedskrevne værdi.

Uden for nedslagsreglerne er også finansielle aktiver. De anførte forskelle i den skattemæssige behandling af de enkelte aktiver vil bevirke, at ejere af personligt drevne virksomheder - afhængig af aktivsammensætningen - får et varierende nedslag i værdien af de samlede erhvervsaktiver.

Til gengæld indrømmes nedslaget i aktiverens værdi uden hensyn til belåningsforholdene. Et aktiv berettiger således til fuldt nedslag, selv om anskaffelsen af aktivet er foretaget med lånte midler, der forøger ejerens passiver.

Efter ligningslovens § 18 C medregnes ejendomme, som omfatter mindst 25 ha. skov, til værdien opgjort efter lovens § 18 B med et nedslag på 40 pct. (tidligere 30 pct.) af den af vurderingsmyndighederne til skov henførte del. Er såvel de i § 18 B som de i § 18 C opstillede betingelser for nedslag opfyldt, kan der for den del af ejendomsværdien, som kan henføres til skov, således gives et nedslag på tilsammen 80 pct. ved formueopgørelsen.

§ 18 A og B gælder kun personer og dødsboer, men ikke selskaber. § 18 C gælder også selskaber og bestemmelsen vil derfor (i modsætning til §§ 18 A og B) kunne få betydning ved værdiansættelsen af aktier og anparter i ikke-børsnoterede selskaber, der ejer skove af den nævnte størrelse.

Afsnit 4. Indførelse af nedslag i værdiansættelsen ved arve- og gaveafgiftsberegningen m.v.

Efter de gældende regler beregnes arve- og gaveafgift (og indkomstskat af skattepligtige gaver) på grundlag af de overdragne aktivers værdi i handel og vandel og med hensyntagen til overtaget gæld.

Som det vil være fremgået af det foregående, er der knyttet en del usikkerhed til fastsættelsen af aktivers handelsværdi. Særligt ved generationsskifte, hvor hensynet til videreførelsen af virksomheden har betydelig vægt, kan der være grund til at søge risikoen for en for høj værdiansættelse modvirket gennem tilbageholdenhed ved fastsættelsen af afgiftsgrundlaget.

Endvidere må det tages i betragtning, at også i tilfælde, hvor den ansatte værdi må antages at svare til aktivets handelsværdi, vil denne være udtryk for den pris, et salg af aktivet, vil kunne indbringe. Selvom der naturligvis er en sammenhæng mellem aktivets salgspris og dets afkastmulighed, vil en værdiansættelse baseret på salgspriser undertiden være et mangelfuldt udtryk for den generationsskiftede virksomheds evne til at finansiere afgiftsbetalingen, herunder dens muligheder for at tilvejebringe tilstrækkelig likviditet hertil. Også dette taler for at moderere værdiansættelsen ved generationsskifte.

Ved overdragelse af virksomhed i selskabsform er der i øvrigt særlige vanskeligheder, idet aktionærernes muligheder for at tilvejebringe midler til afgiftsbetaling meget ofte vil afhænge af deres mulighed for at hæve beskattet udbytte i selskabet, jfr. nedenfor kapitel 5.

Endelig kan peges på, at der allerede efter de gældende regler for formueansættelsen sker en lempelse for en række erhvervsaktiver i form af et nedslag i handelsværdien på 40 pct., for visse skovejendomme 80 pct., jfr. foran.

På denne baggrund og under hensyn til at det som nævnt i afsnit 2 ikke synes muligt at opnå en målrettet lempelse gennem reduktion af afgiftssatserne, overvejes i dette afsnit en ordning, hvorefter generationsskifte af erhvervsvirksomheder søges lempet gennem en almindelig reduktion af afgiftsgrundlaget i form af et procentnedslag i værdiansættelsen ved arve- og gaveafgiftsberegningen og ved beregning af indkomstskat af gavers værdi.

Det forudsættes i denne forbindelse, at der skal foretages en opgørelse af aktiverens værdi i handel og vandel efter de hidtil gældende principper. Nedslaget skal foretages i denne værdi. Når nedslaget alene skal vedrøre arve- og gaveafgift samt indkomstskat af gavers værdi, skal den sædvanlige værdiansættelse fortsat anvendes ved beskatningen hos overdrageren.

1. Personkredsen.

Da nedslaget alene skal vedrøre arve- og gaveafgift og indkomstskat af gavers værdi, er en afgrænsning af den personkreds, hvor reglerne kan anvendes, ikke nødvendig.

2. Hvilke aktiver skal berettigede til nedsættelse?

2.1. Personlig drevet virksomhed.

Ved ansættelsen af den skattepligtige formue er procentnedslaget efter de gældende regler begrænset til visse - fysiske - erhvervsaktiver, nemlig udelukkende erhvervsmæssigt anvendte driftsmidler og erhvervsmæssigt anvendte ejendomme, herunder skove, for hvilke der gælder en særregel. Udlejning af fast ejendom til beboelse anses ikke i denne forbindelse for erhvervsmæssig anvendelse.

Det vil være naturligt, at de nævnte aktiver også omfattes af en ordning med nedslag ved arve- og gaveafgiftsberegningen; men ud fra de særlige hensyn, der begrundes en sådan ordning, jfr. foran, er det opfattelsen hos de medlemmer af udvalget, der anbefaler nedslagsordningen, at den også må omfatte andre afgiftspligtige aktiver, der hører til en erhvervsvirksomhed. Dette bør i hvert fald gælde anlægsaktiver som skibe, goodwill, enerettigheder m.v. og landbrugets stambesætninger.

Nogle virksomhedsaktiver er - uden at være finansielle aktiver - bestemt til hurtig omsætning. Det gælder f.eks. for varelagre, landbrugets beholdninger og

handelsbesætninger. Det er ofte muligt at variere virksomhedens bestand af omsætningsaktiver. Man kan derfor tænke sig, at en virksomhedsejer, hvis det er hensigtsmæssigt, op til et generationsskifte udvider sin beholdning af omsætningsaktiver.. Det taler imod at medtage omsætningsaktiver blandt de nedslagsberettigede aktiver.

Omsætningsaktiverne kan imidlertid betyde meget i enkelte erhverv (f.eks. varelagre for butikshandelen) og for enkelte virksomheder. Det kan derfor virke tilfældigt, hvis omsætningsaktiverne undtages fra eventuelle nedslagsregler. Der er derfor forskellig opfattelse hos udvalgets medlemmer af, hvorvidt nedslagsordningen bør omfatte omsætningsaktiver.

Når henses til, at en nedslagsordning ved generationsskifte kan begrundes med manglende finansieringsevne, er det naturligt at udelukke finansielle aktiver fra nedslag. Der kunne vel argumenteres for, at der indrømmes nedslag i, hvad der kan betegnes som virksomhedens nødvendige driftskapital, men bl.a. afgrænsningsvanskeligheder synes at måtte føre til, at alle finansielle aktiver holdes uden for ordningen. Om aktier henvises til det særlige afsnit nedenfor.

Da nedslagsordningen udelukkende er tænkt som en lettelse af erhvervsvirksomhedernes generationsskifter, må det være rimeligt at begrænse den til tilfælde, hvor de nævnte aktiver overdrages som led i overdragelse af en erhvervsvirksomhed eller en del af en sådan, jfr. den tilsvarende afgrænsning af successionsordningen.

For yderligere at sikre, at alene overdragelser, der sædvanligvis opfattes som generationsskifte af erhvervsvirksomheder, medtages, kunne det desuden overvejes at udelukke visse former for virksomhedseje, der ikke er forbundet med aktiv deltagelse (leasinganparter m.v.). Aktiv deltagelse kan ikke bruges som kriterium for, hvornår nedslag kan gives. Dertil er begrebet for upræcist. Såfremt en begrænsning af den nævnte art skønnes påkrævet, jfr. også det nedenfor anførte om mulige utilsigtede virkninger, bør det ske på andre måder, f.eks. gennem fastsættelse af en overgrænse for antallet af ejere i den generationsskiftede virksomhed.

2.2. Aktier, der ikke er børsnoterede.

2.2.1. Afgrænsning.

En del af dansk erhvervsliv drives ikke i personligt eje, men som aktie- eller anpartsselskaber, der ikke noteres på børsen. Hvor der i det følgende tales om aktieselskaber sigtes både til aktie- og anpartsselskaber. De besiddes som regel af enkelte personer, der deltager i virksomhedens daglige drift, og af disses familie. Det er hovedsageligt inden for byerhvervene, at aktieselskabsformen er udbredt. Landbrugslovgivningen forhindrer i almindelighed, at landbrug drives som aktieselskaber.

Overdragelse af unoterede aktier sker i en række tilfælde under forhold, der kan sidestilles med generationsskifte af en personlig drevet virksomhed. Det er opfattelsen blandt de medlemmer i udvalget, der går ind for en nedslagsordning, at denne derfor også må omfatte

generationsskifte af noterede aktier. I modsat fald vil der være tale om en vilkårlig forskelsbehandling af i øvrigt ensartede generationsskifter afhængig af organisationsform.

Der må i den anledning foretages en afgrænsning af, hvilke familieoverdragelser af noterede aktier, der som generationsskifter berettiger til nedslag ved afgiftsberegningen. Denne afgrænsning kan naturligvis kun ske på grundlag af skematiske regler. Det forekommer rimeligt at basere afgrænsningen på størrelsen af dels familiens aktiebesiddelse, dels den overtagne aktiepost.

For at kunne tale om generationsskifte af en virksomhed må familiens aktiebesiddelse have en sådan størrelse, at der er tale om at overføre andele af en bestemmende indflydelse til næste generation, d.v.s. at der foreligger et hovedaktionærforhold. Som nævnt i afsnit 3 gælder der en særlig kursberegningsregel for noterede aktier i hovedaktionørselskaber, der er defineret som selskaber, hvor over halvdelen af de stemmeberettigede aktier ejes af en enkelt aktionær og dennes nærmeste familie (ægtefælle og mindreårige børn). Skattekursen for aktier i sådanne selskaber beregnes alene på grundlag af indtjeningsevne og indre værdi, d.v.s. uden hensyntagen til udbyttefaktoren.

Det er nærliggende at begrænse nedslagsreglens anvendelse til hovedaktionørselskaber i den nævnte forstand. Herved opnås en klar afgrænsning, og nedslag indrømmes kun, hvor værdiansættelsesreglerne afskærer familieaktionærerne fra gennem udbyttevedtagelsen at påvirke skattekursen.

Det må derimod være underordnet, om anvendelsen af beregningsreglen for hovedaktionørselskaber skyldes overdragerens eller erhververens aktiebesiddelse. Herved opnås tillige, at nedslagsreglen kan finde anvendelse på det glidende generationsskifte, hvor f.eks. faderens aktiemajoritet successivt overføres til et barn.

Muligheden for nedslag ved overdragelse af mindre aktieposter mellem familiemedlemmer, hvoraf ingen besidder aktiemajoriteten, begrænses af den nedenfor foreslåede regel om et vist minimum for aktieoverdragelsen.

På samme måde som anført med hensyn til succession ved familieoverdragelse af aktier bør der fastsættes en undergrænse for størrelsen af den overdragne aktiepost, for at overdragelsen kan betragtes som et led i generationsskifte og berettigede til nedslag. Undergrænsen bør fastsættes under hensyntagen dels til det foran anførte om hovedaktionærbegrebet, dels til det ønskelige i at muliggøre, at glidende generationsskifter kan gennemføres på en smidig og hensigtsmæssig måde. En grænse på 15 pct. af stemmевærdien er efter flertallets opfattelse passende.

2.2.2. Nedslagetets beregning.

Beregningen af nedslaget for unoterede aktier må tage hensyn til, at der i aktieselskabet kan indgå aktiver, som ikke berettiger til nedslag i en personligt drevet virksomhed f.eks. finansielle aktiver, jfr. foran.

Det er udvalgets opfattelse, at et eventuelt nedslag må begrænses under hensyntagen til dette forhold.

Udvalget har på baggrund heraf overvejet, hvorledes en nedslagsregel udformes mest hensigtsmæssigt. Man har overvejet, om nedslag skal gives i den værdi, der ansættes efter de almindelige værdiansættelsesregler, normalt aktiens formueskattekurs, eller om nedslaget skal gives i den indre værdi, som indgår som en komponent ved beregning af aktiekursen.

Hvis nedslaget gives i den værdi, der ansættes efter de almindelige regler, må nedslaget samtidig begrænses på grundlag af forholdet mellem de nedslagsberettigede aktiver i det enkelte selskab og selskabets samlede aktiver. Passiverne tages ikke i betragtning. Det skyldes, at man ikke med rimelig sikkerhed kan hen-

føre bestemte passiver til bestemte aktiver. Den skitserede måde at begrænse nedslaget på medfører, at nedslaget kommer til at afhænge af, i hvilket omfang aktieselskabets finansielle aktiver er brugt til at indfri gæld i aktieselskabets nedslagsberettigede aktiver på det tidspunkt, der lægges til grund for værdiansættelsen. Dette er uheldigt.

Til imødegåelse heraf kunne der muligvis opstilles nogle værnsregler mod omfordeling af aktiverne umiddelbart forud for generationsskiftet,. Dette vil dog være forbundet med betydelige administrative problemer, og det synes derfor at være en bedre løsning at beregne nedslaget ved opgørelsen af indre værdi. Nedslaget gives i indre værdi med samme størrelse som i en personligt ejet virksomhed og kun i det omfang, der i den indre værdi indgår aktiver, som er nedslagsberettigede, hvis de indgår i en personligt ejet virksomhed.

Såfremt nedslaget gives i aktiernes skattekurs, vil det også få virkning for formueansættelsen og for mindretalsaktionærerne. Det ligger imidlertid udenfor udvalgets opgave at tage stilling til, om der ved formueskatteberegningen skal gives nedslag i skattekursen på aktier. Udvalget er derfor gået ud fra de gældende regler, hvorefter et sådant nedslag ikke gives. Det nødvendiggør, at den formueskattekurs, der ellers lægges til grund ved beregningen af gaven eller arvens størrelse, skal korrigeres med nedslaget. Nedslaget skal opgøres af den afgiftspligtige i forbindelse med indgivelse af boopgørelse eller gaveanmeldelse. (Ved indkomstskattepligtige gaver i forbindelse med indgivelse af selvangivelse).

Det er ikke altid formueskattekursen, der lægges til grund ved beregning af arvens eller gavens størrelse.

I et dødsbo gælder, at hvis arvingerne ved den indbyrdes arvedeling anvender en højere kurs, skal denne kurs også anvendes ved værdiansættelsen til brug for

arveafgiftsberegningen. Den højere kurs kan fremkomme, enten fordi arvingerne er enige herom, eller fordi den er fastsat ved udmeldelse af vurderingsmænd. Ved virksomhedsomdannelselse i et dødsbo sættes aktiernes kurs til den indre værdi.

Ligningsmyndighederne kan også efter eget skøn sætte en højere værdi. Det vil de dog normalt ikke have grundlag for, medmindre ligningsmyndighederne benytter sig af deres ret til at udmelde vurderingsmænd.

Hvad der gælder for ansættelsen af en arvs værdi gælder også for gaver. Ved gaver eksisterer problemet med at anvende værdien ved den indbyrdes arvedeling dog ifølge sagens natur ikke.

Det behøver ikke at udelukke nedslag, at der lægges en anden kurs end formueskattekursen til grund ved afgiftsberegningen. Der vil fortsat kunne beregnes et nedslag på grundlag af formueskattekursen, og dette nedslag kan så fradrages i den kurs, der i øvrigt lægges til grund.

Hvor de nedslagsberettigede aktier er aktier i et moderselskab, må der efter flertallets opfattelse ved beregningen af nedslaget også tages hensyn til nedslagsberettigede aktiver i det eller de pågældende datterselskab(er), når kursen på aktierne i disse selskaber fastsættes efter skattekursberegningsreglerne for hovedaktionærselskaber (over 50 pct. af stemmевærdien) eller evt. for 100 pct. ejede datterselskaber (hvor datterselskabets egenkapital indgår ved opgørelsen af moderselskabets).

Dette indebærer, at de nedenfor foreslåede regler om efterbetaling i tilfælde af nærmere eingivne afståelser inden for en periode på op til 5 år efter gaveoverdragelsen eller arveudlægget også finder anvendelse på afståelse af datterselskabsaktiver.

2.3. Børsnoterede aktier.

Aktier, der noteres på børsen, er let omsættelige, og må derfor som udgangspunkt betragtes som finansielle aktiver.

Det kan forekomme, at børsnoterede aktier i et selskab besiddes af en hovedaktionær og overdrages med så stor en andel, at overdragelsen må sidestilles med et generationsskifte i et unoteret selskab, jfr. herom i det foregående.

Beregning af et nedslag i værdiansættelsen ved generationsskiftet støder imidlertid på vanskeligheder. Kursen fremkommer - i modsætning til de unoterede selskaber - ikke ved anvendelse af en indre værdi. Det betyder, at et eventuelt nedslag måtte gives i børskursen, og at reduktionen af dette skulle ske på grundlag af forholdet mellem ikke nedslagsberettigede aktiver i selskabet og alle selskabets aktiver. Denne model er som nævnt foran ikke fundet anvendelig for unoterede aktiers vedkommende, fordi forholdet mellem nedslags- og ikke nedslagsberettigede aktiver kan ændres, hvis ikke nedslagsberettigede finansielle aktiver bruges til at indfri gæld i de nedslagsberettigede aktiver.

Hertil kommer, at anvendelsen af modellen støder på særlige vanskeligheder for de børsnoterede aktiers vedkommende. Selskaber er ikke formueskattepligtige, og der findes derfor ikke en skattemæssig værdi af selskabets aktiver, der kan lægges til grund, når begrænsningen af et nedslag skal beregnes. Man kunne overveje, om man i stedet kunne anvende den bogførte værdi, der fremgår af selskabets sidste årsregnskab. Anvendelsen af disse regler indeholder det principielt betænkelige, at værdien ansættes af selskabet selv, og det er vanskeligt at angive, i hvilken grad ligningsmyndighederne skal kunne udøve en kritik af disse værdier. Årsregnskabet kan også indeholde værdier, der principielt ikke medtages ved beregning af formueskattekurs for et unoteret selskab.

De tekniske problemer sammenholdt med de relativt få tilfælde af familiegenerationsskifter, der finder sted i børsnoterede selskaber, gør imidlertid, at udvalget finder det forsvarligt at udelukke børsnoterede aktier fra en nedslagsordning.

I nogle selskaber er A-aktierne ikke børsnoterede, mens B-aktierne er noterede på børsen. I disse situationer vil der imidlertid ved værdiansættelsen af selskabets unoterede aktier normalt blive taget hensyn til den børskurs, der foreligger for de noterede B-aktier.

Under hensyn hertil og i betragtning af at også disse selskaber har muligheder for at skaffe sig kapitaltilførsel ved aktieemission på Fondsbørsen, finder udvalget det ubetænkeligt at udelukke også A-aktierne fra adgangen til nedslag. Selskaberne skal altså behandles ligesom de selskaber, hvor alle aktier er børsnoterede.

3. Skal nedslaget ske i aktivernes nettoværdi eller bruttoværdi?

Arve- og gaveafgift betales af nettoværdien, d.v.s. af aktivernes værdi, efter at gæld er trukket fra. For en umiddelbar betragtning er det naturligt at beregne nedslaget som en procent af det, der betales afgift af. Det gælder i særlig grad, så længe nedslaget alene skal have virkning for afgiftsberegningen og ikke også skal vedrøre de skattemæssige forhold. Den usikkerhed, der knytter sig til værdiansættelserne, og som bl.a. kan begrunde nedslagsreglerne, knytter sig dog navnlig til aktivernes bruttoværdi.

Regler om nedslag i nettoværdierne nødvendiggør, at overdragerens gæld fordeles mellem de aktiver, som den vedrører. Der vil både opstå spørgsmål om fordeling af gæld mellem erhvervsmæssige og ikke-erhvervsmæssige aktiver og spørgsmål om fordeling af gælden mellem virksomhedens forskellige aktiver, hvoraf ikke alle vil være nedslagsberettigede. Der vil normalt ikke være en rimelig sikkerhed knyttet til disse fordelinger, hvis disse skal foretages på grundlag af en individuel vurdering af sammenhængen mellem gæld og aktiv.

En firkantet regel, om at al gæld hos overdrageren

fordeles forholdsmæssigt mellem samtlige overdragerens aktiver efter disses værdi, lader sig ikke praktisere uden vanskeligheder. Ved død måtte man antagelig lægge vægt på aktiver og passiver i boopgørelsen, som er grundlaget for afgiftsberegningen. Afdødes fællesbo og afdødes særbo må behandles uafhængigt af hinanden. De to boer behøver nemlig efter gældende regler ikke at afsluttes samtidig. Mere betænkeligt er det måske, at en forholdsmæssig fordeling af gælden mellem samtlige aktiver vanskeliggør bobehandlingen. Gældsoptagelse i erhvervsaktiverne, der foretages under bobehandlingen med henblik på udbetaling af arvelodder m.v., formindsker nemlig et eventuelt nedslag. Ved gaveoverdragelser lader en forholdsmæssig fordeling sig kun praktisere på de aktiver, som gaveoverdrages. Aktiver og passiver, som giveren beholder, værdiansættes jo ikke.

Gennemførelsen af virksomhedsskatteordningen, jfr. lov nr. 144 af 19. marts 1986, vil ikke ændre i de problemer, det rejser at anvende nettoværdier. Det skyldes bl.a., at en nedslagsordning ikke skal gælde alle virksomhedens aktiver, og der derfor også inden for virksomheden opstår spørgsmål om at fordele en gæld mellem forskellige aktiver.

Alternativet til et nedslag i nettoværdierne er at anvende et nedslag i bruttoværdierne. Det har den ulempe, at nedslaget værdi i de enkelte tilfælde afhænger af belåningsforholdene.

Værdien af et nedslag i bruttoaktiverne på 30 pct. (tallet er tilfældigt valgt) kan illustreres af følgende 3 eksempler:

Eksempel 1 :

	kr.	Nedslag i pct.	Nedslag i kr.
Bruttoaktiver	1.000.000	30	300.000
50 pct. gæld	500.000		
Nettoværdi	500.000	60	300.000

Arve/gaveafgift betales af
500.000 kr. - 300.000 kr. = 200.000 kr.

Eksemplet viser, at for en nedslagsberettiget virksomhed, der er belånt for 50 pct.s vedkommende svarer et nedslag på 30 pct. i bruttoværdierne til et nedslag på 60 pct. i den afgiftspligtige nettoværdi.

Eksempel 2;

	kr.	Nedslag i pct.	Nedslag i kr.
Bruttoaktiver	1.000.000	30	300.000
20 pct. gæld	200.000		
Nettoværdi	800.000	37½	300.000

Arve/gaveafgift betales af
800.000 kr. - 300.000 kr. = 500.000 kr.

Eksemplet viser, at for en nedslagsberettiget virksomhed, der er belånt med 20 pct., svarer et nedslag på 30 pct. i bruttoværdien til et nedslag på 37½ pct. i den afgiftspligtige nettoværdi.

Eksempel 3 ;

	kr.	Nedslag i pct.	Nedslag i kr.
Bruttoaktiver	1.000.000	30	300.000
80 pct.gæld	800.000		
Nettoværdi	200.000	150	300.000

Arve/gaveafgift betales af
200.000 kr. - 200.000 kr. = 0 kr.

Det overskydende fradrag på 100.000 kr. fratrækkes i anden eventuel arv.

Eksemplet viser, at hvis belåningen er 80 pct., vil et nedslag på 30 pct. i bruttoværdierne ikke kunne rummes i den afgiftspligtige værdi. Det overskydende fradrag, der udgør 10 pct. af bruttoaktiverne, fratrækkes i den afgiftspligtige værdi af eventuelle øvrige aktiver. Denne virkning kan ikke afhjælpes effektivt ved eventuelle værnsregler.

Udvalgets flertal mener imidlertid, at det af administrative grunde er nødvendigt at knytte nedslaget til bruttoværdierne, ligesom det er tilfældet med formueskattenedslaget.

4. Nedslagets størrelse.

Ved beregning af formueskat udgør nedslaget 40 pct. af bruttoværdierne for fysiske erhvervsaktiver og 80 pct. af ejendomsværdien for skove.

Udvalget anser det ikke for sin opgave at pege på en bestemt nedslagsprocent, men flertallet finder, at det forhold, at arve- og gaveafgift er en éngangsbelastning af betydelig størrelse ved siden af formueskatterne, gør, at man kan argumentere for et nedslag af væsentlig størrelse.

5. Utilsigtet udnyttelse af nedslagsordningen.

Den omstændighed, at nedslaget foreslås beregnet af aktivernes bruttoværdi, vil umiddelbart indebære en vis risiko for, at ordningen kan udnyttes i strid med dens intentioner.

Det vil således være muligt ved køb af aktiver for lånte midler kort før generationsskiftet at få forøget nedslagsgrundlaget uden samtidig forøgelse af nettoberegningsgrundlaget for gave- eller arveafgiften. Såfremt aktiverne ikke er anskaffet med henblik på virk-

somhedens drift, men i den hensigt, at erhververen kort efter skal afhænde dem igen, foreligger der en disposition, der strider mod nedslagsordningens forudsætninger.

Dette kunne tale for at afskære ekstraordinære anskaffelser, der er foretaget i en vis periode forud for arveudlæg eller gaveoverdragelse, fra nedslag. Da det imidlertid som anført nedenfor må anses for nødvendigt at indføre en regel, der begrænser nedslaget, i det omfang erhververen i en periode efter generationsskiftet foretager afhændelser af de erhvervede aktiver, vil der næppe med den anførte begrundelse være behov for en begrænsningsregel vedrørende anskaffelser forud for generationsskiftet.

Derimod må det være rimeligt at betinge nedslag ved afgiftsberegningen af, at overdrageren har været ejer af den overdragne virksomhed/virksomhedsandel eller de overdragne aktier i en vis periode - f.eks. 2 år - forud for overdragelsen. Uden en sådan begrænsning ville det være muligt at opnå nedslag, i tilfælde hvor det overdragne reelt ikke er en virksomhed eller aktier, men midler til erhververens anskaffelse af disse aktiver. Eksempelvis ville en far, der ønskede at støtte en søns etablering af selvstændig virksomhed med et kontant gavebeløb, kunne opnå nedslag i gaveafgiften heraf ved i stedet selv at erhverve virksomheden og derefter gaveoverdrage denne til sønnen,,

Baggrunden for forslaget om afgiftsnedslag er hensynet til erhvervsvirksomhedernes videreførelse. Erhververens videresalg af virksomheden eller dens aktiver kort tid efter generationsskifteoverdragelsen vil derfor efter omstændighederne kunne fjerne forudsætningerne for den indrømmede afgiftslempelse. Dette vil naturligvis kun være tilfældet, hvor omstændighederne, herunder den tidsmæssige sammenhæng, gør det nærliggende at antage, at generationsskifteoverdragelsen og det

påfølgende videresalg reelt træder i stedet for et direkte salg fra den oprindelige ejer.

Ved aktieselskaber vil ikke alene salg af aktierne kunne fjerne forudsætningerne for nedsættelse, men også salg af virksomheden i selskabet eller af virksomhedens aktiver.

For at sikre, at nedslaget så vidt muligt begrænses til egentlige generationsskifter og derfor ikke indrømmes i tilfælde, hvor virksomheden eller aktierne videreoverdrages kort tid efter erhvervelsen, bør der derfor gennemføres en regel, hvorefter videreoverdragelse inden for et kortere åremål - f.eks. 5 år - efter arveudlæg/gaveoverdragelse medfører, at den ved nedslaget opnåede afgiftsnedsættelse skal efterbetales.

Dette må gælde såvel ved videresalg af hele virksomheden respektive alle erhvervede aktier som ved delafståelse, idet der i sidstnævnte tilfælde sker bortfald af en forholdsmæssig del af afgiftsnedsættelsen. Begrænsningsreglen skal dog kun finde anvendelse på frivillig afståelse (bortset fra nyt generationsskifte), hvorimod tvangsmæssig afståelse i forbindelse med konkurs, akkord og lignende ikke bør udløse krav om tilbagebetaling. Med frivillig afståelse sidestilles omdannelse af personlig virksomhed til aktie- eller anpartsselskab samt fusion, såfremt der herved sker en forskydning i ejerforholdene.

Et efterfølgende salg af enkelte virksomhedsaktiver vil efter omstændighederne kunne sidestilles med (delvis) videresalg af virksomheden. Det samme gælder afståelse af aktiver fra det selskab, på hvis aktier der er opnået nedslag ved afgiftsberegningen. Det forekommer derfor rimeligt at udvide reglen om efterbetaling ved videresalg til også at omfatte videresalg af enkeltaktiver. Herved sikres tillige, at der ikke kan opnås utilsigtede fordele ved ekstraordinær aktivanskaftelse kort tid før generationsskiftet og påfølgende salg kort tid efter, jfr. ovenfor.

Det er hensigten med en sådan værnsregel at ramme afgiftsmæssigt begrundede dispositioner, hvor nedslagsberettigede aktiver realiseres med nedgang i beholdningen af sådanne aktiver til følge. Der sigtes derimod ikke til afståelser, der sker som et naturligt led i driften, eller hvor der sker genanskaffelse for salgsprovenuet. Det er derfor væsentligt, at de pågældende bestemmelser - der ifølge sagens natur må have et vist skematisk præg - udformes således, at efterbetalingskrav kun opstår i tilfælde, hvor der er en rimelig grad af sikkerhed for, at nedslagsreglerne har været søgt udnyttet i utilsigtet omfang.

En værnsregel bør følgelig efter flertallets opfattelse have følgende hovedindhold:

For så vidt angår anlægsaktiver som fast ejendom og skibe må vægten lægges på, om der inden for en periode efter erhvervelsen - som passende findes at kunne sættes til 5 år, jfr. ovenfor - er sket afhændelse af de pågældende aktiver. I så fald må afgiftsnedsettelsen vedrørende disse aktiver efterbetales i det omfang, der ikke inden for en nærmere fastsat tidsfrist er foretaget reinvestering af salgssummen i nedslagsberettigede aktiver.

Med hensyn til driftsmidler og omsætningsaktiver (varelagre m.v.) vil hensynet til at friholde almindelige driftsmæssige dispositioner kunne tilgodeses i rimelig grad gennem en regel om, at efterbetaling kun skal ske i det omfang, værdien af de nævnte aktiver i løbet af perioden reduceres med mere end en nærmere angivet procentsats, der skal tilvejebringe en "sikkerhedsmargin" for konjunkturtilbageslag og lignende. Det nævnte hensyn sammenholdt med værnsreglens baggrund i øvrigt vil desuden kunne begrunde, at efterbetalingsperioden for driftsmidler og omsætningsaktiver afkortes til f.eks. 2 år, hvilket i administrativ henseende vil være en fordel.

Da den foreslåede begrænsningsregel er knyttet til afståelser foretaget af udlægsmodtager/gavemodtager, bør det alene være denne - og ikke tillige medarvinger eller gavegiver - der hæfter for efterbetalingen af afgiftsnedsættelsen.

6. Administrative forhold.

De foreslåede regler om nedslag i værdiansættelsen forudsætter, at der i forbindelse med, at en gave gives, eller aktiver udlægges fra et dødsbo, foretages en værdiansættelse. Den myndighed, der kontrollerer værdiansættelsen, skal også kontrollere nedslaget's beregning. I dødsboer er dette ligningskommissionen i af-dødes kommune. Værdiansættelsen bliver efter lovgivningens almindelige regler bindende inden for 3 måneder. Nedslaget kan - fordi det kan bortfalde, ikke blive bindende. Det har også mindre betydning. I skattemæssige sammenhænge lægges vægt på værdiansættelsen uden nedslag. I praksis vil ligningsmyndighederne skulle kontrollere beregningen af nedslaget inden for samme 3 måneders frist.

I gavesager foretages værdiansættelsen af amts-skatteinspektoratet.

Den efterfølgende kontrol med, om nedsættelsen bortfalder på grund af dispositioner i de næste 5 år, skal udøves af ligningsmyndighederne i modtagerens kommune. Er det overdragne aktier, skal aktieselskabets ligningskommune også deltage i kontrollen, idet ændringer i aktieselskabet kan medføre bortfald af nedsættelsen. Det betyder, at den kommune, der ligner selskabet, skal modtage kontroloplysninger fra den kommune, der beregner nedslaget til brug ved kontrollen i de næste 5 år. Hvis der herudover er nedslagsberettigede aktier i datterselskaber, der lignes i yderligere en anden kommune skal også denne kommune modtage en kontroloplysning.

7. Provenutab ved ordning med nedslag i beregningsgrundlaget for arve- og gaveafgift.

Den skitserede ordning med nedslag i beregningsgrundlaget for arve- og gaveafgift skal efter udvalgsflertallets opfattelse gælde for den del af beregningsgrundlaget, der udgøres af erhvervsaktiver samt visse aktieporteføljer. Finansielle aktiver skal ikke indgå i nedslagsberegningen. Nedslaget beregnes af erhvervsaktivernes bruttoværdi. Der gives nedslag, uanset hvilken personrelation der er mellem giver og modtager af gave og arv, idet det dog kræves, at modtageren ikke afhænder erhvervsaktivet inden for en generelt fastsat tidsperiode.

På baggrund af skøn over samlede indbetalinger af arve- og gaveafgift i finansåret 1986 på 1.660 mill. kr. skønnes den ovenfor skitserede ordning at medføre et provenutab af størrelsesordenen 150 til 250 mill. kr. på årsbasis. Dette skøn er behæftet med stor usikkerhed, idet der i den tilgængelige gave- og arveafgiftsstatistik ikke findes en specificeret formueopgørelse, som muliggør en egentlig provenuberegning. Provenuskønnet forudsætter en nedslagsprocent på 40 pct., og de skitserede værnsregler.

8. Udvalgets indstilling.

10 medlemmer af udvalget (Steen Askholt, Ernest Bohr, Henrik Engsig, Jørgen Jørgensen, Kent Kirk, Aage Lyck, T. Helmo Madsen, Jørgen Broe Pedersen, Svend Petersen og Leif Skov) finder, at det af hensyn til virksomhedernes muligheder for at gennemføre generationsskiftet vil være velbegrundet at indrømme et nedslag i værdiansættelserne, der lægges til grund ved arve- og gaveafgiftsberegning og beregning af indkomstskat af gaver. Disse medlemmer vil ikke pege på en bestemt procent, da procentens størrelse også skal ses i lyset af den almindelige økonomiske situation.

Nedslaget gives i værdien af alle aktiver i en personlig ejet virksomhed, bortset fra finansielle aktiver, når aktiverne overdrages som led i hel eller delvis virksomhedsafståelse. Afgrænsningen af nedslagsberettigede aktiver skal ses i sammenhæng med de foreslåede værnsregler mod misbrug, jfr. nedenfor. Det skal endvidere indrømmes ved overdragelse af unoterede aktier, hvis kurs fastsættes efter reglerne for hovedaktionærselskaber, og overdragelsen omfatter en vis mindsteandel - f.eks. 15 pct. - af den stemmeberettigede kapital.

Nedslaget må af administrative grunde beregnes af aktivernes bruttoværdi og skal for aktiers vedkommende beregnes efter reglerne om formueskattekursberegning, hvor nedslaget gives ved opgørelsen af indre værdi - omfattende samme aktiver som i personlig ejet virksomhed. Nedslaget skal også omfatte aktiver i datterselskaber, hvis moderselskabet ejer mere end 50 pct. af stemmевærdien.

Det er en forudsætning for flertallet, at nedslagsreglerne kombineres med værnsregler, der afskærer fra nedslag, hvis overdrageren ikke har ejet det overdragne i en vis periode - f.eks. 2 år - forud for afståelsen, og medfører efterbetaling, i det omfang der inden for en periode - f.eks. 5 år - efter overdragelsen sker frivillig videreoverdragelse af virksomheden/aktierne. Ligeledes må der ske efterbetaling ved videresalg inden for 5-års perioden af fast ejendom eller skibe, i det omfang salgssummen ikke geninvesteres, og ved ekstraordinær reduktion inden for f.eks. en 2-års periode af beholdningen af driftsmidler og omsætningsaktiver, jfr. nærmere foran.

7 medlemmer af udvalget (Kaj Andersen, Claus Blendstrup, Hanne Søgaard Hansen, Otto Jensen, Marianne Mandahl, Ulla Sterkel, Ebbe Willumsen) finder, at der knytter sig væsentlige problemer til realiseringen af en nedslagsordning. Det gælder bl.a. valget mellem at

beregne nedslaget af aktivernes nettoværdi eller deres bruttoværdi. Der er gælden til forskel mellem de to begreber. Nettoværdien er det, der betales afgift af. Som følge af at en persons aktiver kan være både nedslagsberettigede og ikke nedslagsberettigede, er disse medlemmer bortset fra Otto Jensen enige med flertallet i, at administrative grunde taler for at beregne nedslaget af den større bruttoværdi. Problemer knytter sig også til spørgsmålet om værnsreglen. Man er enig i, at en værnsregel er nødvendig, men finder, at udvalgets overvejelser om disse ting har vist, at det er vanskeligt at give disse regler et så præcist indhold, som det kunne være ønskeligt ud fra retssikkerhedsmæssige grunde, uden at reglerne enten bliver for stramme eller bliver utilstrækkelige til at dæmme op for misbrug. Administrativt set er det uheldigt, at ligningsmyndighederne i en efterfølgende periode på op til 5 år skal følge virksomheden i relation til værnsreglen. Specielt for aktiers vedkommende vanskeliggøres den efterfølgende kontrol af, at både aktionærens salg, ændringer i selskabet og i eventuelle datterselskaber kan medføre lempelsens bortfald.

Disse medlemmer kan således ikke anbefale en nedslagsordning.

Hvis regler om nedslag alligevel gennemføres, mener disse medlemmer af udvalget, at varelagre, landbrugets handelsbesætninger og beholdninger ikke bør medtages blandt de nedslagsberettigede aktiver på grund af deres hurtige omsættelighed, der også giver problemer i relation til værnsreglerne. Det samme gælder hovedaktionæraktier på grund af problemerne omkring værnsreglerne.

(Otto Jensen) har som særstandpunkt den opfattelse, at de eksisterende værdiansættelsesregler med henblik på formueansættelsen m.v., især for skove, landbrugsejendomme og unoterede aktier kan føre til så vil-

kårlige værdiansættelser, at disse ikke kan tjene som basis for yderligere lempelsesberegninger, uanset formål.

Det må også tages i betragtning, at hvis der skal fastsættes nedslagsprocenter svarende til formuenedslagsreglerne, så vil skovejendomme blive nedsat med 80 pct. (mod 40 pct. for andre erhvervsaktiver), hvilket i sig selv vil kunne gøre skovejendomme til et "spekulativt generationsskifteobjekt" og i øvrigt skabe forvridninger.

Hertil må endelig føjes, at hvis bruttoprincippet skal finde anvendelse ved nedslagsberegninger, så vil selv almindelige belåningsprocenter for ejendommene m.v. resultere i en gaveafgift på nul eller, værre, udvise et negativt beløb, der vil kunne "overføres" til modregning i afgiften for andre aktiver (se. f.eks. det anførte eksempel på side 163) .

Afsnit 5. Henstand med arve- og gaveafgift.

1. Gældende regler.

Reglerne om henstand findes i arveafgiftslovens § 11, stk. 3 og 4. Efter disse bestemmelser kan skattedepartementet indrømme henstand eller tillade, at afgiften betales i afdrag i indtil 15 år, når det skønnes rimeligt af hensyn til kapitalforholdene i en arvet erhvervsvirksomhed og dennes fortsatte beståen. Henstand eller afdragsvis betaling kan endvidere gives, når arven består af fast ejendom, eller andre særlige omstændigheder taler herfor.

1.1. Arveafgift.

Som almindelig regel vil der ikke blive bevilget henstand med eller afdragsvis betaling af arveafgift, såfremt der i boet findes tilstrækkelige likvide midler

til at betale arveafgiften. Som likvide midler betragtes kontanter, indestående i pengeinstitutter, børsnoterede aktier, obligationer samt almindelige pantebreve i fast ejendom.

Der vil ligeledes i almindelighed blive meddelt afslag på en henstands- eller afdragsordning, selvom der ikke i boet er tilstrækkelige likvide midler, såfremt arvingen selv har en likvid formue, således at arveafgiften vil kunne udredes af denne formue, eventuelt i forbindelse med boets likvide midler.

Om en egentlig henstands- eller afdragsordning efter lovens § 11, stk. 3 eller 4, kan der blive tale, hvis arven ikke er likvid. Som eksempler kan fra praksis navnlig fremhæves tilfælde, hvor arven består af en landbrugsejendom, og tilfælde, hvor en virksomhed drives som aktieselskab (typisk familieaktieselskab), og en væsentlig del af aktierne falder i arv under omstændigheder, hvor det kun vil være muligt at udrede arveafgiften ved udlodning fra selskabet eller salg af aktierne.

Det vil bero på de nærmere omstændigheder i hvert enkelt tilfælde, hvor lang en afdragsordning der kan bevilges.

Som almindelig regel kan nævnes, at man oftest vil forlange omkring en tredjedel af arveafgiften betalt straks i forbindelse med boets afslutning. For restafgiften kan der efter omstændighederne, det vil sige et konkret skøn over arvingens betalingsevne og det arvede landbrugs eller anden erhvervsvirksomheds indtjeningssevne, gives en afdragsordning. Ordningens længde sættes efter en konkret bedømmelse til en periode af 2-10 år, men i særlige tilfælde, herunder f.eks. hvor en umyndig arver en landbrugsbedrift, har man udstrakt ordningen til 15 år. Der fastsættes i almindelighed halvårlige afdrag i juni og december termin.

I tilfælde hvor der bevilges en henstands- eller afdragsordning efter lovens § 11, stk.3 eller 4, er det

fast praksis, at ordningen betinges af, at der løbende svares en rente på 1 pct. udover den af Danmarks Nationalbank til enhver tid fastsatte diskonto, dog mindst 6 pct. p.a., således at renten af det til enhver tid skyldige beløb betales sammen med de enkelte afdrag.

Renten er fradragsberettiget ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst.

I nogle enkelte tilfælde har man bevilget en afdragsordning med fast halv- eller helårig ydelse omfattende renter og afdrag efter et amortisationsprincip. Det har navnlig drejet sig om tilfælde, hvor arven udelukkende har bestået af aktier i et familieaktieselskab, og hvor arveafgiften kun har kunnet udredes af udbyttet af aktierne.

Endelig må nævnes, at man i en særlig gruppe tilfælde bevilger henstand med hele arveafgiften og påløbne renter, indtil arvingen dør. Det drejer sig navnlig om tilfælde, hvor en enke eller enkemand skal betale arveafgift af fast ejendom (navnlig boligen) efter den afdøde ægtefælle, fordi dennes bo skiftes, således at den efterlevende ægtefælle ikke slipper for arveafgift efter reglerne om hensiddens i uskiftet bo eller kan opnå udsættelse med afgiftens betaling efter arveafgiftslovens § 14 A. Tilsvarende praksis anvendes for papirløse samleverer.

Udover forrentning som nævnt kræver man som betingelse for henstands- og afdragsordninger, at der stilles betryggende sikkerhed for betaling af arveafgiften med påløbne renter. Sådant sikkerhed vil oftest bestå i et pantebrev i fast ejendom.

I de tilfælde hvor der gives henstand til død med hele arveafgiften og påløbne renter, må sikkerheden stilles i form af et skadesløsbrev i fast ejendom med et sådant maksimum, at der er sikkerhed både for arveafgiften og de renter, der påløber i den henstandsperiode, der må påregnes at ville gå.

I det foran nævnte tilfælde, hvor arven består i aktier i et familieselskab, kan som sikkerhed i reglen accepteres håndpant i de arvede aktier. I så fald må der udstedes et gælds-brev, hvori ordningen stipuleres - indeholdende misligholdelsesvirkninger - og med en håndpant-sætningserklæring vedrørende aktierne.

I øvrigt må det bero på omstændighederne, hvilken sikkerhed der kan blive tale om. Kan der ikke stilles sikkerhed i fast ejendom eller - som nævnt - i aktier, vil man som alt overvejende hovedregel kræve sikkerhed i form af bankgaranti.

Som tidligere nævnt kræves det, at sikkerheden er betryggende. Hvor der er tale om pant i fast ejendom, må pantebrevet til staten således have en rimelig sikkerhed inden for ejendommens kontantejendoms-værdi. Det vil med andre ord sige, at summen af de foranstående gældsbehæftelsers restpålydende og statens pantebrev skal ligge rimeligt inden for kontantejendoms-værdien.

De foranstående faste behæftelser kan være real-kreditlån, sælgerpantebreve, driftslån (f.eks. ejer-pantebrev til sikkerhed for kassekredit i en bank) eller andre faste lån. Man accepterer dog i almindelighed ikke foranstående pantebreve til medarvinger.

Det bemærkes til slut, at henstands- og afdrags-ordninger af den omhandlede art administreres af Kongeriget Danmarks Hypotekbank og Finansforvaltning.

1.2. Gaveafgift.

Reglerne i arveafgiftslovens § 11, stk. 3 og 4, gælder både for arveafgift og gaveafgift. I praksis er man imidlertid meget tilbageholdende med at give henstand med gaveafgifter. Dette må antages at have baggrund navnlig i det forhold, at gaveafgift i højere grad end arveafgift formodes at udspringe af dispositioner, som parterne har indflydelse på, og som indgår i en planlægning, hvor der også kan tages hensyn til afgiftsbetalingen.

Skattedepartementets praksis på gaveafgiftsområdet er meget sparsom.

2. Særligt om forbrugsrenteafgiften

Udvalget har overvejet betydningen af, at renter af skyldig arve- og gaveafgift fra 1987 pålægges 20 pct.-afgift i medfør af lov nr. 698 af 17. oktober 1986 om afgift af renter af forbrugs lån.

Ved opgørelsen af grundlaget for beregningen af forbrugsrenteafgiften modregnes renteindtægter, aktieudbytter og kapitalafkast af virksomheder under virksomhedsordningen (for virksomheder uden for ordningen modregnes et beregnet kapitalafkast af fysiske erhvervsaktiver). Til gengæld tillægges under virksomhedsordningen rentekorrektionsbeløb som følge af negativ indskudskonto. Et arveudlæg eller en gaveoverdragelse af en erhvervsvirksomhed, der udløser betaling af arve- eller gaveafgift, må nødvendigvis resultere i, at erhververens indskudskonto får ~~en~~ større størrelse som afgiftsgrundlaget, således at der er plads til at indskyde lån til betaling af afgift i virksomheden. Uden for virksomhedsordningen vil der typisk ske en forøgelse af værdien af de fysiske erhvervsaktiver, der danner grundlag for kapitalafkastberegning eller af renteindtægterne. Det kan på denne baggrund ikke antages, at forbrugsrenteafgiften normalt vil kunne skabe særlige problemer med hensyn til rentebyrden ved en henstandsordning.

Aktier kan ikke medtages under virksomhedsordningen og giver ikke grundlag for beregning af kapitalafkast. Til gengæld kan aktieudbytte modregnes i den afgiftspligtige nettorenteudgift. Herom henvises til side 182. Om flertallets opfattelse henvises dog til punkt 3 nedenfor.

3. Udvalgets indstilling.

10 medlemmer (Steen Askholt, Ernest Bohr, Henrik Engsig, Jørgen Jørgensen, Kent Kirk, Aage Lyck, T. Helmo Madsen, Jørgen Broe Pedersen, Svend Petersen og Leif Skov) finder, at der ved praktiseringen af reglerne om henstand med gaveafgift bør tages hensyn til, at familieoverdragelse af virksomheder eller aktier i levende live ofte motiveres af en række faktorer, der ikke er af skatte- eller afgiftsmaessig art, men som kan bevirke, at generationsskiftet sker under omstændigheder, der i samme grad begrundes gaveafgiftshenstand som henstand med arveafgift ved dødsbogenerationsskifte. Disse medlemmer finder desuden, at der i tilfælde af, at deres forslag om værdinedslag ved afgiftsberegningen ikke gennemføres, er behov for at tage spørgsmålet om en lempelse af henstandspraksis op til positiv overvejelse.

Disse medlemmer kan i øvrigt anbefale, at der ved fastsættelsen af rentevilkårene for henstand med arve- eller gaveafgift i anledning af aktieoverdragelser bliver mulighed for i nærmere afgrænsede tilfælde at tage hensyn til forbrugsrenteafgiften.

6 medlemmer (Kaj Andersen, Claus Blendstrup, Hanne Søgaard Hansen, Marianne Mandahl, Ulla Sterkel, Ebbe Willumsen) finder, at reglerne om henstand med gaveafgift administreres så tilpas lempeligt, at der ikke er behov for yderligere lempelser.

Endvidere finder disse medlemmer ikke, at der er grund til at fritage henstandsbeløb for forbrugsrenteafgift under hensyn til, at selskabet i et vist omfang igennem sin udbyttepolitik kan modvirke virkningen af forbrugsrenteafgiften, specielt efter at dobbeltbeskatningen af aktieudbytte ophæves fra 1990.

Et medlem (Otto Jensen) anfører som særstandpunkt og under henvisning til sin generelle mindretalsudtalelse, at hvis der inden for familiekredsen gives yderligere henstandslempelser, så skal sådanne lempelser ligefuldt kunne komme medarbejdere til gode.

Kapitel 5Særligt om generationsskifte af virksomheder i selskabsform.

Udvalget har overvejet, om generationsskifte af virksomheder, der er organiseret som aktie- eller anpartsselskab (i det følgende bruges fællesbetegnelserne "aktieselskab", "aktier", "aktionær" osv), giver anledning til særlige problemer.

Anvendelsen af selskabsformen indebærer i generationsskiftesammenhæng en række fordele, navnlig i henseende til mulighederne for kapitaltilførsel udefra (nytegning af kapital fra trediemand, eventuelt via børsen, fusion med andet selskab m.v.), og for fleksibilitet ved generationsskifter, hvor ikke hele virksomheden (selskabet) skal overdrages fra en ejer til en anden.

De spørgsmål, der knytter sig til avancebeskatningen som følge af generationsskifteoverdragelse af aktieposter og til betaling af arve- eller gaveafgift ved vederlagsfri overdragelser, er behandlet foran i kapitel 3 og 4. Der kan dog være grund til at nævne, at avancebeskatningen ved aktieoverdragelse er en beskatning af fortjenesten på aktierne (salgssum/handelsværdi - anskaffessum) og ikke af fortjenesten på selskabets enkelte aktiver. I det omfang der ved et salg af aktierne til en uafhængig køber tages hensyn til latent skat på selskabets aktiver ved fastsættelsen af salgsprisen for aktierne, vil resultatet svare til overdragelse af selskabsaktiverne med succession.

Det må på den anden side også fremhæves, at beskatningen af fortjeneste på aktierne kan indebære, at der svares skat også af kapitalgevinster, der ville have været skattefrie ved afståelse i personligt regi, f.eks. ejendomsavancer efter mere end 7 års ejertid.

Udvalget finder det væsentligt, at gennemførelse af lempelser i avancebeskatning og afgiftsbetaling ved generationsskifte tillige kommer til at omfatte aktier, når disse overdrages under omstændigheder, der svarer til generationsskifte af personligt ejede virksomheder. I modsat fald vil der blive tale om en ubegrundet og uhensigtsmæssig strukturforvridning, fremkaldt af beskatningsreglerne.

1. Dobbeltbeskatningen af udloddet selskabsindkomst.

Det er særegent for virksomhed i selskabsform, at beskattet selskabsindkomst på ny underkastes beskatning, når indkomsten udloddes til aktionærerne. Disse beskattes af alt, hvad der af selskabet udloddes til aktionærerne, med undtagelse af fondsaktier og likvidationsprovenu, der udloddes i det år, hvori selskabet endeligt opløses, jfr. ligningslovens § 16 A, stk. 1. Udbyttebeskatningen omfatter også maskeret udbytte samt udlodning i forbindelse med nedsættelse af aktiekapitalen og salgssummen ved salg af aktier til det udstedende selskab eller holdingselskab, medmindre der dispenseres herfra, jfr. ligningslovens §§ 16 A, stk. 2, og 16 B.

For at lempe den dobbeltbeskatning af udloddet selskabsindkomst, der således er tale om, refunderes en del af den betalte selskabsskat til aktionærerne i form af en skattegodtgørelse på 25 pct. af udbyttet, jfr. selskabsskattelovens § 17 A. Udbytte og skattegodtgørelse er efter personskatteloven kapitalindkomst og beskattes derfor hos aktionæren med op til 57 pct. (1987). Den samlede beskatning i selskab og hos aktionær udgør derfor op til 73,125 pct. (af en selskabsindkomst på 100 betales 50 i selskabsskat; af de resterende 50 med tillæg af skattegodtgørelsen på 12,5 udgør skatten 57 pct. eller 35,625, hvorfor der med fradrag af skattegodtgørelsen betales 23,125). For aktionærer, der er omfattet af personskattelovens overgangsregler for positiv kapitalindkomst, udgør marginals-katten 68

pet., og for aktionærer omfattet af reglerne om formueskatteloftet (det vandrette skatteloft) udgør skatteprocenten 78. Der er bortset fra kirkeskat.

Der vil således for skatteydere, der driver virksomhed i selskabsform, kunne blive tale om en betydelig merbeskatning, når skatte- og afgiftsbetaling som følge af generationsskiftet skal præsteres af midler, der udtrækkes af selskabet. Eksempelvis skal selskabet præstere en indtjening på 1.190.000 kr. for at sætte aktionæren i stand til ved hjælp af udbytte at betale en gaveafgift på 320.000 kr. For aktionærer omfattet af overgangsreglen eller skatteloftet er forholdet endnu mere grelt.

Som følge af dobbeltbeskatningen af aktieudbytter var det i en årrække en almindeligt anvendt fremgangsmåde, f.eks. i forbindelse med generationsskifte, at en hovedaktionær afstod sine aktier til et af ham ejet holdingselskab mod vederlag i form af en fordring på holdingselskabet. Da holdingselskabet ejede mere end 25 pct. af kapitalen i førstnævnte selskab, beskattedes det ikke af udbytter herfra, og disse kunne herefter anvendes til betaling af renter og afdrag på hovedaktionærens fordring. Resultatet var, at udtræk af selskabet kunne ske uden anden beskatning end avancebeskatningen ved salget til holdingselskabet. Dette kunne desuden i større eller mindre omfang have næste generation som aktionærer.

Ved lov nr. 615 af 19. december 1984 indføjedes i ligningslovens § 16 B, stk. 2-5, værnsregler til imødegåelse af den nævnte metode til konvertering af udbyttebeskatning til avancebeskatning, således at aktionæren i den nævnte situation som udgangspunkt bliver udbyttebeskattet af afståelsessummen for de aktier, der overdrages til holdingselskabet.

Den skærpede beskatning gælder de tilfælde, hvor et holdingselskab (selskab, forening eller fond) ejer 25 pct. eller mere af aktiekapitalen i et andet selskab.

Skærpelsen omfatter dog ikke dødsboers aktieafståelser. Skærpelsen omfatter heller ikke de aktieafståelser, hvorved en aktionær afvikler samtlige sine aktionærinteresser i den pågældende koncern, altså såvel i datterselskabet som i holdingselskabet. Med andre ord er generationsskifter som hovedregel fritaget for den skærpede beskatning, således at der altså fortsat ved fuldstændige generationsskifter beskattes efter de hidtil gældende aktieavancebeskatningsregler.

Det er imidlertid kun fuldstændige generationsskifter, der falder uden for reglerne om skærpet beskatning, idet det er en betingelse for fritagelse for indkomstbeskatning, at den skattepligtige aktionær afgiver samtlige sine aktionærinteresser og hele sin indflydelse over virksomheden.

Det betyder, at glidende generationsskifter kommer ind under de ny regler. Der findes imidlertid en dispensationsbestemmelse i lovens § 16 B, stk. 6, hvorefter ministeren for skatter og afgifter kan fritage for indkomstbeskatningen, således at de almindelige aktieavancebeskatningsregler i stedet finder anvendelse.

Det er udtrykkeligt nævnt i skattedepartementets cirkulære af 13. maj 1985 (cirkulære om den skattemæssige behandling af aktiesalg til holdingselskaber), at dispensationsbestemmelsen bl.a. tænkes anvendt ved glidende generationsskifter, således at de ny regler ikke forhindrer gennemførelsen af rimelige og fornuftige generationsskifter.

I cirkulæret forudsættes det, at følgende betingelser normalt er opfyldt, hvis der skal dispenseres for et glidende generationsskifte:

"1. Afståelsen skal ske som led i en plan for et glidende generationsskifte. Efter denne plan skal generationsskiftet fuldbyrdes over en kortere årrække.

2. De enkelte trin i generationsskiftet skal omfatte væsentlige andele af den skattepligtiges aktionærinteresser.

3. Dispensation ved glidende generationsskifte gives i første række, hvor der i forbindelse med holdingstiftelse sker en gradvis overdragelse til aktionærens eller ægtefællens afkom. Det glidende generationsskifte kan dog også begrunde dispensation, hvor overdragelsen sker til andre end afkommet, f.eks. andre familiemedlemmer, medarbejdere eller efter omstændighederne til udenforstående.

Der må foreligge dokumentation for, at generationsskiftet skal ske inden for en kortere årrække. En sådan dokumentation kan f.eks. være en aftale mellem aktionæren og de pågældende, der skal indtræde i holdingselskabet. Efter omstændighederne kan det være tilstrækkeligt, at der foreligger en køberet, som de pågældende kan gøre gældende inden for den afstukne tidsramme."

Som led i skattereftaften er det vedtaget, at dobbeltbeskatningen af aktieudbytter skal ophæves med virkning fra 1. januar 1990. I konsekvens heraf har et udvalg nedsat af ministeren for skatter og afgifter overvejet, hvorledes denne del af skattereftaften kan realiseres. Udvalget har afgivet betænkning den 20. marts 1987.

Det fremgår af betænkningen, at udvalget har overvejet 4 modeller til ophævelse af dobbeltbeskatningen:

En fradragsordning, hvor selskabet får fradrag for udloddet udbytte, som til gengæld beskattes fuldt ud hos aktionærerne.

En godtgørelsesordning svarende til den gældende, men hvor skattegodtgørelsen forhøjes til 100 pct., og hvor det gennem en udligningsbeskatning i selskabet sikres, at al udloddet selskabsindkomst har været beskattet med 50 pct. i selskabet.

En skattefrihedsordning, hvor udbyttet er skattefrit hos aktionæren, og hvor selskabet kan komme til at betale udligningsskat på samme måde som under godtgørelsesordningen.

En 20 pct.-ordning, hvor al udbytte beskattes endeligt med en ensartet sats på 20 pct., og hvor der ikke svares udligningsskat i selskabet.

Der er i udvalget enighed om at afvise fradragsordningen som løsningsmodel (på grund af provenutabet som følge af manglende beskatning af udenlandske aktionærer), men betænkningen rummer ikke herudover en entydig stillingtagen til de undersøgte modeller, idet halvdelen af udvalgets medlemmer finder, at dette valg må træffes af partierne bag skattereformaftalen.

Generationssskifteudvalget har forud for vedtagelsen om ophævelse af dobbeltbeskatningen af aktieudbytter overvejet mulighederne for at afhjælpe de problemer, der er forbundet med merbeskatningen som følge af betaling af generationsskiftets skatter og afgifter med midler fra selskabet. Udvalget har ikke anset det for muligt at løse problemet gennem en adgang til at afholde de nævnte skatte- og afgiftsbetalinger som en udgift for selskabet, men har i stedet overvejet, om man gennem en credit- eller godtgørelsesordning kunne fjerne den omhandlede merbeskatning.

Under hensyn til de afgrænsningsmæssige og administrative problemer i forbindelse hermed og til vedtagelsen om ophævelsen af dobbeltbeskatningen af aktieudbytter fra 1990 fremkommer udvalget ikke med forslag af nævnte art, men forudsætter, at ophævelsen af dobbeltbeskatningen gennemføres på en sådan måde, at der også tilvejebringes en tilfredsstillende løsning på de problemer, dobbeltbeskatningen rejser for generationsskifterne.

2. Forbrugsrenteafgiften

Som omtalt i kapitel 3, afsnit 6, og kapitel 4, afsnit 5, kan de fra 1987 gældende bestemmelser om 20 pct. afgift af renter af forbrugslån volde særlige problemer for lån i tilknytning til aktiebesiddelse, fordi aktier ikke kan indgå i virksomhedsordningen og ikke - uden for ordningen - danne grundlag for beregning af kapitalafkast til modregning i afgiftsgrundlaget.

Dette indebærer reelt en tungere rentebyrde ved lånefinansiering af aktieerhvervelse og ved lån til eller henstand med betaling af skatter og afgifter i forbindelse med en sådan erhvervelse. Der skabes dermed et særligt problem for generationsskifte af virksomheder i selskabsform.

I det omfang rentebetaling kan ske med midler, der udloddes fra selskabet, vil der dog ikke blive tale om 20 pct. afgift, idet aktieudbytter (og skattegodtgørelse) modregnes i afgiftsgrundlaget. Til gengæld vil aktieudbytter - indtil 1990 - være udsat for dobbeltbeskatning, jfr. foran.

Såfremt ophævelsen af dobbeltbeskatningen af aktieudbytter sker ved en ordning med 100 pct. skattegodtgørelse, vil aktionæren i grundlaget for forbrugsrenteafgiften kunne modregne et beløb svarende til det dobbelte af udbyttet (= selskabsindkomst før skat), og der udløses ikke renteafgift. Ifølge den førnævnte betænkning fra dobbeltbeskatningsudvalget vil man for at nå det samme resultat under en skattefrihedsordning eller en 20 pct.s ordning skulle gennemføre regler om, at der på tilsvarende måde skal modregnes et beløb svarende til det dobbelte af udbyttet i grundlaget for renteafgiften.

For så vidt angår renter af avanceskat og arve- eller gaveafgift, med hvis betaling der er indrømmet henstand, henvises til bemærkningerne foran i kapitel 3, afsnit 6, og kapitel 4, afsnit 5.

Kapitel 6.Stempelafgift i forbindelse med generationsskifte

Et generationsskifte i erhvervslivet indebærer normalt udstedelse af en række dokumenter, som er stempelafgiftspligtige. Stempelafgiftspligten medfører en ikke uvæsentlig udgift i forbindelse med et generationsskifte. Udvalget har derfor gennemgået reglerne for stempelafgift og overvejet, om der på dette område er muligheder for lempelser, der kan fremme generationsskifterne.

1. Gældende regler.

Reglerne om stempelafgift findes i lov om stempelafgift jfr. lovbekendtgørelse nr. 464 af 7. september 1984.

Hovedreglen i loven er, at de dokumenter, der er afgiftspligtige, skal stemples efter lovens almindelige regler, uanset grunden til at de udstedes. Det vil bl.a. sige, at der ikke findes særlige regler for dokumenter, der udstedes i forbindelse med et generationsskifte.

Dokumenter om overdragelse af fast ejendom skal således efter lovens § 34 stemples med 1,2 pct. af købesummen, men dog altid mindst med 1,2 pct. af ejendomsværdien.

Dokumenter om overdragelse af løsøre (driftsmidler og inventar) skal efter lovens § 41 stemples med 1 promille af vederlaget.

Pantebreve med pant i fast ejendom eller løsøre skal efter lovens § 57 stemples med 1,5 pct. af det pantsikrede beløb.

Der gælder særlige regler for stempelafgift i forbindelse med arveudlæg. Efter lovens § 77 er dokumenter om udlæg af formuegoder i dødsboer stempelfri.

Stempelfritagelsen gælder dog kun for dokumenter, der oprettes mellem boet, ægtefælle, legatarer og arvinger. Afgiftsfritagelsen gælder således arveudlægs-skødet og overdragelsesdokumenter og pantebreve, der udstedes til arvingerne. Dokumenter, der oprettes med tredjemand, som f.eks. kreditforeningspantebreve, er derimod stempelpligtige efter lovens almindelige regler.

Der gælder også særlige regler for stempelafgift i forbindelse med gaveoverdragelser efter lovens § 34.

Ved gaveoverdragelse af fast ejendom skal dokumentet stemples med mindst 1,2 pct. af ejendomsværdien. Hvis gavemodtageren overtager en prioritetsgæld, der overstiger ejendomsværdien, skal den overtage prioritetsgæld dog stemples med 1,2 pct.. efter lovens § 34.

Efter lovens § 72 skal pantebreve ved gaveoverdragelse stemples med 1,5 pct. af restgælden i henhold til pantebrevet.

Den stempelafgift, der betales i forbindelse med en gaveoverdragelse, kan fradrages i en eventuel gaveafgift efter arveafgiftslovens § 21, stk. 6. Denne fradragsret gælder dog kun skødestemplet og transportstemplet og ikke stempelafgift af nyoprettede pantebreve.

For såvel arv som gave gælder det endelig, at der ikke skal betales aktieafgift ved overdragelse af aktier, idet sådanne overdragelser ikke anses for omfattet af aktieafgiftsloven.

2. Udvalgets overvejelser og indstilling.

Stempelafgiften er efter de gældende regler en dokumentafgift. Det vil sige, at udgangspunktet er, at det skal fremgå klart og entydigt af et dokument, om det er stempelpligtigt eller ej, og i bekræftende fald hvorledes det skal stemples. For så vidt angår skøder og pantebreve varetages administrationen af tinglysningskontorerne.

Udvalget mener derfor ikke, at man kan anbefale en almindelig regel om stempelafgiftsfritagelse for dokumenter, der udstedes i forbindelse med generationsskifter. Som anført i kapitel 2 er generationsskifte heller ikke noget veldefineret juridisk begreb.

Ved generationsskifte efter død er der, som nævnt ovenfor, allerede efter de gældende regler stempelafgiftsfritagelse. Denne afgiftsfritagelse gælder dog ikke kreditforeningspantebreve, for hvilke stempelafgiften heller ikke kan fradrages i arveafgiften.

Ved generationsskifte ved gave er der stempelafgiftspligt, men samtidig en vis adgang til at fradrage stempelafgiften i gaveafgiften. Denne fradragsret gælder dog ikke for afgift af nyoprettede pantebreve.

Udvalget har overvejet, om der kan indføres en adgang til at fritage for stempelafgift ved udstedelse af kreditforeningspantebreve optaget i forbindelse med et arveudlæg af en virksomhed. Ved gaver skulle man på tilsvarende vis kunne fratække stempelafgiften af kreditforeningspantebrevet i gaveafgiften.

Udvalget finder imidlertid, at det især for kreditforeningspantebreve kan være særdeles vanskeligt ud fra dokumentet at vurdere, om der er tale om et dokument, der vedrører virksomheden. Der må således i givet fald følge en fyldig dokumentation med dokumentet om formålet med dets udstedelse. Bl.a. må man sikre sig, at der ikke er tale om et lån, hvis provenu skal anvendes til formål, der er generationsskiftet uvedkommende. Formentlig er dette umuligt.

De gældende regler indeholder en forskelsbehandling af arveudlæg og gaver. Der kræves ikke stempelafgift af pantebreve udstedt til medarvinger i forbindelse med arveudlægget. Alligevel kan stempelafgift af pantebreve udstedt i forbindelse med en gave ikke fradrages i gaveafgiften.

10 medlemmer af udvalget (Steen Askholt, Ernest Bohr, Henrik Engsig, Jørgen Jørgensen, Kent Kirk, Aage

Lyck, T. Helmo Madsen, Jørgen Broe Petersen, Svend Petersen og Leif Skov) foreslår dette ændret, således at der åbnes adgang til at fradrage pantebrevsstemplet i gaveafgiften. Af praktiske grunde og for at skabe ligestilling til retstilstanden ved død foreslås, at ændringerne ikke begrænses til de tilfælde, hvor det er en virksomhed, der overdrages. Gaveafgiftsreglerne administreres af amtsskatteinspektorerne, der må antages at kunne administrere den foreslåede ændring, idet de for at beregne gaveafgift er nødt til at sætte sig ind i vilkårene for de pantebreve, der udstedes i forbindelse med en overdragelse.

7 medlemmer af udvalget (Kaj Andersen, Claus Blendstrup, Hanne Søgaard Hansen, Otto Jensen, Marianne Mandahl, Ulla Sterkel og Ebbe Willumsen) kan ikke tilslutte sig forslaget om at tillade, at pantebrevsstempel kan fradrages i en gaveafgift. Man er opmærksom på, at det kan forekomme ulogisk, at der ikke er fradragsret for stempelafgift af pantebreve, der udstedes i forbindelse med en gave; mens der er fradragsret for stempelafgift af de dokumenter, der vedrører selve gaveoverdragelsen. Man finder imidlertid, at det kan være svært at begrunde den eksisterende fradragsret. Stempelafgift er afgift af et dokument, mens gaveafgift er en afgift på en økonomisk fordel, man får forærende. Stempelafgift og gaveafgift må derfor betragtes som to af hinanden uafhængige afgifter, og det kan være svært at opnå forståelse for en udvidet adgang til at modregne den ene afgift i den anden.

Udvalget foreslår i øvrigt ingen ændringer i de gældende regler.

Mindretalsudtalelse fra Henrik Engsig, Kent Kirk og Aage Lyck.

I forbindelse med afgivelse af betænkning fra generationsskifteudvalget ønsker et mindretal bestående af Henrik Engsig (Dansk Fiskeriforening), Kent Kirk (Danmarks Havfiskeriforening) og Aage Lyck (Dansk Erhvervsgartnerforening) at afgive følgende generelle mindretalsudtalelse :

Mindretallet kan tilslutte sig den afgrænsning af generationsskiftet, der foretages i betænkningen. Mindretallet finder imidlertid, at i overensstemmelse med kommissoriets ordlyd er det centrale i generationsskifteudvalgets arbejde at sikre rimelige og tilfredsstillende muligheder for at gennemføre generationsskifte af erhvervsvirksomheder inden for alle grene af erhvervslivet og at skabe de bedst mulige betingelser for en god udvikling i indtjeningsmulighederne og beskæftigelsen .

Ifølge kommissoriet er det bl.a. pålagt udvalget at vurdere de økonomiske virkninger af de gældende skatte- og afgiftsmæssige regler for generationsskiftet, herunder om reglerne er særligt tyngende for specielle erhverv. Efter mindretallets opfattelse er denne opgave kun delvist gennemført.

Betænkningen inddeler generationsskiftets skatter og afgifter i 3 grupper:

1. Avancebeskatning hos overdrageren.
2. Arve- og gaveafgift m.v.
3. Andre afgifter.

Inden for de enkelte grupper er der fastsat forskellige skatte- og afgiftssatser varierende fra fuldstændig skattefrihed til fuld indkomstskat.

Som det fremgår af betænkningens kapitel 2, medfører en række økonomiske og strukturelle forhold, der afviger stærkt såvel mellem de enkelte erhverv som mellem virksomheder indbyrdes, at de generelle skatte- og afgiftsregler belaster generationsskiftet i de enkelte erhverv og de enkelte virksomheder meget forskelligt. Betænkningen vurderer imidlertid ikke direkte, om reglerne i praksis er særligt tyngende for specielle erhverv.

Det er mindretallets opfattelse, at der for visse erhverv er tale om et sammenfald af de ovennævnte forhold, der medfører en uacceptabel høj skattemæssig belastning, således at generationsskiftet i disse erhverv hæmmes alvorligt og ofte umuliggøres med nedlæggelse af erhvervsvirksomheder til følge.

Mindretallet har forståelse for, at der kan være grunde til at lempe generationsskiftebeskatningen ved overdragelse til familie og medarbejdere, men finder samtidig, at løsningsforslag begrænset til disse persongrupper ikke må anses for tilstrækkeligt til at løse de generelle og mere sammensatte generationsskifteproblemer i gartneri- og fiskerierhvervet.

Mindretallet ønsker at gøre opmærksom på, at der netop inden for gartneri og fiskeri er tale om en række sammenfaldende økonomiske og strukturelle forhold, der som anført i betænkningens kapitel 2 giver anledning til særligt store generationsskifteproblemer. Dette gælder bl.a. sammensætningen af aktivmassen, der hovedsagelig består af afskrivningsberettigede aktiver, den personlige ejerform, de begrænsede finansieringsmuligheder, rentabiliteten sammenholdt med forrentning af fremmedkapitalen m.v. Hertil kommer, at generationsskifte inden for de nævnte erhverv kun i begrænset omfang sker til familie/medarbejdere. - Mindretallet beklager, at udvalgsbetænkningen ikke indeholder forslag, der sigter på en generel løsning af disse problemer.

Det centrale generationsskifteproblem i de nævnte erhverv er beskattningen af genvundne afskrivninger, der påhviler overdrageren. Det er i vidt omfang tilfældet, at overdrageren af forskellige grunde ikke har haft mulighed for opsparing af kapital til betaling af skat af genvundne afskrivninger ved afståelse af virksomheden. Midlerne hertil må derfor dækkes af provenuet herfra.

Der er i de pågældende erhverv erfaring for, at denne situation ofte medfører, at der ikke kan skabes balance mellem den højeste pris, køberen af rentabilitetsmæssige grunde kan betale, og den laveste pris, sælgeren under hensyntagen til gæld i virksomheden, betaling af generationsskiftets skatter og handelsomkostninger ved overdragelsen kan acceptere. Resultatet er, at et generationsskifte ikke kan gennemføres.

Som det anføres i betænkningen, er beskattning af genvundne afskrivninger alene en skat, der påhviler generationsskiftet i personligt ejede virksomheder. Som regel er egenkapitalandelen under netop den virksomhedsform begrænset med deraf følgende finansieringsproblemer og krav til forrentning af fremmedkapitalen.

Mindretallet har indgående overvejet de i betænkningen skitserede løsningsmuligheder, herunder en henstandsordning. Mindretallet vil ikke afvise, at en henstandsordning i en række tilfælde vil medføre en lettelse af finansieringsproblemerne i selve generationsskiftesituationen, og eventuelt også en mindre lettelse af rentebelastningen. Mindretallet finder imidlertid, at gennemførelse af en henstandsordning for overdrageren, men med pantesikkerhed i virksomheden, i praksis vil frembyde betydelige praktiske problemer og ikke mindst begrænse køberens muligheder i forbindelse med senere nyinvesteringer i virksomheden.

Forslaget om en henstandsordning bygger efter mindretallets opfattelse på den fejlagtige antagelse, at beskattning af genvundne afskrivninger alene er et finansieringsmæssigt problem.

En henstandsordning vil derfor ikke effektivt afhjælpe de grundlæggende generationsskifteproblemer, der følger af beskattningen af genvundne afskrivninger.

Mindretallet ønsker derfor at pege på en frivillig successionsordning i afskrivningsberettigede aktiver som den eneste løsningsmodel, der i praksis effektivt kan lette problemerne.

Mindretallet deler ikke de betænkeligheder vedrørende afgrænsning af generationsskifteoverdragelser, usikkerhed om prisdannelsen for fast ejendom med succession, administrative forhold m.v., der fremsættes af flertallet. Mindretallet finder derimod, at gennemførelse af en frivillig successionsordning i afskriv-

ningsberettigede aktiver i langt højere grad end en henstandsordning vil sikre en ud fra alle forhold ønskelig videreførelse af virksomhederne. En successionsordning vil desuden styrke indtjeningsgrundlaget og dermed konsolideringen i de første vanskelige år efter generationsskiftet og under hensyntagen til køberens reducerede afskrivningsgrundlag ved succession medvirke til en hurtigere gennemførelse af nye investeringer i modernisering og i kapacitetsudvidelse og herigennem bidrage positivt til beskæftigelse og valutaindtjening.

Det er derfor mindretallets opfattelse, at gennemførelse af en successionsordning som anført vil tilføre virksomheder, der under de gældende regler kun vanskeligt kan generationsskiftes,, en sådan dynamik, at de samfundsmæssige fordele langt opvejer eventuelle betænkeligheder.

Mindretallet finder det som nævnt af afgørende betydning, at en successionsordning ikke begrænses til familie/medarbejderkredsen, idet en sådan begrænsning bevirker, at kun en mindre del af generationsskifterne i så fald opnår en lempelse af generationsskiftebeskattningen.

Mindretalsudtalelse fra Otto Jensen.

Som repræsentant for Arbejderbevægelsens Erhvervsråd foranlediges jeg til på baggrund af udvalgsarbejdets forløb og utilfredsstillende resultat at fremsætte følgende generelle mindretalsbemærkninger, idet der iøvrigt henvises til de specifikke mindretalsbemærkninger i de enkelte kapitler og afsnit i betænkningen.

Bemærkningerne disponeres således:

1. Kommissoriet og forståelsen heraf.
2. Utilstrækkelige definatoriske overvejelser og mangelfuld systematik i udvalgsarbejdet.
3. Manglende empiriske undersøgelser og dokumentation.
4. Manglende analyser m.v. af ejerskabsformernes betydning og forskellene mellem **generationsskifte** problemerne ved død og i levende live.
5. Den skattemæssige subsidierings form, tidsprofil og indflydelse på prisdannelsen.
6. Generationsskifteproblemerne som likviditets- og finansieringsproblemer og deres løsning som sådanne .

1. KOMMISSORIET OG FORSTÅElsen HERAF

Formålet med udvalgets nedsættelse er ifølge kommissoriets ordlyd at belyse mulighederne for yderligere lempelser i skatte- og afgiftslovgivningen med henblik på at lette generationsskifterne inden for erhvervslivet.

I kommissorieordlyden omtales de allerede gennemførte lempelser i loven om skattefri virksomhedsomdanning og i beskattningen ved afståelsen af hovedaktionæraktier.

Hertil må føjes yderligere lempelser vedtaget såvel forud for som efter udvalgets nedsættelse. I betænkningens kapitel 2, pkt. 5, (s.14 - 16) anføres f.eks. 1) yderligere lempelser i avancebeskattningen for hovedaktionærer, 2) ophævelse af ejendomsavancebeskattningen efter 7 års ejertid, 3) ophævelse af goodwillbeskattningen, 4) ændringer i avancebeskattningsreglerne ved selskabsfusion og 5) værnsregler mod skattemyndighedernes tilsidesættelse af værdiansættelsen ved overdragelse af fast ejendom og unoterede aktier.

Til disse opregnede lempelser må for fuldstændighedens skyld føjes yderligere: 6) indførelsen af pristalsregulerede afskrivninger (med en til reelle overafskrivninger reduceret beskattning af de genvundne afskrivninger til følge, jfr. betænkning 1037/1985, side 195), 7) muligheden for årligt 5 pct.-straksfradrag for forbedringsudgifter beregnet på basis af ejendomsværdien/det pristalsregulerede afskrivningsgrundlag i henhold til afskrivningslovens § 21,2 - uden beskattning af genvundne fradrag ved salg m.v., og 8) den som led i skattereformen vedtagne ophævelse af dobbeltbeskattningen af aktieudbytter samt 9) indførelsen af virksomheds skatteordningen.

Disse lempelser på enkeltområder ønskes altså ifølge kommissoriet fulgt op af yderligere systematiske lempelser af beskattningen i forbindelse med generati-onsskiftet inden for erhvervslivet.

Det fremgår ikke eksplicit af kommissoriet, at den væsentligste årsag til udvalgets nedsættelse skulle være problemerne omkring beskatning af de genvundne afskrivninger især inden for landbruget og gartnerierhvervet. Dog har hovedformålet trods kommissoriets tavshed herom - været ved de foreslåede successionsordninger m.v. især for de nævnte erhverv at få ophævet beskatningen af de genvundne afskrivninger, som blev påstået særligt tyngende efter indførelsen af de pristalsregulerede afskrivninger.

Ifølge min opfattelse har den betydelige erhvervs-subsidiering, der foregår via de overgunstige afskrivningsregler, som sit naturlige modsvar den eksisterende genbeskatning af overafskrivningerne ved salg m.v.

Et andet væsentligt formål med udvalgsarbejdet har det været at få belyst problemerne vedrørende generationsskiftet uden for familien. Ifølge en fra skatteministeren i 1986 af udvalgsformanden indhentet præcisering af kommissorieordlyden (som ikke er udtrykt i det givne kommissorium) skulle der med betegnelsen "generationsskifte uden for familien" først og fremmest være tænkt på virksomhedsoverdragelse til medarbejdere. Dette har dog ikke haft til følge, at der, som bl.a. foreslået af mig, blev foranstaltet særlige undersøgelser m.v. om mulige lempelser og mulige former for generationsskifter til medarbejdere. Problemet er af udvalgsflertallet kun berørt nødtvungent og perifert, måske for at undgå at rejse kontroversielle og politisk omtølelige problemer om OD/ØD.

I kommissoriet er det eksplicit anført, at der skulle foretages en vurdering af generationsskifteproblemerne med henblik på at afgøre, om disse skulle være særligt tyngende for specielle erhverv. Det fremgår ikke af kommissoriet, at der herved særligt skulle være tænkt på landbruget. Udvalgsarbejdet har dog været domineret af behandlingen af problemerne vedrørende familiegenerationsskiftet, som er specielt fremtrædende

for landbruget på grund af det traditionsbestemte og lovfæstede personlige (selv)eje i landbruget. Dette sidste har generelt medført en beklagelig **perspektiv-**beskæring i udvalgsarbejdet og betænkningens løsningsforslag.

2. UTILSTRÆKKELIGE DEFINITORISKE OVERVEJELSER OG MANGELFULD SYSTEMATIK I UDVALGSARBEJDET

Det er ved udredningsarbejder en almindelig og tjenlig fremgangsmåde, at man indledningsvis definerer eller afgrænser emne- og problemfeltet, og dernæst på empirisk basis beskriver og dokumenterer de pågældende emner og problemer, for slutteligt - efter foretagne problemanalyser og årsagsforklaringer - at fremsætte eventuelle forslag til ændringer m.v.

En sådan systematisk fremgangsmåde har ikke været fulgt i udvalgsarbejdet. Der har således været manglende eller særdeles sparsomme definatoriske overvejelser, ligesom der - bortset fra enkelte tilløb hertil - har manglet empiriske undersøgelser og dokumentation. Dette betinger, at de omhandlede problemer fortsat må fremstå som teoretiske og helt eller delvis postulerede, hvilket må give betænkningens forslagene svækket betydning.

Med hensyn til de skattemæssige problemer i forbindelse med generationsskifterne burde disse i udvalgsarbejdet, indledningsvis, være placeret i en større sammenhæng som udgørende blot een problemkreds blandt flere, knyttende sig til generationsskifterne i erhvervslivet. Det burde herunder være præciseret, at en erhvervsvirksomhed består bl.a. af følgende elementer: ejerskab, kapitalapparat, ledelse, medarbejdere, organisation, afsætningsmuligheder og **idégrundlag**, hvortil må hensyntages, hvis generationsskifteproblemerne generelt skal afhjælpes.

Det burde dernæst i udvalgsarbejdet systematisk være analyseret og klarlagt, hvilke årsagssammenhænge, der kan være mellem på den ene side de forskellige virksomheders og branchers organisatoriske former, aktivsammensætning og kapitalstruktur, samt finansieringsforhold og på den anden side de udpegede skatte- og afgiftsproblemer, som tilsigtes lempet.

De anførte mangler i udvalgsarbejdet har ifølge min opfattelse ikke kunnet afhjælpes ved, at der i udvalgsarbejdets slutfase i bemærkningerne især i kapitel 2 er indføjjet nogle verbale tilkendegivelser om disse forhold og deres betydning.

Definitorisk set burde der ifølge min opfattelse endvidere systematisk være sondret mellem på den ene side generationsskiftet i virksomheden og på den anden side generationsskiftet hos ejerskabet uden for eller bag virksomheden. I problemdiskussionen har det været skatteproblemerne hos ejerskabet, der fremhæves, hvilket efter min mening også viser, at det langt fra er en selvfølge, at de likvide midler til at betale de ved generationsskiftet udløste skatter og afgifter med, skal komme fra virksomheden, sådan som det flere steder i betænkningen lægges til grund.

3. MANGLENDE EMPIRISKE UNDERSØGELSER OG DOKUMENTATION

Fra min side har der forgæves været fremsat krav om, at der fra skatte- og afgiftsmyndighederne blev indhentet autentiske og konkrete eksempler fra praksis, som kunne illustrere og dokumentere, hvorledes man rent faktisk klarer generationsskifteproblemerne, og hvor mange skatter og afgifter, der rent faktisk udredes i de enkelte tilfælde, samt hvorledes midlerne hertil faktisk fremskaffes. Ved en sådan fremdragen af faktiske eksempler ville der kunne vindes erfaring med hensyn til omfanget af de reelle problemer, disses faktiske art og deres mulige og målrettede afhjælpning. Det

kunne herunder konstateres og dokumenteres, hvis der skulle være særlig tunge problemer inden for visse specielle erhverv, sådan som der er stillet krav om i kommissoriet. Det burde i denne forbindelse i kommissoriet være tilføjet at det også skulle undersøges hvorvidt der var særlig tunge problemer indenfor visse dele af de respektive erhverv, og ikke andre dele, sådan som det eksempelvis synes at være tilfældet indenfor jordbrugserhvervene, se her f.eks. betænkningerne om "En fremtidig Gartneripolitik" nr.854/1978 og nr.1037/1985.

Der er fra visse af de i udvalget repræsenterede erhvervs side fremlagt nogle tænkte eksempler eller regnestykker, visende hvilke skatte- og afgiftsproblemer, der teoretisk kan eksistere inden for de respektive erhverv. I de eksempler, som landbruget og fiskeriet har fremlagt vedrørende generationsskifteproblemerne, synes problemerne overvejende at være betinget af, at erhvervet generelt er kriseram, og at der er almindelige struktur- og indtjeningsproblemer, som ikke rationelt kan afhjælpes via lempelser i den eksisterende generationsskiftebeskatning. For gartnerierhvervet synes generationsskifteproblemerne omkring de genvundne afskrivninger at være væsentligt reducerede for investeringer foretaget efter 1. januar 1982, jfr. betænkning 1037/1985 s. 194-195. De resterende generationsskifteproblemer - for visse dele af erhvervet - synes især at knytte sig til finansieringsforholdene, herunder de utilstrækkelige muligheder for langfristet realkreditfinansiering, sammenholdt med for ringe egenkapitalfinansiering med store (og varierende) rentebyrder tilfølgelse i højrenteperioder. Til forskel fra landbruget og skovbruget synes der ikke i de "udsatte" dele af gartnerierhvervet at være store skattefrie værdistigninger, der kan kompensere for den løbende (for) lave indtjening på driften.

Udvalgsflertallets afstandtagen fra at få fremhævet autentiske eksempler kan efter min vurdering have

den udtalte begrundelse, at man ved at se eksempler på, hvordan man i praksis "klarer sig", dermed også risikerer at få blotlagt eller demonstreret for tydeligt, hvilke huller, der måtte være i skattereglerne, og hvilken utilsigtet benyttelse heraf, der foregår også i generationsskiftesammenhæng.

Under udvalgsarbejdet er der specielt taget afstand fra at behandle problemerne og afdække eventuelle skatteflugt-huller i reglerne om det "internationale generationsskifte". Mit krav om empiriske undersøgelser m.v. er på dette område afvist, selvom det fra min side er gjort gældende, at hverken arve- og gaveafgiftsudvalget, eller B 50 udvalget eller skatteflugtslovforslagene L 202 - 208 beskæftiger sig systematisk med det internationale generationsskifte.

Kravet om empiriske undersøgelser og dokumentation vedrørende de postulerede, fortsatte generationsskifteproblemer forstærkes iøvrigt derved, at der siden modeordet "generationsskifteproblemer" vandt almindelig udbredelse, som nævnt ovenfor, allerede er foretaget en række lempelser i erhvervsbeskatningen med henblik på at lette generationsskifterne.

4. MANGLENDE ANALYSER M.V. AF- EJERFORMERNES BETYDNING OG FORSKELLENE MELLEM GENERATIONSSKIFTEPROBLEMERNE VED DØD OG I LEVENDE LIVE

I udvalgsarbejdet er der ikke ofret kræfter på systematiske analyser, undersøgelser og årsagsforklaringer med hensyn til en del væsentlige aspekter omkring generationsskifteproblemerne.

Det må fastslås, at det er ejerskiftet eller overgangen af ejendomsretten som sådan, der udløser beskatningen og afgiftsbelægningen. Det følger heraf, at de skatte- og afgiftsmæssige generationsskifteproblemer må stille sig væsensforskellige, alt afhængig af den valgte juridiske organisations- eller ejerskabsform for virksomhedsudøvelsen. Ejerskiftets hyppighed, omfattende

dehed og form vil således variere stærkt for en virksomhed drevet henholdsvis som: personlig ansvarlig enkeltmandsvirksomhed, interessentskab/kommanditselskab, aktie- eller anpartsselskab, andelsselskab eller forening, fond eller selvejende institution.

De forskellige erhvervs eventuelle særegne anvendelse af en eller flere af disse organisations- eller ejerskabsformer og de faktisk valgte organisationsformers betydning skattemæssigt burde være analyseret og om muligt belyst statistisk. Udvalget burde ligeledes systematisk have sammenholdt de generationsskiftemæssige forskelle og ligheder mellem personligt direkte ejerskab til virksomhedens aktiver og indirekte ejerskab via besiddelse af aktier, anpartar og andele, det være sig med hensyn til afskrivninger, beskatning af afståelsesavancer og genvundne afskrivninger samt værdiansættelser. Omdannelsesmulighederne mellem de enkelte organisationsformer, som led i generationsskiftet, eventuelt i forbindelse med emigration, burde også være undersøgt systematisk af udvalget.

Det burde videre af udvalget være undersøgt, hvorfor man i Danmark ikke i større udstrækning end det umiddelbart synes at være tilfældet,, har etableret virksomhederne i de juridiske former, hvor der ikke til stadighed sker ejendomsrets-overgang eller ejerskifte af (hele) virksomheden. At der ikke udløses periodiske skatter og arveafgifter m.v. ved virksomhedseje i fondsform eller anden form for selvejende institutioner, har paradoksalt nok - set med danske øjne - betinget, at man i Tyskland hvert 30..år beregner en "fiktiv" arveafgift for fonde m.v.

Medarbejdereje i form af kollektivt ejerskab, det være sig i tilknytning til selskaber, fonde eller foreningsdannelser burde også ud fra egnetheden i relation til generationsskifte have større udbredelse i Danmark. I udvalgsarbejdet burde der være foretaget undersøgelser af, hvorfor det kollektive medarbejdereje er bety-

delig mere udbredt i andre, med Danmark sammenlignelige, lande som f.eks. Sverige, Frankrig, Spanien, Italien og USA. Der burde ligeledes, efter min opfattelse, fra udvalgets side være arbejdet med og være fremlagt tanker om muligheden for lovmæssig nyudvikling af specielle "medarbejderselskaber" (M/S) og/eller særlige hybride selskabsformer, som kunne fremme den kollektive medarbejderovertagelse og drift af virksomheder i forbindelse med generationsskifter og iøvrigt. Der kan herunder eksempelvis henvises til betænkning nr. 873/1979 om "Alternative besiddelsesformer i jordbruget" og den internordiske rapport "Medarbejderejede virksomheder i Norden", februar 1987.

Det er i denne sammenhæng min generelle målsætning, at eventuelle lempelser i generationsskiftebeskatningen også skal tjene en spredning af ejendomsretten og fremme det kollektive medarbejdereje, hvilket er det stik modsatte af det, som udvalgsflertallet lægger op til ved primært at foreslå lempelser for familiegenerationsskiftet.

I udvalgsarbejdet er det forsømt at foretage en systematisk sammenholdelse af generationsskifteproblemer og løsningsmuligheder henholdsvis ved det udskudte generationsskifte ved død og det fremrykkede generationsskifte ved gaveoverdragelse, arveforskud og salg JL levende live. Dette måtte det ellers være særdeles væsentligt at få fuldt og samlet overblik over, med henblik på udviklingen aftjenlige løsningsforslag.

Den manglende dyberegående analyse på dette punkt kan, som nævnt ovenfor, udmærket være betinget af udvalgets afstandtagen fra at få blotlagt huller og få demonstreret uhensigtsmæssigheder i de eksisterende regelsæt, især på dødsbøbeskatningsområdet. Huller og uhensigtsmæssigheder i dødsboskattereglerne og mulighederne for at spille herpå kan også udmærket være forklaringen på, at så mange generationsskifter udskydes til død, og ikke foretages i levende live.

Hvis der, som foreslået af udvalgsflertallet, skal "overføres" løsningsmodeller fra dødsbøbeskatningsområdet til området for gaveoverdragelser og almindelige salgsoverdragelser, må der derfor stilles krav om, at de overførte modeller skal være "renset" for huller og uhensigtsmæssigheder.

5. DEN SKATTEMÆSSIGE SUBSIDIERINGS FORM, TIDSPROFIL
OG INDFLYDELSE PÅ PRISDANNELSEN

Det har under udvalgsarbejdet stedse været gjort gældende fra min side, at de postulerede og eventuelt reelle generationsskifteproblemer mest af alt havde deres Årsag i den uhensigtsmæssige indretning af den skattemæssige subsidiering af erhvervslivet, som finder sted bl.a. via afskrivningsreglerne, som tillader overafskrivninger af forskellig slags. Indførelsen af pristalsregulerede afskrivninger, har generelt forøget subsidieringen og dermed også forøget uhensigtsmæssigheden.

Uhensigtsmæssigheden knytter sig især til mulighederne for skattemæssigt at overafskrive i forhold til aktivernes reelle værdinedgang, om overhovedet nogen. Især det degressive saldoafskrivningssystem og systemet med forhøjede begyndelsesafskrivninger samt reglerne om straks- og forlodsafskrivninger muliggør store overafskrivninger i begyndelsen af de respektive aktivers levetid.

Ved virksomhedsoverdragelse eller generationsskifte vil overafskrivningerne i forhold til handels- og overdragelsesværdien, med de eksisterende regler udløse beskatning af de genvundne overafskrivninger, hvilket som påpeget kan stille store krav om likvide midler til skattebetalingen m.v.

Hvis der løbende havde været tilbageholdt den til overafskrivningerne svarende likvide skattebesparelse, ville den "opsparede" likviditet netop kunne dække

skattekravet som følge af de genvundne afskrivninger, forudsat ensartet beskatningsprocent ved foretagelsen af afskrivningerne og genbeskatningen. Der ville således ikke være noget generationsskifteproblem knyttet til beskatningen af de genvundne afskrivninger.

Dette idealforløb svarer imidlertid som oftest ikke til det realiserede forløb i virkeligheden. Her vil den ved overafskrivningerne sparede skat enten være geninvesteret og "bundet" i virksomheden, hvilket så alt andet lige skulle forøge virksomhedens belåningspotentiale, eller de sparede skattebeløb vil slet og ret være udtaget af virksomheden og forbrugt til andre, ejerskabsprivate formål. Virksomheden eller ejerskabet vil derfor få likviditetsvanskeligheder, når og hvis der udløses beskatning af de genvundne afskrivninger. Dette er så at sige det klassiske generationsskifteproblem, som ikke lader sig afbøde af det forhold, at afskrivningerne løbende har givet en skattebesparelse på op til 70 pct., medens realisations- og genbeskatningen som oftest kun vil blive foretaget med 50 pct. særlig indkomstskat.

Generationsskifteproblemerne med hensyn til de genvundne overafskrivninger skyldes altså, ifølge min opfattelse, modsat, hvad udvalgsflertallet hævder, primært at der overhovedet, som erhvervssubsidiering, tilledes overafskrivninger løbende i ejerperioden, som så periodisk eller punktvis udløses helt eller delvis ved genbeskatning. Generationsskifteproblemet med genvundne overafskrivninger er altså primært et spørgsmål om subsidieringens uheldige tidsmæssige profilering.

Der er andre uheldige forhold knyttet til muligheden for overafskrivninger, især i begyndelsen af ejerperioden. En fuld udnyttelse af alle overafskrivningsmuligheder (hurtigst muligt) stiller nemlig krav om, at der i virksomheden eller hos ejerskabet bag virksomheden er anden positiv indkomst, hvori overafskrivningerne kan modregnes, med mindre da der eksisterer regler

om "negativ indkomstskat". Dette at have anden positiv indkomst, der kan "opsluge" de mulige store begyndelsesafskrivninger, er vel ikke det typiske for nystartede, mindre virksomheder. Det vil derimod oftest være tilfældet i store etablerede erhvervsvirksomheder, som f.eks. dele af sambeskattede koncerner. Der eksisterer altså på dette område en latent mulighed for forvridning af mulighederne for opstart af virksomhed i kraft af skattesubsidieringen, til fordel for det store og i forvejen etablerede erhvervsliv og til ugunst for de små og svage virksomheder. Dette forhold vil alt andet lige fremme koncentrationen og monopoliseringen i erhvervslivet, hvilket ifølge min mening også taler for at afskaffe de store begyndelsesafskrivninger og overafskrivninger.

Overafskrivningerne i kombination med pristalsreguleringen af afskrivningerne vil også på anden vis have uheldige konsekvenser, f.eks. derved, at der kan skabes irrationelle "overlevelsesnicher" eller holdes kunstigt liv i kriseramte virksomheder eller erhverv, som ellers ud fra en samfundsmæssig synsvinkel burde lukkes eller struktursaneres. Dette muliggøres ved, at overafskrivningerne "i virksomheden" bl.a. kan modregnes i anden indkomst og medvirke til, at ejerskabet bag virksomheden kan blive skattefrit. Det må her tilføjes, at hvis beskatningen af genvundne afskrivninger ophæves eller lempes, så vil disse overlevelsesnicher på irrationel vis kunne forlænges.

Udvalget har om disse, for mig at se meget væsentlige forhold forsømt at foretage systematiske og sammenlignende brancheundersøgelser :m.v.

Mulighederne for overafskrivninger og disses indflydelse på prisdannelsen, især ved generationsskifter, er ikke analyseret til bunds af udvalget. Nogle af fiskerierhvervet og væksthushavneriet fremlagte redegørelser omkring "mindst acceptable salgspriser", er interessante derved, at det anføres, at mindsteprisen,

som "sælger" i et generationsskifte må forlange, indeholder to elementer, nemlig 1) restgælden på skibet eller i virksomheden og 2) et beløb svarende til skatten af de genvundne afskrivninger, hvortil for gartnerne måske skal føjes et beløb til erhvervelse af ny privatbolig. Fiskerierhvervet drager heraf den konklusion, at en lempelse eller bortfald af beskatningen af de genvundne afskrivninger ved succession vil have som logisk konsekvens, at "mindstesalgsprisen" herefter vil (kunne) gå ned, til fordel for "køber".

Man kunne imidlertid, efter min opfattelse, lige så godt konkludere, at en reduktion af mulighederne for løbende at foretage overafskrivninger ville resultere i faldende "mindstesalgspriser" til fordel for generationsskifterne. Faktisk er dette erfaringerne, der kan drages fra ophævelsen af afskrivningsadgangen (og beskatningen) vedrørende goodwill, hvor "salgsprisen" for goodwill generelt er faldet til noget nær halvdelen af de tidligere beløb. Det er da heller ikke uhørt, at der i erhvervslivet tales om at købe og sælge afskrivningsmuligheder, ligesom der ved virksomhedsoverdragelser gives nedslag begrundet i "manglende afskrivningsmuligheder". Dette sidste kan så hævdes at være irrationelt, men der vil i hvert fald altid kunne være en ca. 20 pct. "konverteringsgevinst" knyttet til de fradragsberettigede overafskrivninger, jfr. den ovenfor »nævnte forskel mellem de løbende og tidligere foretagne fradrag i indkomsten på op til 70 pct. eller mere, og så den i tid senere eengangsbeskatning af de genvundne afskrivninger med 50 pct. særlig indkomstskat.

Indtil resultatet foreligger af de foreslåede dyberegående analyser omkring overafskrivningernes og de genvundne afskrivningers indvirkning på prisdannelsen må jeg derfor gøre gældende, at højere afskrivninger, alt andet lige, synes at resultere i højere priser på afskrivningsberettigede, ejendomme, skibe og virksomheder, og at en generel reduktion af mulighederne for overafskrivninger vil medføre en reduktion i salgspriser.

serne, eventuelt til fremme af generationsskifterne.

Det kan imod denne opfattelse hævdes, at den hviler på statiske betragtninger og ikke ser (over)afskrivningsmulighederne i et erhvervsfremmende, dynamisk perspektiv. Det må dog til dette sidste anføres, at de prisstigninger, som (over)afskrivningsmulighederne måtte foranledige netop i generationsskiftesammenhæng synes at hindre eller vanskeliggøre de ønskelige virksomhedsoverdragelser til den yngre generation og medarbejdere m.v., som bl.a. kunne tilføre erhvervslivet dynamik.

I disse betragtninger er udeladt den indflydelse på prisdannelsen, der følger af efterspørgselsforholdene iøvrigt, hvilke forhold iøvrigt også burde være undersøgt systematisk i forbindelse med udvalgsarbejdet.

6. GENERATIONSSKIFTEPROBLEMERNE SOM LIKVIDITETS- OG FINANSIERINGSPROBLEMER OG DERES LØSNING SOM SÅDANNE .

Det må under henvisning til det ovenfor anførte stå klart, at generationsskifteproblemerne, på det korte sigt, er problemer vedrørende manglende likviditetsberedskab til udredning af de udløste skatter m.v. At der vil kunne blive tale om sammenstødsproblemer både af realisationsbeskatning og afgifter, gør selvsagt ikke likviditetsproblemerne mindre.,

Efter min opfattelse kan likviditetsproblemernes opkomst, overordnet og på det lange sigt, modvirkes, dels ved at man i erhvervslivet vælger organisations- og ejerskabsformer, som ikke fordrer genkommende ejerskifter, dels ved at der foretages en generel reduktion af mulighederne for overafskrivninger.

Sekundært, og forudsat en opretholdelse af de eksisterende overafskrivnings-muligheder vil der også, som en langsigtet løsning kunne stilles krav om hel eller delvis binding eller "opsparing", i virksomhederne eller hos ejerskabet bag virksomhederne, af de ved overafskrivningerne opnåede skattebesparelser.

Som et kortsigtet løsningsforslag til akut foreliggende likviditetsproblemer for generationsskifterne må jeg pege på, at der - forbeholdt de reelle generationsskifter og med udmåling efter behovskriterier - etableres yderligere henstands- og afdragsordninger og gives yderligere oplysninger om de eksisterende muligheder for finansiering og låntagning samt eventuelt etableres flere muligheder for finansiering af likviditetsbehovet.

Specifikt for generationsskifter vedrørende virksomheder i selskabsform kan det anføres, at der ved generationsskifteovergang af aktier kan foretages eller bør indføres mulighed for optagelse af "ejerskiftelån" vedrørende selskabets ejendomme. Der kunne så efter min opfattelse hertil føjes muligheden for, når og hvis de likvide midler er til stede i selskabet, da på givne vilkår at give mulighed for ejerskabets optagelse af "generationsskifte-aktionærlån" i selskabet.

Som en likviditetsafhjælpning kunne der videre, ifølge min opfattelse, specifikt sigtende på den ny, etablerende, generation og eventuelt forbeholdt krisetruede, men mulighedsfyldte erhverv og brancher tænkes indført "generationsskifte-etableringstilskud" med valgfri indtægtsførsel over de første 10 års ejerskab (i lighed med de i ligningslovens § 27 B omhandlede tilskudsordninger for landbrug og fiskeri). Jeg er umiddelbart imod, at der etableres tilskudsordninger, som skal tilfalde den ophørende generation, i lighed med den engelske ordning med "retirement relief", i hvert fald hvis ordningen skal etableres via skattesystemet. Dette ville medføre, at der kunne gives støtte eller subsidiering både med hensyn til at etablere virksomhed, til at drive virksomhed og til at ophøre hermed.

Det er min generelle opfattelse, at udvalgsarbejdets afslutning og betækningsafgivelse ikke med fornuft kan ske førend de ovenfor anførte ubehandlede eller utilstrækkeligt behandlede problemer er løst, hvorved ikke mindst tænkes på generationsskiftet til medarbejdere. Når der samtidig henses til den siden udvalgsnedsættelsen mellemkommende lovgivning, herunder især **skattereformlovene**, og denne lovgivnings eventuelle, men laundersøgte indvirkning på generationsskifteproblemerne, skulle alt tale for, at udvalgsarbejdet blev forlænget, eventuelt med et revideret og præciseret kommissorium.

Udvalget har undersøgt reglerne for generationsskiftets skatte- og afgiftsmæssige behandling i Norge, Sverige, England, Tyskland og USA. Det generelle indtryk, som en sammenligning med disse systemer giver, er, at de danske regler om skat og afgift ved generationsskifte tynger mere end de tilsvarende udenlandske. En nærmere præcisering af denne mærbeskatning er imidlertid vanskelig, idet det er vanskeligt at skaffe sig et sådant overblik over de pågældende udenlandske skattesystemer, som en præcisering kræver. I denne forbindelse kan nævnes, at en virksomheds evne til at finansiere generationsskiftets skatter og afgifter også afhænger af skattetrykket på virksomhedens løbende indkomster og formue.

De svenske regler om skat og afgift ved generationsskifte må også antages at være lempeligere end de danske. Dette gælder, selvom de svenske arve- og gaveafgifter umiddelbart er højere end de danske. Det hænger sammen med regler om succession ved gaveoverdragelser og om nedslag i værdiansættelsen, som ikke kendes i Danmark. De svenske regler på disse to områder er derfor gennemgået relativt detaljeret i bilaget.

Beskrivelsen af de udenlandske regler bygger på oplysninger, der er indhentet fra de respektive landes skatteministerier. Et tidligere udkast til beskrivelse af de svenske regler har yderligere været forelagt det svenske skatteministerium (finansdepartementet).

Endelig er alle beskrivelser ajourført og kontrolleret gennem revisionsfirmaer i de pågældende lande tilknyttet Deloitte, Haskins and Sells.

1. Norge.

Ved salg af en personligt ejet virksomhed kan der opstå spørgsmål om betaling af skat af fortjeneste, som fremkommer, hvis salgssummen overstiger de ligningsmæssigt nedskrevne værdier. Erhververens afskrivninger foretages på grundlag af dennes anskaffelsessummer.

Ved salg af aktierne i et aktieselskab, som sælgeren er hovedaktionær i, opstår ligeledes spørgsmål om betaling af skat af eventuelle fortjenester.

Ved bortgivelse af en personligt ejet virksomhed medregnes gavens værdi dog ikke ved opgørelsen af fortjenesten. Ved personligt ejede virksomheder anvendes den gaveafgiftspligtige værdi alligevel som afskrivningsgrundlag for erhververen. For at sikre, at denne fordel ikke misbruges, er der regler om, at såfremt virksomheden videresælges inden 10 år efter erhvervelsen, skal hele den fortjeneste, der er oparbejdet inden for de sidste 10 år forud for videresalget indkomstbeskattes.

Når virksomheden, hvadenten den er personligt ejet eller organiseret som et aktieselskab, falder i arv, skal der ikke betales skat af eventuelle fortjenester. Alligevel skal arvingen som sin indgangsværdi anvende den arveafgiftspligtige værdi. Det får betydning for arvingens afskrivningsgrundlag, hvis der kan afskrives på det erhvervede, og det får betydning for hans anskaffelsestsum, hvis de arvede aktiver videresælges.

Reglerne om beskatning af arv og gave er således præget af en diskontinuitet, der er fordelagtig for den skattepligtige, og som ikke kendes i gældende dansk ret.

Arve- og gaveafgift opkræves efter satser, der er lempeligere end de danske.

Med henblik på bl.a. at lempe generationsskifterne er afgifterne fra 1985 således nedsat til:

Børn og forældre:

Af de første 100.000 kr.	betales intet.
Af de næste 300.000 kr.	8 pct.
Af overskydende beløb	20 pct.

Andre:

Af de første 100.000 kr.	betales intet.
Af de næste 300.000 kr.	- 10 pct.
Af overskydende beløb	- 30 pct.

De norske afgifter er lempede i årene 1983 - 1984. Inden lempelserne havde man 3 afgiftsklasser. Den 3. afgiftsklasse (for fjernere beslægtede), er imidlertid nedlagt og slået sammen med den anden arveklasse.

Maksimumsatserne i den første og anden klasse var endvidere 30 og 40 pct. og gjaldt for arvelodder udover 500.000 kr.

Værdiansættelserne af erhvervsaktiver sker til værdien i handel og vandel. Der er ingen nedslagsregler.

2. Sverige.

2.1. Generelt.

Salg af en virksomhed medfører beskatning af fortjenesten.

Arv udløser derimod ikke beskatning. Til gengæld fortsætter arvingen afdødes afskrivninger på afdødes grundlag. Tilsvarende regler om succession findes ved gaver.

Ved arv og gave betaler modtageren afgift af det modtagne.

Afgifterne er lempeligere end de danske i generationsskiftesammenhæng. De generelle skalaer er ganske vist strenge, jfr. nedenfor, men for erhvervsaktiver sker der en nedsættelse af beregningsgrundlaget med 70 pct. Det betyder dels en nedsættelse af den reelle afgiftsprocent, dels en forlængelse af de enkelte trin i afgiftsskalaen.

Arve- og gaveafgift betales efter skalaer, der er progressivt stigende efter arvens størrelse. Endvidere er den større for fjernere beslægtede end for nærmere beslægtede. Der gælder samme afgiftsskala for arv som for gave. I modsætning til, hvad der gælder for Danmark, lægges gaver 10 år forud for arvefaldet sammen med arven ved beregningen af progressionen.

Der er to afgiftsklasser, der er relevante. Klasse I vedrører ægtefælle og børn. Klasse II vedrører andre arvinger. (Klasse III vedrører almenyttige institutioner m.v. og omtales derfor ikke i denne sammenhæng).

Fra og med 1987 er den generelle afgiftsskala lempet en smule uden at dette har betydet en nedsættelse af nedslagene for erhvervsaktiver. Fra og med 1987 har skalaerne følgende indhold:

Klasse I :

Afgiftspligtig lod	Arveafgift		
Kr.	Kr.		
0 - 100.000		10 % indenfor intervallet	
100.000 - 200.000	10.000 + 20 %	- " -	
200.000 - 400.000	30.000 + 30 %	- " -	
400.000 - 800.000	90.000 + 40 %	- " -	
800.000 - 8.000.000	250.000 + 50 %	- " -	
8.000.000 -	3.850.000 + 60 %	- " -	

Klasse II:

Afgiftspligtig lod	Arveafgift		
Kr.	Kr.		
0 - 25.000		15 % indenfor intervallet	
25.000 - 40.000	3.750 + 25 %	- " -	
50.000 - 100.000	10.000 + 35 %	- " -	
100.000 - 200.000	27.500 + 45 %	- " -	
200.000 - 2.000.000	72.500 + 55 %	- " -	
2.000.000 -	1.062.500 + 65 %	- " -	

Ved opgørelsen af den arveafgiftspligtige lod gælder et grundfradrag på 100.000 sv.kr. for ægtefælle og 50.000 sv.kr. for børn.

Afgifterne er som anført lempet fra og med 1987. Den højeste marginale afgiftsprocent ved arv til børn var tidligere 70 pct. (der blev nået ved arvelodder over 6.000.000 sv.kr.) I 1987 er højeste marginale afgiftsprocent 60, der først nås ved arvelodder over 8 mill, sv.kr.

Nedsættelsen af beregningsgrundlaget med 70 pct. ved erhvervsaktiver betyder, at når børns arv alene består af erhvervsaktiver, er den højeste reelle marginale afgiftsprocent 18, der nås, når arveloddens værdi (før nedslag) overstiger 26.7 mill. kr. For fjernere beslægtede er højeste reelle marginale afgiftsprocent 19 i, der nås ved arvelodder over 6 mill. kr.

2.2. De svenske successionsregler ved arv og gave.

Arv.

Ved arv succederer arvingen altid uanset slægtskabsforhold til afdøde og uanset, om han yder vederlag til medarvingerne.

Gave.

Ved gave succederer gavemodtageren derimod også uanset modtagerens slægtskabsforhold. Ved afgørelsen af, om der foreligger en gave, lægges i almindelighed det civilretlige gavebegreb til grund, idet det kræves, at der foreligger gavehensigt hos overdrageren. Gavehensigt er et subjektivt begreb, som er vanskeligt at behandle rent bevismæssigt. Slægtskabsforholdet mellem overdrager og erhverver kommer derfor til at spille en væsentlig rolle for overvejelserne. Det vil dog normalt ikke volde vanskeligheder at fastslå gavehensigt i de tilfælde, hvor der ikke ydes vederlag af modtageren.

Problemerne opstår ved erhvervelser mod vederlag, hvor det ved en handel mellem ubeslægtede kan være svært at afgøre, om et fordelagtigt køb blot er et fordelagtigt køb eller en erhvervelse mod vederlag med gaveislæt. Problemet kendes ikke kun ved succession, men også ved spørgsmålet om der foreligger en gave, der skal betales gaveafgift af. Her bestemmer den svenske arve- og gaveskattelov i § 37 om erhvervelser mod vederlag med gaveindslag, at der kun betales gaveafgift ved køb, bytte m.v., hvis det af misforholdet mellem de for hver part fastsatte vilkår er åbenbart, at aftalen delvis har karakter af gave. For fast ejendoms vedkommende gælder endvidere som standard for, hvornår der foreligger et misforhold, at hvis fast ejendom overdrages for mindre end ejendomsværdien, skal der betales gaveafgift op til handelsværdien. (Ejendomsværdien svarer til 75 pct. af handelsværdien). Hvis fast ejendom overdrages til ejendomsværdien eller derover, foreligger ingen afgiftspligtig gave. Ved andre aktiver foreligger der ingen standarder for, hvornår der foreligger et sådant misforhold, at der foreligger en gave.

§ 37 gælder som sagt kun ved gaveafgift, men det er umiddelbart nærliggende at antage, at afgørelserne af, hvornår der foreligger en gave, falder ens ud i relation til gaveafgift og i relation til succession. Man kender imidlertid eksempler på, at den vurdering, der anlægges i relation til succession, er anderledes end den vurdering, der anlægges i relation til gaveafgift.

Overdrages aktier mod et vederlag, men med gaveislæt, opsplittes aktieposten i en aktiepost, der svarer til vederlaget, og en, der svarer til gavens værdi. I den første aktiepost succederes ikke, mens der derimod succederes i den anden aktiepost, der svarer til gavens værdi. Gavesuccession ved aktier er således mere begrænset end de danske regler om succession ved dødsboer, hvor der også succederes i vederlagsdelen.

Ved overdragelser af fast ejendom eller virksomhed

foretages ikke nogen opsplitting. Her fører vurderingen af, om der foreligger en gave eller ej, til, at der enten succederes i alt eller ikke succederes i noget.

Regler om succession indeholder det generelle problem, at det kan være svært at få oplyst de oprindelige anskaffelsestidspunkter og anskaffelsessummer, når en fortjeneste skal opgøres.

Hvor stort problemet er, afhænger dog meget af de almindelige skattereglers udformning. Den svenske kommunalskattelov § 36 anfører således, at man for børsnoterede aktiers vedkommende i stedet for den historiske anskaffelsessum kan anvende 25 pct. af salgssummen. En sådan regel mindsker naturligvis også de praktiske problemer ved succession.

For personligt ejede virksomheder gælder, at successionen er betinget af, at virksomheden overdrages. Man kan ikke succedere i maskiner, der sælges, uden at virksomheden også samtidig sælges. Det såkaldte "glidende generationsskifte", d.v.s. overdragelse af en virksomhed i flere omgange over flere år til en gavemodtager er næppe interessant i svensk sammenhæng. Det skyldes de svenske regler om nedslag i de gaveafgiftspligtige værdier, der fordrer, at hele virksomheden overdrages på én gang.

Der er ikke valgfri adgang til succession. Den er tvungen.

Succession er ikke udelukket ved tabsaktiver. Hvilken betydning dette har, afhænger af de almindelige svenske regler om, hvornår tab kan fratrækkes i den skattepligtige indkomst. Specielt ved afskrivninger gælder, at hvis afskrivningsberettigede aktiver udlægges for mindre end de nedskrevne værdier, kan erhververen dog kun fortsætte afskrivningerne med udlægsværdierne som udgangspunkt.

2.3. De svenske regler om nedslag i værdiansættelsen.

Der gælder i Sverige særlige regler om nedslag i værdiansættelsen ved beregning af arve- og gaveafgift.

Med nogle afvigelser gælder samme lettelse ved arve- og gaveafgift som ved den årlige formueskat.

Nedslagsreglerne må sammenholdes med afgiftsskalaerne for at kunne vurdere den økonomiske betydning.

Lettelserne vedrører kun indkomstkilderne landbrug og erhvervsvirksomhed i øvrigt. Reglerne gælder, uanset hvilken juridisk form virksomheden drives i. Adgangen til nedslag gælder således også unoterede aktier. Ved vurderingen af aktier eller andele, der er børsnoterede, er der hidtil ikke givet noget nedslag. De medtages til markedsværdien. Fra og med 1987 gælder imidlertid, at børsnoterede aktier skal medregnes til 75% af værdien baseret på børskursen.

Værdien af aktiver og passiver i en erhvervsvirksomhed bestemmes i øvrigt på følgende måde: Først fastslås værdien af de enkelte aktiver og passiver. I almindelighed foretages vurderingen forsigtigt. Fast ejendom tages således op til ejendomsværdien (ca. 75 pct. af handelsværdien). Driftsmidler medtages til anskaffelsesværdien efter foretagne rimelige afskrivninger. Lager vurderes som en helhed uden hensyntagen til mulig fortjeneste ved salg én detail. Der skal ved vurderingen tages hensyn til prisfaldsrisiko og ukurans. Forskellen mellem aktiver og passiver nedsættes herefter med 70 pct., således at der alene betales afgift af 30 pct. af værdierne. Der er ikke adgang til at beregne passivpost, der modsvarer den latente skattebyrde på de enkelte aktiver i virksomheden. Såkaldte virksomhedsfremmede aktiver og passiver holdes udenfor nedslagsgrundlaget.

Som aktiver og passiver, der er fremmede for virksomheden, regnes aktiver og passiver, som ikke har naturlig sammenhæng med eller som ikke har sin direkte årsag i virksomheden. Som eksempel kan nævnes aktier som kapitalanlæg (i mange tilfælde) samt fast ejendom, der hverken er omsætningsaktiver eller anvendes i virksomheden. Hvis en fast ejendom delvis anvendes i virksomheden, fordeles den mellem erhvervsmæssig og ikke erhvervsmæssig anvendelse.

Hvis virksomhedens likvide midler er unormalt store og væsentligt overstiger den kortfristede gæld, behandles den unormalt store del af likviderne som midler, der ikke vedrører virksomheden, medmindre de er nødvendige af hensyn til virksomhedens fortsatte drift. Den omstændighed, at virksomhedens likvider tilfældigvis er unormalt store som følge af salg af anlægsaktiver, medfører dog ikke, at de midler behandles, som om de ikke vedrører virksomheden. Størrelsen af de likvider, der kan medregnes til virksomheden, afhænger af mange faktorer såsom virksomhedens art og størrelse, fremtidig branscheudvikling, investeringsplaner og lignende i en vis fremtidig periode. Midlerne skal altid have forbindelse med virksomheden.

Om værdiansættelsen af ikke børsnoterede aktier bemærkes:

Den mest almindelige vurderingsmetode er substansværdimetoden, der ofte fører til lavere værdier på aktierne end handelsværdien.

Selskabets aktiver og passiver vedrørende erhvervsvirksomhed gøres op efter de foran beskrevne principper. Fra den således fremkomne værdi af selskabets erhvervsvirksomhed fratrækkes et passiv på grund af den latente skat, som hviler på selskabet, hvis det opløses. Passivet beregnes til halvdelen af skatten, der igen beregnes som 40 pct. af værdien af selskabets erhvervsvirksomhed efter fradrag af aktieejerens indskud i selskabet.

Af den herved fremkomne værdi medregnes 30 pct. ved beregning af arve- og gaveafgift.

De af selskabets aktiver og passiver, der er virksomheds fremmede, holdes udenfor nedslagsreglerne.

Nedsættelsesreglerne gælder både arv og gave. Ved gaver er det dog en forudsætning, at giveren på én gang og betingelsesløst overdrager sin fulde ret til virksomheden. Det er endvidere en forudsætning, at modtageren beholder gaven eller en væsentlig del af denne i mindst fem år regnet fra modtagelsen. Hvis denne betin-

gelse ikke overholdes, beskattes hele den oprindelige nedsættelse som en ny gave. Ved væsentlig forstås omfattende delsalg, der ikke er et naturligt led i virksomheden. I lovmotiverne nævnes som retningslinje salg af 40 pct. En sådan generelt formuleret efterbeskatningsregel må formentlig ses i sammenhæng med, at der som anført ikke indrømmes nedslag ved deloverdragelser.

3. Tyskland.

Sælges en personlig virksomhed, kan der blive tale om at beskatte fortjenesten på virksomhedens aktiver. Beskatning sker med den halve indkomstskattesats. Hvis en virksomhed, der drives som aktieselskab, sælges, beskattes en fortjeneste på aktierne ligeledes.

Efter tysk ret betragtes arvefaldet ikke som en afståelse, der udløser beskatning. Den, der arver en personlig virksomhed, fortsætter afdødes afskrivninger m.v. uden mellemkommende avancebeskatning.

Gives virksomheden væk, foreligger der heller ikke en afståelse, der udløser beskatning. Foreligger en blanding af gave og salg, foretages en opsplittning i en gavedel og en del, der sælges på normale vilkår. Gavedelen behandles som en gave, mens den anden del beskattes som ved frit salg.

Efter tysk ret opkræves arveafgift og gaveafgift efter en progressiv skala, der er forskellig for forskellige klasser af arvinger og gavemodtagere. Arveafgift og gaveafgift opkræves efter samme skala.

Der betales afgift af en værdi, der principielt skal svare til værdien i handel og vandel - også for erhvervsaktiver. Der gælder ingen særregler for afgiftsgrundlaget. Der gives ikke noget fradrag for en eventuel latent skattebyrde på det udlagte.

I afgiftsklasse I findes ægtefæller og børn samt børnebørn i tilfælde, hvor barnet er afdøet ved døden før barnebarnet.

Ægtefællen har et grundfradrag på 250.000 DM,

hvortil kommer yderligere 250.000 DM, når der er tale om arv.

Andre personer omfattet af klasse I har et grundfradrag på 90.000 DM.

Skalaen går fra 3 til 35 pct.

Skalatrinerne er imidlertid væsentligt større og afgiften dermed væsentligt lavere end den danske. (35 pct. nås først ved arv over 100.000.000 DM.

arv	marginale afgiftsprocenter
0 - 300.000 DM	0 - 6,5
300.000 - 1.000.000 DM	7,0 - 10
1.000.000 - 10.000.000 DM	1,0 - 18

Afgiftsklasse II omfatter forældre og afdødes børnebørn, når afdødes børn er i live. (Skalaen går fra 6 til 50 pct.).

Da børnebørn er omfattet af afgiftsklasse II, når børnene er i live, er det således ikke muligt at spare afgift ved at generationsskifte fra forældre til børnebørn, når børnene er i live.

Personer omfattet af klasse II har et grundfradrag på 50.000 DM.

Afgiftsklasse III omfatter søskende, svigerforældre, svigerbørn og fraskilte ægtefæller. Skalaen går fra 11 til 65 pct. Ved 300.000 DM er marginalafgiften 23,0 pct.

Personer omfattet af klasse III har et grundfradrag på 10.000 DM.

Afgiftsklasse IV omfatter reisten og går fra 20 til 70 pct. Ved 300.000 DM er marginalafgiften 36 pct.

I klasse IV ydes et grundfradrag på 3.000 DM.

Arv og gave til tyske velgørende institutioner er under nærmere betingelser fritaget for afgift. I øvrigt betaler fonde ny arveafgift hvert 30. år. De 30 år anses for varigheden af en generation.

Ved beregningen af afgiften indgår de sidste 10 års gaver i progressionen.

4. England

Ved salg eller bortgivelse af en personligt drevet virksomhed betaler overdrageren under visse betingelser særlig indkomstskat med 30 pct. af fortjenesten. Det samme gælder ved salg eller gave af aktier. Fortjenesterne, der skal beskattes, opgøres på grundlag af pristalsregulerede anskaffelsessummer. Hvis overdrageren er i den alder, hvor det er rimeligt at ophøre med at drive virksomhed, gælder et særligt fradrag på op til 125.000 E i fortjenesten. Fradraget kan opnås, når overdrageren er over 60 år. Fradragets engelske betegnelse er "retirement relief".

Ved gaver kan beskattningen hos giver helt undgås på betingelse af, at gavemodtageren indtræder i gaverens skattemæssige stilling, således at han ved et eventuelt videresalg beskattes på grundlag af gavegivers anskaffelsessummer.

Når virksomheden eller aktierne overdrages ved død, betales der aldrig særlig indkomstskat af eventuelle fortjenester.

Det engelske arveafgiftssystem afviger grundlæggende fra de systemer, der kendes i de skandinaviske lande og i Tyskland. Arveafgift **beregnes** på grundlag af afdødes bo, principielt uden hensyntagen til, hvem der er arvinger, og uden hensyn til arveloddernes størrelse. Afgiften betales efter en progressiv skala med op til 60 pct. Der betales ikke afgift af de første 90.000 £. Skalatrinene er imidlertid lange, og erhvervsaktiver, herunder hovedaktionæraktier (noterede eller unoterede) medtages kun med 50 pct. af deres værdi. Dette betyder, at afgiften vil være lempeligere end i Danmark.

Af gaver givet op til 7 år inden dødsfaldet betales arveafgift efter en reduceret skala.

Gaver givet tidligere er afgiftsfrie.

Arveafgiftsskala gældende ved dødsfald indtruffet
efter 16. marts 1987.

<u>Boets størrelse</u>	<u>Skalatrinet</u>	<u>Sats</u>	<u>Afgift</u>	<u>Afgift i alt</u>
1000 £	1000 £	%	£	£
0-90	90	0	0	0
90-140	50	30	15.000	15.000
140-220	80	40	32.000	47.000
220-330	110	50	55.000	102.000
over 330		60		

5. USA

Ved salg af en virksomhed betales i et vist omfang skat af kapitalvinding hos overdrageren med satser varierende fra 0-20 pct. Fra 1988 vil kapitalvinding blive beskattet som almindelig indkomst (33%).

Hvis en virksomhed falder i arv, betales ikke skat hos overdrageren. Erhververens afskrivningsgrundlag er alligevel værdien i handel og vandel. Der er således diskontinuitet i beskatningen. Ved gaveoverdragelser gælder, at erhververen indtræder i overdragerens skattemæssige stilling.

Ligesom i England er arveafgiften nærmest en boafgift. Der gælder dog det særlige, at afgiftspligtige livsgaver (givet efter 1976) medregnes i afgiftsgrundlaget. Gaveafgifterne modregnes til gengæld i boafgiften. Boafgiftssatserne er progressive fra 18 til 50 procent. Der gælder imidlertid bundfradrag på 600.000 \$.

Ægtefæller kan hvert år forære 20.000 væk uden afgiftsmæssig virkning.

Af gaver herudover betales gaveafgift.

I øvrigt bemærkes, at forsikringer, selv som opspæringsordninger, kan være afgiftsfri, når de er tegnet af afdøde mere end 3 år forud for dødsfaldet.

Værdiansættelsen sker til værdien i handel og vandel. For landbrugsejendomme gælder dog et lempeligere princip for værdiansættelse.

Den foran omtalte boafgift pålignes efter nedenstående skala idet bemærkes at der herudover haves et bundfradrag på 600.000 \$ inden afgift betales. (For oversigtens skyld er flere skalatrin trukket sammen).

Bo (efter bundfradrag) \$	Afgift \$	Marginale af- giftsprocenter %
0 - 100.000	0 - 23.000	0 - 26
100.000 - 250.000	23.800 - 70.800	28 - 30
250.000 - 500.000	70.800 - 155.800	32 - 34
500.000 - 750.000	155.800 - 248.300	37
750.000 - 1.000.000	248.300 - 345.800	39
1.000.000 - 1.250.000	345.800 - 448.300	41
1.250.000 - 1.500.000	448.300 - 555.800	43
1.500.000 - 2.000.000	555.800 - 780.800	45
2.000.000 - 2.500.000	780.800 - 1.025.000	49
2.500.000 -	1.025.000	50

BILAG 2

Eksempel på beregning af skat ved salg af aktier erhvervet ved arv med 5-årig succession og ved gave med livsvarig succession, såfremt reglerne udformes således, at hver afståelse indeholder både arv og gave.

A har modtaget 100.000 kr. hovedaktionæraktier som gave fra sin far med succession. Ved sin fars død nogle år senere modtager han som arv yderligere 100.000 kr. aktier med succession begrænset til 5 år. A's egen aktiebesiddelse efter dødsfaldet overstiger ikke 25 pct. eller 50 pct. af stemmeværdien.

A's aktier	pålydende	kursværdi ved anskaffelsen
gave	100.000	200.000
arv	<u>100.000</u>	<u>300.000</u>
	200.000	500.000

Ar 1 efter dødsfaldet sælger A aktier pålydende værdi 100.000 kr. for 400.000 kr. Halvdelen vedrører arv og halvdelen gave.

Salgssum		400.000
Anskaffelsessum:	100.000 x	500.000 = 250.000
	200.000	

Arve og gaveaktier beskattes ens.

Fortjeneste: 150.000

Resterende aktiebeholdning:

	pålydende	anskaffelsessum
gave	50.000	
arv	50.000	250.000

Ar 6 efter dødsfaldet sælger A igen aktier, nu med pålydende 50.000 kr., for 300.000 kr. Halvdelen anses for arv og halvdelen for gave.

Det er kun gaveaktierne, pålydende 25.000 kr., der skal beskattes.

Salgssum	25.000	x 300.000	=	150.000
	50.000			
Anskaffelsessum	25.000	x 250.000	-	<u>62.500</u>
Fortjeneste:	100.000			87.500

Eksempler på genvundne bygningsafskrivninger

I det følgende præsenteres en række beregninger, som viser størrelsen af beskatningen af genvundne afskrivninger under en række varierende forudsætninger om prisudviklingen. Beregningerne har også været bragt i rede-gørelsen fra arbejdsgruppen til forenkling af afskrivningsloven (betænkning nr. 1031, 1985).

Der er i de første eksempler tale om bygninger, der er anskaffet efter 1. januar 1982, og som derfor afskrives og beskattes efter de nugældende regler for pristalsregulerede bygningsafskrivninger.

Det er i alle eksemplerne forudsat, at der i år 1 anskaffes en bygning, der er afskrivningsberettiget efter afskrivningslovens § 18, stk. 1, litra a, for en kontant omregnet købesum på 1.000.000 kr. Det er endvidere forudsat, at der hvert år afskrives med de højst mulige procent-satser. Det vil sige, at der afskrives 6 pct. om året i de første 10 år og herefter 2 pct. årligt.

Eksemplerne er gennemregnet med en forudsætning om en årlig pristalsregulering på henholdsvis 5 pct. og 10 pct.

Under de ovennævnte forudsætninger er det i beregningseksemplerne vist, hvorledes beskatningen af genvundne afskrivninger vil være med en række forskellige salgssummer i en række forskellige år.

I tabel 1 a og 1 b er vist de skattepligtige genvundne afskrivninger, hvis bygningen sælges i år 5-31 efter anskaffelsesåret. I tabel 1 c og 1 d er givet en oversigt over de faktiske kontante salgssummer i de enkelte år. Tendensen er naturligvis, at de skattepligtige beløb er størst i de tilfælde, hvor salgssummen er stor i forhold til købesummen.

Tabel 1 c og 1 d kan direkte sammenlignes med tabel 1 a og 1 b, idet tabel 1 c og 1 d viser de faktiske salgssummer/ som skatten af beløbene i tabel 1 a og 1 b skal betales af.

Det fremgår af tabellerne, at beskatningen aldrig overstiger 50 pct. af salgssummen. I nogle eksempler bliver hele salgssummen skattepligtig som genvundne afskrivninger. Det er dog værd at bemærke, at det kun er tilfældet, når bygningen sælges i år 31. Grunden til, at hele salgssummen i disse tilfælde kan blive skattepligtig, er, at bygningen i dette år er 100 pct. afskrevet. Den fulde beskatning med 50 pct. særlig indkomstskat modsvares således af de fuldt foretagne fradrag i den skattepligtige almindelige indkomst i årene forud.

I tilfælde, hvor en bygning sælges til en meget høj pris i forhold til anskaffelsessummen, er der et stort ubeskattet beløb. Det er f.eks. tilfældet, hvis en bygning sælges i år 31 til 66.212.000 kr. (10 pct. årlig stigning i pristalsreguleringen som vist i tabel 1 b og 1 d), men kun beskattes af 15.863.000 kr. Det er udtryk for, at beskatningen af genvundne afskrivninger ikke er en kapitalvindingsbeskatning. I det nævnte eksempel er det de faktisk foretagne pristalsregulerede afskrivninger, der danner loft over beskatningen.

Hvis derimod en bygning sælges til en forholdsvis lav pris i forhold til anskaffelsessummen, kan det forekomme at hele salgssummen beskattes som fortjeneste. Det er f.eks. tilfældet, hvis en bygning sælges i år 31 til 1.811.000 kr. (2 pct. årlig stigning i handelsværdien og en pristalsregulering på 5 pct. pr. år som vist i tabel 1 a og 1 c), og hele salgssummen beskattes. Det skyldes, at selv om salgssummen er forholdsvis lav, er der dog foretaget afskrivninger, der ikke modsvares af et tilsvarende fald i salgssum i forhold til den pristalsregulerede købesum.

I de følgende tabeller er salgssummer, afskrivninger og genvundne afskrivninger tilbagediskonteret til anskaffelsesåret. Herved opnår man tal for nutidsværdien af såvel salgssummer, afskrivninger som genvundne afskrivninger, således at man kan vurdere afskrivningssystemet under hensyntagen til de samlede inflationsvirkninger.

I tabel 2 a og 2 b og tabel 3 a og 3 b er de genvundne afskrivninger (tallene fra tabel 1 a og 1 b) og salgssummerne (tallene fra tabel 1 c og 1 d) tilbagediskonteret til anskaffelsesåret med en diskonteringsfaktor på 1,05 og 1,10, svarende til en realrente på 0 pct.

I tabel 4 a og 4 b og tabel 5 a og 5 b er de samme tal tilbagediskonteret med en diskonteringsfaktor på 1,08 og 1,13, svarende til en realrente på 3 pct.

Der er således vist to sandsynlige alternative beregninger af nutidsværdierne af de genvundne afskrivninger og salgssummerne.

Opgørelserne over nutidsværdierne viser, at ligesom ved de nominelle opgørelser i tabellerne 1 a-d, er de skattepligtige genvundne afskrivninger størst i de tilfælde, hvor salgssummerne er store i forhold til anskaffessummerne. Ligeledes viser de også, at de reale genvundne afskrivninger aldrig overstiger 50 pct. af den reale salgssum.

For yderligere at kunne vurdere den gældende beskatningsmetode er der i tabel 6 a og 6 b vist en oversigt over nutidsværdierne af de samlede afskrivninger indtil salgsåret. Denne beregning er foretaget på samme måde som beregningen af nutidsværdierne af salgssummerne og de genvundne afskrivninger i de foran viste tabeller 2-5.

I tabellerne 7 a-b og 8 a-b er nutidsværdierne af de skattepligtige genvundne afskrivninger (jfr. tabel 2 a-b og tabel 4 a-b) trukket fra nutidsværdierne af summen af de foretagne afskrivninger (tabel 6 a-b). På denne måde får man et udtryk for, hvilket beløb, der realt beskattes i forhold til de reale afskrivninger, der er foretaget i årene fra anskaffelsesår til salgsår.

Den væsentligste konklusion, der kan drages af tabel 7 a-b og 8 a-b, er, at nutidsværdien af de skattepligtige genvundne afskrivninger i intet tilfælde er større end nutidsværdien af de foretagne afskrivninger. Eller med andre ord, at der i salgssituationen aldrig beskattes et realt beløb, der er større end det, der igennem årene realt er fratrukket som skattemæssige afskrivninger.

Den anden væsentlige konklusion, der kan drages af tabel 7 a-b og 8 a-b, er, at der er en tydelig tendens til, at jo større salgssummen er i forhold til købesummen, desto større er summen af de reale afskrivninger, der beskattes som genvundne afskrivninger ved salg.

Afskrivningsgruppen har endvidere foretaget beregninger af størrelsen af de genvundne afskrivninger efter den metode, der gælder for bygninger, der er anskaffet før 1. januar 1982. Disse bygninger afskrives efter en lineær metode, men uden pristalsregulering og uden kontantomregning af anskaffelses- og salgssum.

Forudsætningerne for beregningerne er i øvrigt de samme som ovenfor i tabel 1-8, idet det dog er forudsat, at den afskrivningsberettigede i eksemplet selv har opført og prioriteret bygningen, således at kurstab ved prioriteringen ikke kan medregnes til anskaffessummen. Derfor er anskaffelsessummen lig med den kontantværdi, der er anvendt i eksemplerne i tabel 1-8.

I tabel 9 er vist de skattepligtige genvundne afskrivninger under forskellige forudsætninger om salgssummens størrelse. Tabellen viser, at størrelsen af de skattepligtige genvundne afskrivninger stiger i takt med salgssummens størrelse. Hvis salgssummen svarer til købesummen eller stiger nominelt, er det imidlertid altid de faktisk foretagne afskrivninger, der danner loft over beskatningen. Det er forklaringen på, at de genvundne afskrivninger er ens i alle de tilfælde, hvor salgssummen er uforandret eller stiger. Hertil kommer, at de skattepligtige genvundne afskrivninger ikke stiger ud over år 31, hvor bygningen er fuldt afskrevet.

¹ tabel 10 er vist de faktiske salgssummer under forskellige prisstigningsforudsætninger. Tabel 9 og 10 kan direkte sammenlignes, idet tabel 10 viser de salgssummer, som skatten af beløbene i tabel 9 skal betales af.

Ved at sammenholde de to tabeller kan man konkludere, at størrelsen af de skattepligtige genvundne afskrivninger i intet tilfælde er større end salgssummerne.

I de tilfælde, hvor bygningen falder i pris eller ikke stiger i pris, er der tale om, at hele salgssummen underkastes beskatning, hvis bygningen sælges efter at være helt afskrevet i år 31.

I de tilfælde, hvor bygningen stiger i pris, er der derimod tale om, at hele den fortjeneste, der ligger ud over de faktisk foretagne afskrivninger, er skattefri.

Da systemet ikke tager hensyn til de almindelige stigninger i ejendomspriserne, vil de genvundne afskrivninger imidlertid ofte være udtryk for, at der er sket en generel stigning i bygningspriserne, og ikke at de foretagne afskrivninger har været for store, jfr. betænkningens kap.3, afsnit 4, pkt.3.1.6.

Der vil således ofte ske beskatning af genvundne afskrivninger svarende til samtlige foretagne afskrivninger, selv om bygningen på grund af slid og forældelse relativt er faldet i pris i forhold til andre erhvervsejendomme.

Reelt er der altså ved de regler, der gælder for bygninger anskaffet før 1.januar 1982, tale om en kapitalvindingsbeskatning.

Tabel 1 a.

Genvundne bygningsafskrivninger ved en købesum (kontant) i år 1 på 1 mill, kr. og med alternative prisstigningsforudsætninger. Nuværende afskrivningssystem. Pristalsregulering 5 pct. p.a.

Salgs-

år	Årlig procentvis stigning i handelsværdi				
	3 pct.	0 pct.	2 pct.	5 pct.	8 pct.
	1.000 kr.				

5	5	120	202	277	277
10	80	320	515	797	797
15	49	396	716	1.282	1.282
20	31	470	927	1.877	1.877
25	112	631	1.239	2.702	2.702
30	335	921	1.697	3.841	3.841
31	401	1.000	1.811	4.116	4.116

Tabel 1 b.

Genvundne bygningsafskrivninger ved en købesum (kontant) i år 1 på 1 mill, kr. og med alternative prisstigningsforudsætninger. Nuværende afskrivningssystem. Pristalsregulering 10 pct. p.a.

Salgs-

år	Årlig procentvis stigning i handelsværdi.					
	5 pct.	0 pct.	5 pct.	7 pct.	10 pct.	15 pct.
	1.000 kr.					

5	0	0	203	299	319	319
10	0	13	565	852	1.157	1.157
15	0	0	875	1.473	2.347	2.347
20	0	0	1.303	2.393	4.336	4.336
25	0	0	2.150	3.997	7.879	7.879
30	0	711	3.827	6.825	14.132	14.132
31	214	1.000	4.321	7.612	15.863	15.863

Tabel 1 c.

Oversigt over de til tabel 1 a svarende kontante salgssummer.

Kontant købesum i år 1 er lig med 1 mill, kr.

Salgs-	<u>Årlig procentvis stigning i handelsværdi</u>				
år	- 3 pct.	0 pct.	2 pct.	5 pct.	8 pct.
	<u>1.000 kr.</u>				
5	885	1.000	1.082	1.216	1.360
10	760	1.000	1.195	1.551	1.999
15	653	1.000	1.319	1.980	2.937
20	561	1.000	1.457	2.527	4.316
25	481	1.000	1.608	3.225	6.341
30	413	1.000	1.776	4.116	9.317
31	401	1.000	1.811	4.322	10.063

Tabel 1 d.

Oversigt over de til tabel 1 b svarende kontante salgssummer.

Kontant købesum i år 1 er lig med 1 mill, kr.

Salgs-	<u>Årlig procentvis stigning i handelsværdi</u>					
år	- 5 pct.	0 pct.	5 pct.	7 pct.	10 pct.	15 pct.
	<u>1.000 kr.</u>					
5	815	1.000	1.216	1.311	1.464	1.749
10	630	1.000	1.551	1.838	2.358	3.518
15	488	1.000	1.980	2.579	3.797	7.076
20	377	1.000	2.527	3.617	6.116	14.231
25	292	1.000	3.225	5.072	9.850	28.625
30	226	1.000	4.116	7.114	15.863	57.575
31	215	1.000	4.322	7.612	17.449	66.212

Tabel 2 a.

Nutidsværdien af genvundne bygningsafskrivninger (jfr, tabel 1 a) med en realrente på 0 pct. Nuværende system. Pristalsregulering 5 pct. p.a. Rente 5 pct.

Salgs-

år	<u>Årlig procentvis stigning handelsværdi</u>				
	<u>- 3 pct.</u>	<u>0 pct.</u>	<u>2 pct.</u>	<u>5 pct.</u>	<u>8 pct.</u>
	1.000 kr.				
5	4	98	166	228	228
10	51	206	332	514	514
15	24	200	361	647	647
20	12	186	366	742	742
25	34	195	384	838	838
30	81	223	412	933	933
31	92	231	419	952	952

Tabel 2 b.

Nutidsværdien af genvundne bygningsafskrivninger (jfr, tabel 1 b) med en realrente på 0 pct. Nuværende system. Pristalsregulering 10 pct. p.a. Rente 10 pct.

Salgs-

år	<u>Årlig procentvis stigning i handelsværdi</u>					
	<u>- 5 pct.</u>	<u>0 pct.</u>	<u>5 pct.</u>	<u>7 pct.</u>	<u>10 pct.</u>	<u>15 pct.</u>
	1.000 kr.					
5	0	0	139	204	218	218
10	0	5	239	361	490	490
15	0	0	230	388	618	618
20	0	0	213	391	709	709
25	0	0	218	405	800	800
30	0	44	241	430	890	890
31	12	57	247	436	909	909

Tabel 3 a.

Nutidsværdien af de kontante salgssummer (jfr. tabel 1 c) med en realrente på 0 pct. Nuværende system. Pristalsregulering 5 pct. Rente 5 pct.

Salgs-

år	<u>Årlig procentvis stigning i handelsværdi</u>				
	<u>3 pct.</u>	<u>0 pct.</u>	<u>2 pct.</u>	<u>5 pct.</u>	<u>8 pct.</u>
	<u>1.000 kr.</u>				

5	728	823	891	1.000	1.119
10	490	645	770	1.000	1.289
15	330	505	666	1.000	1.483
20	222	396	577	1.000	1.708
25	149	310	499	1.000	1.966
30	100	243	431	1.000	2.264
31	93	231	419	1.000	2.328

Tabel 3 b.

Nutidsværdien af de kontante salgssummer (jfr. tabel 1 d) med en realrente på 0 pct. Nuværende system. Pristalsregulering 10 pct. p.a. Rente 10 pct. p.a.

Salgs-

år	<u>Årlig procentvis prisstigning i handelsværdi</u>					
	<u>5 pct.</u>	<u>0 pct.</u>	<u>5 pct.</u>	<u>7 pct.</u>	<u>10 pct.</u>	<u>15 pct.</u>
	<u>1.000 kr.</u>					

5	556	683	830	895	1.000	1.195
10	267	424	658	780	1.000	1.492
15	128	263	521	679	1.000	1.863
20	62	164	413	591	1.000	2.327
25	30	102	327	515	1.000	2.906
30	14	63	259	448	1.000	3.630
31	12	57	248	436	1.000	3.795

Tabel 4 a.

Nutidsværdien af genvundne bygningsafskrivninger
(jfr, tabel 1 a) med en realrente på 3 pct. Nuværende
system. Pristalsregulering 5 pct. p.a. Rente 8 pct.

Salgs-

år	<u>Årlig procentvis stigning i handelsværdi</u>				
	<u>- 3 pct.</u>	<u>0 pct.</u>	<u>2 pct.</u>	<u>5 pct.</u>	<u>8 pct.</u>
	<u>1.000 kr.</u>				
5	4	88	148	204	204
10	40	160	257	399	399.
15	16	135	243	436	436
20	7	109	214	434	434
25	17	99	195	426	426
30	35	98	182	412	412
31	39	99	180	409	409

Tabel 4 b.

Nutidsværdien af genvundne bygningsafskrivninger
(jfr, tabel 1 b) med en realrente på 3 pct. Nuværende
system. Pristalsregulering 10 pct. p.a. Rente 13 pct.

Salgs-

år	<u>Årlig procentvis stigning i handelsværdi</u>					
	<u>- 5 pct.</u>	<u>0 pct.</u>	<u>5 pct.</u>	<u>7 pct.</u>	<u>10 pct.</u>	<u>15 pct.</u>
	<u>1.000 kr.</u>					
5	0	0	125	183	195	195
10	0	4	188	283	385	385
15	0	0	158	266	424	424
20	0	0	127	234	425	425
25	0	0	114	212	419	419
30	0	20	110	197	408	408
31	5	25	110	194	405	405

Tabel 5 a.

Nutidsværdien af de kontante salgssummer (jfr, tabel 1 c) med en realrente på 3 pct. Nuværende system. Pristalsregulering 5 pct. p.a. Rente 8 pct. p.a.

Salgs-

år	<u>Årlig procentvis stigning i handelsværdi</u>				
	<u>- 3 pct.</u>	<u>0 pct.</u>	<u>2 pct.</u>	<u>5 pct.</u>	<u>8 pct.</u>
	<u>1.000 kr.</u>				
5	651	735	796	893	1.000
10	380	500	598	776	1.000
15	222	340	449	674	1.000
20	130	232	338	586	1.000
25	76	158	254	509	1.000
30	44	107	191	442	1.000
31	40	99	180	430	1.000

Tabel 5 b.

Nutidsværdien af de kontante salgssummer (jfr, tabel 1 d) med en realrente på 3 pct. Nuværende system. Pristalsregulering 10 pct. p.a. Rente 13 pct. p.a.

Salgs-

år	<u>Årlig procentvis stigning i handelsværdi.</u>					
	<u>- 5 pct.</u>	<u>0 pct.</u>	<u>5 pct.</u>	<u>7 pct.</u>	<u>10 pct.</u>	<u>15 pct.</u>
	<u>1.000 kr.</u>					
5	500	613	745	804	898	1.073
10	210	333	516	612	785	1.171
15	88	181	358	466	686	1.278
20	37	98	248	355	600	1.396
25	16	53	172	270	524	1.524
30	6	29	119	206	458	1.663
31	5	26	110	195	446	1.693

Tabel 7 a.

Differencen mellem summen af nutidsværdien af de foretagne afskrivninger (jfr, tabel 6 a) og nutidsværdien af genvundne afskrivninger (jfr, tabel 2 a). Realrente er lig med 0 pct. Nuværende system. Pristalsregulering 5 pct. p.a. Rente 5 pct. p.a.

Salgs- Årlig procentvis stigning i handelsværdi.

år	- 3 pct.	0 pct.	2 pct.	5 pct.	8 pct.
	1.000 kr.				
5	235	141	73	11	11
10	488	333	20	7	25
15	655	479	318	32	32
20	767	593	413	37	37
25	845	684	495	41	41
30	898	756	567	46	46
31	907	768	580	47	47

Tabel 7 b.

Differencen mellem summen af nutidsværdien af de foretagne afskrivninger (jfr, tabel 6 b) og nutidsværdien af genvundne afskrivninger (jfr, tabel 2 b). Realrente er lig med 0 pct. Nuværende system. Pristalsregulering 10 pct. p. a. Rente 10 pct. p.a.

Salgs- Årlig procentvis stigning i handelsværdi.

år	- 5 pct.	0 pct.	5 pct.	7 pct.	10 pct.	15 pct.
	1.000 kr.					
5	240	240	100	35	21	21
10	540	534	300	178	49	49
15	680	680	449	291	61	61
20	780	780	566	388	70	70
25	880	880	661	474	80	80
30	980	935	738	549	89	89
31	987	942	752	563	90	90

Tabel 9.

Genvundne bygningsafskrivninger for en bygning anskaffet før 1982 ved en købesum (kontant) i år 1 på 1 mill, kr. og med alternative prisstigningsforudsætninger vedrørende købesummen. Lineær afskrivning 6 og 2 pct. p.a.

Salgs- år	<u>Årlig procentvis stigning i handelsværdi</u>				
	- 5 pct.	- 3 pct.	0 pct.	2 pct.	2 pct. Større end
	<u>1.000 kr.</u>				
5	54	125	240	240	240
10	170	300	540	540	540
15	167	332	680	680	680
20	157	340	780	780	780
25	171	361	880	880	880
30	205	393	980	980	980
31	214	401	1.000	1.000	1.000

Tabel 10.

Oversigt over de til tabel 1 svarende kontante salgssummer. Købesummen i år 1 er lig med 1 mill, kr.

Salgs- år	<u>Årlig procentvis stigning i handelsværdi</u>					
	- 5 pct.	- 3 pct.	0 pct.	2 pct.	5 pct.	15 pct.
	<u>1.000 kr.</u>					
5	815	885	1.000	1.082	1.216	1.749
10	630	760	1.000	1.195	1.551	3.518
15	488	653	1.000	1.319	1.980	7.076
20	377	561	1.000	1.457	2.527	14.231
25	292	481	1.000	1.608	3.225	28.625
30	226	413	1.000	1.776	4.116	57.575
31	215	401	1.000	1.811	4.322	66.212

Bilag 4

Eksempler på aftrapning og tidsbegrænsning af genvundne afskrivninger.

Tabel 1. Genvundne bygningsafskrivninger ved en købesum (kontant), i år 1 på 1 mill.kr. og med alternative prisstigningsforudsætninger. De genvundne afskrivninger aftrappes ligeligt fra Ar 9 til og med Ar 16.

	5 pct."s årlig pristalsregulering			10 pct.s Årlig pristalsregulering	
	Årlig procentvis stigning i købesummen (= salgssummen)				
Salgsår	0 pct.	2 pct.	5 pct.	5 pct.	10 pct.
	kr.				
5	120.205	202.637	277.830	203.946	319.440
10	240.278	386.597	598.370	423.958	868.154
15	49.574	89.509	160.280	109.401	293.443
20	0	0	0	0	0
31	0	0	0	0	0

Tabel 2. Genvundne bygningsafskrivninger ved en købesum (kontant), i år 1 på 1 mill.kr. og med alternative prisstigningsforudsætninger. I beregningerne indgår kun de sidste 7 års afskrivninger **før** salgsåret.

	5 pct.'s årlig pristalsregulering			10 pct.'s Årlig pristalsregulering	
	Årlig procentvis stigning i købesummen (= salgssummen)				
Salgsår	0 pct. ¹⁾	2 pct. ²⁾	5 pct.	5 pct. ³⁾	10 pct.
	kr.				
5	120.205	202.637	277.830	203.946	319.440
10	143.076	338.168	620.531	308.047	900.307
15	0	0	490.269	0	897.591
20	0	0	336.927	0	778.388
25	0	0	430.013	0	1.253.602
30	0	0	548.818	0	2.018.939
31	0	0	576.259	0	2.220.833

- 1) I År 11 udgør de genvundne afskrivninger 46.426 kr. og derefter 0 kr.
- 2) I år 14 udgør de genvundne afskrivninger 36.507 kr.
- 3) I år 12 udgør de genvundne afskrivninger 102.219 kr. og derefter 0 kr.

Tabel 3 Genvundne bygningsafskrivninger ved en købesum (kontant) i år 1 på 1 mill.kr. og med alternative prisstigningsforudsætninger. I beregningerne indgår kun de sidste 12 års afskrivninger før salgsåret.

Salgsår	5 pct.'s årlig pristalsregulering			10 pct.s Årlig pristalsregulering	
	0 pct. ¹⁾	2 pct. ²⁾	5 pct.	5 pct. ³⁾	10 pct.
	kr.				
5	120.205	202.637	277.830	203.946	319.440
10	320.370	515.463	797.826	565.277	1.157.538
15	170.314	489.793	1.055.964	460.932	1.933.272
20	0	0	866.383	0	2.001.570
25	0	0	737.166	0	2.149.033
30	0	0	940.831	0	3.461.038
1	0	0	987.873	0	3.807.142
1)	I år 16 udgør de genvundne afskrivninger 49.633 kr. og derefter 0 kr.				
2)	I år 19 udgør de genvundne afskrivninger 53.035 kr.				
3)	I år 17 udgør de genvundne afskrivninger 10.706 kr. og derefter 0 kr.				

